

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB



6-7

červen – červenec

2010

30. ročník

- Rozhovor: S žurnalistou Janem „Johnny“ Krčmářem / Marie Brandeis
- Historie: Jubiläumstage dreier Persönlichkeiten der tschechischen Militärsprache (Ferdinand Čenský, Moritz Fialka, Franz Joseph Graf Kinsky) / Josef Ernst
- Příloha: Čtení na prázdniny

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

pondělí 13. 09. 2010 v 19:30

Čarodějův učeň (Československo / NSR 1978, 72 min., česká verze s německými titulky)
Hororová animovaná pohádka.

Režie: Karel Zeman.

Hrají: Luděk Munzar, Jaroslav Moučka.

Krátký obsah: Kouzelný příběh o Krabatovi, pocházející původně z Indie a objevující se později v různých obměnách souboje čarodějova učně a mistra v mnoha zemích světa, je příběhem chlapce, který se na prahu dospělosti přiblížil temným silám a je jimi fascinován, dokud nepozná, že jej mohou zahubit. Převyprávění lužickosrbské legendy o Krabatovi (Krawatovi, Chorvatovi) z přelomu 17. a 18. století z Horní Lužice.

Čtrnáctiletý sirotek Krabat se vydá na popud černého havrana do Černého mlýna na Blatech, aby zde nastoupil jako učedník velkého Mistra. Ten má jen jedno oko a neustále studuje čarodějnou knihu Koraktor. Na konci roku umírá při souboji s Mistrem jeden z žáků, Krabatův přítel. A tak se to opakuje rok co rok. Nový učedník, smrt na konci roku. Až láska vysvobodí Krabata...



Karel ZEMAN (3. 10. 1910, Ostroměř – 5. 4. 1989, Zlín) byl český filmový režisér, výtvarník, loutkář, animátor a reklamní grafik. Vystudoval obchodní školu a kurs reklamního kreslení. S animací a trikovými záběry, kterými se proslavil ve filmu *Cesta do pravěku*, začal profesionálně v roce 1943 ve filmových ateliérech ve Zlíně. Již předtím si však doma natáčel amatérské loutkové filmy. Natočil řadu světově vysoce ceněných celovečerních filmů s unikátní výtvarnou a trikovou stránkou a poetikou, z nichž nejslavnější jsou *Vynález zkázy*, *Baron Prášil*, *Na kometě*, *Ukradená vzducholoď* a *Cesta do pravěku*.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2010:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 11. 10., 8. 11., 13. 12. Změna vyhrazena.

Konzertdirektion Lera Wien ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni
a s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku
si Vás dovoluje pozvat na

Koncert vítězů klavírní soutěže *Prague Junior Note*,

který je věnován oslavě životního jubilea zakladatelky a čestné předsedkyně této soutěže,
držitelce ceny Gratias agit 2001, české umělkyni, pedagožce a klavírní virtuosce

prof. VIKTORII ŠVIHLÍKOVÉ

Čtvrtek 24. 6. 2010 v 19:00 hodin

Mramorový sál velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Rezervace míst na e-mailové adrese: lera@bdk.at

nebo telefonicky u Konzertdirektion Lera / Valerie Houdjakov 01/513 59 75, 0664/301 52 10.

Profesorka Švihlíková oslavila před několika dny své 95. narozeniny. Soutěž *Prague Junior Note* pro děti do patnácti let založila před osmnácti lety a je dodnes čestnou předsedkyní poroty. Ke svým narozeninám pozvala vítěze soutěže na koncert do Vídně. Je to vyznamenání pro mladé umělce a zároveň dárek pro prof. Viktorii Švihlíkovou. Spolu s českými dětmi vystoupí také několik malých vídeňských pianistů.



Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
vzhledem k časovému zaneprázdnění si Vás pouze dovoluji upozornit, že po letní pauze začíná podzimní promítací sezóna 13. září. V rámci cyklu filmů předního českého režiséra Karla Zemana bude jako první film promítána animovaná pohádka či horor **Čarodějův učeň** na motiv stejnojmenné knihy Otfrieda Preusslera. Začátek představení je vždy v 19:30 hodin, rezervace není možná.

Zároveň Vás upozorňujeme a srdečně zveme na **Koncert vítězů klavírní soutěže Prague Junior Note**, který je věnován oslavě životního jubilea zakladatelky a čestné předsedkyně této soutěže – české umělkyni, pedagožce a klavírní virtuosce žijící ve Vídni, prof. VIKTORII ŠVIHLÍKOVÉ. Koncert se koná ve čtvrtek 24. 6. 2010 v 19:00 hod. v Mramorovém sále Velvyslanectví ČR.

Přejeme Vám hezké prožití léta
a příjemné chvíle nad časopisem Kulturní klub.

ing. Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: červen – září 2010	4
Církevní kalendář: červen – září 2010	5
Rozhovor	7
Kultura	9
Události	32
Zajímavosti	40
Ekonomika	48
Správy ze Slovenska	56
Sokol & sport	61
Úvahy & postřehy	66
Z české a slovenské Vídně a okolí	74
Oznámení	83
Informace & inzerce	87
Příloha: Čtení na prázdniny	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1080 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,
Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis
Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladařka), Anna Krivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler
Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Hel-
mich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich
Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk,
Marie Woodhams, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola
Distribuce: Tiskárna Sládek

Na přední straně obálky: **Drahomír Josef RŮŽIČKA, Hoši na rybách**, 1910, platinotisk, 19,2 × 24,2 cm, Moravská galerie Brno
Drahomír Josef Růžička (8. 2. 1870, Trhová Kamenice – 30. 9. 1960, New York, USA)

Jednu z osobností v dějinách české fotografie po první světové válce může být Čechoameričan Drahomír Josef Růžička. Roku 1921 navštívil Prahu a opřed-
den pověstí slavného fotografa, uspořádal svou výstavu v Českém klubu fotografů amatérů v Praze. Růžička manipulované tisky odmítal, připouštěl jen
změkčenou optickou kresbu. Z jeho přívrženců se utvořila tzv. nová škola. Začala doba měkce kreslicích objektivů různé ukončená kolem roku 1930 ná-
stupem fotografie, již dnes říkáme moderní. Rodina D. J. Růžičky odjela roku 1875 do Nebrasky, v roce 1884 přesídlila do New Yorku. Růžička vystudoval
medicínu ve Vídni. Oženil se s Marií Schusterovou z Bratislavy, příbuznou manželky fotografa Jana Lauschemanna. V New Yorku měl od roku 1894 lékař-
skou praxi. Od roku 1909 se intenzivněji zabýval fotografií. Považoval se za zakládajícího člena sdružení Pictorial Photographers of America, byl i jedním
ze zakladatelů Pittsburgh Salon of Photographic Art i členem slavného Camera Club of New York. Růžička měl i velkou zásluhu i na tom, že se v pražském
Mánesu uskutečnily tři mezinárodní fotografické salony.

Na zadní straně obálky: **Jan ŠTURSA, Appassionato**, 1906, francouzský vápenec, výška 34 cm, Národní galerie v Praze

Jan Štursa (15. 5. 1880, Nové Město na Moravě – 2. 5. 1925, Praha)

Jan Štursa byl významnou tvůrčí osobností, která položila svým dílem základy českého moderního sochařství. Štursův život byl těsně spjat s pražskou
Akademií výtvarných umění – v letech 1899-1903 na ní působil jako žák J. V. Myslbeka a od roku 1916 jako pedagog. Zdrojem inspirace byla pro něj celý
život literatura. Plastikou *Appassionato* se Štursa stal tím, za koho je považován dodnes: slavným průkopníkem moderního českého sochařství.

VÝSTAVY:

15. 06. – 30. 06. **Erfahrungen mit der Grenze / Zkušenosti s hranicemi („dazwischen / na pomezí“)**

14. 06. 18:00 **Vernisáž**

Galerie auf der Pawlatsche, Institut für Slawistik, Spitalgasse 2-4, Universitätscampus AAKH, Hof 3, 1090 Wien
www.univie.ac.at/pawlatsche

do 16. 06. **Miroslav KHOL: Fotografie Retrospektive**
Miroslav Khol (*1936)

Galerie auf der Pawlatsche, Institut für Slawistik, Spitalgasse 2-4, Universitätscampus AAKH, Hof 3, 1090 Wien
www.univie.ac.at/pawlatsche

do 19. 06. **David BARTOŇ: Olejové obrazy**

Po-Pá 13:00-18:00, So 10:00-14:00

Atelier-Galerie JAN, Spittelberggasse 7, 1070 Wien
www.atelierjan

do 20. 06. **Jiří KOVANDA**

Secession Wien

do 24. 06. **Art Meets the (V.I.E.N.N.A.) Streets – Kick the Habit!**

ČCV / BonArt, o. s. / SOHO Ottakring

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

24. 06. – 10. 08. **Ernest ZMETÁK: Klasická moderna**

23. 06. 18:00 **Vernisáž**

Kurátorka PhDr. Katarína Bajcúrová, CSc., v spolupráci so Slovenskou národnou galériou.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

do 30. 06. **Collectors – “The Czecho-Slovak pavilion” / Sběratelé – „Československý pavilon“**

České a slovenské mladé umění. Umělci: Erik Binder, Filip Cenek, Alena Kotzmannová, Markéta Othová, Michal Pěchouček, Jan Pfeiffer, Pavla Sceranková, Vladimír Skrepl, Matěj Smetana, Tereza Sochorová, Václav Stratil, Jiří Thyn, Tomáš Vaněk, Dušan Zahoranský.

Kurátoři: Lucie Drdová a Martin Mazanec

BROT Kunsthalle, Loft City GmbH & CoKB, 1100 Wien, Absberggasse 27, www.brotkunsthalle.com
Čt-So 12:00-18:00

30. 06. – 09. 09. **Lena KNILLI + Pavla SCERÁNKOVÁ**

29. 06. 18:00 **Vernisáž**

ČCV / Hunt Kastner Gallery

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 12. 09. **Heinrich KÜHN: Die vollkommene Fotografie**

Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien

do 13. 09. **Miroslav HAUPTYCH: Koláže a fotomontáže**

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

JEDNOTLIVÉ AKCE:

17. 06. 19:00 **film Sladké starosti** (Československo 1984, 84 min., režia: Juraj Herz)

RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Vstupné: dobrovoľný príspevok

17. 06. – 19. 06. **symposium Rakousko-české hudební vztahy od roku 1918 / Österreichisch-tschechische Musikbeziehungen seit 1918**

ÖGZM (Österreichische Gesellschaft für Zeitgenössische Musik), Baumannstrasse 8-10, 1030 Wien

17. 06. **Strabag Artlounge Vienna: Award Ceremony**

Soutěž mladých výtvarníků z České republiky, Slovenska, Maďarska a Rakouska.

Info: České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

18. 06. **koncert v rámci symposia Rakousko-české hudební vztahy od roku 1918**

Program: Martinů, Wellecz, Voseček, Pálka, Purginna, Urbanner

Wien, Musikverein – Steinerer Saal

18. 06. – 20. 06. **Festival smyčcových kvartetů soukromé nadace Esterházy** (Esterházy Streichquartett Festival)

Schloss Esterhazy, Eisenstadt

22. 06. 12:30 **Lunchkonzert**: sólisti Medzinárodnej Dunajskej filharmónie – Katarína Perencsesiová (SR), Barbara Gister-Haase (RR), Sara Bryans (Írsko).

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

22. 06. 19:00 **Koncert**: sólisti Medzinárodnej Dunajskej filharmónie – Katarína Perencsesiová (SR), Barbara Gister-Haase (RR), Sara Bryans (Írsko).

Rezidencia VZÚ

24. 06. 2010 19:00 **koncert vítězů klavírní soutěže Prague Junior Note věnovaný prof. VIKTORII ŠVIHLÍKOVÉ**

Bližší informace viz s. 2.

Konzertdirektion Lera Wien / ČCV / ZÚ / KK

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

25. 06. – 27. 06. **7. Haydn-Tage: Schloss Rohrau 2010**

25. 06. 19:30 **Werke von Joseph Haydn, František Xaver Brixi und Josef Mysliveček**

Camerata Bohemica, Peter Frisé (Orgel), Gudni Emilsson (Leitung)

Pfarrkirche Hainburg

26. 06.

10:00-15:00 **Haydn-Geburtshaus: Möglichkeit zur Besichtigung**

15:00-16:00 **Monica Theiss-Eröd (Sopran), Paul Angere (Piano-Forte)**

Werke der Brüder Haydn, W. A. Mozart, Franz Jakob Freystädter und Ludwig van Beethoven

Haydn-Geburtshaus

17:00 **Musica Aeterna Bratislava**

Peter Zajicek (Leitung)

Werke von Joseph Haydn, Johann Matthias Sperger und Johann Nepomuk Hummel

Gerhard Tötschinger (Lesung)

Schloss Rohrau / Clarissasaal des Ballhauses

19:00 **Schloss Rohrau, Gemäldegalerie: Führung durch die Graf Harrach'sche Familiensammlung mit dem Restaurator Mag. Thomas Schupper**

20:00 **Abendessen** – Exklusives viergängigen – Menü mit *Musikalischen Zwischengängen*, musiziert von der Musica Aeterna Bratislava

Schloss Rohrau, Ballhaus

27. 06.

10:00 **Festliches Hochamt**

Monica Theiss-Eröd (Sopran), Concilium musicum Wien, Paul Angerer (Orgel)

Werke der Brüder Haydn und Zeitgenossen
Pfarrkirche Rohrau

10:00-16:00 Haydn-Geburtshaus, Möglichkeit zur Besichtigung

11:30-12:30 Schlosspark Rohrau, Exklusive Führung mit Johannes Graf Waldburg-Zeil

12:30-13:30 Schlosshof / Mittagsbuffet

Für das leibliche Wohl sorgt das Restaurant „Schlosstaverne Rohrau“

13:30-14:30 Schloss Rohrau, Gemäldegalerie: Führung durch die Graf Harrach'sche Familiensammlung mit dem Restaurator Mag. Thomas Schapper

15:00 Concilium musicum Wien

Werke von Joseph Haydn, W. A. Mozart, Carl Ditters von Dittersdorf, Marianne Martinéz und Jean-Baptiste Vanhal Frank Hoffmann, Lesung

Schloss Rohrau / Clarissasaal des Ballhauses

30. 06. 18:00 Rozlúčkový večer: Flamenkový gitarový recitál, Flaco de Nerja – Branislav Krajčo a jeho hostia, program: Paco de Lucia a vlastná tvorba Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

13. 09. 19:30 film Čarodějův učeň (Československo / NSR 1978, 72 min., česká verze s německými titulky)

Hororová animovaná pohádka. Hrají: Luděk Munzar, Jaroslav Moučka, režie: Karel Zeman.

KK / ČCV / ZÚ

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsk@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Další důležité adresy a kontakty viz v oddílu *Inzerce*.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena. – Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**



**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

So 19. 06. DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:30 v St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – Turnaj v kopané. – Příprava letní rekreace pro děti a mládež.

Ne 26. 09. Mše národů v 10:15 ve vídeňské katedrále, Wien 1. – Téma: Dítě je nadějí pro budoucnost.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien / Česká duchovní služba oblast Vídeň

POŘAD BOHOSLUŽEB

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12:
 mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63:
 mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.

KOSTEL „Don Bosco“, Vídeň 3., Hagenmüllergasse 31, SALE:
 mládežnická mše svatá 2. neděli v měsíci v **11:00** hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:
 mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:30** hodin.

*Srdečně zve duchovní správce P. Dr. Jan Horák SDB
 spolu s Českou farní radou ve Vídni*

*Poštovní adresa: A-1030 Wien, Hagenmüllergasse 31,
 tel. 0664 / 406 55 41, <http://www.sweb.cz/farnost.viden>*

Školní mše svatá
23. 03. 2010 – Schulgottesdienst

Obřad křtu dětí
14. 02. 2010 – Kindertaufe

Na druhou květnovou neděli připadl **Den matek**. V tento den dávají děti svým matkám dárky, většinou vlastnoručně vyrobené. V tento sváteční den jsme si připomněli s úctou každodenní péči matek, babiček a prababiček o novou generaci a o vytváření ovzduší dobré vůle, které naše doba tolik potřebuje. Obráťme se k Panně Marii, Matce Boží a Pomocnici křesťanů, aby nám přispěla na pomoc ve dnech, které máme před sebou.

Tschechischsprechende Don Bosco-Familie / Salesiáni Dona Boska ve Vídni a v Linci

Poslední svědectví

o příchodu okupantů do Prahy vyslal pan Jan „Johnny“ Krčmář v roce 1968 v tiskové kanceláři ČTK. O tom, jak šel život dále, jsem si povídala s panem Krčmářem, jehož curriculum vitae je více než zajímavé – je spojeno se třemi zeměmi. Komu se „podaří“ při pravém českém příjmení, aby měl maminku Italku?



Kulatý stůl 19. listopadu 2009, kdy diskutoval český žurnalista a politik Luboš Dobrovský s Johnny Krčmářem (vpravo), žurnalistou žijícím ve Vídni (ČTK, Reuters), pořad moderovala Petra Krčmářová

Fotograf: Vladimír Čevela

Váš životopis je spojen s několika místy v Evropě. Jste Rakušan českého původu, ale místo narození je Německo.

Jan Krčmář: Můj tatínek byl diplomat, Čech, moje maminka byla Italka. Tatínek se s ní seznámil v Terstu, kde byl původně na vojenské misi a potom na konzulátu. Z Terstu odjeli na tři roky do Albánie, potom zpět do Terstu, kde se narodil můj starší bratr. Po krátkém pobytu v Praze následovalo tatínkovo přeložení do Kolína nad Rýnem, kde jsem se narodil já.

Dětství jste však neprožil ani v Praze, ani v Kolíně nad Rýnem.

Jan Krčmář: Ano, neboť dalším místem tatínkova opětovného působení po Praze byl od roku 1935 Londýn. Od svých tří let jsem žil v Londýně, chodil jsem tam do školy (poslední škola Dulwich College), přežil jsem tam válku. V roce 1947 se tatínek vrátil zpět do Prahy, i když mohl z Londýna přejít do New Yorku. Nešel, zvolil Prahu, neboť byl vlastenec a velký sokol a chtěl, abych se naučil česky v Praze. Prvního dubna 1948 jsme měli odjet do New Yorku, ale přišel Únor a my jsme nikam nejeli. Tatínek

byl vyhozen, já jsem se ale mezitím naučil perfektně česky. Vystudoval jsem gymnázium, bylo to tehdejší anglické gymnázium v Chorvátově ulici, kde dnes stojí konečná stanice metra. Potom bylo gymnázium přestěhováno na Vinohrady do Slezské ulice. Později anglické gymnázium přejmenovali na jazykovou školu, pak ho úplně vystěhovali a na jeho místo přišla zvláštní škola. Takže když jsem chtěl svým dětem ukázat, kam jsem chodil do školy, mohl jsem ukázat buď stanici metra, anebo zvláštní školu.

Měl jste na gymnáziu nějaké problémy s režimem?

Jan Krčmář: Ne, neboť na gymnáziu bylo mnoho podobných případů jako já, tedy děti rodičů, kteří se vrátili z Anglie. Na škole bylo tehdy hodně Angličanů – profesorů. Po maturitě jsem dokonce dostal doporučení ke studiu na právech. Na práva mě sice vzali, ale hned vyhodili kvůli mému buržoaznímu původu. Začal jsem pracovat v Aerovce (Aero Praha), kde jsem montoval MIG 15 – sovětské stíhačky. Zkoušel jsem to s vysokou školou ještě jednou, ale zase mě od pohovoru vyhodili. Nebyl jsem pro-

kádrován. Dělal jsem např. pohovor u pana Jiřího Pelikána v Mezinárodním svazu studentstva, kterému on předsedal. Místo studia jsem pracoval na stavbě branického mostu, byla tam výborná parta, lidé podobného osudu, inteligence zbavená svých míst. Také jsem stavěl silnici do Ruzyně, pracoval v hutích s několika právníky, doktory.

Po manuálních nedobrovolných zaměstnáních se Vám podařilo v době politického uvolnění v šedesátých letech zakotvit jinde, a to ve zpravodajské agentuře Reuters.

Jan Krčmář: Musím upřesnit, že jsem v době zaměstnání jako dělník vykonával i jinou činnost, jako ostatně i můj tatínek a lidé, kteří uměli jazyky – anglicky, německy atd. Ve svém volném čase jsme dělali melouchy – překládali jsme. Takže když jsem přišel z práce domů, sedl jsem si k psacímu stroji a pod svým vlastním jménem na základě smlouvy o dílo jsem od roku 1956 překládal. Finančně to bylo velmi výhodné. Dělal jsem hlavně technické překlady. Ze zdravotních důvodů jsem nemohl být dále v hutích, a proto jsem se rozhodl být na volné noze a pracovat doma. Náhodou jsem objevil inzerát, že četka [= ČTK, Československá tisková kancelář] hledá spolupracovníky. I když jsem upozornil na svůj buržoazní původ, na to, že můj bratr zůstal v Anglii a že nejsem v partaji, dostal jsem se do ekonomické redakce. Reuters přišel později.

Jak se „vyráběly“ zahraniční zprávy ČTK pro československé občany?

Jan Krčmář: Výdej informací probíhal na čtyřech stupních. ČTK monitorovala Svobodnou Evropu, BBC, Hlas Ameriky, překládaly se noviny. Každý den se vydával tzv. monitor, kam se psalo všechno, co bylo v novinách, na jmenovaných stanicích. Toto vydání bylo asi v 250 výtiscích, v zapečetěných fasciklech, opatřených číslem. Pro ty jezdili ráno šoféři z ÚV KSČ, ministerev, z rozhlasu, televize. Existoval i ultra tajný monitor, který se psal na stroji a ten šel na předsednictvo partaje. Pak byl tzv. bílý okruh, odsud vycházely běžné zprávy z agentur, ale ne všechno. Tyto zprávy šly do redakcí novin, do zpravodajských relací rozhlasu a televize, opět jen pro informaci těchto míst. Potom byl okruh volný,

který přinášel zprávy pro veřejnost, tedy z těchto redakcí velmi přefiltrované zprávy.

Byl jste autorem dvou posledních zpráv ČTK, když budovu obsazovali Rusové 21. srpna 1968.

Jan Krčmář: Byl jsem v ekonomické redakci, kterou se snažil její vedoucí, pochopitelně člen strany, předělávat podle vzoru jiných tiskových agentur, jako např. Reuters, na samostatnější oddělení, které by přinášelo i vlastní zprávy, tedy ne pouze ty, jež byly přeloženy z jiných agentur, popř. zahraničního tisku. Tak jsme např. reportovali v roce 1968 z oslav 1. máje. V noci 21. srpna jsem byl doma, překládal a šel jsem asi v jednu hodinu v noci spát. Vedle nás bydlela stará paní, Židovka, která se vrátila z koncentračního tábora, která na mě v tuto dobu zazvonila a řekla mi, že nás okupují Rusové. Myslel jsem si, že se jí asi něco zdálo, že je popletená. Pak jsem si ale uvědomil, že nad domem létala letadla ve dvouminutových intervalech směrem na Kbely. Pustil jsem si tedy rádio, chvíli tam nic nebylo a pak špatnou češtinou povídání o tom, že vojska Varšavské smlouvy přišla na pomoc. Potom jsem našel stanici Praha, kde četli prohlášení o okupaci. Už jsem na nic nečekal a utíkal do práce. Přišel jsem k budově ČTK, ale vše bylo zamčeno a člověk, který budovu hlídal, řekl, že se nic neděje, abych šel domů, nechtěl mě pustit nahoru. Když jsem se vracel, byl jsem svědkem jedné scény, a sice, že pražský autobus zablokoval na křižovatce cestu příjíždějícím vojenským nákladním autům. Pak byla vykolejena tramvaj a vznikla barikáda. Vojáči z vojenských okupantských aut hledali totiž budovu rozhlasu. Tehdy už byli obyvatelé rozhlasem informováni o okupaci a na pokyn rozhlasu odstraňovali na silnicích směrovky, označení ulic. Po těchto zážitcích jsem se opětovně vydal do budovy ČTK, která již byla otevřena. Tam jsem se dozvěděl, že v noci přišel do budovy bývalý ředitel ČTK Sulek, který přinesl tzv. zvací dopis, kterým několik osob zvalo do ČSSR ku pomoci vojska Varšavské smlouvy. Současný vedoucí Vávra však odmítl toto prohlášení vydat. Jak jsme se později dozvěděli, odešel pan Sulek rovnou na sovětskou ambasádu. Na základě této skutečnosti vyšly sovětské noviny o dvě hodiny později,

neboť čekaly, marně, na zprávu ČTK se zvacím dopisem. My jsme pokračovali ve zpravodajství, vysílali jsme, co se děje, že zavřeli Dubčeka, prohlášení parlamentu. TASS (Tisková agentura Sovětského svazu) tedy věděla, že ČTK funguje, ale nebyli jsme k nalezení. Tak jsme mohli pracovat zhruba do deseti jedenácti hodin. Nakonec se přeje jen Rusům podařilo nás najít. Takže jsem napsal zprávu, že vojska vstupují do budovy ČTK a odeslal ji. Zprávy se psaly na děrnou pásku, posílalo se to do vysílacího sálu, odkud šla zpráva ven. V této situaci tedy vyšla ona první zpráva o tom, že Rusové začínají obsazovat budovu ČTK, druhou zprávu se sdělením, že končíme vysílání zpráv svobodné ČTK jsem už nestačil odeslat celou, neboť ruský voják, který přišel do místnosti, děrnou pásku přetřhl. Všichni jsme byli zajati, atmosféra v místnosti byla napjatá. Protrhla ji jedna naše kolegyně, která řekla, že musí na záchod, ať ji třeba zastřelí. Ovzduší se trochu uvolnilo, my jsme hned začali s okupanty mluvit, ptát se jich, proč jsou tady. Oni chudáci sami nevěděli, neboť jim bylo sděleno, že se zde bude střílet, že je zde kontrarevoluce. Pustili nás po půlnoci.

Předpokládali jste, že k něčemu takovému po Pražském jaru může dojít?

Jan Krčmář: Ne, absolutně ne. A to si uvědomte, že jsme měli přístup k informacím. Obecně se vlastně vůbec nic nevědělo. Musím uvést jeden detail. Tradovalo se, že v prosinci 1967 byl v Praze Brežněv na pozvání Novotného, který tušil blížící se krach. Brežněv měl říci – „Eto vaše dělo.“ („To je vaše věc.“) Bylo to jednou v prosinci v neděli, nevím přesně datum, šel jsem naproti své přítelkyni. Kráčel jsem po Václavském náměstí a najednou koukám, že proti mně jde drobnější muž v klobouku a vedle něho silnější rozčuchaný muž. Říkal jsem si, že vypadá jako Brežněv. Oba muži šli po ulici, jistě měli okolo sebe tajné, ale ty jsem nepostřehl. A teď si představte, že jsem jako slušný člověk toho Novotného pozdravil, on se chvilku na mě koukal, ale pak šel s Brežněvem dál. Přišel jsem do četky a kolegům jsem říkal, že jsem potkal Brežněva a Novotného, ale nikdo mi to nechtěl věřit. Asi za dva měsíce jsme se dozvěděli, že Brežněv skutečně v Praze byl.

Podle mě bylo Pražské jaro vnitropartajní puč, otázka generační.

Když došlo k okupaci, pomýšlel jste na emigraci?

Jan Krčmář: Ne, protože po okupaci to vypadalo tak, že se to dá nějakým způsobem uhrát. Nějak jsem neměl chuť odejít. Jednak jsem zde měl matku, jednak velmi vážnou známost. Navíc jsem dostal nabídku od tiskové kanceláře Reuters, která chtěla v Praze zakládat svoji pobočku. Z ČTK jsem nebyl vyhozen, ale bylo mi doporučeno, abych si vzal dovolenou a odešel. Takže hlavní problém bylo dostat povolení pracovat v Reuters. Pochopitelně jsem v první instanci dostal zamítavé stanovisko. Reuters ale na to šel chytře a uvedl, že pokud nedostanu povolení, neotevře Reuters svoji pobočku v Československu. A tu si soudruzi uvědomili, že je to přeje jenom prestižní záležitost, aby o nich, jejich úspěších, referovala taková agentura, neboť do té doby měl Reuters své pobočky pouze v Moskvě, Varšavě a východním Berlíně.

Co jste udělal tak hrozného, že jste byl vyhoštěn z Československa?

Jan Krčmář: Prakticky 80 % disentu – to byli mí kamarádi. Po čase jsem zůstal v pobočce Reuters sám a z československé strany jsem byl z pozice novináře diskvalifikován na pouhého překladatele. Neměl jsem tedy přímý přístup k žádným akcím. I za těchto podmínek jsem vydával pro Reuters zprávy, protože jsem je získával z jiných kanálů. Když pak zvýšili částku za nájem prostor, nevyplatilo se Reuters nadále vést tuto pobočku v Praze. Nabídlí mně, že mohu jít do kanceláře Reuters buď do Londýna, anebo do Vídně. Vídeň byla pro nás kulturně blíže než Londýn, v té době jsem měl už tři děti. Požádal jsem ministra vnitra pana Obzinu o pracovní výjezd. Když jsem za třicet dní nedostal odpověď, napsal jsem mu nový dopis se sdělením, že je povinen podle platných československých zákonů mi do třiceti dnů odpovědět. Po delší době, více jak třicet dnů, jsem dostal zprávu, abych se dostavil na oddělení pasů a víz. Tam mě jiný soudruh vyřídil vzkaz od soudruha ministra, a to, že pracovní výjezd nepřichází vůbec do úvahy, jedině se mohu z Československa vystěhovat. Doporučuje mi, abych tuto nabídku přijal.

Měl jste sice najednou dvě nabídky, jednu pracovní od Reuters, jednu od soudruha ministra, ale mám-li se někam vystěhovat, musím mít povolení k přistěhování do země, do které chci přijít.

Jan Krčmář: Šel jsem na rakouskou ambasádu a uvedl, co se děje a podal jsem příslušnou žádost. Naše žádost byla zde velmi rychle vyřízena. Na české straně to probíhalo pochopitelně velmi komplikovaně a zdlouhavě – obdobná žádost měla asi dvacet položek, které měly určitou dobu platnosti. Bylo to tak dobře vymyšleno, že se klidně mohlo stát, že než stihnete vyřídit poslední štempl, propadne vám platnost předcházejících. Navíc jsme museli zaplatit za nabyté vzdělání, dokonce i za školení naší dceři ve školce. Stačili jsme prodat náš družstevní byt, jinak by propadl státu, a také jsme se museli vzdát československého občanství. Soudruzi vyřídili moji žádost dříve, takže jsem do Vídně odjel sám, teprve později mohla přijet žena s dětmi. Prvním místem našeho pobytu byl Klosterneuburg.

Mluví Vaše děti česky?

Jan Krčmář: Děti mluvily samozřejmě česky a my jsem doma mluvili česky. Ale postupem času došlo k tomu, že jsme na děti mluvili česky a ony nám odpovídaly německy. Starší dcera se chtěla podívat do Prahy, požádala si o stipendium, zde studovala sociologii. Tam poznala mnoho mladých lidí, kteří také prožili své dětství někde jinde a po revoluci se vrátili do Pra-

hy, např. děti herce Štěpánka. Dceru právě tento problém – reemigrace po emigraci – profesně zajímal. Našla tam také svoji lásku, mladého muže, který pracoval v organizaci Člověk v tísni. V Praze pracovala dcera jako překladatelka v prezidentské kanceláři, potom čtyři roky v Rakouském kulturním institutu. Na základě konkursu ministerstva zahraničí zde v Rakousku se dostala na stáž do Ženevy, pak byla poslána do Gruzie a do Kyjeva.

Jaké jazyky ovládáte? Jaký je Váš mateřský jazyk?

Jan Krčmář: Jak už jsem uvedl, mým prvním jazykem je angličtina. Maminka byla Italka, ale já italsky neumím. Maminka na nás vždy mluvila jazykem země, kde jsme byli. Italsky mluvili spolu rodiče, abychom jim my, děti, nerozuměly. Kromě angličtiny ovládám němčinu, ruštinu a trochu francouzštinu.

Měl jste v době aktivní profesní činnosti čas na nějaké své koníčky?

Jan Krčmář: Moje žena tvrdí, že jsem ženatý s Reutersem. Koníčky jsem neměl a nemám je ani teď. Mým koníčkem byla moje práce. Po penzionování jsem pomohl založit ekonomický časopis v Rumunsku, pracoval jsem rovněž v Bulharsku. Přibližně dva roky píšu pro *Hospodářské noviny* v Praze.

Měl jste čas na rodinu?

Jan Krčmář: Musím přiznat, že rodina, výchova dětí, je zásluha přede-

vším mé ženy. V průměru půl roku jsem byl pryč, na cestách.

Navázal jste po příchodu do Rakouska kontakty s českými novináři – emigranty?

Jan Krčmář: Ne, neměli jsme styk s českou komunitou, pouze jsme navštěvovali akce Kulturního klubu. S Přemyslem Janýrem jsem měl čilé styky, občas jsme se setkali s Pavlem Landovským, kterého jsme znali z Prahy.

Jak odhadujete vývoj v České republice po volbách?

Jan Krčmář: Myslím si, že nostalgie hraje pro levici, zejména u starší generace je velmi silná. Odhadoval bych tedy, že tento moment rozhodne. Tedy vůbec ne kvalita, že je levice lepší. Obecně bych řekl, že je v tomto situace velmi těžká, neboť vše je natolik zkorumpováno, že člověk neví, koho volit.

Každý má v mládí svoji představu, čeho by chtěl ve svém životě dosáhnout. Podařilo se Vám realizovat Váš životní sen?

Jan Krčmář: Částečně ano. Byl jsem například při tom, když padla železná opona, a to ve všech totalitních zemích. Našel jsem životní partnerku, se kterou jsme vychovali tři děti.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Ivan Komárek: *Body Search*

Ve výstavní síň Mánes proběhla od 8. dubna do 5. května výstava obrazů Ivana Komárka s názvem *Body Search*. Jak její název napovídá, dominantním tématem je lidské tělo. Komárkovo zaujetí tělem jako fyzickým, myšlenkovým a citovým „epicentrem“ lidského vnímání je ostatně patrné od samotného počátku jeho umělecké dráhy. Autor k výstavě podotýká: „Výstavní síň Mánes je pro svoji monumentalitu a horní světlo jednou z nejkrásnějších pražských galerií.“

Vzhledem ke specifickému prostoru výstavní síně byly exponáty rozděleny do čtyř celků. V čele ve velkém bloku byly prezentovány malby na plátně z let 2007-2009. Na levé straně sálu a také v prostorové instalaci malby na plexiskle, které v tomto rozsahu nebyly dosud veřejně k vidění. Další celek představoval díla z cyklu *Černá série* (malby na střešní lepence IPA) vytvořená v rozmezí let 2000-2006.



V malém bočním prostoru výstavní síně byly představeny drobnější práce – deset multiplů na plechu z roku 2003, drobné práce z polystyrénových podtáček instalované na textilií zavěšené přes prosklené stěny a nejnovější tvorba – malby na tvrzeném polystyrénu. Kurátorem této expozice byl Richard Drury.

Akademický malíř Ivan Komárek se narodil v roce 1956 v Praze, v roce 1982 absolvoval AVU u prof. Jana Smetany. Svou tvorbou je zastoupen ve sbírkách Národní galerie v Praze, v regionálních galeriích a v řadě soukromých sbírek u nás i v zahraničí.

Při příležitosti této výstavy vydaly Galerie Dolmen a Galerie Vitavín obsáhlou monografii díla Ivana Komárka.

Nové turistické lákadlo v Kutné Hoře

Středočeský kraj dlouhodobě zápasí se skutečností, že jeho přirozeným centrem je metropole Praha. I řada krajských institucí měla své sídlo v Praze, což platilo i pro Středočeskou galerii s její expozicí v centru metropole v Husově ulici. Po nástupu nového vedení regionu v čele se sociálnědemokratickým Davidem Rathem došlo v tomto ohledu k rychlé změně. Kontroverzní bývalý ministr zdravotnictví pověstný svými ostrými polemikami v parlamentu se snažil výrazně pozměnit charakter stávající krajské galerie a přesunout její hlavní expozici na území regionu. Vhodnou budovu našel ve starobylé a turisty hojně navštěvované Kutné Hoře ve východní části kraje. Pro expozici byla obrovským nákladem rekonstruovaná barokní Jezuitská kolej v blízkosti chrámu svaté Barbory. Hejtman se také postaral, aby byla galerie obohacena mistrovským dílem velké hodnoty, který se navíc vztahuje k samotné Kutné Hoře – v Londýně Středočeský kraj na aukci Sotheby's na konci loňského roku koupil velmi vzácnou iluminaci z 15. století zobrazující proces zpracovávání stříbra v Kutné Hoře. Celá expozice Galerie Středočeského kraje byla nakonec slavnostně otevřena v květnu a většina odborníků a recenzentů se předháněla v superlativech. Vedle zdejší komorní výstavy doplňující středověkou iluminaci zde byla prezentována expozice *Emil Filla: Archiv umělce* využívající materiály z Fillovy pozůstalosti, přehlídka akviziční činnosti galerie v uplynulých desetiletích nazvaná *123* a také sbírka *Kontakt* rakouské Erste Group, která představila tvorbu tří desítek současných umělců z východní a střední Evropy. Zatímco u běžných návštěvníků se samozřejmě největší pozornosti těšila vzácná památka z 15. století, o jejíž astronomické ceně všichni slyšeli v televizi, odborníky zajímala spíše expozice *123*, která ukazovala, jak se proměňovalo vytváření sbírky výtvarného pojetí v předchozích desetiletích. Jedná se totiž o velmi vtipný způsob představení velmi cenné základní kolekce koncentrované na české umění konce 19. a celého 20. století. V tomto rámci jsou prezentována nejenom špičková díla, ale třeba také ukázky budovatelské poválečné tvorby, která obvykle nebývá moc připomínána. Návštěvníci tak mohou sledovat, jak se měnilo hodnocení kvality výtvarného umění v průběhu uplynulých desetiletí. Nadšení mnoha znalců vyvolala i expozice *Kontakt*, která svým konceptuálním vyzněním zůstala řadovým návštěvníkům dost cizí. A v neposlední řadě komentátoři vysoce oceňují i charakter služeb poskytovaných v galerii, které hodně přesahují standard obvyklý v těchto zařízeních. Především na rozdíl od většiny vídeňských galerií v Čechách dosud

není běžné velmi citlivé řešení dětského koutku, podporující rozvoj kreativity nejmladších návštěvníků. Velmi dobře a moderně působí i galerijní obchod nabízející především různé umělecké publikace. České galerie se v kutnohorské podobě posouvají na vyšší úroveň, kde mohou směle konkurovat předním zařízením v Rakousku. Obecně lze říct, že v Kutné Hoře vyrostla velká konkurence těm nejvýznamnějším výstavním prostorům v České republice, ať již se jedná o Veletržní palác Národní galerie v Praze, nebo další významná centra. Samozřejmě bude třeba pečlivě sledovat, zda nasazenou vysokou laťku dokáže Galerie Středočeského kraje udržet. Můžete si to ověřit i vy sami, pokud budete mít v následujících týdnech či měsících do Kutné Hory cestu. Vstupné je sice na české poměry poměrně vysoké (dospělí 120 korun – tj. asi 4,50 €; senioři a studenti polovinu), ale ve srovnání s rakouskými cenami působí velmi příjemně. V Kutné Hoře ostatně můžete navštívit i další zajímavé pamětihodnosti. Pozornost si zaslouží i například nedávno zpřístupněný dřívější klášterní kostel v Kutné Hoře-Sedlci, mistrovské dílo tzv. barokní gotiky Jana Blažeje Santiniho-Aichla.

(MaFr)

Planeta Eden: Budoucnost, jak si ji umělci vysnili za socialismu

Vize budoucnosti a technického pokroku, jak je zachycovali českoslovenští umělci a designéři v letech 1948 až 1978, připomíná výstava v brněnském Domě umění. Pod názvem *Planeta Eden* shrnuje slavné i zapomenuté plakáty, ilustrace, volnou uměleckou tvorbu i hračky. „Výstava je o budoucnosti, která nenastala,“ říká jeden z kurátorů výstavy Tomáš Pospiszyl. V padesátých letech mnoho tvůrců uvěřilo pod vlivem společenských utopií v nezadržitelný technický pokrok a rychlé ovládnutí vesmíru. O dekádu později se tyto vize postupně vrací zpět do žánru science fiction. Výstava se na podzim se přesune do pražského Centra současného umění DOX.

Kurátorům Tomáši Pospiszylovi a Ivanu Adamovičovi vyšel záměr zobrazit světlé zítřky a lety ke hvězdám dokonale. Vedle sebe tak stojí Pištěkovy kostýmy k seriálu *Návštěvníci* a k filmu *Zítřka vstanu a opařím se čajem*, lunochody a rakety na hraní, plakáty Teodora Rotrekla a ilustrace Zdeňka Buriana, ale i volná tvorba Josefa Bolfa, Veroniky Bromové či Pavly Scerankové, kteří v době letů do vesmíru vyrůstali a jež utopistické vize o dokonalém světě ovlivnily.

Výstava je rozdělena do sedmi částí, rámuje ji rok 1948 na jedné straně a na druhé Remkův let do vesmíru v roce 1978. Kategorie *Film* představuje soubor plakátů k vědecko-fantastickým snímkům a je jasné, že se jejich tvorbě věnovaly skutečné špičky českého grafického designu – například Zdeněk Ziegler, autor plakátu k Zemanově filmu *Na kometě*, či Jan Kubíček, který navrhl plakát k Lipského komedii *Muž z prvního století*. Sekce filmu si všímá i kostýmů, tedy oblečení pro lidi, kteří podle tehdejších tvůrců budou žít v naší současnosti.

Sekce *Svět zítřka* mapuje technické vynálezy a ideály města budoucnosti – do nich ostatně tematicky spadá i část výstavy, která je asi nejvýrazněji určena dětem, tedy *Sluneční město*. Kromě *Ohníčků*, *Pionýrů*, časopisů *ABC* a *Čtyřlístků* se na „výchově“ dětského publika směrem ke hvězdám podílel i Neználek či Knoflenka pocházející právě

ze Slunečního města. Tedy z města, kde jsou tamní vynálezci schopni každý mrak rozpustit chemickým práškem a poručit tak větru, dešti.

Vydařená je i sekce *Mezi Radarem a Labyrintem; Radar a Labyrint* jsou antologie české sci-fi, na jejichž ilustrování se podíleli i tehdejší avantgardní autoři Adriena Šimotová, Jan Kotík či Mikuláš Medek. Ostatně řada umělců nechávala do své volné tvorby promlouvat vesmír zcela dobrovolně – vystavené Rotreklovo *Ohrožení z kosmu* je toho důkazem.

Zcela opačně pak futuristické výjevy pojala Věra Nováková či Vladimír Boudník: nadšení z budoucnosti chybí a už v padesátých letech u nich v tomto případě převažují existenciální obavy. Autoři umístili do expozice i několik čtecích stanic, tedy průhledných boxů, v nichž je možné si listovat právě uvedenými antologiemi či sci-fi knihami. Další jsou pak umístěné v obřích fóliích přímo ve výstavě, takže je možné je vidět z obou stran, nejenom přišpendlené ve vitrině.



Bludný Holanďan – ilustrace k povídce v *Pionýru* (1963-1964)

Planeta Eden

Dům umění města Brna, kurátoři Ivan Adamovič a Tomáš Pospiszyl

Výstava trvá do 25. července 2010

Ve věku 87 let zemřela 12. dubna 2010 v Praze vdova po Jiřím Kolářovi Běla Kolářová, vynikající česká fotografka a výtvarnice

Běla Kolářová se narodila 24. března 1923 v Terezíně. V roce 1941 ukončila studium na obchodní škole a nastoupila v knihkupeckém a tiskařském družstvu Mladé proudy (pozdější Dílo). Po jeho zavření nacisty v roce 1943 odešla pracovat do Baťových závodů ve Zlíně, čímž se vyhnula totálnímu nasazení. Tam se v roce 1944 setkala s Jiřím Kolářem, který do Zlína přijel sestavovat poválečný ediční program družstva Dílo. V roce 1949 se vzali a dlouhá léta spolupracovali a vytvářeli i společná díla. V letech 1952-1953 byl Jiří Kolář zatčen.

V roce 1956 onemocněla tuberkulózou, pobývala po sanatoriích a odešla ze zaměstnání. Při zdravotních procházkách po vršovické, žižkovské a vinohradské periférii se začala věnovat fotografii. Začátkem šedesátých let přešla i na jiné formy umění – přímou práci s fotografickým papírem, lepené koláže a asambláže.

Poprvé vystavovala roku 1962 v pražském Mánesu, v roce 1964 pak se skupinou Křižovatka, kterou spoluzaložila (1963). První samostatnou výstavu měla v roce 1966 v Galerii na Karlově náměstí. Po normalizaci nesměli Kolářovi vystavovat ani publikovat. V roce 1977 podepsal Jiří Kolář Chartu 77. V roce 1979 Kolářovi odjeli na roční studijní pobyt do západního Berlína, ale nebylo jim povoleno se vrátit, usadili se tedy v Paříži, Jiří Kolář byl odsouzen za nedovolené opuštění Československa. Běla Kolářová se v roce 1981 vrátila do Prahy vyřizovat záležitosti spojené s propadnutím jeho majetku, ale úřady jí až do roku 1985 nepovolily odjet za manželem.

Po listopadu 1989 Kolářovi začali navštěvovat Prahu a v roce 1999 se definitivně vrátili.

Jako žena Jiřího Koláře zůstala pro veřejnost v jeho stínu, tvořila mu také zázemí po celou dobu jejich společného života. Tvrdila o sobě, že by se jako výtvarnice nikdy neuživila, protože prý nebyla dost průbojná. Celá její tvorba vznikla jakoby na okraji, ale Kolářovou obdivovali i takoví velikáni, jako byl třeba francouzský teoretik nové figurace Pierre Restany.

Jiří a Běla Kolářovi také sbírali díla svých přátel. Ještě rok předtím, než Kolář zemřel, pořádali v roce 2001 ve Veletržním paláci výstavu *Jiří Kolář sběratel*. Tuto kolekci spolu s některými vlastními díly v roce 2002 věnovali pražskému Museu Kampa, které založili manželé Jan a Meda Mládkovi.



Běla Kolářová s bustou manžela Jiřího

V Brně vznikne centrum restaurování za 232 milionů korun

Technické muzeum v Brně získá moderní depozitáře, dílny a laboratoře pro restaurování vzácných předmětů. Na centrum konzervace přestaví bývalé kasárny v Brně-Řečkovcích. Náklady dosáhnou 232 milionů korun, z toho 228 milionů korun pokryje evropská dotace, čtyři miliony zdroje muzea. Zbývající část bude financovat ministerstvo kultury. Nové centrum má být hotovo v roce 2013, řekl ČTK

za muzeum Martin Mrázek. Muzeum bude konzervačním centrem pro celou republiku, bude restaurovat vzácné předměty zapsané v centrálním registru sbírek z celé ČR, a to včetně předmětů ze sbírek soukromých majitelů. Podle Mrázka muzeum práci zčásti vykonává už dnes, avšak v nevyhovujících a stísněných prostorách.

Veřejná sbírka má zachránit nejstarší sklářskou školu na světě

Starosta obce Okrouhlá v pražském Uměleckoprůmyslovém muzeu vyhlásil veřejnou sbírku na záchranu sklářské

školy v sousedním Kamenickém Šenově. Pokud škola neсеžene do září milion korun, pravděpodobně zanikne. Šenovská střední škola je přitom nejstarší sklářskou školou na světě. Výuka je však velmi drahá a kvůli populačnímu úbytku se hlásí stále méně dětí. „Mělo by se hledat řešení, mělo by to vyvolat určitou diskuzi,“ řekl novinářům k vyhlášení sbírky starosta Okrouhlé Jiří Vosecký. Sběrka má prý jen oddálit uzavření školy. Poté by se mělo začít řešit směřování sklářské průmyslovky, aby se stejný problém zase za rok neopakoval. Peníze mohou lidé do konce roku posílat na účet 43-6999740297/0100. Vosecký chce pravidelně zveřejňovat, kolik se zatím vybralo.

ARCHITEKTURA, DESIGN

V pražské ZOO se začaly opravovat kubistické Gočárov domy

V pražské zoologické zahradě se začaly opravovat dřevěné kubistické domky, které navrhl meziválečný architekt Josef Gočár. ČTK to řekla mluvčí ZOO Jana Ptačinská Jirátová. Domy byly umístěny v zátopové oblasti, kde je v roce 2002 poškodila povodeň. Před rekonstrukcí byly rozebrány. Během opravy budou přemístěny do severní části areálu. Ve dvojici roubených staveb vznikne podle mluvčí restaurace, malé muzeum historie pražské ZOO, galerie a přednáškový sál. Zahrada získala na rekonstrukci dotaci z evropských fondů.

Domky postavené v takzvaném národním stylu vznikly na počátku dvacátých let minulého století. Jejich autor Gočár se inspiroval lidovou architekturou. Domy byly barevné a vyzdobené v barvách trikolory. Byly původně tři a stály na prvním pražském letišti ve Kbelích. Sloužily jako restaurace, technická a administrativní budova. V šedesátých letech byly demontovány a přemístěny do areálu trojské zoologické zahrady.

Nová dominanta Prahy?

Do pěti let má být v Praze – Hájích postavena nejvyšší budova v zemi, věžák-mrakodrap, který by měl měřit 120 metrů. Okolí stanice metra v pražských Hájích čekají výrazné změny. Do roku 2015 zde má vyrůst komplex s nejvyšší budovou v České republice. Výstavba administrativně-obchodního centra Porto Háje má stát na čtyři miliardy korun, když ho výrazně prodražují požadavky metra. Plánovaný objekt chce nabídnout 57 tisíc metrů čtverečních kanceláří a dalších skoro 26 tisíc metrů čtverečních pro obchody a služby. Budoucím nájemcům a zákazníkům nabídne komplex na 1 600 parkovacích míst, obchody, restaurace nebo fitness studio. „Jednání o výkupu pozemků probíhá úspěšně, zdárného konce se můžeme dopracovat ještě v průběhu tohoto roku,“ tvrdí zástupkyně developera Sedláčková.

A odpůrci mrakodrapů? „Pro nás je výstrahou například kauza Drážďan, které byly pro nevhodné architektonické zásahy vyčleněny z chráněných památkových zón UNESCO,“ říká za Arniku Zora Kasiková. „Proti záměrům výškových budov na území Prahy budeme vystupovat i nadále, byť je to na okraji města,“ uzavírá.



Czech Grand Design

Čtvrtý ročník cen Czech Grand Design našel nepřehlédnutelného vítěze, který slučuje celé týmy designérů. Zvítězila totiž loni otevřená Národní technická knihovna v Praze, respektive dvě studia, která spolupracovala na podobě jejího interiéru. Porotci rozdělili ceny v devíti kategoriích. Titul Designer roku získalo studio HipposDesign mimo jiné za mobiliář nové knihovny. V kategorii Grafický designér roku vyhrál Petr Babák a jeho Laboratoř za vizuální styl a informační systém knihovny. Babák si navíc vysloužil i absolutní cenu Grand designér roku a stal se prvním grafikem v této kategorii. Fotografem roku se stala Bára Prášilová, v kategorii Módní design roku návrhář Jakub Polanka, Objevem roku se stala Lucie Koidová, do Síně slávy vstoupil sklář František Vízer, Obchodem roku byl vyhlášen SIMPLE Concept Store, Výrobcem roku Botas.



Lucie Koidová – *Treasury table*

Národní technická knihovna v Praze

Z hodnocení poroty (vítězný návrh):

„Architektura tvoří jednotu s urbanistickým řešením. Je ve vnějším výrazu zcela soudobá, pojetí vnitřku klade důraz na průsvitnost a otevřenost...

Návrh je výjimečný, svým řešením se vymyká schémátům ostatních soutěžních návrhů. Půdorysné řešení nabízí vysokou flexibilitu, současně umožňuje jasnou diferenciaci funkcí.“

Některá data: celková kapacita 1 788 441 svazků, 1 322 studijních míst, 562 relaxačních míst, badatelna a archiv historického fondu, studovny, 34 informačních terminálů, dvě volně přístupná venkovní atria, kavárna se 150 místy, 300 stání pro automobily v podzemních garážích, 13 404 m² plocha stavebního pozemku, z toho 5 000 m² zastavěná plocha, 172 258 m³ celkově obestavený prostor, 9 podlaží, 661 PC stanic a terminálů. Celkové náklady na výstavbu včetně vybavení: 2 215 358 705 Kč.

Investor: Státní technická knihovna (ing. Martin Svoboda, ředitel), generální projektant: Helika, a. s. (ing. Petr Jileček, ing. Karel Vácha), statika: Recoc, s. r. o. (ing. Miloš Smutek), architekt: Projektil architekti, s. r. o. (Roman Brychta, Adam Halíř, Petr Lešek, Ondřej Hofmeister), design interiéru: Hipposdesign (Radim Babák a Ondřej Tolboka), projekt uměleckých děl: P.A.S. (Vít Havránek, Jiří Skála, Tomáš Vaněk, autor centrálního uměleckého díla Dan Perjovschí).

Info: www.techlib.cz.



VÝSTAVY

Tragická místa paměti

Výstavu *Tragická místa paměti* si mohou lidé prohlédnout v kostele svatého Vojtěcha v Ústí nad Labem. Výstavou tak vyvrcholil stejnojmenný projekt, v němž se severočestí studenti snažili zmapovat místa tragických událostí, které se odehrály v jejich regionu. Studenti se během projektu zabývali například vyhnáním Čechů z obsazených Sudet nebo naopak poválečným odsunem Němců z Československa.

Do projektu se zapojilo okolo osmdesáti studentů ze čtyř gymnázií v Ústeckém kraji, kteří se v rámci pátrání po tragických událostech setkávali i s pamětníky.

Výstava je členěná podle škol, které se projektu účastnily, a jeden panel představuje jedno místo paměti. Přiblíží jej mapy, texty, části vzpomínek pamětníků a především dobové fotografie. Výstava bude v Ústí nad Labem k vidění **do konce června**, poté se přesune do dalších míst v Česku i v zahraničí. *Tragická místa paměti* jsou projektem společnosti Collegium Bohemicum a organizuje ho občanské sdružení Antikomplex.

Jan Kaplický – Vlastní cestou

Výstava přibližuje osobnost a dílo architekta Jana Kaplického. Představuje architekturu, na kterou pořád ještě nejsme zvyklí. Její jedinečnost však spočívá mj. v tom, že v sobě skrývá jakousi všudypřítomnou hravost a radost z možnosti podívat se na „domy“ z jiného úhlu, komentuje autor článku *Věčný vizionář* Petr Volf.

Hlavní výstavní prostor byl rozčleněn na dvě hlavní části. V jedné jsou přestaveny modely, ve druhé jsou zase k vidění fotografie uskutečněných staveb, vizualizace projektů a skici.

Centrum současného umění DOX, Poupětová ulice 1a, Praha 7, Holešovice

Architektonické řešení: Eva Jiřičná

Doba trvání výstavy: **do 2. srpna 2010.**

Olomoucké muzeum přiblíží dějiny výuky dějepisu i pedagoga Žáka

Dvě nové výstavy se školskou tematikou připravilo Vlastivědné muzeum v Olomouci. První z nich, nazvaná *Stalo se v zemi české / Jak se učil dějepis*, seznámí návštěvníky s historií vyučování tohoto předmětu od 16. století do současnosti. Druhá výstava s názvem *Cesta do hlubin študákovy a kantorovy duše* přiblíží osobnost Jaroslava Žáka. Podle kurátorky výstav Ludmily Drtílkové počátky výuky historie jako školního předmětu spadají do konce 16. století. Jako učební předmět v dnešním slova smyslu byl dějepis zaveden do škol za reforem Marie Terezie. Na výstavě *Cesta do hlubin študákovy a kantorovy duše* přiblíží její autoři prostřednictvím šestadvaceti panelů osobnost a dílo pedagoga a spisovatele Jaroslava Žáka. Kromě osobních dokladů, fotografií a filmových plakátů z pozůstalosti budou vystavena různá vydání jeho knih. Výstavy potrvají **do 1. srpna**. Vlastivědné muzeum připravilo

výstavy ve spolupráci s Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze, které k nim vydalo katalog s obrazovou přílohou.

Národní muzeum ukazuje novou tvář Karla Hynka Máchy

Tvář Karla Hynka Máchy v různých podobách a ztvárněních mohou spatřit návštěvníci Národního muzea v Praze. Výstava na ochozu Panteonu muzea bude otevřena **do 19. září**. Slavný romantický básník a autor *Máje* se narodil v listopadu před dvěma sty lety. Máchova podobizna je dodnes obestřena tajemstvím, jeho portréty vznikly většinou až po jeho smrti na základě vzpomínek přátel. Vedle těchto již známých podobizen výstava ukazuje i Máchovu tvář vytvořenou na základě vědeckých zkoumání.

Převoz básnickových ostatků v roce 1938 z okupovaných Litoměřic do Prahy byl prvním impulzem pro antropologické zkoumání. Z něho vycházel také na počátku osmdesátých let minulého století antropolog Jiří Vlček. Společně pak se sochařem Milanem Knoblochem udělali kresebnou i plastickou rekonstrukci básnickovy podoby, které lze v muzeu také vidět. Jméno Karel Hynek Mácha se skloňovalo také v Národní knihovně. Konala se tam vernisáž různých vydání Máchova *Máje*, které má knihovna ve svých sbírkách.

V Ústí nad Labem vznikla stálá expozice o českých Němcích

V Ústí nad Labem bude s definitivní platností sídlit stálá expozice dějin německy mluvících obyvatel českých zemí. Pod názvem *Německé kulturní dědictví* ji společnost Collegium Bohemicum zapsalo ministerstvo kultury. Mluví Collegia Bohemica Tereza Šimůnková ČTK informovala, že půjde o první stálou expozici na téma dějin a kultury německy mluvících obyvatel českých zemí. Sbírká Collegia Bohemica je v současné době umístěna v depozitářích ústeckého muzea. Exponáty budou veřejně k vidění, až skončí současná rekonstrukce budovy muzea. Otevřít se má v první polovině příštího roku. Na přípravě výstavy spolupracují i ústecká univerzita a Ústav pro saskou historii a etnografii v Drážďanech. Sbírká Collegia Bohemica obsahuje předměty od počátku 17. století. Její hlavní část pochází z 18. a 19. století. Předměty pocházejí především z těch oblastí českých zemí, které byly v minulosti osídleny německy mluvícími obyvateli. Jde jak o knihy, tak o trojrozměrné předměty ze skla, porcelánu a kovu. Collegium Bohemicum podle Šimůnkové získalo do své sbírky například první vydání Jungmannova *Česko-německého slovníku* z roku 1836 nebo ručně kolorovanou faksimile *Oráče z Čech – Ackermann aus Böhmen* z roku 1919.

V Praze je největší výstava o konci války v Čechách

Konec války v Čechách přiblíží rozsáhlá výstava v pražském Vojenském historickém ústavu (VHÚ). Expozice

nazvaná *1945 – konec války v Čechách* je výsledkem několikaletého bádání armádních historiků a je největší k danému tématu v Česku. Návštěvníci budou moci vidět nejen dobové zbraně a kopie historických novinových článků, ale též zdařilé modely barikád z období Pražského povstání a figuríny v historickém oblečení vojáků a obránců Prahy z řad občanů. Návštěvníci tu naleznou třeba amatérsky sdrátovanou pušku použitou při obraně Strašnic nebo dvacetimilimetrový kanón, s kterým Češi bránili trojský most před postupem nacistů. Cílem výstavy je zprostředkovat návštěvníkům prožitek obyvatel Protektorátu v posledních

týdnech a dnech války a prvních měsících po osvobození, míní ředitel VHÚ Aleš Knížek. Autoři expozice se přitom snažili uvést Pražské povstání do kontextu obdobných protinacistických akcí ve Varšavě, Paříži, na Slovensku a v dalších evropských zemích. Poprvé jsou zde prezentovány také dosud nepublikované archiválie z Vojenského ústředního archivu, například mapa německé obrany českých zemí z počátku května 1945. Součástí jsou i audiovizuální programy z dobových filmových záběrů a záznamy vysílání povstaleckého rozhlasu, které dosud u nás nebyly zveřejněny.

LITERATURA

Nejkrásnější české knihy roku

Kromě Magnesia Litery je literární událostí i soutěž Nejkrásnější české knihy roku, kterou pravidelně spolupořádá jí ministerstvo kultury a Památník národního písemnictví. Tato soutěž, kterou poprvé zorganizoval Spolek českých bibliofilů již v roce 1928, od té doby již několikrát lehce změnila svou podobu, regule a počet kategorií, ale na její prestiži to nic nezměnilo. Letos do ní sto devět nakladatelů přihlásilo dvě stě čtyřicet jedna titulů.

Nejkrásnější české knihy roku 2009

Vědecká a odborná literatura

CENA MINISTRA KULTURY

Litomyšl 1259-2009 – Milan Skřivánek – Město Litomyšl
Atlas transformace – kolektiv autorů – tranzit.cz
Petr Keil 15 let Ateliero AIII – Patrik Zamazal... et al. – Studio Kultivar

Krásná literatura

CENA MINISTRA KULTURY

Bodla stínu do hrudního koše – Miloš Doležal – Thyrsus
Korvína čili Kniha o havranech – Petr Rákos – Argo
Milada Marešová. Domácí biograf – Martina Pachmanová (ed.) – Arbor vitae

Literatura pro děti a mládež

CENA MINISTRA KULTURY

Péťa medánek – Alžběta Skálová – Alžběta Skálová – Koprbooks
Ticho hrocha – David Böhm – Labyrint
Cirkus Chauve – Jiří Bilbo Reidinger – Baobab

Učebnice a didaktické pomůcky v tištěné podobě

CENA MINISTRA KULTURY

Hebrejská abeceda – Pavel Holeka – Arbor vitae
Pracovní listy pro reedukaci afázie – Zuzana Konůpková, Martina Kupsová – Občanské sdružení Klub afasie
Kam se poděl Fouňka? – Z. Špůrová, V. Bratrychová – VOŠG a SPŠG v Praze

Knihy o umění, obrazové a fotografické publikace

CENA MINISTRA KULTURY

909 Umění přelomu tisíciletí – M. Knížák, T. Vlček – Národní galerie v Praze

Karel Teige a typografie – Karel Srp, Polana Bregantová, Lenka Bydžovská – Arbor vitae
Foto/montáž tiskem – Jindřich Toman – Karel Kerlický – Kant

Katalogy

CENA MINISTRA KULTURY

Listování – Nikolas Proksch (ed.) – Muzeum umění Olomouc
Architekti DaM – DaM architektonická kancelář – DaM
Artěl umění pro všední dny – Jiří Froněk – Uměleckoprůmyslové museum v Praze

Práce studentů výtvarných a polygrafických škol

CENA ARNA ŠÁNKY

Gamebook – Jan Novák – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
Papelote – Papír je příběh – Kateřina Šachová – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
Nemám tě mít rád, mám tě prodat – Sylvie Currin Kořánková – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

CENA TYPODESIGNCLUBU – za grafickou úpravu

Zdeněk Ziegler:

Odcizený dopis – E. A. Poe – Aulos
Poezie Struktury Linie – Josef Hiršal, Bohumila Grögerová, Zdeněk Sýkora – Aulos

CENA VOJTĚCHA PREISSIGA

Otakar Karlas:

Typografická písma Vojtěcha Preissiga – Otakar Karlas – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

CENA SVAZU POLYGRAFICKÝCH PODNIKATELŮ za vynikající polygrafické zpracování

Tiskárna T. A. Print:

Růžová zahrádka – Rukopisné modlitební knížky 18. a 19. století – Arbor vitae

Tiskárna Unipress:

Bible – obrazy a vyprávění ze Starého a Nového zákona – Aventinum

Tiskárna Libertas:

155 uměleckých děl 20. století z Národní galerie v Praze – Národní galerie v Praze

ČESTNÉ UZNÁNÍ

Tiskárna Havlíčkův Brod

Knihou roku je *Zmizet*

Knihou roku v literární soutěži Magnesia Litera je svazek tří povídek osmadvacetileté spisovatelky a scenáristky Petry Soukupové nazvaný *Zmizet*. Autorka získala jako odměnu šek na dvě stě tisíc korun a stala se nejmladší vítězkou v devítileté historii soutěže.

Volba Soukupové je lehkým překvapením. Její knížka je na první pohled nenápadná, neokázalá, vlastně až neambi- ciónní. Neohromuje velkým plátnem, drzími příměry, dějovými zvraty, ba ani dějinnými souvislostmi. Její působivost vychází z pohybu a zranění duše.

Je to dost depresivní četba, plná sourozeneckých křivd, zlomyslných naschválů, nevytěžených úrazů z dětství. „O zcela všedních a zároveň absolutních lidských tragédiích se zde vypráví očima ústředních hrdinů a hlavně jazykem, který je tragicky holý, prostý všech slovních okras, obnažený až na kost,“ píše ve svém posudku k dílu odborná porota.



Vítězové cen Magnesia Litera

Knihou roku: Petra Soukupová: *Zmizet* (Host)

Próza: Ivan Matoušek: *Oslava* (Revolver revue)

Poezie: Viola Fischerová: *Domek na vinici* (fra)

Knihy pro děti a mládež: Iva Procházková: *Nazí* (Paseka)

Literatura faktu: Ivan Klíma: *Moje šílené století* (Academia)

Nakladatelský čin: *Dílo Milady Součkové* (Prostor)

Překladová kniha: David Lodge: *Nejtíší trest* (Přeložil Richard Podaný, Mladá fronta)

Objev roku: Jiří Hoppe: *Opozice '68. Sociální demokracie, KAN a K 231 v čase Pražského jara* (Prostor)

Knížní klub cena čtenářů: Kateřina Tučková: *Vyhnutí Gerty Schnirch* (Host)

Moje šílené století II – Ivan Klíma



Ve druhém svazku paměti Ivana Klímy, jejichž první část *Moje šílené století* po zásluze ocenili účastníci ankety *Lidových novin* o nejzajímavější knihu roku 2009, se ocitáme v „hor-kém létě“ roku 1967. Čtenář právem tuší, že se autorův život, stejně jako život celé země, brzy ocitne v politických turbulencích. Tak jako v prvním díle paměti i zde Klíma poutavě líčí nejen peripetie vlastního myšlení a osudů svých a své rodiny,

ale i podstatné události v zemi a jejich reflexi ve světě, okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy, která ho zastihla v Anglii, první měsíce po vpádu vojsk a hubené naděje na pokračování v tendencích Pražského jara za přítomnosti sovětské armády. Ještě než zemi znovu oddělila od západní kultury železná opona, je pozván do Spojených států, kde by mohl s rodinou zůstat. České kořeny a sepětí s rodným jazykem jej však přivádějí zpátky, aby prožil spolu s ostatními dvacet let v období, jemuž se dostalo podivného názvu „normalizace“. Přitom skoro nic není v letech 1969-1989 tak úplně normální. V lidských myslích naopak dochází k schizofrenii mezi soukromým a veřejným, a ti, kteří se tomu snaží čelit, jsou často zbaveni možnosti dělat svou práci. Patologická atmosféra ve společnosti se vtírá i do intimních životů, rozpadají se rodinné a milostné vztahy, lámou se charaktery. Je těžké, ale i nutné to přiznat. S iniciativou statečných kolem Charty 77 přichází čas dalších aktivit a rozhodnutí... I tentokrát jsou paměti proloženy eseji, v nichž autor zobecňuje základní rysy „šíleného století“.

Academia, edice Paměť

Doporučená prodejní cena: 330 Kč

Hoří déšť – Šárka Maixnerová-Horáková



„Akce K“ neboli hromadné zatčení příslušníků mužských řeholních řádů na území Československa, k němuž došlo v noci z 13. na 14. dubna 1950, patří k nejhorším zločinům komunistické éry bývalého Československa. Více než dva tisíce řeholníků muselo opustit své kláštery. Rozptýlili se pak po českých a slovenských věznicích, kde si museli odpykat dlouhé tresty v krutých podmínkách.

Knihou scenáristky Šárky Horákové-Maixnerové, stejně jako souběžně připravená výstava, si neklade za cíl historické zmapování této události. Její záměr je jiný – nechat mluvit autentické dobové dokumenty. Ty jsou otištěny vcelku

a umožňují tak unikátní nahlédnutí za kulisy historické události. Postupně se můžeme seznámit s poznámkami týkajícími se prvního velkého procesu s představiteli církví, který Akci K předcházel, s plány na akci samotnou, detailním seznamem jednotlivých klášterů nebo třeba odsuzujícími dopisy institucí a pracovních kolektivů, obdobnými těm, jež známe z procesu s Miladou Horákovou. Dokumenty doprovází střídmy, ale působivý komentář, obsahující přehled nejdůležitějších událostí předcházejících Akci K, citace pamětníků (opati Bohumil Vít Tajovský a Anastáz Opasek), intimní meditace a další texty. Kniha je rozčleněna na čtrnáct zastavení křížové texty, ke každému z nich je připojen obraz malíře Michaila Ščigola, jehož expresivní malba dotváří výtvarnou podobu této dokumentační knihy.

Nakladatelství Vyšehrad
262 str., brožovaná
ISBN: 978-80-7429-038-1

Franz Peter Kien – Elene Makarova, Ira Rabin

Výpravná publikace nazvaná prostě *Franz Peter Kien* je biografie krátké životní dráhy Petra Kiena, který byl na konci roku 1941 odvláčen do Terezína a který zanechal množství kreseb, maleb i literární práce výjimečné hodnoty. Díky svým uměleckým i organizátorským schopnostem patřil k těm, kteří pomáhali překonávat strasti nuceného pobytu v terezínském ghettu a je otázkou, jak rozsáhlé umělecké dílo by mohl ještě tento výjimečný talent vytvořit, kdyby se nestal ve svých pětadvaceti letech v Osvětimi jednou z šesti milionů obětí Šoa. Průvodní text oživují úryvky z Kienovy korespondence a vzpomínky přeživších rodinných příslušníků, přátel a spoluvězňů. Podstatnou část knihy tvoří ukázky jeho grafik, olejomalb, akvarelů, básní, povídek i dramát, jako například libreto k terezínské opeře Viktora Ullmanna *Císař Atlantidy* a básnická hra *Loutky*. Kniha vychází ve třech jazykových mutacích, kromě češtiny i německy a anglicky.

Kien byl interviewán v Terezíně s manželkou Ilsou, ale osudově se zde zamiloval do jiné ženy, dvacetileté Helgy Wolfensteinové, které svěřil těsně před svou smrtí kufr s asi šesti sty obrazy – svými i dalších terezínských umělců. Helga zavazadlo před vystěhováním do Ameriky zanechala u brněnské tety, která ho v roce 1971 zapůjčila terezínskému památníku. Zůstal tam dodnes. Poněvadž však nebyla do Helžina úmrtí v roce 2007 vyjasněna vlastnická práva, zůstal obsah Kienova kufru v terezínském archivu a čeká na odhalení. Cenná díla tak zůstala utajena i pro návštěvníky nedávné výstavy v Památníku Terezín, jejímž cílem bylo neprávem pozapomenutého umělce přiblížit dnešnímu publiku. Spoluautorkou knihy a zároveň kurátorkou výstavy je Elene Makarova, renomovaná izraelská scenáristka a vedoucí týmu, který se zabývá dokumentací holokaustu.

Elena Makarova, Ira Rabin
Franz Peter Kien

Peter Oswald, Praha 2009, 238 stran, česká verze 800 Kč
Petr Kien (1. 1. 1919, Varnsdorf – 1944, Auschwitz-Birkenau) byl výtvarník, básník a dramatik. (Celým křestním jménem Franz-Peter nebo František Petr.) Pocházel z německy mluvící židovské rodiny. V letech 1937-1939 studoval na pražské Akademii výtvarného umění u Williho

Nowaka. Po nacistické okupaci studoval na soukromé výtvarné škole Officina Pragensis, kterou po odchodu jejího zakladatele Huga Steinera-Prag do exilu vedl Jaroslav Šváb. V roce 1941 byl Kien deportován do Terezína, kde pokračoval v umělecké tvorbě; stopy po něm končí v říjnu 1944 v koncentračním táboře v Osvětimi.

Vzácná Bible kutnohorská má nyní i své faksimile

Na trhu je první faksimile vzácné středověké *Bible kutnohorské*. Nakladatelství Tempus Libri ji vydalo v omezeném nákladu. Pro celý svět pouze 199 výtisků. *Bible kutnohorská* vznikla kolem roku 1489. Jedním z prvních majitelů faksimile, tedy přesné kopie (číslo 16), je i papež Benedikt XVI. *Bible kutnohorská* je druhou úplně tištěnou českou biblí. Faksimile bylo vyráběno skoro stejnými postupy jako originál vzácné knihy, říká Tomáš Žilincar z nakladatelství Tempus Libri. *Bible kutnohorská* je na rozdíl od té *Pražské* bohatě ilustrovaná a se 612 stranami je nejrozsáhlejším českým prvotiskem. Je v dřevěných deskách s koženým potahem. Ten se u originálu dochoval většinou jen zřídka. Původní vlastníci *Bible kutnohorské* dostávali knihu z tiskárny Martina z Tišnova v podstatě jako nedokončené dílo. Každý majitel si ji pak sám dal svázat a od písaře nebo iluminátora si do ní nechal vepsat či domalovat barevné iniciály. Čím byla výzdoba bohatší, tím byla kniha dražší. A tak mnohé exempláře *Bible kutnohorské* zůstaly bez iniciál. Nikoliv však kniha v Českém muzeu stříbra, podle které bylo faksimile zhotoveno.

Herečka Krížiková a režisér Hraše dostali Cenu Karla Čapka

Slovenská herečka Eva Krížiková a český teoretik přednesu, režisér a scénárista Jiří Hraše převzali v Trenčianských Teplicích Cenu Karla Čapka. Ocenění se v tomto lázeňském městečku každoročně uděluje za podporu slovensko-české vzájemnosti a propagaci díla českého literáta Karla Čapka. Čapkovu cenu si v minulosti převzali například herci a herečky Radovan Lukavský, Jozef Kroner, Gabriela Vránová a Emília Vášáryová. Celkem ji už dostalo šestatřicet osobností, osm z nich už nežije. Krížiková vyniká jako představitelka komediálních i tragických postav na prknech Slovenského národního divadla, hrála však i ve filmech, jako jsou *Čtverylka*, *Kapitán Dabač* a *Červené víno*. Osmdesátník Hraše, který se mimo jiné podílel na rozvoji Československého rozhlasu, řekl, že mu bylo ctí Čapkovu dílo číst a později s ním i pracovat. V západoslovenském městečku se Cena Karla Čapka neudílí náhodou. Spisovatel město navštěvoval a rád chodil na výlety do jeho okolí.

Historik Bílek dostal Cenu Miroslava Ivanova za celoživotní dílo

Historik a publicista Jiří Bílek získal Cenu Miroslava Ivanova za celoživotní dílo. Klub autorů literatury faktu (KALF) při desátém ročníku udělování těchto cen v Jaroměři na Náchodsku ocenil také další autory, informoval předseda poroty Jan Halada. „V desátém ročníku Ceny Miroslava Ivanova za literaturu faktu se v pěti kategoriích sešlo

osmačtyřicet titulů. V kategorii autorů do 39 let bylo deset titulů, což je nejvíce za všechny ročníky," uvedl Halada. Porotci také vybírali z velkého množství publicistických příspěvků. V kategorii literatury faktu za poslední tři roky porota neudělila hlavní cenu, ocenění však získal například Stanislav Bártl za knihu *Záhada dobývání severního pólu* či Pavel Schreier za knihu *Příběhy z dějin našich drah*. Hlavní cenu v kategorii autorů literatury faktu mladších 39 let získal Pavel Vodička za knihu *Kavalíři, puritáni, královrazi. Anglická občanská válka 1642-1649*.

Za velkého zájmu veřejnosti skončil veletrh Svět knihy

Za mimořádného zájmu veřejnosti skončil na pražském Výstavišti 16. ročník mezinárodního veletrhu Svět knihy spojený s literárním festivalem. Letošní počet návštěvníků čtyřdenního svátku literatury se odhaduje na 40 000 lidí a zhruba o pět tisíc překonal loňský výsledek. Čestným hostem bylo letos Polsko, což se projevilo účastí patnácti autorů včetně sedmaosmdesátileté nositelky Nobelovy ceny, básničky Wislavy Szymborské. I přes všeobecnou krizi přesáhl počet vystavovatelů čtyři stovky. Celkem se tu prezentovali vydavatelé ze čtyřiatřiceti zemí, zájemci si mohli veškerou produkci zakoupit s veletržní slevou.

Zemřel Ladislav „Denis“ Verecký – jemný vzdělanec i pivní vypravěč mezi českými žurnalisty

Ve věku čtyřiapadesáti 21. dubna 2010 podlehl zástavě srdce znamenitý český novinář a fejetonista Ladislav Verecký, přáteli odjakživa nazývaný prostě Denis. Pro čtvrtletní *Magazín MF DNES* psal více než šestnáct let. Brilantní byla zejména jeho četná sarkastická „odhalení“, v nichž testoval smysl čtenářstva pro ironii. Ty nejlepší kousky vyšly minulý rok sebrané v knize *Objevy redaktorů MF DNES plus 20 záhad polistopadové historie*. Není potřeba dodávat, že pod těmito žertíky se skrývala publicistova bezmoc, hořkost a zklamání z počínání osob, které by měly být českou politickou reprezentací. Mezi jeho nejpůsobivější seriózní reportáže patřilo *Osm a půl dne na detoxu* z 15. května 2008, kdy na vlastním těle vyzkoušel pobyt na oddělení psychiatrické kliniky, kde se léčí narkomani a alkoholici.

Narodil se 25. června 1955 v Děčíně. Absolvoval studia bohemistiky a anglistiky zakončená doktorátem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po revoluci studoval v letním semestru na American University ve Washingtonu. V letech 1980-1994 byl redaktorem poezie v nakladatelství Československý spisovatel. Pak nastoupil do MF DNES.

V roce 1997 vyšel první výbor jeho mystifikací, které vytvořil s Martinem Komárkem, pod názvem *Co jsme dokázali*, o rok později s Janem Lipoldem souhrnně publikoval vybrané recenze restaurací s titulem *První pražský hospodář*. Byl rovněž autorem biografie *Kdo víc vsadí, ten víc bere aneb Pravdivé příběhy a jiné lži o Michalu Horáčkovi* (Nakladatelství Lidové noviny, 2002), jež se dočkala tří vydání. Coby spoluscenárista se s Komárkem a Ivo

Představitelka babičky je patronkou *Babičky*

Herečka Vlasta Chramostová, představitelka titulní role v inscenaci Národního divadla *Babička*, se stala patronkou spolupráce této pražské scény s Městskou knihovnou v Praze. Na tiskové konferenci pokřtila projekt digitalizace díla Boženy Němcové.



Tomáš Řehák, ředitel Městské knihovny v Praze, a herečka Vlasta Chramostová

Šmoldasem podílel na pořadu *Volební dementi* pro televizní stanici Prima.

Také v soukromí slyšel originálním humorem a trefnými glosami, ať už se týkaly politiků nebo posledního kola Gambrinus ligy.

Byl ženatý s básničkou Naděždou, za svobodna Slunskou, a měl dceru Terezu, která nyní studuje dramaturgii a režii na pražské DAMU.

Jan Rejžek



Dada o praseti a disidentech

Slušnost a charakter versus známá česká vyčuranost, to je základní dramatický konflikt Havlovy jednoaktovky *Prase*, kterou ze zapomnění vytáhl Vladimír Morávek v brněnské Huse na provázku a nyní ji v předpremiéře představil v Praze.

Vladimír Morávek krátký anekdotický skeč upravil, rozkošatil i trefně vypolstroval hudebními pasážemi tak, aby vznikl „plnohodnotný“ divadelní tvar, dokonce hudebně-dramatický. Na *Prase* narazili brněnští dramaturgové při přípravě scénické montáže z Havlových her *Cirkus Havel*. Text nepoužili, ale velice je zaujal a pobavil. Václav Havel v něm na základě skutečné události líčí, jak se coby disident pokoušel na vesnici obstarat prase pro zabijačku. Pašík měl posloužit při plánované oslavě s přáteli disidenty. Fakt, že jde o osoby „režimu nepřátelské“, poněkud komplikuje úmysl vesničanů přichozícího hejla odrat, co to dá, neboť není radno zaplétat se s politicky nespolehlivými osobami. Touha po penězích ale převáží a roztočí se groteskní anabáze, v níž vesničané mlží, kdo prase dodá, a vymýšlejí různé figle, jak z nebohého kupce vyrazit co nejvíc.

Vladimír Morávek především dokázal v krátkém textu rozpoznat nejenom jeho dramatický potenciál, ale i rovinu vypovídající o podivném, neuchopitelném stavu společnosti, což je zdrojem nejenom absurdního humoru, ale i hořkosti a trapného poznání. Pocit nemožnosti prorazit zeď hlavou je tu zvláště silný, nehledě na výtečnou charakteristiku české mentality, onu nesmrtnou snahu nějak se prosejvkovat a zajistit si aspoň nějaký prospěch. Morávek pro hemžení vesničanů vymyslel hezký kolorit, oděl je do krojů a dokola je nechal zpívat *Proč bychom se netěšili*, pózovat, ležet si v náručí, mávat vlaječkami a všelijak se šklebit. Sborový zpěv i sóla z *Prodané nevěsty* významově vkomponoval mezi Havlův text tak, aby vznikl celistvý tvar ne nepodobný operetě. Ostatně celá anabáze Havla za prasetem je vlastně taková dada opereta, možná ještě střížená absurdním divadlem, což je jistě útvar, který si čtenář sotva dokáže představit, ale kdo *Prase* zhlédne, pochopí.

V Morávkově *Praseti* herci oddaně slouží celku, ale přesto se tu objevilo několik výborných výkonů: především Milan Holenda úžasně zpracoval Havlovu dikci a celkový postoj filozofa a humanisty snažícího se nezpronevřit svému životnímu krédu, být empatický a slušný i k těm největším holomkům. Jeho Václav Havel není žádná karikatura, ale okouzující solitér bojující s větrnými mlýny do posledního dechu. Jiří Kniha stejně nedostižně ztvárnil tři postavy potměšilých venkovanů (Hostinský, Fanda a Traktorista), kterým propůjčil neodolatelnou kombinaci přiboudlosti a primitivní mazanosti. Olgu hraje Andrea Buršová – je graciézní, ale nesmlouvavá, zvláště v závěru se odmítá smířit s potupnou situací.

Prase si svůj pozdní debut zaslouží, je to svěží, hravý a typicky havlovský text, který byl nespravedlivě autorem zapuzen. A Vladimír Morávek mu navzdory několika výhradám pomohl. Postaral se, aby se jeho téma jasně a neodbytně vylouplo.



Václav Havel: *Prase*

Úprava: René Ludowitz, dramaturgie: Petr Oslzlý a Lucie Němečková, režie: Vladimír Morávek, výprava: Sylva Hanáková. *Prase* vyrobil: Ladislav Vlna
Divadlo Husa na provázku Brno, první uvedení 20. 3. v Praze: Divadlo Archa

LN – Jana Machalická

HaDivadlo završí cyklus *Proměny 20. století*

Brněnské HaDivadlo uspořádá přehlídku, v níž nabídne hry z dramaturgického cyklu *Proměny 20. století*. Symbolicky tak hodlá zakončit projekt, na kterém pracovalo zhruba tři a půl roku. Zároveň se HaDivadlo chce tímto způsobem rozloučit s dřívějším uměleckým šéfem Lubošem Balákem, který za projektem stál a ze scény odchází. Uvedl to současný umělecký šéf Marián Amsler. Cílem cyklu bylo zmapovat uplynulé století a hledat události, prostřednictvím nichž by bylo možné 20. století symbolicky interpretovat. Přehlídku zahájí hra *Indián v ohrožení* na téma Alberta Einsteina a jeho nové teorie vesmíru. Na programu je i příběh první nahé ženy na filmovém plátně Hedy Lamarrové ve snímku českého režiséra Gustava Machatého *Extase* z počátku třicátých let či adaptace známého trezorového filmu *Ucho*. Derniéru na přehlídce zažije „hitchcockovská balada z padesátých let“ Emila Františka Buriana *Pařeniště*. Chybět nebude ani hra Arnošta Goldflama *Doma u Hitlerů aneb Historky z Hitlerovic kuchyně* a Balákova hra *Bohnice aneb Člověče, nezlob se*.

Hradecký Drak slavnostně otevřel unikátní labyrint loutek

Divadlo Drak v Hradci Králové slavnostně otevřelo labyrint loutek. V prostorách v Tereziánském dvoře v těsné blízkosti divadelní budovy lidé uvidí loutky z vyhlášených inscenací Draku, připravené budou také kreativní dílny, které lidem přiblíží vznik divadelního představení. ČTK to řekla ředitelka Draku Eliška Finková. Nyní připravuje divadlo workshop zaměřený na vystříhované stínové divadlo. Divadlo Drak, vycházející z tuzemské loutkářské tradice, se postupně stalo jednou z nejvýznamnějších českých loutkových scén.

JUBILEA

Miloš Nesvadba slavil své 85. narozeniny

Spisovatel, malíř, ilustrátor dětských knížek a herec Miloš Nesvadba se narodil 17. dubna 1925 v Praze. Vyrůstal společně se starším bratrem Jiřím (1921-2004), který se stal scénografem a divadelním režisérem. Odmaturoval na reálném gymnáziu a přihlásil se na Státní konzervatoř v Praze.

Jeho studia však přerušila druhá světová válka, kdy byl jako většina vrstevníků totálně nasazen. Po válce se na konzervatoř již nevrátil a hereckou přípravu získal v Souboru mladých Jindřicha Honzla (později Studia Národního divadla). V roce 1948 byl angažován do činohry Národního divadla, kde ztvárnil desítky rolí, většinou postavy komického charakteru.

Na filmovém plátně se objevil ve více než třiceti filmech, většinou v drobných rolích. Debutoval v historické komedii Miroslava Cikána *Alena* v roce 1947. Nejvíce filmoval v průběhu padesátých let, později se objevoval na filmovém plátně celkem zřídka. Nezapomenutelnou roli prince ze Země zacházejícího slunce si zahrál v pohádce Bořivoje Zemana *Pyšná princezna* (1952). Příležitostně se objevoval i v TV seriálech a inscenacích. Velkou oblibu si také získal svými hereckými a kreslířskými výstupy v pořadech pro děti.

Od mládí projevoval neobyčejné výtvarné nadání, díky kterému se proslavil jako kreslíř karikatur a vtípů, ilustrátor knih, z nichž některé sám napsal. Kreslil do novin a časopisů, jako výtvarník byl u zrodu časopisu *Dikobraz*. Svou práci převážně zasvětil dětem a jeho jméno je také úzce spjato s dvěma dětskými časopisy *Mateřídouška* a *Sluníčko*, v kterých hojně publikoval svoje kresby i literární díla. Se svou ženou, kostýmní výtvarnicí Jaroslavou, má dva syny. Prvorozený syn Michal je také známý herec a mim a stejně jako jeho otec zasvětil svou práci převážně dětem. Mladší syn Martin je vydavatelem časopisu a provozuje malou cestovní kancelář. Miloš Nesvadba se s radostí také vžil do role dědečka. Má čtyři vnoučata: Michalovu Pepinu a Martinovy tři děti, Anetku, Matýska a Emičku.

Miloš Nesvadba stále udivuje svou mimořádnou vitalitou a i v pozeňnaném věku stále hraje v Národním divadle a jezdí také na zájezdy za dětmi.



Raoul Marian Kristian Schráníl, též Raul Schráníl (24. 3. 1910, Most – 20. 9. 1998, Praha) byl český herec, bratranec režiséra Karla Antona. Své nezvyklé jméno Raoul dostal po francouzském příteli svého otce.

Otec byl právník a později ministerský rada na ministerstvu zemědělství. Aby se naučil německy,

poslal jej otec po první světové válce na čtyři roky do německé školy pro Lužické Srby v Nížkém u Zhořelce

(Niesky, Horní Lužice v Sasku) a později do Dijonu ve Francii, do gymnázia Lyceé Carnot, kam byli od roku 1920 z iniciativy Edvarda Beneše (v Dijonu Beneš v roce 1908 studoval na univerzitě) přijímáni na tříleté stipendijní studium českoslovenští studenti. Tato tradice, která byla z politických důvodů několikrát přerušena, trvá dodnes. Před ním tam studoval například Jiří Voskovec nebo v sedmdesátých letech režisér Zdeněk Troška.

V Dijonu založil Voskovec tradici, podle které se na Vánoce nejezdilo domů, ale formou kabaretu slavili čeští studenti svátky na lyceu. Tam poprvé Schráníl hrál divadlo. Kabaret organizoval poté také během vojenské služby. Herecký talent v něm objevila i paní domácí Jarmila Kronbauerová, v jejímž domě v Mělnické ulici s rodiči bydlel, a která se snažila přimluvit u rodičů, aby dali syna studovat na konzervatoř. Protože tatínek nesouhlasil, dal se k malé kočovné společnosti, což podle jeho vlastních slov byla ta nejlepší herecká škola. Velký úspěch měl například v komedii *Mařka, aneb deník služky*, kde se poprvé objevil v pro něho typické roli milovníka.

S pomocí svého bratrance, režiséra Karla Antona, se dostal do divadla Vlasty Buriana, kde potřebovali náhradu za odcházejícího představitele milovníků. Hrát neustále stejnou roli v jednom kuse mu však nevyhovovalo, a proto, aby se herecky „vyhrál“, přijal v roce 1939 angažmá v divadelním souboru známé herečky Anduly Sedláčkové, kde se repertoár často střídal. Působil i v Českých Budějovicích, ve Vinohradském divadle a v holešovickém Lidovém divadle Uranie. Od roku 1935 začal hrát ve filmech a jeho kariéra strmě stoupala. Brzy se stal jedním z nejčastěji obsazovaných českých herců. Jen v roce 1937 hrál v deseti filmech.

Po druhé světové válce hrál nejprve v kabaretu v Kotvě, který založil Ferenc Futurista se svým bratrem Emanem Fialou. Po Únoru 1948, když byl označen za syna kulaka a v Praze nesměl hrát, působil v zájezdovém Vesnickém divadle, kam si ho prosadil ředitel divadla František Smažík (tam hrál například roli chlapáckého dělníka Jana ve hře E. F. Buriana *Krčma na břehu*), jezdil po estrádách a krátce hrál také v Ostravě a v Mladé Boleslavi. V padesátých letech 20. století byl vězněn za přípravu k emigraci a po propuštění pracoval v různých profesích (mimo jiné i jako dělník na základech Stalinova pomníku, jako zásobovač u cirkusu, na Mostě inteligence, vrtal artézskou studnu u Mariánských Lázní, ale i v Národním divadle, ovšem jako kulturně propagační referent). Na čas se vrátil také k Vesnickému divadlu.

Po celý svůj život se jednalo o člověka s velkým osobním šarmem, jenž oplýval nevšedním charismatem a který bezvadně ovládal společenské chování a uhlazené vystupování. Proto se výborně hodil především pro role mužů z vyšších společenských vrstev, často hrál různé šviháky, světáky, milovníky apod.

Po druhé světové válce tento typ herců nebyl příliš žádaný, do prostředí dělnických budovatelů socialismu se příliš nehodil, jeho oslnivá předválečná kariéra byla v té době u konce. Ve filmu sice hrál dost často, ale už jen malé či epizodní role.

Převzato z tisku

Hlavní cenu AniFestu si odnesl britský režisér Philip Hunt

Vítězem devátého ročníku festivalu animovaných snímků AniFest v Teplicích se stal snímek *Ztráty a nálezy* britského režiséra Philipa Hunta. Odnesl si hlavní cenu Grand prix AniFest 2010. Na letošní festival přihlásili autoři z šestapadesáti zemí 1 315 filmů, které soutěžily v deseti kategoriích. U poroty bodovali i čeští autoři. V kategorii Krátký film od 15 do 60 minut zvítězil snímek *Psí historie* od Břetislava Pojara, mezi celovečerními filmy snímek *Na půdě aneb kdo má dneska narozeniny?* režiséra Jiřího Barty. Tématem letošního ročníku bylo připomenutí sta let od narození známého českého režiséra Karla Zemana.

Scenáristka Hejdová byla oceněna na festivalu v Cannes

Scenáristka Irena Hejdová převzala na filmovém festivalu v Cannes zvláštní uznání za filmovou adaptaci knihy *Paměť máj babičce* od spisovatelky Petry Hůlové. Děj románu se odehrává v Mongolsku a jeho osou je vyprávění žen tří generací o všem, co v životě viděly, zažily a protrpěly. Také samotná Hůlová za svou prvotinu vydanou v roce 2002 obdržela několik ocenění, mimo jiné cenu Magnesia Litera v kategorii Objev roku. Hejdová byla jako vůbec první český scenárista oceněna v rámci mezinárodního scenáristického workshopu ScripTeast. Loni v Cannes zabodovala režisérka Zuzana Špidlová, která si odsud přivezla cenu pro studenty filmových škol za svůj snímek *Bába*.

Do kin přijde dokument o urychlovači částic CERN

CERN neboli Továrna na absolutno se jmenuje nový český film, ve kterém režisér Jan V. Sacher časosběrným způsobem zmapoval pokus simulovat v největším hadronovém urychlovači na světě umístěném ve Švýcarsku podmínky krátce po takzvaném velkém třesku, získat tak základní informace o složení hmoty a odhalit poslední záhady vesmíru. Diváci se v něm setkají s hlavními informacemi o vědeckém experimentu LHC i s jeho kritikou.

Mamas & Papas

Síla umění není v tom, jak masochistickou bolest nám způsobí, ale jak nám dovede otevřít oči, spatřit svět v širší perspektivě. Pokud je ale samo dílo poloslepé, nemá cenu přijímat ho jako umění.

Nejčastější obranou nového filmu Alice Nellis *Mamas & Papas* bude to, že jde o „příběhy ze života“ a že jim může porozumět jen někdo, kdo něco podobného zažil. To je ovšem velice pochybné. Jednak je rozdíl mezi tím něco chápat, a něco oceňovat jako dobře udělané. Navíc můžete různé věci chápat, aniž byste je zažili; právě vyprávění příběhů slouží k tomu, abychom si trénovali citlivost na neznámé podněty. Propletené příběhy čtyř párů, které mají problém s otěhotněním, nechtěným početím či ztrátou dítěte, jakýmsi zázrakem dovedou někomu vsugerovat,

že jde o citlivý pohled na lidské bytosti, ačkoli se tu pracuje hlavně s únavnými stereotypy, jež známe z tolika jiných špatných českých filmů.

Mamas & Papas sdělují jen banalitu „takový je život“, místo aby vypravěčskými prostředky vzbudili pocit „takový život být nemusí“. Snímek Alice Nellis se mívá s trendy současného realismu a stojí a hluboce padá na tom, že nesleduje pečlivě jednu postavu z odstupů a nevydá se pak ani k navázání hlubšího kontaktu, ani ke zjištění, že porozumění postavě není možné. Jen se tu roztržštěně sleduje nějakých osm postav – ani k jedné z nich nepronikneme, ani jedna se neukáže jako sympatická nebo aspoň lidsky mnohovrstevnatá.

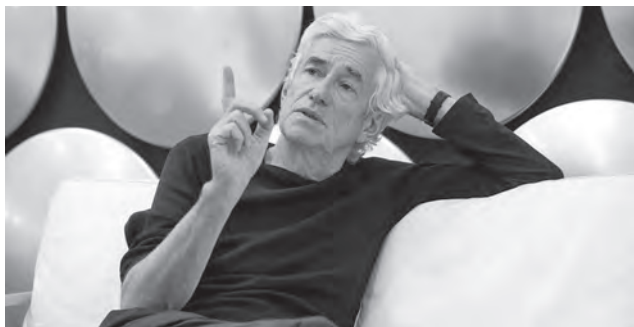


Drama, ČR, 2010, 110 min.

Režie: Alice Nellis, hrají: Zuzana Bydžovská, Petr Franěk, Filip Čapka, Zuzana Čapková, Natalia Volkova, Ivan Shvedoff, Michal Čapka, Marika Procházková, Martha Issová, Zuzana Kronerová, Pavlína Štorková, Václav Jiráček, Ludmila Forétková, Ivana Uhlířová

Oko nad Prahou

Jsou filmy, které jsou pohlazením, a jsou filmy, které slouží jako munice, píše ve své recenzi Irena Hejdová (*Týden*). Režisérka Olga Špátová spojila oba tyto rozporuplné přístupy v jeden ve filmu o boji o Národní knihovnu. Onen v mnohém typický český boj vedl architekt Jan Kaplický s českými politiky. Podle autorky článku je výsledné dílo, produkované ženou po zesnulém architektovi, krotké a nekonverzní, zastávce knihovny v jejich názoru jen utvrdí, odpůrce nepřesvědčí. Podle autorky článku chybí schopnost nahlédnout pod povrch věci či racionálně oponovat protivníkům, pouze zbyl publicistický útvar doplněný povinnými vzpomínkami na velkého umělce, nic neříkající záběry kočárků a psů na Letné či bulvární záběry ze soukromí.



Jan Kaplický

Fotograf Josef Koudelka: Člověk si všude musí zachovat sám sebe

Rozsáhlou retrospektivu svého díla věnuje slavný světový fotograf českého původu Josef Koudelka pražskému Uměleckoprůmyslovému muzeu. Potvrdil to v pražském Nos-ticově paláci, když mu ministr kultury Václav Riedlbauch uděloval nejvyšší resortní vyznamenání Artis Bohemiae Amicis.

Josef Koudelka patří mezi nejvýznamnější současné české fotografy, kteří působí ve světě. Fotografii se plně věnuje od šedesátých let, dokumentoval například začátky divadla Semafor. Jeho snímky invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu roku 1968 převzaly světové agentury a v roce 1969 za ně, ještě jako „anonymní český fotograf“, získal prestižní cenu Roberta Capy. O rok později emigroval a v exilu začala jeho světová kariéra. Stal se členem pařížské agentury Magnum Photos a jeho snímky publikovala nejvýznamnější periodika. Vystavoval je v Paříži, Londýně, Berlíně, San Francisku, v Sao Paulu, Mexiku i v Athénách. Vydal více než patnáct fotografických knih a získal za ně řadu světových ocenění. Po listopadu 1989 začaly jeho knihy vycházet i v Československu. Právě při udílení ceny Artis Bohemiae Amicis Josef Koudelka potvrdil, že zásadní část svého díla, více než tři stovky fotografií ze stěžejní výstavy, která prošla světové galerie a muzea a byla instalována i ve Veletržním paláci v Praze, chce podmínečně věnovat Uměleckoprůmyslovému muzeu.

Double Fantasy

Galerie Rudolfinum vystavuje fotografy, kteří se inspiroují starou malbou. Současné autory doplňuje přehlídka nejstarších krajinářských fotografií.

Galerie Rudolfinum otevřela výstavu *Double Fantasy*, na níž tři současní umělci představují takové fotografie, jako když krajinář 17. století maloval. Kromě Jana Jedličky a Michala Šeby vystavuje v Rudolfinu také německá umělkyně Beate Gütschow. Na rozdíl od německé fotografky se Michal Šeba, čerstvý absolvent fotografie na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, snaží zachovat charakteristiku konkrétní krajiny, skládáním z desítek snímků však současně realitu jemně pozměňuje. Jan Jedlička – fotograf a malíř

žijící ve Švýcarsku – vystavuje čtvercové černobílé krajiny s výrazným horizontem. Používá technologii analogové fotografie bez následného počítačového zpracování, výsledek ovšem působí ze všech prací trojice autorů nejsoučasněji.

Koncepce výstavy *Double Fantasy* je založena na vibrujícím vztahu akademické doktríny evropské krajinářské malby především 17. století, úzce spojené s jmény jako Claude Lorraine nebo Nicolas Poussin, a jejího znovupoužití v současné digitální fotografii. Historizující, akademická krajina byla vždy vědomě tvořena mimo čas a prostor, mimo realitu, a přitom v co nejreálnější podobě. Předobrazem nebyla realita přírody, ale realita akademické doktríny, realita snu o krajině, jaká by měla být. Byla revitalizací antického mýtu, který se odehrával v kulisách krajiny coby představy dávné minulosti. Nejblíže k tomuto postupu má tvorba Beate Gütschow. O přítomnost „skutečné“ skutečnosti se postaral epilog celé výstavy ve formě čtyřhodinového filmu kurátora Petra Nedomy představující statický záběr idylické italské krajiny. Nejvýznamnějším a skutečně nadčasovým výstupem projektu je však stať Marie Rakušánové *Ideální krajiny v archivu paměti* uveřejněná v doprovodném katalogu.



Jan Jedlička

Double Fantasy, Galerie Rudolfinum, Praha
Výstava je otevřena do 4. července.

HUDBA

Goran Bregović a jeho svatební a pohřební orchestr

V rámci festivalu *Vltava – Sen letní noci* vystoupí 27. července 2010 mimo jiné i Goran Bregović a jeho orchestr. Koncert proběhne velmi netradičně uprostřed Vltavy, na pontonu poblíž Střeleckého ostrova. Atmosféru dokreslí majitelé lodí a člunů, kteří se se svými květinami a svíčkami

ozdobenými plavidly budou plavit poblíž „pódia“. Pořadatelé navíc rozdají mezi diváky na deset tisíc růží, které na výzvu Gorana Bregoviće vhodí do Vltavy. Koncert bude možno sledovat ze Střeleckého ostrova, Mostu Legií, Smetanova nábřeží, Novotného lávky a Karlova mostu. Celá akce bude završena velkým ohňostrojem v půl jedenácté. Vstup je zdarma.

Goran Bregović, držitel Zlaté palmy z Cannes, vystoupí v Praze už poněkoli káté, naposledy zde vystoupil na Staroměstském náměstí v září loňského roku. Gorana Bregoviće proslavila především tvorba hudby pro filmy Emira Kusturici (*Dům k pověšení, Arizona Dream a Underground*). Díky jeho tvorbě se balkánská hudba proslavila po celém světě.



24. května nečekaně zemřel zpěvák Petr Muk, hlas Oceánu a Shalomu

Pětačtyřicetiletý Muk právě vydal nové album s názvem *V bludišti dnů*. „Atmosféra mi připomněla dobu, kdy jsem začínal a pravidelně jsme hráli a zkoušeli. Naplnilo mě to úplně jiným a novým pocitem,“ řekl v rozhovoru pro *MF Dnes* o natáčení. „Zpěvák už dlouho nenahrál tak poutavou, sugestivní desku, plnou energie, nápadů, melancholie i posmutnělé romantiky,“ uzavírá Vladimír Vlasák svou recenzi, která v *MF Dnes* a na iDNES.cz shodou okolností vyšla v den zpěvákovy smrti.

Rodák z Českého Krumlova začal s hudbou už v pubertě, pohyboval se v oblasti punku a undergroundu, hrál například na baskytaru ve známém punkovém Duralu. V roce 1985 spoluzaložil kapelu Oceán, která ve druhé polovině osmdesátých a na začátku devadesátých let patřila k nejpůvodnějším českým skupinám. Oceán byl ve své době nejvýznamnějším (a bezesporu také nejvíce invenčním) představitelem syntezátorového popu a jeho největší hity v čele s *Ráchel* tvořily „soundtrack doby“. Mezinárodním stvrzením kvalit kapely bylo její přizvání na britské turné s populárním duem Erasure v roli předkapely. V roce 1992 založil projekt Shalom, který částečně kráčet v oceánských synthipopových stopách, byl ale romantičtější a ještě přístupnější širokému publiku, čemuž odpovídal ohlas jeho koncertů i výborné prodeje nahrávek. V roce 1997 se Petr Muk vydal na sólovou dráhu, na které zaznamenával úspěchy v nejrůznějších anketách. Byl stříbrným Českým slávkem 2002 a 2003, bronzovým za rok 2004. Opakovaně končil druhý při udělení prestižních cen televizních diváků TýTý, po několik let za sebou v Top 3 hlasování členů Akademie populární hudby (Gramy, Anděl). Všechna jeho alba zaznamenávala zlaté či dokonce platinové prodeje. Kromě vlastních sólových hitů (*Loď ke hvězdám, Neusíněj, Tančíš sama, Ty a já* nebo *Něžné dotyky*) proslul také řadou originálních coververzí. Už se Shalomem nahrál

baladu *Bon soir, mademoiselle Paris* od skupiny Olympic, v pozdějších letech přezpíval mimo jiné *Stín katedrál* z repertoáru Václava Neckáře či *Zrcadlo* Karla Černocho.

Mukovy pěvecké kvality a herecké schopnosti často využívali i tvůrci muzikálů. Zahrál si Prince v *Rusalce* (s Bárou Basikovou), Raimonda v *Johance z Arku* (s Lucií Bílou) a nejnověji titulního Galilea v pražském divadle Kalich.

CD *Povísně* Michala Vícha



Svým humorem a nezvyklostí docela zapadají do poetiky Divadla Sklep písničky z alba *Povísně*. Skladby Michala Vícha, který upravil povídky českých autorů do bizarních písňových textů – odtud název *Povísně*, tedy povídky z písní –, nazpívali někteří sklepáčtí herci a zpěváci. David Vávra, Jiří Macháček, Lenka Vychodilová, Michal Vích a Pavel Liška nazpívali skladby Michala Vícha (hudba k filmům *Kouř, Pražská 5*). Ty byly opatřeny texty českých autorů Ivana Wernische, Ludvíka Aškenazyho, Jaroslava Pižla, Lumíra Tučka, Josefa Kroutvora a Mariána Pally. Křest desky v Divadle na Dobešce 23. dubna doprovodila vernisáž koláží Davida Vávry, který také vytvořil ke každé písni zvláštní výtvarnou koláž. Ty pak byly grafikem použity jako základ designu pro obal CD.

CD *Povísně* Michala Vícha
Vydavatel: Black Point, 2010
Doporučená cena 299 Kč

Skladby Janáčka a Dvořáka zahájily v Ostravě *Janáčkův máj*

Skladby Leoše Janáčka a Antonína Dvořáka zahájily v sále Domu kultury města Ostravy 35. ročník Mezinárodního hudebního festivalu *Janáčkův Máj*. Do posledního místa obsazené hlediště poslouchalo Janáčkovu *Sinfoniettu* a Dvořákovu *Novosvětskou* v podání České filharmonie v čele s dirigentem Zdeňkem Mácalem. Pořadatelé letos připravili šestadvacet koncertů v osmi městech Moravskoslezského kraje. Kromě Ostravy koncerty zavítají do Kravař, Ludgeřovic, Haviřova, Frýdku-Místku, Krnova, Opavy a poprvé i do Orlové. Novinkou je podle pořadatelů i koncert v polských Katovicích. Festival tradičně propojuje také hudbu a mluvené slovo. Obdivovatelé poezie Karla Hynka Máchy se mohou těšit na večer věnovaný 200. výročí jeho narození. Dalším výročím, které festival připomene, bude 150. výročí narození skladatele Gustava Mahlera.

Na festival *Americké jaro* do Českých Budějovic zavítá skladatel Bolcom

Přední americký skladatel a klavírista William Bolcom, varhanistka Joan DeVee Dixon či sopranistka Lynn Eustis z Texasu budou patřit k hlavním hostům hudebního festivalu *Americké jaro* v Českých Budějovicích. Celkem se ve čtyřadvaceti městech Česka uskuteční přes čtyřicet koncertů a přednášek, řekl předseda správní rady pořádající Mezinárodní společnosti Antonína Dvořáka a klavírní virtuos Radoslav Kvapil.

Zemlinského kvarteto vyhrálo mezinárodní soutěž v Bordeaux

Zemlinského kvarteto vyhrálo uznávanou mezinárodní soutěž smyčcových kvartet ve francouzském Bordeaux. Na soutěž se sjelo devět kvartet z Francie, Německa, Švýcarska, Anglie, Spojených států i Kanady. Šesté kolo soutěže se pořádalo od 10. do 16. května. „Vítězství nás hodně těší již proto, že jsme na věkové hranici soutěžících. Nikdy jsme ještě neměli první cenu a chtěli jsme to zkusit. Podmínky nám vyhovovaly datem i repertoárem,“ uvedl Petr Holman. Je přesvědčen, že pro hráče jde o fantastické zakončení soutěžního hudebního života. V kvartetu „třicátníků“ působí kromě violisty Holmana i houslisté František Souček a Petr Střížek a violoncellista Vladimír Fortin. Ve třech soutěžních kolech přednesly soubory například díla Josepha Haydna, Alexandra Zemlinského, Franze Schuberta, Ludwiga van Beethovena a povinnou skladbu napsanou pro tuto soutěž – *Třetí smyčcový kvartet* francouzského autora Gilberta Amyho.

V Brně poprvé zazněla Rossiniho *Popelka*

V pracovních šatech oblečená *Popelka* brouzdající na travnatém dvorku mezi šňůrami a kolíčky na věšení prádla, i tak vypadala páteční premiéra opery Gioacchina Rossiniho *Popelka*. Dílo nastudoval operní soubor Národního divadla Brno a *Popelka* zazněla v jihomoravské metropoli vůbec poprvé v historii. Pěvecké party opery jsou považovány za nejtěžší, které Rossini napsal. „Je to výzva pro mě i zpěváky, protože to je jedna z nejtěžších Rossiniho oper, obtížností partů překonává i *Lazebníka sevillského*,“ uvedl před premiérou dirigent Jakub Klecker. Je to podle něj jeden z důvodů, proč se dosud *Popelka* v Brně nehrála. Obdobně tomu bylo i v zahraničí. *Popelka* byla sice v 19. století jedna z nejpobulárnějších Rossiniho oper, v první polovině minulého století se ale právě kvůli obtížnosti příliš nehrála. Návrat opera zaznamenala až od padesátých let. Brněnské nastudování je prý lehce inspirováno pop artem a objevují se v něm prý i prvky rapu či undergroundu, aby bylo přístupnější i mladším divákům. Odehrává se v blíže neurčené době, na blíže neurčeném místě, ale v současných kostýmech.

Státní operu povede Oliver Dohnányi

Státní operu Praha (SOP) povede uznávaný dirigent Oliver Dohnányi. Vystřídá dlouholetého šéfa operního domu Jaroslava Vocelku, jemuž skončí prodloužený mandát 30. června. Ministr Václav Riedlbauch zároveň nově zavede funkci správního ředitele, která je obvyklá u většiny operních domů ve světě. Správním ředitelem by se měl stát Tomáš Olexa, bývalý finanční ředitel Národního divadla (ND). Vocelka měl ve své funkci končit na konci loňského roku, smlouvu mu ale ministerstvo prodloužilo do letošního 30. června.

Pětapadesátiletý Oliver Dohnányi pochází ze Slovenska. Do roku 2007 byl šéfdirigentem orchestru ND, v posledních letech působil také jako ředitel opery Slovenského národního divadla a šéf opery Národního divadla moravskoslezského. Studoval dirigování u Václava Neumanna na

Akademii múzických umění a na Vysoké hudební škole ve Vídni. Jako hostující dirigent vystoupil v mnoha světových operních domech a dirigoval významné orchestry celého světa.

Filharmonici chtějí konkurz na ředitele, ale pod novým ministrem

Orchestr České filharmonie (ČF) by chtěl, aby jeho ředitel vzešel z konkurzu. Ministr kultury Václav Riedlbauch po odvolání šéfa ČF Vladimíra Darjanina rovnou jmenoval bývalého generálního ředitele Českého rozhlasu Václava Kasíka. S tím hudebníci nesouhlasí, chtějí však, aby se konkurz konal až pod vedením nového ministra. Riedlbauch, dřívější ředitel ČF, je podle nich ve střetu zájmů. Zástupci orchestru to řekli novinářům. „Pana Kasíka v podstatě neznáme, nevdává nám ale ani tak on jako způsob jeho jmenování,“ řekl předsedkyně Umělecké rady ČF Jana Brožková. Orchestr za odvolaným ředitelem Darjaninem stojí, na protest proti jeho odchodu dokonce zrušil koncert, za což sklízí kritiku.

Jihlava se chystá na festival *Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2010*

Jihlava se chystá na hudební svátek – ve městě začal devátý ročník festivalu *Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2010*. Letos zahrnuje také velké mezinárodní oslavy 150. výročí narození světoznámého hudebního skladatele a dirigenta Gustava Mahlera. Pro město jsou všechny akce související s mahlerovskými výročími největší kulturní a společenskou událostí roku. ČTK to řekl mluvčí radnice Radek Tulis. Součástí zahájení bude prezentace nejvýznamnějšího portréту Gustava Mahlera od Emila Orlika v Oblastní galerii Vysočiny. Otvírací koncert v Domě kultury odborů bude patřit jednomu z posledních Mahlerových děl – *Pisni o Zemi*. Přednesou ji Dagmar Pecková a Jaroslav Březina za doprovodu Komorní filharmonie Pardubice, jíž bude řídit Petr Altrichter.

Festival začínající v den Mahlerova úmrtí letos vyvrcholí 7. července, v den 150. výročí dirigentova narození. V Jihlavě bude při otevření nového parku nesoucího skladatelovo jméno odhalena Mahlerova socha. Závěrečný program se uskuteční v Mahlerově rodném Kališti u Humpolce.

Tradiční pietní akt u Smetanova hrobu otevřel *Pražské jaro*

Pietním aktem u hrobu skladatele Bedřicha Smetany na vyšehradském Slavíně vstoupil do svého 65. ročníku mezinárodní hudební festival *Pražské jaro*. Pořadatelé v den Smetanova úmrtí v souladu s tradicí za účasti desítek lidí uctili památku nejen známého českého komponisty, jehož cyklus symfonických básní *Má vlast* každoročně přehlídku zahajuje. Před vzpomínkovým aktem pořadatelé a ministr kultury Václav Riedlbauch položili věnce a květiny i u hrobů Antonína Dvořáka a Zdeňka Fibicha. V podání Hudby Hradní stráže a Policie ČR zaznělo Dvořákovo *Largo*, Fibichův *Pochod z opery Pád Arkuna* či Smetanovy *Fanfáry z opery Dalibor*. Verše zarecitoval Jaromír Hanzlík a zazpíval sbor Bambini di Praga.

Minirozhovor s frontmanem kapely Kabát Josefem Vojtkem

Z původně thrashmetalové skupiny, která ležela v krku úřadům, se stala nejúspěšnější stálíce domácí hudební scény.

Jak to vypadá s novým albem?

Je to na dobré cestě. Muzika skvělá, texty se připravují.

Kapela existuje již od roku 1983. Ty ses přidal o pět let později. Napadlo tě tehdy, že z toho bude běh na celý život?

Ani náhodou, bylo to příjemné zpestření života za železnou oponou.

Co je největší blbost, kterou kdy o tobě média napsala a kterou bys rád uvedl na pravou míru?

Blbostí napsali hodně, naučil jsem se je ignorovat a nekazit si náladu pro blbost druhých.

Válčí Kabát hodně s bulvárem?

Kabát ani moc ne. Jsem vidět nejvíc, tak občas zaprudí mě, ale jsou mi volný. Nekupuju to, nečtu to, nepodporuju to. A občas se dívám, kolik lidí jo.

Začátky Kabátů nebyly nejlépejší. Kdo vám dělal největší problémy?

Problém je silné slovo. Míchala se do toho OKSka hlavně kvůli textům. To bylo Okresní kulturní středisko a nějaký pan Výbora nám pořád upravoval texty. Nehádali jsme se s ním. On si to přepisoval a my se na něj stejně nakonec vykašlali a zahráli to po svém.

Dá se vůbec – v případě tak úspěšné kapely – ještě stíhat hraní v muzikálech?

Není to vůbec problém. Kabát nehraje průběžně celý rok. Takže mám spoustu času na muzikál.

Co plánuje Kabát do budoucna? Kam se na vás budou moci přijít v nejbližší době fanoušci podívat?

Hrát a dělat dobrou muziku.

Přes prázdniny Kabát hraje na několika festivalech na Slovensku, takže tam nás fanoušci stoprocentně nepřeslechnou.

Redakčně zkráceno

Josef Vojtek se narodil 21. června 1965 v Teplicích. Od dětství hrál fotbal, vyučil se opravářem telefonů.



V roce 1988 se stal zpěvákem teplické rockové skupiny Kabát, která později získala dvakrát Českého slavíka a bezpočet platinových desek. Již mnoho let září i jako muzikálová hvězda, hrál např. v *Krysařovi*, *Hamletovi*, *Galileovi* či *Třech mušketýrech*, *Angelice*, *Golemovi*, *Drákulovi*, *Baronu Prášilovi*. Zahrál si i ve filmu *Jak se krotí krokodýli* a poměrně často je v televizi.

liš – Pragomoon

JUBILEA OSOBNOSTÍ ČESKÉ HUDBY V ROCE 2010

Stanislav Tesař (4. 4. 1940) – muzikolog



Leo Marian Vodička (8. 4. 1950, Brno) – český operní pěvec – tenorista, vystupující na operních scénách a koncertních pódii v Česku i zahraničí.

Vystudoval Janáčkovu akademii múzických umění v Brně, obor sólový zpěv, ve třídě doc. Josefa Války. Od

roku 1981 zpíval v Národním divadle v Praze, kde ale již od roku 1973 působil jako stálý host. Hostoval i na dalších operních scénách v Česku. Významné je jeho tříleté působení ve Státní opeře ve Vídni, kde ztvárnil roli Prince v Dvořákově *Rusálce*. Hostoval v mnoha světových metropolích (namátkou Řím, Londýn, Glasgow, Tokio, Taipei, Sydney, Berlín, Zürich, Paříž, Göteborg, Sofie, Budapešť Moskva a další) v hlavních rolích převážně slovanského repertoáru. Má má svém kontě rozsáhlou diskografii, především kompletů českých oper a oratorií, z nichž na prv-

ním místě jmenujme titulní roli Dalibora (Supraphon, BBC Londýn, BBC Glasgow), *Glagolskou mši*, *Amara*, *Zápisník zmizelého* (Panton, BBC Londýn, NBC Sydney, Editio Radio Clasic Paříž), *Věčné evangelium* a další. Objevil se i v několika filmech a v TV inscenacích oper a operet. Pro tmavou barvu hlasu a bezproblémovou nejvyšší tenorovou polohu, dramatické herectví a impozantní jevištní zjev je na domácích scénách hojně obsazován do rolí světového romantického repertoáru (Rudolf, Cavaradossi, Calaf, Dick Johnson-Ramerrez, Canio, Turridu, vévoda mantovský, Manrico, Radames, don Carlos, Otello, don José, Eleazar, Walter Stolzing a další), ale i do hlavních rolí českého repertoáru (Lukáš, Jeník, Dalibor, princ v *Rusálce*, Dimitrij, Laco, Boris, pan Brouček, Živný a další).

Alena Jakubcová (9. 4. 1960) – muzikoložka

Zora Jehličková (10. 4. 1950) – sopranistka. Zora Jehličková patřila řadu let k oporám sólistického ansámblu Národního divadla a posléze Státní opery Praha. Její nosný, stříbřitě zbarvený soprán, kultivovaný jevištní projev a něžný zjev ji nejprve předurčily k interpretaci dívčích rolí slovanského operního repertoáru. Postupně zpívala také stěžejní role v operách Giuseppe Verdiho, Richarda Wag-



nera nebo Giacomina Pucciniho, intenzivně se zabývala také koncertním – písňovým i oratorním – repertoárem. Dnes se věnuje především pedagogické činnosti a snaží se tak předat své bohaté zkušenosti mladým adeptům zpěvu.

František Maxián (15. 4. 1950) – klavírista a pedagog. Profesor Pražské konzervatoře, předseda dozorčí rady Nadace Život umělce, člen dozorčí rady společnosti Intergram a členem správní rady Nadace Český hudební fond. Absolvoval Pražskou konzervatoř a Akademii múzických umění v Praze (prof. Valentina Kameníková, prof. František Rauch), v roce 1971 studoval v rámci mistrovských kurzů u Paula Badury-Skody ve Vídni. Z početných vystoupení v ČR připomínáme koncerty a nahrávky s Českou filharmonií, Pražskými symfonií, Státní filharmonií Brno, Janáčkovou filharmonií Ostrava a s řadou dalších orchestrálních i komorních těles. Hudební předpoklady si přinesl František Maxián již z rodiny: otec (stejněho jména) byl vynikajícím klavírním virtuosem a profesorem Pražské konzervatoře i Akademie múzických umění v Praze, matka zpěvačkou. Řadou podnětů a inspirací obohatilo jeho život osobní přátelství se Svjatoslavem Richterem, Garricem Ohlssonem, Paulem Badurou-Skodou, dále s mnoha skladateli a též s umělci jiných profesí. Od roku 1987 se pravidelně vrací do USA, kde mimo jiné provedl Dvořákův a Fišerův klavírní koncert.

Milan Knížák (20. 4. 1940) – výtvarník a hudebník. *Vybrali jsme namátkově tři přání pro výtvarného umělce a generálního ředitele Národní galerie Milana Knížáka k jeho jubileu, které byly otištěny v českém tisku.*

Redakce

• Přeju mu samozřejmě všechno nejlepší!

Co je nejlepší v jeho případě?

Snad světlá památka.

Ale to už se asi nedá napravit.

Vladimír Kokolia, umělec, pedagog AVU, první laureát Ceny Jindřicha Chalupického



• ...Kéž bychom měli více Milanů Knížáků a kéž by on nevzal svých sedmdesát let jako důvod k jakémukoli zpomalení svých aktivit.

Václav Klaus, prezident ČR

• Vážený pane profesore, přeji Vám jemnou hebkost ve smyslu jistého druhu poddajnosti, která by doplnila hranatou zbytnělost,

jež osamocena a samojediná nikomu nedělá dobře. Hebkou a měkkou kvalitou, připravenost na změny, které nezvratně přicházejí, a není jasné, kdo za to může... Zkrátka vše nejlepší k Vašemu životnímu jubileu.

Tomáš Vaněk, umělec, Laureát Ceny Jindřicha Chalupického

Pavel Bartoň (20. 4. 1950) – zpěvák pop music. Dnes zpívá už jen občas jako host Orchestru Václava Hybše. Od roku 1991 totiž pracuje v keramickém ateliéru, kde se specializuje na výrobu misek a keramiky pro pěstitele bonsajů. Sám je totiž jejich velkým pěstitelem a tato svým způsobem umělecká a tvůrčí práce jej moc baví.

Jiří Mottl (23. 4. 1950) – houslista a dirigent

Pavel Chrastina (25. 4. 1940) – rockový baskytarista a textař. Bývalý baskytarista Olympiku. Po rozchodu s kapelou a dokončení studií na FAMU začal pracovat v Československé televizi. Po několika letech zaměstnaneckého poměru působil dále jako externista a zároveň začal psát scénáře a režírovat v Krátkém filmu Praha. V roce 1980 emigroval do Austrálie, kde dělal různé práce hlavně kolem filmování – posledních šest let tam měl vlastní video-firmu. Potom žil nějaký čas v USA, kde se občas nechal najmout jako kameraman. V roce 1994 se vrací. Napsal knížku o Olympiku, věnuje se i žurnalistice, pracuje na režisérských zakázkách pro Krátký film. Několik let taky pracuje v Ochranném svazu autorském. Nyní připravil sbírku svých básní a dvakrát až třikrát do měsíce hraje pro radost s rock'n'rollovou kapelou Mefisto.

Minirozhovor:

Po letech ses vrátil k hraní, působíš v legendárním Mefistu. Kdy jsi zjistil, že ti takzvaně svrbějí dlaně a zase potřebuješ držet v rukou baskytaru?

Jednou nebo dvakrát jsem si zkoušel zahrát už v Melbourne, ale rock'n'rollová kapela, která hrála v tamní české sokolovně a do níž mě zatáhl Jirka Šimák – který si dneska taky občas chodí s Mefistem zazpívat – byla tak mizerná, že to nemělo cenu. Trošičku víc jsem si zahrál v Americe, když jsem bydlel u San Franciska. V San Mateu je taky česká sokolovna a tam jsem chodil hrát se skupinou, jejímž kapelníkem byl jistý Cecil neboli Ludva Čečil, někdejší člen legendárního rock'n'rollového souboru FAPS Orchestra. Paradoxní je, že jsme spolu hráli olympické písničky... Tehdy jsem se začal po těch letech trošičku rozehrávat, ale definitivně to přišlo až po mém návratu do Čech, když jsem začal hrát s Mefistem.

Ve světě je móda comebacků různých známých kapel v jejich slavných „historických“ sestavách. Kdybys dostal nabídku podílet se na něčem takovém v případě Olympiku, šel bys do toho?

Díky tomu, že pravidelně hraju s Mefistem, mohu říct, že kdyby si teď Olympic náhodou chtěl něco zahrát, já jsem jako basový kytarista ve vrcholné formě... Pokud by taková nabídka přišla, šel bych do toho milerád, vážně!

Zbytek rozhovoru si můžete přečíst v knize Vzpomínky plíživé aneb Jasná zpráva o Olympiku.

Jaroslav Bužga (26. 4. 1930) – muzikolog

Vlastimil Třešňák (26. 4. 1950) – písničkář, prozaik, výtvarník a herec

Jaroslav Vodrážka (14. 5. 1930) – varhaník

Luboš Klimeš (15. 5. 1930) – sbormistr a muzikolog

Hanuš Bartoň (16. 5. 1960) – skladatel a klavírista. Vystudoval Pražskou konzervatoř v oboru skladba ve třídě prof. Ilji Hurníka a klavír u prof. Emila Leichnera. Ve studiu pokračoval na AMU v Praze ve stejných oborech – Prof. Jiří Pauer – skladba, Prof. Jan Panenka – klavír. Své odborné vzdělání doplnil aspiranturou na katedře skladby AMU pod vedením Prof. Svatopluka Havelky. V současnosti působí jako docent na katedře skladby AMU. Je zakládajícím členem komorního souboru MoEns, členem souboru Ars cameralis, sdružení skladatelů a interpretů soudobé hudby Ateliér '90 a Umělecké besedy.

Jaromír Havlík (17. 5. 1950) – muzikolog

František Gregor Emmert (19. 5. 1940) – skladatel. Narodil se v Dvořhradí Dubá v Krušných horách. Dětství prožil v severních Čechách (v bývalých Sudetech, otec byl německé národnosti). Studovat odešel do Prahy, kde nejprve absolvoval Vyšší hudebně pedagogickou školu (1954-1956). Poté studoval klavír (u prof. Lva Esche) a kompozici na Pražské konzervatoři (1956-1961). Ve studiu skladby pokračoval na Janáčkově akademii múzických umění v Brně u prof. Jana Kapra (1961-1965) a v rámci umělecké aspirantury u prof. Miloslava Ištvana (1967-1970). Po skončení aspirantury byl přijat na JAMU jako odborný asistent pro hudební teorii (1970), od roku 1975 vyučuje též hlavní obor skladba. Roku 1991 byl habilitován na docenta, v roce 2006 jmenován prezidentem republiky profesorem. Skladatelsky se prosadil zejména v oblasti symfonické, komorní a vokální hudby, postupně v jeho tvorbě zcela převážila duchovní inspirace katolickou vírou.

Významná provedení: *Vánoční oratorium*, 1971, *Drážďany*, *Sluneční země*, premiéra 1975, Státní filharmonie Brno, dirigent Zdeněk Košler, *Sedmá symfonie*, premiéra 1981, SFB, dirigent František Jílek, *Motetto Salmo 22*, premiéra 2002, Weimar, Trio pianowo.

Jan Budín (20. 5. 1950) – klarinetista, pedagog a skladatel. Narodil se v Praze. V roce 1957 byl přijat na základní školu pro nevidomé v Brně. Zde se ihned začal učit hře na klavír, v 9. ročníku i na klarinet, ten i na lidové škole umění Jaroslava Kvapila. V roce 1964 složil zkoušky na Střední hudební školu pro mládež s vadami zraku v Praze. V roce 1971 vykonal s úspěchem přijímací zkoušku na Akademii múzických umění v Praze. Vedení SHŠI pro mládež s vadami zraku vypsal v roce 1975 konkurz, byl přijat pro vyučování hře na klarinet, Braillově bodové hudební notaci a hudební teorii, kterou později postgraduálně studoval na AMU. Roku 1975 získal první cenu na Mezinárodní interpretační soutěži zrakově postižených interpretů a začal redigovat hudební přílohu časopisu *Zora*. Mimořádně úspěšná je jeho častá koncertní činnost. Spolupracuje se Stadlerovým kvartetem i s jinými komorními soubory špičkové úrovně, např. s kvartetem Kociánovým, Stamicovým aj. S Panochovým kvartetem natočil jedno CD. Jako sólista vystupuje s různými orchestry, např. FOK a Sukovým komorním orchestrem. Vystupuje sólově s korepeticí prof. Františkem Malým. Koncertuje rovněž v zahraničí.

Sylvia Kodetová-Barvíková (21. 5. 1930) – pěvkyně

Otomar Kvěch (25. 5. 1950) – skladatel a pedagog. Narodil se v Praze. Absolvoval Státní konzervatoř v Praze, obory skladba (prof. J. Z. Bartoš) a varhany (prof. Josef Kubáň). Od roku 1969 studoval kompozici na pražské HAMU u Jiřího Pauera (jeden semestr ve třídě Emila Hlobila). Po dokončení studií pracoval jako korepeticí opery Národního divadla. Je vnímán jako myšlenkový protipól vůči moderním skladatelským tendencím, obzvláště pak tzv. Musica nova. V současné době je vedoucím skladatelského oddělení na Státní konzervatoři v Praze a vyučuje analýzu skladeb na Hudební fakultě AMU. Rovněž pracuje jako hudební redaktor na rozhlasové stanici Vltava.

Jaromír Dadák (30. 5. 1930, Znojmo) – skladatel. Po maturitě na gymnáziu ve Vsetíně (1949) studoval v Brně hudební výchovu a češtinu na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity (1949-1950). Poté absolvoval JAMU v Brně (1950-1956, dirigování, F. Stupka). Byl dirigent Brněnského rozhlasového orchestru lidových nástrojů (1956-1963). Od roku 1960 zastával místo uměleckého vedoucího a dirigenta Ostravského rozhlasového orchestru, poté se čtyři roky věnoval pouze komponování. V roce 1967 se stal tajemníkem ostravské pobočky Svazu čs. skladatelů a v roce 1969 uměleckým ředitelem Moravské filharmonie v Olomouci. Od roku 1971 (s výjimkou let 1974-1979, kdy pracoval jako úpravář vody a strojník v ostravské vodárně) je samostatným tvůrčím pracovníkem. V sedmdesátých letech rozšířil své odborné vzdělání studiem u M. Ištvana. Od roku 1995 je předsedou Společnosti skladatelů v Praze.

Karel Růžička (2. 6. 1940) – klavírista a skladatel jazzové a vážné hudby, aranžér a pedagog. Narodil se v Praze. Na Pražské konzervatoři vystudoval hru na bicí nástroje a hru na klavír. V sedmdesátých letech hrál v souboru Ludka Hulana, později působil v řadě dalších renomovaných českých jazzových orchestrech. Patří mezi nejznámější české jazzové muzikanty. Po absolutoriu vojenské služby působil čtyři sezóny v orchestru Divadla Semafor, který vedl Ferdinand Havlík, druhou půlku šedesátých let strávil z popudu Karla Krautgartnera v Jazzovém orchestru Československého rozhlasu. V sedmdesátých letech hrál v souboru Jazz Celula Laca Decziho, později se souborem SHQ Karla Velebného. Zároveň s tím velmi často pohostinsky vystupoval i nahrával s mnoha předními jazzovými sólisty (Rudolf Dašek, George Mraz, Jiří Stivín, Rudolf Rohl) a orchestry (Pražský bigband Milana Svobody, Orchester Gustava Bromma, finským a dánským rozhlasovým orchestrem apod.). Jedná se i o uznávaného hudebního skladatele a pedagoga, který vyučuje skladbu a hru na klavír na Konzervatoři Jaroslava Ježka v Praze. Jako skladatel působí i v oblasti vážné hudby, komponuje vokální hudbu, komorní hudbu i skladby symfonické. Jeho syn Karel Růžička mladší je také uznávaným jazzovým hudebníkem.

Lenka Župková (3. 6. 1970) – houslistka a skladatelka

Jitka Zelenková (5. 6. 1950) – zpěvačka pop music. Narodila se v Brně v hudební rodině, otec dirigent, matka zpěvačka. Zpívat začínala koncem roku 1967, kdy po dvou vítězstvích v pěveckých soutěžích získala angažmá v pražském Divadle Rokoko. Už od svých pěveckých začátků Jitka

Zelenková vystupovala jako host s orchestry Karla Vlacha, Gustava Bromy, Václava Hybše a také s Tanečním orchestrem Československého rozhlasu, který řídil Josef Vobruha a se kterým natočila svoje první nahrávky pro firmu Supraphon. V roce 1972 z divadla odešla a pokoušela se o sólovou pěveckou dráhu. Od roku 1973 pak na mnoho let zakotvila v doprovodné dívčí skupině Karla Gotta, kde nejprve zpívala s Janou Kociánovou, později s Vlastou Kahovcovou a Jarmilou Gerlovou. V roce 1980 nahrála první sólové album *Zázemí*, které se setkalo s velkým ohlasem u posluchačů i odborníků. Následovala sólová koncertní vystoupení s Orchestrem Ladislava Štáidla a zároveň komorní recitál pro pražskou Redutu, který zpěvačka připravila s fenomenálním klavíristou Rudolfem Roklem. Tento recitál s úspěchem uváděli patnáct let. Po ukončení spolupráce s Orchestrem Ladislava Štáidla v roce 1987 Jitka Zelenková nejenže pokračovala ve zdařilém komorním recitálu s Rudolfem Roklem, ale prohloubila spolupráci s Orchestrem Gustava Bromy a Big Bandem Felixe Slováčka. V roce 1993 nahrála s Big Bandem Felixe Slováčka swingovou desku pod názvem *Jen pár večerů* a vydala se na swingové turné po Španělsku. V současné době Jitka Zelenková vystupuje se sólovým recitálem, kde ji doprovází František Raba na kontrabas a Lev Rybalkin na klavír, dále vystupuje jako host orchestrů, např. s Orchestrem Gustava Bromy, Big Bandem Felixe Slováčka, Golemem, Boom-bandem! ad. Aktivně a pravidelně se účastní řady charitativních koncertů

Martin Mysliveček (12. 6. 1950) – kytarista a organizační pracovník

Jarmila Doubravová (23. 6. 1940) – muzikoložka

Tomáš Hejzlar (5. 7. 1950) – hudební publicista a redaktor. Po ukončení svých studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (Mgr. 1973) nastoupil jako hudební redaktor do Českého rozhlasu. Roku 1983 získal na FF UK doktorát. V letech 1975-1986 pracoval jako odpovědný redaktor hudebnin a knih o hudbě ve vydavatelství Panton, poté do roku 1990 opět jako hudební redaktor a režisér Českého rozhlasu. V následujících letech byl hudebním dramaturgem Radia Collegium (1991-1994), od roku 2000 je kulturním redaktorem listu *Haló noviny*. Působil jako člen redakčních rad časopisů *Hudební nástroje* (v letech 1979-1989) a *Opus musicum* (1978-1989) a odborných porot na mezinárodních festivalech: Mladé pódium Karlovy Vary (1992-2003), Mezinárodní televizní festival Zlatá Praha (1992). Je spoluzakladatelem a místopředsdou Společnosti Bohuslava Martinů a od roku 1977 i šéfredaktorem *Zpráv Společnosti B. Martinů*. Za svoji publikaci *Bohuslav Martinů* (Praha 1989) získal cenu Českého literárního fondu. Byl také několikrát oceněn v mezinárodních rozhlasových soutěžích, jako Prix musical de Radio Brno a jiných. Tomáš Hejzlar je autorem řady textů, permanentně publikuje v domácím i zahraničním tisku, v rozhlase a jinde (např. v časopisech *Hudební nástroje*, *Hudobný život*, *Opus musicum*).

Jindra Nečasová-Nardelli (5. 7. 1960) – skladatelka, klavíristka a pedagožka. Na Pražské konzervatoři studovala klavír ve třídě Jaromíra Kříže a skladbu pod vedením Jindřicha Felda. Studium skladby na Hudební fakultě AMU

v Praze (ve třídě Václava Riedlbaucha) dokončila v roce 1991. Dvakrát absolvovala mezinárodní skladatelské kurzy v Praze vedené Ladislavem Kubíkem. Konzultovala své skladby s Janem Bachem na Northern Illinois University v USA. V letech 1994-1995 vyučovala hudební teorii na Pražské konzervatoři, v letech 1996-2000 působila jako externí pedagožka na Divadelní fakultě AMU. Od roku 1995 působí na Taneční konzervatoři v Praze. Tato instituce uvedla také scénické ztvárnění jejího symfonického triptychu *Obrazy Salvadora Dalího* (Národní divadlo 1998). Další významná premiéra kompozice Jindry Nečasové byla provedena roku 1999, kdy Kühnův ženský sbor uvedl sborový cyklus *Květiny* na festivalu Dny soudobé hudby v Praze. V roce 2001 měl premiéru její celovečerní balet *Farinelli* v Městském divadle Ústí nad Labem (choreografie a režie Petr Šimek). Za skladbu *Variace pro flétanu a klavír* získala čestné uznání v soutěži Generace 1987 a za skladbu *Malé symfonie* cenu Českého hudebního fondu ve skladatelské soutěži vypsané Ministerstvem kultury (1989). Skladatelce vyšly dvě CD obsahující její komorní skladby: *Debut Fuse* (Montis 1991) a *Tolerance – soudobá česká hudba* (Triga 1997).

Milan Rudolecký (10. 7. 1960) – pěvec

Eduard Spáčil (11. 7. 1950) – skladatel, klavírista a vydavatel

Oldřich Blaha (17. 7. 1930, Příkazy) – pianista, skladatel a aranžér populární hudby. Po ukončení učitelského ústavu studoval na brněnské konzervatoři varhany a klavír a na JAMU kompozici u prof. Kvapila, Petrželky, Chlubny a Schaefera. Hrál v orchestrech J. Foreta a G. Bromy, byl hudebním redaktorem brněnského rozhlasu a napsal řadu skladeb jazzových, tanečních i populárních.

František Uhlíř (24. 7. 1950) – kontrabasista a skladatel. Patří k české kontrabasové špičce. Narodil se v Ústí nad Orlicí. Muzicírovat začal už jako malý kluk, jeho děda byl aktivní muzikant a kapelník dechové kapely, otec učitel na ústecké hudební škole, hrál skvěle na klavír a trombon a vedl jazzový big band. Na hudební škole LŠU Jaroslava Kociána se František Uhlíř začal učit hrát na klavír, od třinácti začal dojíždět do Brna k profesorovi Ventrubovi na hodiny kontrabasů. Od roku 1965 navštěvoval Státní konzervatoř v Brně, kterou s úspěchem absolvoval. Po konzervatoři nastoupil do pražského Armádního uměleckého souboru, kde hrál celé dva roky v symfonickém orchestru. Ve volném čase s kamarády po večerech jamoval, až se z toho vyvinul jazzový kvartet v obsazení Emil Viklický (piano), Jaroslav Dušek (trombon), Jaroslav Růžička (bicí) a František Uhlíř (kontrabas). Tato kapela se účastnila různých jazzových festivalů doma, např. v Bruntále, Mladé Boleslavi, Olomouci či ve Slaném, i v Evropě (např. v Polsku, Německu, Španělsku). Uhlíř dodnes působí v řadě předních českých i světových kapel, např. je členem Europlane Orchestra. S touto kapelou natočil dvě desky, hrál na festivalech a koncertoval v Itálii a Chorvatsku. Byl přímým aktérem při nahrávání mnoha desek jako sideman, natočil dva autorské snímky *Bass saga* a *František Uhlíř Team feat. Claus Stötter*. Věnuje se výchově „jazzového dorostu“ na frýdlantské jazzové dílně. Kvartet F.U.T. neboli František Uhlíř Team vznikl už v roce 1988 a dodnes hraje v ne-

změněné sestavě: Jaroslav Šindler (kytara), Jaroslav Šolc (flétna, altsaxofon), Milan Vítoc (bicí), František Uhlíř (kontrabas). V devadesátých letech F.U.T. pravidelně vystupoval např. ve Španělsku, Itálii, Švýcarsku, Německu, Rakousku či Polsku, také například na jazzovém festivalu v Karlových Varech.

Václav Věžník (1. 8. 1930) – operní režisér a pedagog. Ani se to nechce věřit: Václavu Věžníkovi, režisérské legendě brněnské opery, bude letos v létě rovných osmdesát! Jeho první operní inscenací v moravské metropoli byl před pětapadesáti (!) lety Donizettiho *Don Pasquale*, když již předtím se souborem spolupracoval při posledním ročníku svého studia operní režie na JAMU jako asistent režie. Od té doby režíroval ve všech českých operních domech, ale také na celé řadě zahraničních operních scén – v Německu, Polsku, Rakousku, Španělsku, Itálii, Norsku... Soupis inscenací, pod kterými se podepsal, dnes čítá přes dvě stovky položek. Třeba Věžníkův brněnský *Nabucco* se udržel na repertoáru od roku 1985 celých patnáct let a dosáhl okolo dvou stovek repríz. Kritici označují Václava Věžníka za režiséra s osobitým rukopisem, jehož tvorba vychází z hluboké znalosti řemesla a snahy o zachování skladatelské myšlenky. Václav Věžník se během své dlouhé kariéry dostal k operním dílům všech nejvýznamnějších světových autorů – od Mozarta přes Verdiho až po Wagnera, jeho hlavní zájem se ale soustředil na opery Bedřicha Smetany a Leoše Janáčka.

Hlavní vaše přání do budoucna?

Přál bych si, aby poctivost nebyla vysmívána, nýbrž odměňována. Přál bych si, aby také v divadlech byli na vedoucích místech praví odborníci, kteří své poslání milují, a jejich hlavním cílem je spokojený divák. Přál bych si, aby všichni umělci pracovali především pro povznesení domácí kultury a její reprezentaci ve světě, což je náš největší přínos Evropské unii v oblasti kultury, a tím i posílení naší národní identity. Přál bych si, aby všichni umělci pochopili, že divadlo je láska, a ne byznys.

Operaplus

Jaroslav Vlach (4. 8. 1930, Plzeň) – akordeonista, pedagog, organizátor hudebního života. Vystudoval hru na akordeon na Pražské konzervatoři a na Hochschule für Musik Franz Liszt Weimar. Jako interpret provedl v premiéře řadu původních skladeb pro akordeon. Z těch nejvýznamnějších lze jmenovat *Concertino pro akordeon a orchestr* a *Capriccio pro akordeon a orchestr* Jaromíra Bažanta nebo *Koncert pro dva akordeony a orchestr* Antonína Devátého. Uplatňoval se při nahrávání v rozhlasových i televizních studiích. V letech 1963-1978 pedagogicky působil na konzervatoři v Plzni. Poté, až do roku 1998, vyučoval na Pražské konzervatoři. Od roku 1978 je odborným asistentem na Katedře hudební kultury Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Je autorem vyso-

koškolských osnov pro akordeon jako hlavního studijního oboru. Zabývá se metodikou výuky hry, dějinami nástroje a akordeonovou literaturou. Pedagogické a interpretační činnosti se věnoval rovněž při svých pobytech v USA, Kanadě a v Německu. K jeho nejvýznamnějším žákům patří Jarmila Jankovcová, Ludmila Janoušková, Marie Doudová a Ladislav Horák. Jaroslav Vlach je od roku 1970 členem Confederation Mondiale de l'accordion, jež pořádá prestižní akordeonové soutěže.

Zuzana Jekkelová-Bubeníčková (11. 8. 1950) – pěvkyně

Emma Kovárnová (20. 8. 1930) – klavíristka. Úmrtím Josefa Horáka 23. 11. 2005 zanikl komorní soubor Due Boemi di Praga (Dva Češi z Prahy), dvaatřicet let hlavní nositel basklarinetové aktivity. Zbylá část někdejšího dua, pianistka Emma Kovárnová (manželka Josefa Horáka), postupně předává veškeré notové materiály a ostatní obsahlou dokumentaci Českému muzeu hudby v Praze. Této instituci darovala také Horákův nástroj Selmer. Počáteční etapu své činnosti prožil Josef Horák s českým nástrojem Amati.

Aleš Bárta (30. 8. 1960) – varhaník. Je jedním z nejúspěšnějších českých varhaníků. Svá studia zahájil na brněnské konzervatoři u prof. Josefa Pukla a pokračoval na pražské Akademii múzických umění ve třídě doc. Václava Rabase. Již při studiu se stal úspěšným účastníkem domácích a později mezinárodních soutěží. Je vítězem Mezinárodní varhanní interpretační soutěže Antona Brucknera v Linci 1982, laureátem Mezinárodní varhanní soutěže Franze Liszta v Budapešti 1983 a absolutním vítězem Mezinárodní varhanní soutěže Pražského jara 1984. Jeho koncertní repertoár obsahuje stěžejní díla světové i české varhanní tvorby od baroka po současnost. Jako sólista vystupuje s předními domácími symfonickými a komorními orchestry – Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Pražským komorním orchestrem aj. Je častým hostem domácích i zahraničních pódíí. Koncetoval v Rakousku, Maďarsku, SRN, Francii, Španělsku, Švýcarsku, Finsku, Itálii, Belgii, Rusku, Turecku, USA, Japonsku a Číně. Byl hostem mezinárodních festivalů v Praze, Bratislavě, Lipsku, Istanbulu, Hong Kongu, Berlíně, Avignonu, Tokiu, Londýně a Curychu. Během svého turné v Japonsku v roce 1998 otevřel svým vystoupením novou koncertní síň v Yokohamě. Aleš Bárta nahrává pro gramofonové společnosti ArcoDiva, Supraphon, Pony Canyon a Octavia Records. Natočil třicet sólových kompaktních disků, za které získal četná ocenění (Zlatá deska Supraphonu, Cena Harmonie, Cena Českého hudebního fondu). Jeho první CD pro firmu Pony Canyon – J. S. Bach: *Complete Organ Works Vol. 1* – získal v Japonsku v konkurenci předních světových sólistů a orchestrů titul „nahrávka roku“.

VÝROČÍ OSOBNOSTÍ ČESKÉ HUDBY

8. dubna uplynulo 160 let od úmrtí pěvkyně **Anny Veselé**, provdaná Dewettrové (27. 1. 1860 – 8. 4. 1950). Byla žačkou Pivodovy pěvecké školy. V Novém českém divadle

vystoupila v úloze Mařenky (Smetana: *Prodaná nevěsta*, 1885). V roce 1887 byla až do roku 1897 angažována v Národním divadle. Pro hlasové vyčerpání byla nucena

předčasně opustit ND. Její životní rolí se stala Mařenka. V této úloze slavila velké úspěchy, např. během zájezdu ND do Vídně (1892). Ztvárnila i další smetanovské postavy, mj. Vendulku (*Hubička*) a Blaženku (*Tajemství*). Anna Veselá byla sestra Sládkovy druhé ženy; jmenovitě jí básník a překladatel Josef Václav Sládek věnoval následující báseň:

Josef Václav Sládek

Mladé zpěvačce

Anně Veselé

Svou duši netrát v cetkách malicherných,
jež v umění ne zlatem jsou, – však škvárem,
jenž tráven nesvatým a všedním žárem
se rozpadává v popel troudu černých.

Chci v umění tě vidět z oněch věrných,
kdož v modrojasu jako skřivan jarem
zpěv nebi vracejí jim daný darem,
až v nebes v tůních zniknou bezeměrných.

Chci vidět tě v tom čistém, dívčím zjevu,
jenž svěcen uměním jest nejskvělejší. –
Tvůj zpěv ať srdce teskná ukonejší
a srdce vinou těžká vznese k výši.
Buď zpěv tvůj modlitbou; – ať Bůh ji slyší,
jak bílých andělů naslouchá zpěvu.

Nora Grumlíková (1. 5. 1930 – 30. 1. 2004) – houslistka a pedagožka. Vedle činnosti sólové trvale spolupracovala s klavíristou J. Kolářem, s nímž nastudovala množství děl komorních i koncertantních (objevné pojetí *Koncertu pro housle a klavír s orchestrem* od B. Martinů). Od roku 1960 byla pedagožkou Pražské konzervatoře, od roku 1967 působila současně na AMU. Její žáci: Čeněk Pavlík, Ivan Ženatý, Oldřich Vlček, Gabriela Demeterová. Absolventka AMU a Královské konzervatoře v Bruselu.

Milan Malý (14. 5. 1930, Praha – 28. 11. 2004, Praha) – sbormistr. Dlouholetý hlavní sbormistr opery Národního divadla v Praze. Po studiu na pedagogické fakultě absolvoval v roce 1956 obor dirigování na pražské Akademii múzických umění, kde byl žákem Jana Kühna, Methoda Doležila, Václava Smetáčka a Aloise Klímy. Několik let působil jako korepetitor Českého pěveckého sboru, přes dvacet let jako jeho umělecký šéf, od roku 1956 jako sbormistr opery Národního divadla a od roku 1968 také jako zástupce hlavního sbormistra na Festivalu Richarda Wagnera v Bayreuthu. Působil také jako člen porot domácích i zahraničních sborových soutěží. S operou Národního divadla v Praze pravidelně spolupracoval i po svém odchodu do důchodu, za téměř padesát let činnosti v tomto souboru studoval sborové party téměř všech operních premiér, zvláště inscenací Smetanových, Dvořákových a Janáčkových oper, v nichž byl považován za zcela nezastupitelného. Kromě těchto autorů si velmi vážil i díla Foerstrova, Fibichova a Martinů, ale i kompozic soudobých skladatelů – Jana Hanuše, Otmara Máchy, Ilji Hurníka a dalších. Naposledy v roce 2003 připravil obnovenou premiéru opery *Čert a Káča* Antonína Dvořáka, započatou práci na uvedení Wagnerova *Prstenu Nibelungů*, plánovaného na květen 2005, již nemohl dokončit.

Jiří Sternwald (14. 5. 1910 – 19. 12. 2007) – skladatel. Narodil se v Praze. Již od mládí se zajímal o hudbu a o umění. Nastoupil na Pražskou konzervatoř, kterou v letech 1935-1940 vystudoval u profesorů V. Bastaře a Bedřicha Voldana (housle), Rudolfa Karla, Otakara Šíny a Jaroslava Kříčky (skladba). Konzervatoř absolvoval *Symfonickou ouverturou*, kterou napsal a již uvedl Otakar Jeremiáš s velkým rozhlasovým orchestrem. Skvěle dokázal hudbu zakomponovat jako funkční a hudební doprovod k písničce a hudební film. Jeho hudební doprovod k písničce byl často nápaditý, zpěvný a vycházel z rytmu slova, věty a prostředí. Sternwaldův hudební styl se přesně hodil pro film. Krátce působil v orchestru v Divadle Vlasty Buriana a s Jaroslavem Ježkem v Osvobozeném divadle Voskovce a Wericha. Následně začal spolupracovat s E. F. Burianem, pro jehož divadlo komponoval až do jeho zavření nacisty (napsal např. pásmo lidové poezie *Rok na vsi* z roku 1942). Za druhé světové války spolupracoval ještě s dalšími avantgardními scénami (Větrník a Studio), po válce s Divadlem 5. května a mimopražskými scénami v Kolíně, Olomouci, Jihlavě a dalšími. Po roce 1948 se jeho skladatelské aktivity zaměřily zejména na kinematografii, se kterou spolupracoval až do poloviny sedmdesátých let. V symbióze s režisérem Alfredem Radokem stvořil expresionistický doprovod k protiválečnému a antisemitickému filmu *Daleká cesta* (1949). Poté již pravidelně spolupracoval s dalšími významnými českými režiséry: Martinem Fričem (*Zocelení*), opět s Alfredem Radokem (muzikál *Divotvorný klobouk*), Jánem Kadárem a Elmarem Klosem (*Hudba z Marsu, Tři přání*), Milošem Makovcem (*Severní přístav*), Vladimírem Borským (*Kudy kam?*), Jaroslavem Balíkem (*Bomba*), Bořivojem Zemanem (*Honza málem králem, Ženy v ofsajdu*), Jiřím Hanibalem (*Hvězda, Karlovarští poníci*) a hlavně Zbyňkem Brynychem (*Žižkovská romance, Pět z milionu, Smyk, Každá koruna dobrá, Transport z ráje, Neschovávejte se, když prší, Místo v houfu, ...a pátý jezdec je Strach, Souhvězdí Panny, Transit Carlsbad, Já, spravedlnost, Oáza, Jakou barvu má láska a Noc oranžových ohňů*). Je také autorem řady filmových písní (*Velká koule, Letí čas i Rosalind*). Jeho jméno je podepsáno pod desítkami koncertních děl (např. *Symfonický obraz*, 1971, *Návrat domů*, 1974, fantazie *Emphase pro lidský hlas a orchestr* či kantáta *Písně a říkanky dětského roku pro symfonický orchestr, dětský sbor a recitaci* apod.), koncertů, písní, muzikálů, šansonů, popěvek a scénické hudby. Sepsal studii *Filmové a divadelní melodie* (1955), kde úvodní slovo o autorovi napsal hudební skladatel Jan Rychlík. Důchodová léta využil k sepsání svých memoárů, pamětí a vzpomínek *Plná náruč vzpomínek* s podtitulem *Celý život s hudbou, divadlem a filmem* (2002, 2004). Za svoji práci pro znárodněný film byl roku 1968 vyznamenán u příležitosti 70. výročí československé kinematografie Pamětní medailí. Významný hudební skladatel Jiří Sternwald zemřel 19. prosince 2007 v Praze ve věku úctyhodných devadesáti sedmi let v naprostém zapomenutí.

Bedřich Janáček (18. 5. 1920, Praha – 3. 6. 2007, Lund, Švédsko) – varhaník a skladatel. Po maturitě na Vančurově reálném gymnáziu v Praze v roce 1939 byl přijat do varhanního oddělení Pražské konzervatoře. Od roku 1940 studoval na hudební akademii v Záhřebu, po šesti měsících pokračoval ve studiu varhanní hry u Bedřicha

Antonína Wiedermanna na konzervatoři v Praze. Po absolutoriu v roce 1942 nastoupil do dirigentského oddělení Pražské konzervatoře, které navštěvoval do zavření školy okupanty v roce 1944. Po osvobození pracoval jako učitel varhan a harmonie na Městské hudební škole v Praze (1945-1946) a zároveň si rozšiřoval vzdělání na Mistrovské škole varhan Státní konzervatoře hudby v Praze, kterou absolvoval v roce 1946. Poté zde působil jako učitel hry na varhany (mimo jiné zde pomáhal vychovávat varhaníka Karla Hrona). V srpnu 1948 se trvale usadil ve Švédsku, kde působil v různých městech jako kostelní varhaník. První samostatný koncert absolvoval v Praze již v roce 1938. Za působení v Československu odehrál v letech 1942-1948 sedmdesát varhanních koncertních pořadů pro pražský rozhlas. V emigraci vyvíjel bohatou koncertní činnost; vystupoval v kostelech a koncertních sálech zemí Skandinávie, Německa, Švýcarska, Francie, Nizozemí, Belgie, Anglie, Irska, Itálie a jinde. Absolvoval také dvě turné po Spojených státech (1968 a 1970). V jeho repertoáru zaujímají významné místo díla českých mistrů, ale také skladby světového repertoáru a velký počet koncertů pro varhany a orchestr. Koncertantně pojatý varhanní part *Glagolské mše* Leoše Janáčka hrál mimo jiné pod taktovkou Genadije Rožděstvěnského v Göteborgu (1972) a Rafaela Kubelíka v Kodani (1957), Stockholmu (1960) a Mnichově (1964, 1976). Pod Kubelíkovým vedením participoval na nahrávce *Glagolské mše* pro Deutsche Grammophon (1964). V jeho tvorbě převažují duchovní skladby pro sólové varhany, ostatní skladby mají povinně zastoupený varhanní part. Díla Bedřicha Janáčka vykazují výraznou inspiraci protestantským chorálem. Většina jeho skladeb vyšla tiskem u skandinávských nakladatelství. Bedřich Janáček také příkomponoval závěr nedokončené varhanní skladby Bohuslava Martinů *Vigilie* a připravil ji k tisku (doplnil dynamiku a agogiku). Bedřich Janáček je rytířem řádu svatého Lazara, nositelem švédského královského vyznamenání Litteris et Artibus a čestným členem České varhanní společnosti.

Josef Ceremuga (14. 6. 1930 – 6. 5. 2005) – skladatel a pedagog. Věnoval se hudbě od svých jedenácti let, kdy se zároveň při gymnaziálních studiích začal učit hře na housle na Janáčkově hudební škole v Ostravě – Vítkovicích. Po maturitě studoval skladbu na Hudební fakultě AMU v Praze ve třídě Jaroslava Řídkého a Václava Dobiáše a čtvrtónovou hudbu u Aloise Háby. Po absolutoriu byl jedním z prvních uměleckých aspirantů AMU (1953-1956).

Karel Risinger (18. 6. 1920 – 11. 8. 2008) – hudební vědec, pedagog a skladatel

Přemysl Špidlen (18. 6. 1920 – 7. 1. 2010) – houslař. Přemysl Otakar Špidlen byl třetí generací houslařského rodu a jednou z nejvýraznějších osobností českého houslařského umění. Držitel prestižních cen a člen mezinárodních svazů se také jako jeden z mála houslařů na světě přiblížil bájně metě a poodhalil tajemství stradivárek. „Byl to jeden z mála českých mistrů, kteří opravdu získali světový věhlas,“ řekl houslový virtuos Jaroslav Svěcený, který sám na jeho nástroj hraje. Jde o housle z roku 1954, které jsou kopií proslulých „stradivárek“ Emperor z roku 1715. Vystudoval houslovou hru a hudební teorii na Pražské kon-

servatoři. V mládí také vrcholově sportoval, byl členem národního družstva lyžařů. V roce 1946 mu prý jeho otec poslal z Prahy do Alp telegram znění: „Nechci syna lyzare, ale houslare. Okamzíte se vrat. Kup v Salcburku kalafunu basovou.“ Za svůj život vyrobil na tři stovky houslí. „Špidlenky“ si oblíbili mistři jako Josef Suk, Ivan Ženatý či Yehudi Menuhin. Byl renomovaným znalcem, jeho atesty jsou uznávány po celém světě. V roce 1958 se stal zakládajícím členem Kruhu umělců houslařů, který sdružuje významné členy houslaře dodnes. Také syn Jan dnes patří mezi houslařskou elitu a sbírá úspěchy doma i v zahraničí. Tradici rodu Špidlenů založil v 19. století František Špidlen (1867-1916), syn rolníka ze Sklenařic v Podkrkonoší. Doma se vyučil řemeslu a vydal se sbírat zkušenosti do Kyjeva. Skončil v Moskvě, kde vyhrál konkurz na houslaře carské konzervatoře a stal se nejlepším houslařem Ruska. Po návratu do Čech v roce 1909 založil se synem Otakarem současnou pražskou firmu. Po jeho smrti Otakar rodinný podnik dále rozvíjel, byl i zdatným obchodníkem se starými nástroji. Zemřel v roce 1958. Jeho majetek byl v padesátých letech znárodněn a po roce 1989 vrácen.

Jiří Joran (20. 6. 1920 – 8. 7. 1991) – pěvec. Vlastním jménem Vokurka, český operní pěvec (baryton), od roku 1948 člen Národního divadla. Z rolí: Hajný (A. Dvořák, *Rusalka*), Basilio (G. Rossini, *Lazebník sevillský*). Činný též koncertně, překládal operní libreta.

Vladimír Matěj (4. 7. 1920, Brušperk, okr. Frýdek-Místek – 30. 11. 2005, Upsala, Švédsko) – dirigent

Vilém Tauský (20. 7. 1910, Přerov – 16. 3. 2004, Londýn) – skladatel, dirigent a hudební pedagog. Pocházel z umělecky založené židovské rodiny, maminka byla operní pěvkyně ve vídeňské státní opeře a jeho strýc Leo Fall pracoval jako operetní hudební skladatel. Na klavír hrál již od dětství. Po maturitě na přerovském gymnáziu nejprve studoval v Brně práva, ale těch brzy zanechal a přešel na studium skladby na Janáčkovu konzervatoř, kde byli jeho učiteli Leoš Janáček a Vilém Petrželka. Po absolutoriu brněnské konzervatoře pokračoval dál ve studiu v Praze u Josefa Suka a Zdeňka Chalabaly. V roce 1939 utekl před nacisty nejprve do Paříže, v roce 1940 pak přes Jugoslávii do Velké Británie, kde řídil československý armádní vojenský orchestr. Ve Velké Británii pak zakotvil natrvalo a do své původní vlasti se vrátil už jen příležitostně. Dožil se požehnaného věku třiadevadesáti let, je pohřben společně s Rudolfem Firkušným na čestném pohřebišti města Brna na brněnském Ústředním hřbitově. Je držitelem různých vyznamenání: 1925 Státní cena za skladbu *Symfonietta pro orchestr* (ve věku 15 let), 1939 Československý válečný kříž, 1981 Řád britského impéria (udělen britskou královnou Alžbětou II.), 2000 medaile za zásluhy o českou hudbu (udělena Hudební fakultou Akademie múzických umění v Praze), 2000 Cena Jana Masaryka za zásluhy o českou hudbu, Janáčkova medaile. Napsal společně se svojí ženou Malett knihu *Leoš Janáček: Leaves from His Life* (1982).

František Zdeněk Skuherský (31. července 1830, Opočno – 19. srpna 1892, České Budějovice) – český hudební skladatel, pedagog a teoretik

Češi rozhodli o tom, jaká bude nová sněmovna a vláda

Voliči v Česku rozhodli o tom, jaké složení bude mít nová Poslanecká sněmovna, a tedy i budoucí vláda. Svými hlasy tak znovu po čtyřech letech mohli ovlivnit, do jaké míry budou naplňovat své vize a předvolební sliby kandidující strany. O hlasy se aktuálně ucházelo pětadvacet stran a hnutí, ve všech krajích ale jen patnáct z nich. V prvních desítkách minut po otevření volebních místností v letošních sněmovních volbách přišli svůj hlas odevzdat prezident Václav Klaus a premiér Jan Fischer.

Rozhodování o novém složení české Poslanecké sněmovny začalo kvůli časovému posunu už ve čtvrtek na americkém kontinentu. První volební místnosti se otevřely na českých velvyslanectvích v Buenos Aires, v Brasílii a na generálním konzulátu v brazilském Sao Paulu. Na ambasádách mohou volit čeští občané, kteří trvale žijí v zahraničí, nebo jsou v cizině pouze přechodně kvůli práci, studiu či turistice.

Na českém konzulátu v New Yorku krátce po zahájení voleb do volební místnosti přišla zhruba třicítka lidí. Jako první vhodila svůj hlas do volební urny bývalá mistryně světa v krasobruslení Ája Vrzáňová. Krátce po ní odvolil i známý režisér Miloš Forman. Na českém velvyslanectví ve Vídni odevzdalo svůj hlas 266 osob, z toho bylo dvaadesát zapsaných na voličském seznamu.

Výsledek voleb

Volby do sněmovny s mírným náskokem zhruba dvou procent vyhrála sociální demokracie. ČSSD získala 22,09 % hlasů, zatímco ODS 20,22 %. TOP 09 získala 16,71 %, komunisté 11,27 % a pod jedenácti procenty jsou Věci veřejné – získaly 10,88 % hlasů. Další strany by se do sněmovny nedostaly, lidovci jsou pod pětiprocentní hranicí, stejně jako Zemanovci a Suverenita Jany Bobošíkové. Do parlamentu se nevrátí zelení, kteří ani nepřekročili tříprocentní hranici nutnou pro získání státní podpory.

Jiří Paroubek rezignoval na funkci předsedy ČSSD

Předseda ČSSD Jiří Paroubek na tiskové konferenci své strany oznámil, že kvůli výsledkům sociální demokracie ve volbách rezignuje na svou funkci předsedy. Nadále chce zůstat jen poslancem za Ústecký kraj. Paroubek řekl, že jde o jeho osobní rozhodnutí. Další jednání o budoucí vládě za něj povede první místopředseda strany Bohuslav Sobotka.

John podmiňuje koalici splněním priorit Věcí veřejných

Předseda Věcí veřejných (VV) Radek John podmiňuje vstup své strany do vlády splněním vyjmenovaných priorit. VV vstupují do sněmovny jako nováček s 11 procenty, na jejich hlasech bude záležet, zda vznikne středopravá koalice s ODS a TOP 09. John zopakoval, že nepřekročitelnou prioritou strany je například boj s korupcí nebo škrť 10 miliard v rozpočtu ministerstva obrany, které chtějí VV směřovat do školství.

Lidovci budou chybět ve sněmovně, Cyril Svoboda rezignoval na svou funkci

Letošní volby do Poslanecké sněmovny se do dějin KDU-ČSL zapíší černým písmem. Tradiční vládní strana, která doposud nikdy nechyběla v Poslanecké sněmovně, se díky volebnímu neúspěchu bude muset smířit s pozicí mimo hlavní politické dění. Lidovci přitom patří k hlavním politickým silám v zemi po celou dobu od vzniku samostatné republiky v roce 1918. Současná KDU-ČSL má více než 35 000 členů. Předseda KDU-ČSL Cyril Svoboda odstoupil z funkce, v červnu by se podle něj měl sejít sjezd. Lidovci propadli ve volbách, zůstanou jen v Senátu, konstatoval. Poděkoval za hlasy a uvedl, že je to výzva pro křesťanskodemokratickou politiku.

Vedení SZ složí funkce kvůli volební prohře

Předsednictvo zelených, kteří vypadli ze sněmovny, složí na sjezdu funkce. O svolání sjezdu rozhodne předsednictvo. „Jako politici ale zůstáváme,“ řekl předseda SZ Ondřej Liška s tím, že se soustředí na komunální a senátní volby. Liška věří, že do lavic dolní parlamentní komory se vrátí po příštích volbách. „Je to zklamání, zelená témata, která hájila Strana zelených ve sněmovně, nebudou mít obhájece,“ uvedl Liška s tím, že za prohru nese odpovědnost vedení strany zelených i on osobně. Zda bude Liška na sjezdu opět kandidovat na funkci předsedy, se prý rozhodne v nejbližších týdnech po rozhovorech se spolustraníky. Zdůraznil, že z politiky neodejde.

Šéf SPOZ Zeman se rozhodl odejít ze strany

Předseda Strany práv občanů – Zemanovci (SPOZ), ex-premiér Miloš Zeman, oznámil, že v čele své strany končí, protože se mu nepodařilo přesvědčit alespoň pět procent voličů a vstoupit do sněmovny. Zeman bude SPOZ pomáhat v komunálních volbách.

V zahraničí se voleb zúčastnil jen zlomek českých občanů

Británie, Rakousko a Polsko patří mezi státy, kde letos na českých zastupitelských úřadech hlasovalo v parlamentních volbách víc lidí než před čtyřmi lety. Zhruba stejný počet jako tehdy přišel tentokrát v Rusku a ve Spojených státech. Vyplývá to z údajů, které poskytly ČTK tamní zastupitelské úřady. Voleb se zúčastnil jen zlomek českých občanů pobývajících v zahraničí. V Británii volilo 668 lidí. České velvyslanectví odhaduje, že v Británii žije přes 30 000 Čechů. Ve Vídni hlasovalo 266 osob, z toho bylo 62 voličů zapsáno na voličském seznamu. Ve stálém seznamu voličů v Rakousku má české velvyslanectví zapsáno celkem 109 spoluobčanů. V Moskvě hlasovalo 133 Čechů a Češek. Ve voličském seznamu na zastupitelském úřadu bylo zapsáno 136 lidí. Ve Spojených státech volilo zhruba 40 % z asi 670 voličů, kteří se dopředu zaregistrovali. Rovněž v Kanadě volilo kolem 40 % z asi 460 lidí, kteří se zapsali do seznamu voličů. S voličským průkazem v zemi, do které čeští turisté potřebují víza, volilo 16 lidí. Na velvyslanectví v australské metropoli Canbeře a na generálním konzulátu v Sydney hlasovalo 197 lidí, zapsáno k volbám

jich tam bylo 272. Na stovce českých zastupitelských úřadů po celém světě se letos k volbám podle ministerstva zahraničí zapsalo 6 601 Čechů.

Možnost volby mají i čeští občané, kteří žijí nebo dočasně pobývají v cizině. K volbám na 110 velvyslanectvích a konzulátech po celém světě se letos podle českého ministerstva zahraničí zapsalo přes 6 000 Čechů z odhadovaného počtu 70 000. Nízká volební účast mimo území ČR je dána podle expertů hlavně tím, že volit v zahraničí lze jen na zastupitelských úřadech.

Návrh nové strategie NATO – Aliance není „světový četník“ ani nepřítel Ruska

Tým expertů dal dohromady a zveřejnil doporučení pro novou strategickou koncepci NATO. Poněkud v něm tlumí nadšený boj amerického prezidenta za úplné jaderné odzbrojení.

Nebudeme světovým četníkem, ale o bezpečnost našich členů se postaráme. Právě tak zní jeden ze závěrů zhruba padesátistránkového materiálu s názvem NATO 2020, který v polovině května v Bruselu představila bývalá americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová. Zkušená diplomatka stála v čele expertního týmu, který připravil doporučení pro novou strategickou koncepci NATO. Tu by aliance chtěla přijmout na summitu v Lisabonu koncem roku. Nová strategie by měla reflektovat především nové bezpečnostní výzvy, kterým v současnosti NATO čelí.

Předchozí koncept se totiž datoval do devadesátých let, kdy aliance ještě nebyla rozšířena o bývalé státy sovětského bloku. Navíc samozřejmě nezohledňoval ani misi v Afghánistánu, která následovala po teroristických útocích z 11. září 2001. A právě Afghánistán, ve kterém umírají spojenečtí vojáci, představuje pro NATO jeden z hlavních problémů. Aliance bude totiž nadále v některých případech odhodlána působit i mimo území členských států. Role „všudypřítomného světového četníka“ se jí ale přičí. „NATO je regionální, a nikoli globální organizací, její pravomoc i zdroje jsou omezené,“ napsali experti. „Některé země jsou více skeptické ohledně pozitivního vztahu s Ruskem,“ stojí v dokumentu. Experti přesto věří, že do budoucna pro alianci jedinou šancí představuje vybudování konstruktivních vztahů s Ruskem. „Z pohledu aliance jsou a budou dveře ke spolupráci otevřené,“ stojí v dokumentu.

Štít není hrozbou pro Rusko. Příležitost ke spolupráci s Ruskem podle odborníků nabízí i protiraketová obrana. „Potřebujeme opravdovou ochranu proti reálným hrozbám, proto potřebujeme efektivní protiraketový obranný systém, který bude pokrývat všechny obyvatele ve všech členských státech aliance,“ citovaly agentury generálního tajemníka NATO Anderse Fogha Rasmussena.

Protiraketová obrana NATO ale nemůže fungovat bez součinnosti se Spojenými státy. Experti podotkli, že štít nemá být vnímán jako hrozba pro Rusko. Moskva v minulosti vehementně protestovala proti plánům předchozího amerického prezidenta George W. Bushe, jejichž součástí měl být i radar v Česku. S jeho nástupcem Barackem Obamou, který chce ve Středozezemním moři rozmístit loď s protiraketovým systémem Aegis, se jí ale jedná daleko lépe.

Doporučení pro novou strategii rovněž poněkud tlumí plány amerického prezidenta na svět bez jaderných zbraní. „Dokud existují jaderné zbraně, tak by NATO dále mělo udržovat zabezpečené a spolehlivé jaderné síly.“ Experti zároveň uvedli, že jakékoliv změny v otázce geografického umístění jaderného arzenálu v Evropě by měly být udělaný jen za souhlasu celé aliance.

Ti zároveň považují za důležité, aby členské státy měly pocit bezpečí. V dokumentu proto experti přímo zdůrazňují, že hlavním úkolem aliance je ochrana jejích členů. Toto ujištění kromě tradiční historické úlohy NATO vychází i z obav z mocenských ambic Ruska, které se v poslední době začaly objevovat ve státech východní a střední Evropy.

Vláda bude po volbách vytvořena poměrně rychle

Vláda bude po květnových volbách do Poslanecké sněmovny vytvořena podle volebního lídra ODS Petra Nečase poměrně rychle, do jednoho až dvou měsíců. Důvodem bude především tlak finančních trhů na konsolidaci veřejných financí a hrozba snížení ratingu země. Nečas to uvedl na finančním fóru Zlatá koruna. Ani podle místopředsedy TOP 09 Miroslava Kalouska není jiný způsob, jak získat důvěru investorů a levně získat peníze na finančních trzích, než zodpovědně hospodařit. Podle něj ovšem nelze očekávat, že rozpočet pro příští rok bude výrazně kvalitnější než letošní. „Riziko snížení ratingu je velmi výrazné,“ dodal. Předseda Strany zelených Ondřej Liška se obává, že politiky donutí zlepšit stav financí až mnohem tvrdší dopad hospodářské krize. Fóra Zlaté koruny, které se věnuje veřejným financím, nezaměstnanosti a plánům jednotlivých politických stran, se zúčastnili vrcholní představitelé ODS, TOP 09, KDU-ČSL, Strany zelených a SPOZ. Účast odmítl předseda ČSSD Jiří Paroubek.

Ústavní soud začal řešit návrh na restituce emigrantům

Ústavní soud (ÚS) se začal zabývat návrhem, jehož cílem je dát emigrantům šanci dodatečně restituovat majetek. Návrh podala skupina senátorů ODS. Napadli platnost lhůt, jež jsou zakotveny v zákonech o mimosoudních rehabilitacích a úpravě vlastnických vztahů k půdě. Pokud by jim soud vyhověl, mohlo by to otevřít nové kolo soudních sporů o restituce majetku krajanů. Senátoři chtějí docílit toho, aby občané České republiky, kteří nebyli držiteli českého občanství v době, kdy probíhaly restituce, mohli být alespoň dodatečně účastní těchto restitucí. Na počátku devadesátých let mnoho emigrantů českého občanství nemělo, a tak přišli o šanci bojovat o majetek zabavený komunisty. O návrhu rozhodne plénum, tedy sbor všech patnácti ústavních soudců.

Poslanci přehlasovali prezidenta, mateřská se zvýší od června

Matky, které jsou doma s dětmi, budou od 1. června dostávat vyšší mateřskou. Rozhodli o tom poslanci, když přehlasovali veto prezidenta k novele zákona o nemocenském pojištění. Zvýšení mateřské prosadili společně ČSSD,

KSČM, KDU-ČSL a zelení. Sociální demokraté ze zvýšení mateřské udělali jeden ze svých předvolebních slibů. Mateřská se bude od června vyplácet opět ve výši 70 % vyměrovacího základu místo současných 60 %. Všem matkám bude také doplacen rozdíl mezi nižší a vyšší dávkou za předešlé měsíce. Změny budou stát zhruba dvě miliardy korun. Mateřská se pobírá 28 týdnů, její vyplácení zpravidla začíná šest až osm týdnů před porodem. Součástí návrhu je také změna v proplácení ošetrovného, což je dávka, kterou pobírají nejčastěji rodiče, kteří zůstávají doma s nemocnými dětmi. V současnosti je jim dávka doplácena až od čtvrtého dne nemoci, stejně jako mateřská. Od června budou mít nárok na finanční kompenzaci již od prvního dne.

Spor o katedrálu sv. Víta skončil

Spor o katedrálu svatého Víta skončil, prezident Václav Klaus a pražský arcibiskup Dominik Duka podepsali dohodu o úpravě vzájemných vztahů při péči o chrám svatého Víta. Nebudou pokračovat v soudních sporech o vlastnictví katedrály, církev stáhne ústavní stížnost. Podle Klause se stát i církev budou o katedrálu starat společně. Pro návštěvníky katedrály se dohodou nic nemění, na bohoslužbu i na prohlídku se stejně jako dosud dostanou bezplatně. Správa Pražského hradu poskytne církvi, konkrétně Metropolitní kapitule sv. Víta, nemovitosti, které potřebuje pro užívání katedrály. Jde o dvě budovy v areálu Pražského hradu – Staré proboštvství a Mladotův dům. Hrad bude i nadále o tyto nemovitosti pečovat, to znamená, že bude hradiť provoz budov i katedrály ze svého rozpočtu.

Na Vítkově byly uloženy ostatky neznámého vojína od Zborova

Do kolumbária Národního památníku na pražském Vítkově byly uloženy ostatky neznámého vojína z bitvy u Zborova a účastníka dukelské operace. Pietního aktu k 65. výročí ukončení druhé světové války se účastnil prezident Václav Klaus, předseda vlády Jan Fischer, ministr obrany Martin Barták i další představitelé státu, armády a veteránů. Součástí ceremoniálu bylo rovněž předání bojových praporů vybraným armádním útvarům. Vyneseny byly také všechny historické a současné bojové prapory jednotek ozbrojených sil. Při příležitosti 65. výročí ukončení druhé světové války prezident Klaus jmenoval do hodnosti nové generály. Ministr Barták v kryptě pravoslavného chrámu Cyrila a Metoděje v Resslově ulici povýšil na prezidentův rozkaz do hodnosti brigádního generála válečné veterány Alexandra Beera a Jaroslava Klemeše. Zároveň vyznamenal další pamětníky protinacistických bojů.

Oslavy 65. výročí osvobození Plzně americkou armádou

Ani zima, zamračené počasí a místy hustý chladný déšť neodradily stovky Plzeňanů od účasti na velkém pietním aktu u pomníku *Díky, Ameriko!* v centru města. Spolu s prezidentem Václavem Klausem, zástupci několika velvyslanectví, představiteli města a zejména dvěma desítkami amerických a belgických veteránů si Plzeňané připomněli osvobození města přesně před pětadesáti lety. Mezi

čestnými hosty plzeňské slavnosti nechyběl ani vnuk legendárního osvoboditele Plzně generála George S. Pattona, letos devětašedesátiletý George Patton Watters. „Plzeň vnímám dnes už jako svůj druhý domov,“ prozradil v rozhovoru reportéru *LN* Jindřichu Rosendorfovi. „Z vyprávění vím, že nikde jinde nebyli američtí vojáci na svém tažení Evropou vítáni tak radostně a srdečně jako právě v Plzni. Nikde jinde se také výročí konce války neslaví tak spontánně jako u vás. Už můj dědeček si město zamiloval a osvobození západních Čech považoval za vyvrcholení svojí vojenské kariéry. Já ho sice zažil jen jako malý chlapec, ale pamatuji si, že všem vyprávěl, jak moc mu chutnalo plzeňské pivo,“ dodává vnuk generála.

Pár slov k otázce možné pomoci Pražanům, jejichž povstání bylo ještě začátkem května 1945 utopeno v krvi, přidal v rámci oslav i vnuk generála Pattona. „Rozdělení vlivu a linie demarkační čáry řešili politici, zatímco můj dědeček byl voják. Musel plnit rozkazy,“ tvrdí.

Vzápětí ale přiznává, že to dědeček bral jako osobní prohru. „Vím, že Prahu osvobodit chtěl. A skutečnost, že se mu to – byť třeba ne jeho vinou – nepodařilo, považoval za velké zklamání,“ vypráví Patton Watters. Víkendová přehlídka byla nejočekávanější akcí v rámci slavností svobody.



Americký veterán zdraví Plzeňáky z kolony vojenských historických vozidel

V Praze se sešli čeští zpravodajci z druhé světové války

Příslušníci Zpravodajské brigády, která za druhé světové války odesílala informace z Protektorátu do Velké Británie, se sešli na ministerstvu obrany, aby si připomněli letošní 65. výročí konce války. Při té příležitosti byli Josef Daněk a Zlata Fořtová vyznamenáni medailemi Českého svazu bojovníků za svobodu. Daněk se spolu se svými kamarády přihlásil do Zpravodajské brigády jako student gymnázia. „V roce 1943 jsme se dostali ke zprávě, že existuje skupina skautů, kteří bojují proti nacismu. Přihlašovali jsme se ve škole. Asi dvanáct nás vstoupilo a složilo přísahu,“ řekl ČTK a České televizi Daněk. Zpravodajská brigáda získávala informace o dění na území Protektorátu a své poznatky vysílala spojencům do Anglie. Během války došlo do Británie na 75 000 zpráv z okupovaného českého území. Přes 7 000 z nich bylo právě od Zpravodajské brigády, uvedl Daněk. Mladí zpravodajci měli štěstí, že je až do konce války neodhalilo gestapo. „Myslím, že to bylo naší skautskou výchovou a výcvikem. Byli jsme spolehliví, což mnoho mladých lidí nebylo. Proto se mezi nás nedostal žádný konfident,“ řekl Klika.

Zpravodajská brigáda vznikla z několika odbojových skupin, z nichž první byla založena již 15. března 1939, v den obsazení Čech a Moravy nacisty. Jejím jádrem byla skupina skautů Zbojník, která nesla zkratku ZB. Podle této zkratky dostala brigáda také svůj pozdější název. Odbojová skupina si udržela po celou válku nadstranický charakter a mnozí její příslušníci byli po nástupu komunismu v roce 1948 pronásledováni a vězněni. Velitel brigády Veleslav Wahl byl popraven.

Kvůli zamořenému ovzduší podá Ostrava žalobu na stát

Kvůli znečištěnému ovzduší podá Ostrava žalobu na stát. Chce žalovat vládu a ministerstva životního prostředí a dopravy. Podle magistrátu stát není schopen zabránit znečišťování ovzduší a efektivně pomoci regionu s řešením problému. Na území města jsou opakovaně překračovány stanovené limity pro emise polévatého prachu, ale i imisní limity pro oxid siřičitý, oxid dusičitý a přízemní ozón. Město si od žaloby slibuje, že stát donutí ke konkrétním krokům, které povedou ke zlepšení situace. Mluvčí vlády Roman Prorok odmítl krok Ostravy komentovat.

Z Liberce do Vídně po dálnici?

Blížící se parlamentní volby v České republice vedly do slova k inflaci nejrůznějších kuriózních nápadů. Přispěla k tomu i prodlužovaná kampaň, která kvůli opakovanému odkládání volebního termínu trvala zhruba devět měsíců. Většina stran už programově řekla vše, co říci mohla a otevřel se tak prostor pro různé fantaskní myšlenky. A přicházeli s nimi nejenom představitelé populistických či extrémistických stran, ale i solidní parlamentní strany, jako například lidovci. Ti v obavách, že se jejich strana kvůli rozkolu a vzniku nové strany TOP 09 poprvé nepropracuje ani do parlamentu, začali horečně hledat nějaká „chytlavá“ témata, kterými by oslovili potenciální voliče, zejména v krajích, kde podpora lidovců byla velmi nízká. To platí i pro Liberecký kraj, kde jsou v regionální vládě lidovci v koalici se sociálními demokraty. Lidovecký náměstek krajského hejtmána Línek zde například načrtl vizi rychlého silničního spojení ze severočeského Liberce až do Vídně. To by znamenalo především výrazné urychlení stavby řady silnic ve vnitrozemí, především silnice R35, která by měla propojit Liberec s hanáckou metropolí Olomoucí a R43 mezi Svitavskem a Brnem. Zároveň podle lidoveckého politika má dojít k rozšíření silnice I/37 v úseku mezi Hradcem Králové a Slatiňany. Česká média ovšem k ambiciózním plánům křesťanského politika zaujala značně rezervovaný postoj. Poukazovala přitom zejména na skutečnost, že většina zmiňovaných silničních spojů představuje spíše černou mūru české regionální politiky. Jako příklad zmiňují silnici R35 – kolem té se již nashromáždila spousta slibů a neustále odkládaných termínů dokončení a přitom vzhledem k nutným úsporám je jasné, že v následujících třech letech stejně bude výstavba komunikací ve většině směrů prakticky zastavena. Nicméně lidoveckého náměstka hejtmána ani tato vize nedokázala rozhodit – opáčil totiž, že dokáže pracovat s výhledem patnáct až dvacet let. Zdá se tedy, že v České republice nechybí politici, kteří se dokážou dívat daleko do

budoucnosti a neomezují své vize na příštích několik let. Jen ten dohled nad plněním volebních slibů je pak poněkud komplikovaný. (MaFr)

Rada ÚSTR odvolala z funkce ředitele Pernese

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) odvolala z funkce ředitele Jiřího Pernese. Prozatímním šéfem byl jmenován Zdeněk Hazdra, jeden z vedoucích v ÚSTR. Novinářům to řekli zástupci rady. Pernes ČTK řekl, že rozhodnutí rady nerozumí, protože přišlo v okamžiku, kdy se začala jeho práce v ústavu stabilizovat. Pro Pernesovo odvolání na plánovaném jednání rady hlasovali čtyři členové rady, tři byli proti. Na stranu protivníků se přiklonil radní Michal Stehlík, který byl v únoru jedním ze čtyř členů rady, díky kterým byl Pernes zvolen. „Navrhl jsem odvolání z důvodu někdejšího pochybení v rámci publikace o *Lidových novinách*,“ napsal ČTK v textové zprávě Stehlík. Proti Pernesově odvolání byla radní Petruška Šustrová. „Já se domnívám, že Jiří Pernes měl šanci řídit ústav dobře. My jsme ho vybrali pro jeho projekt, je mi líto, že v něm nemůže pokračovat. Pevně doufám, že nový ředitel bude pokračovat ve stejné intenci. Důvody mých kolegů mne naprosto nepřesvědčily,“ řekla Šustrová ČTK.

Pasy budou muset mít i malé děti

Vlastní cestovní doklady na cestu do ciziny budou muset mít od léta 2012 i děti mladší deseti let. Novelu, která ruší praxi zápisů dětí do cestovních pasů rodičů, schválil Senát. Normu nyní dostane k podpisu prezident. Vládní novela vychází z nařízení Evropského parlamentu, podle něhož každý musí mít pro cestu do zahraničí svůj pas. Opatření má ztížit možnost únosů dětí do ciziny nebo obchodu s dětmi. Komplikace to však bude znamenat pro rodiče, kteří budou muset svým malým dětem vyřizovat pasy například pro dovolenou u moře nejspíš každoročně kvůli změně podoby dětí. Zatím lze do cestovních dokladů rodičů zapsat děti mladší deseti let.

Oprava knížecí hrobky Lichtenštejnů

Do dvou let by měla být zrekonstruována silně zchátralá knížecí hrobka Lichtenštejnů, která je součástí klášterního komplexu ve Vranově u Brna. Je v ní pohřbeno asi padesát členů tohoto šlechtického rodu. Opravy přijdou na bezmála 33 milionů korun, řekl ČTK ředitel vídeňského lichtenštejnského muzea Johann Kräftner.

Úpravy nebude hradit Lichtenštejnsko, ale přímo knížecí rodina. Půjde o složité úpravy spočívající především v odvětrání zavlhajícího objektu, opravu vstupního portálu, který má narušenou statiku, a obnovu několika rozpadajících se rakví.

Hrobku nechal ve vranovském klášteře, v němž sídlí řád paulánů, vystavět kníže Maximilián Lichtenštejn (1578-1643). V hrobce se začalo pohřbívat počátkem 17. století. Na počátku 19. století pak musel být objekt podstatně rozšířen. Posledním pochovaným se stal v roce 1938 kníže František I.

Když se následně rodina přestěhovala do současného sídla ve Vaduzu v Lichtenštejnsku, nechala tam postavit

novou hrobku. Vranovská tedy nebude po plánovaných opravách, které by měly začít po letních prázdninách, sloužit původním účelům.

Rekonstrukce lichtenštejnské hrobky je jedním z prvních velkých projektů spojujících Lichtenštejny a Českou republiku. Diplomatické vztahy mezi knížectvím a ČR byly navázány teprve loni. Dlouho tomu bránily nevyjasněné majetkové spory.

Sklenka vína a na kolo?

Jižní Morava jako vinařský region dlouhodobě zápasí s nulovou tolerancí vůči alkoholu na silnicích, která dosud v České republice panuje. V poslední době se skupinka místních politiků v čele se sociálnědemokratickým poslancem a bývalým starostou Valtic Jiřím Petřem zaměřila na cyklisty jezdící po cyklostezkách v česko-rakouském pohraničí. Ti se totiž podle jejich tvrzení musejí vyrovnávat s velkými nepříjemnostmi po přechodu hranic. Na české straně je totiž často již čekají policisté, kteří je testují na alkohol. V Rakousku přitom platí tolerance ve výši 0,5 promile alkoholu v krvi, a tak milovníci kol mohou navštívit i vinné sklípky po cestě a osvěžit se sklenkou dobrého moku. V České republice však tuto možnost nemají a mohou se snadno dostat do vážných problémů. Jihomoravští politici proto navrhují, aby i na českých cyklostezkách platilo, že cyklista může mít v krvi 0,3 promile alkoholu. Podporují je přitom i samotní vinaři, kteří v současné době zápasí s velkými problémy při odbytu svých produktů. Jednoznačně se však proti návrhu postavil ředitel služby dopravní policie Leoš Tržil, který poukázal především na problém rozdílné snášenlivosti vůči alkoholu u jednotlivých lidí s tím, že pro některé mohou i dvě deci vína znamenat závažné ohrožení. Policie se však již dnes musí vyrovnávat s názory mnoha odborníků, kteří smysluplnost nulové tolerance celkově zpochybňují. Podle nich totiž fyziologická hladina alkoholu v krvi, kterou ovlivňují například určité léky či potraviny, může dosahovat až 0,24 promile. Navíc upozorňují na nepřesnosti měřících přístrojů a na fakt, že pozdější krevní zkouška už tak nízkou hladinu alkoholu v krvi nedokáže prokázat. Není proto vyloučeno, že celá úprava nakonec bude překonána nějakým komplexním řešením, které by toleranci vůči alkoholu zvýšilo v rámci celého silničního provozu. Celý problém však bude muset vyřešit až příští parlament vzešlý z květnových voleb. Jestli se v něm prosadí vinařská (případně i pivařská) lobby, nebo budou dominovat tvrdší postoje absolutní abstinenty, se teprve ukáže. Rozdíly patrně povedou napříč stranami a svoji roli přitom jistě sehraje i regionální původ jednotlivých poslanců. (MaFr)

Nicholas Winton oslavil 101. narozeniny

Nicholas Winton, který před druhou světovou válkou zachránil stovky československých dětí, oslavil 101. narozeniny. Na rozdíl od série oslav, které loni provázely jeho „stovku“, tentokrát slavil narozeniny na zahradě svého domu u Londýna, kam za ním přicházeli přátelé. Winton zorganizoval těsně před vypuknutím druhé světové války převoz 669 československých židovských dětí z tehdejšího nacistického Protektorátu Čechy a Morava do Británie. Byl oceněn řadou britských i českých vyznamenání.

Charta 77 udělila Aleně Dernerové cenu za občanskou statečnost

Nadace Charty 77 předala v rezidenci pražského primátora dětské neuroložce a mostecké komunální političce Aleně Dernerové Cenu Františka Kriegla, kterou uděluje za občanskou statečnost. Nadace ji ocenila za „její statečný zápas proti korupci a tunelování veřejných zakázek při nákupu předražených zdravotnických přístrojů a uzavírání nevýhodných smluv v nemocnicích Ústeckého kraje, sdružených ve společnosti Krajská zdravotní“. Dernerová kritizovala kroky Krajské zdravotní, a. s. (KZ), která vznikla v roce 2007 sloučením pěti nemocnic s 6 500 zaměstnanci a ročním obratem šest miliard korun. KZ podle ní dělala sporné kroky bez ohledu na názor poradního sboru. Už na počátku roku Dernerová získala Cenu za statečnost za rok 2009 od Lékařského odborového klubu – Svazu českých lékařů. Cena Františka Kriegla je udělována od roku 1987 a připomíná postoj československého politika, který jako jediný z tehdejších představitelů odmítl po obsazení republiky vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 podepsat potupný diktát. Loni nadace udělila cenu Jakubu Štěrbičkovi a Stanislavu Vodičkovi, kteří se postavili hajlujícím neonacistům.

Terezínská tryzna ve znamení obav z neonacismu a rasismu

Na stále častější projevy neonacismu a rasismu ve společnosti upozornili řečníci během Terezínské tryzny. Na Národním hřbitově si zhruba tisícovka lidí připomněla oběti, které prošly terezínským ghettem a zdejší věznicí gestapa. Tryzna se konala již po čtyřiašedesáté. Ředitel Památníku Terezín Jan Munk upozornil na růst agresivity a nenávisti v ulicích českých měst, zároveň však vyzdvihl výraznější reakce státních orgánů na toto nebezpečí. V hlavním projevu vystoupil předseda Senátu Přemysl Sobotka. Připomněl, že nacisté se dostali k moci v době světové hospodářské krize, kdy získali sympatie velké části veřejnosti demagogií a populismem. „Globální krizí procházíme i nyní. A znovu zažíváme růst politického extremismu. Je proto třeba se poučit a neuvěřit těm, kdo slibují jednoduchá, avšak ne-reálná řešení,“ řekl. Osobní vztah k terezínské pevnosti má premiér Jan Fischer. Jeho příbuzní ghettem prošli, většina z nich se už domů nevrátila.

Tryzně předcházela pietní akt na bývalém popravišti Malé pevnosti. Od roku 1943 byla pevnost dějištěm poprav vykonávaných bez rozsudku. Nejpočetnější skupina vězňů, celkem dvaapadesát lidí, byla zastřelena 2. května 1945. Nacisté zavlékli v letech 1941-1945 do terezínského ghetta na 155 000 Židů z celé Evropy. Na 117 000 z nich se nedožilo osvobození. Od roku 1947 jejich památku připomíná Památník národního utrpení, později přejmenovaný na Památník Terezín.

CVVM: Lidé stále vnímají vztahy s Romy jako špatné

Velká většina lidí stále vnímá soužití Romů a ostatních obyvatel jako problematické. Jako špatné hodnotí vztahy s romskou menšinou 82 % obyvatel, z toho 33 % dokonce za velmi špatné. Naopak podle 13 % Čechů jsou dobré.

Vyplývalo to z výsledků dubnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). V porovnání s loňským rokem, kdy dotázaní hodnotili vztahy s Romy nejhůře od roku 2007, se výsledek mírně zlepšil, ale jen na úrovni statistické chyby. Nadále je tak hodnocení na jedné z nejhorších úrovní od roku 2007, upřesnili analytici. Loni soužití s Romy kriticky hodnotilo 85 % lidí, naopak kladně se o něm vyjádřila desetina dotázaných.

Podle CVVM se hodnocení zhoršuje už od roku 2006. Tehdy negativně hodnotilo soužití romské menšiny a ostatních občanů 69 % Čechů a 22 % pozitivně. Lidé si ale současně uvědomují, že Romové jsou na tom v některých oblastech hůře než neromská populace. Konkrétně při zaměstnávání je na tom podle 61 % občanů romská menšina hůře. Dvě pětiny respondentů si také myslí, že Romové mají horší možnost uplatnit se ve veřejném a občanském životě. U dalších oblastí, na které se průzkum CVVM zaměřil, už ale ti, kteří považují možnosti romské populace za horší, nepřevažují nad těmi, kteří je označují za stejné, nebo dokonce lepší. Třetina lidí uvedla, že jsou na tom Romové hůře při získávání kvalifikace. Podle čtvrtiny je pro ně obtížnější získat bydlení a vzdělání. V případě bydlení si ale více než dvě pětiny lidí současně myslí, že mají v tomto směru dokonce lepší podmínky než většinová populace.

V Česku jsou porušována práva cizinců, dětí a Romů

Loni v Česku dále narůstal extremismus, porušována nebo výrazně omezována jsou práva dětí vězněných rodičů, Romů a cizinců. Neuspokojivé je také postavení lidí se zdravotním postižením a duševně nemocných, vězňů, přetrvává diskriminace ve školství. Uvádí to zpráva o stavu lidských práv za loňský rok, kterou Český helsinský výbor (ČHV) zveřejnil na svých internetových stránkách. Podle zprávy v ČR není dostatečný respekt státu k mezinárodním závazkům. Problematický je také přístup ke spravedlnosti pro nemajetné. Chybí zákon o zajištění právní pomoci. I přes schválení antidiskriminačního zákona spousta lidí rezignuje na to domáhat se práva. V Česku podle zprávy narůstá xenofobie a netolerance, nepřijatelné výroky představitelů veřejného života údajně ukazují na institucionální rasismus. Zejména neonacisté se výrazně radikalizovali. Kvůli hospodářské krizi se zhoršilo postavení cizinců. Zaměstnávání cizinců se podle ČHV v mnoha případech vymklo českým zákonům i kontrole státu.

Památku romských obětí v Letech si připomnělo asi 300 lidí

Asi tři stovky lidí si připomněly památku romských obětí nacismu na místě bývalého sběrného tábora v Letech na Písecku. Památné místo poblíž bývalého tábora, kde dnes stojí velkovýkrmna prasat, se za poslední rok proměnilo. Nová je příjezdová cesta, parkoviště, přibyla expozice popisující osud Romů ve sběrném táboře a přírodní amfiteátr. „Mám radost, že se změnil vzhled tohoto pietního místa,“ řekl zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb. Zhruba 20 milionů korun na úpravu místa loni uvolnila vláda. Romové stále neúspěšně usilují o vykoupení a zbourání nedalekého vepřína.

VHÚ: Němce na filmu z konce války popravili rudoarmějci, ne Češi

Vojenský historický ústav (VHÚ) zpochybnil tvrzení, že amatérské záběry zabíjení Němců v Praze na konci druhé světové války od filmaře Jiřího Chmelíčka zobrazují akci českých revolučních gard. Podle historiků scény filmu, který uvádí Česká televize, jasně ukazují, že německé civilisty usmrtila jednotka sovětské Rudé armády. Stejný fakt vojenským historikům potvrdila i dcera autora filmu. Chmelíčkův snímek zachycuje brutální popravu dvaadvaceti Němců v civilním oblečení s tím, že se má jednat o událost z 10. května 1945. Podle Chmelíčkovy dcery Heleny Dvořáčkové byl však film natočen na pražské Bořislavce v den příjezdu Rudé armády do Prahy, tedy už 9. května. Zobrazuje v odborné literatuře už zmiňovanou popravu jednačtyřiceti německých civilistů na rozkaz důstojníka Rudé armády, uvedl VHÚ.

„Pracovníci VHÚ měli možnost inkriminované záběry shlédnout 5. května odpoledne a dospěli k jednoznačnému závěru, že záběry zachycují popravu skupiny německých civilistů jednotkami Rudé armády,“ sdělila ČTK mluvčí ústavu Olga Šámalová. Tato skutečnost je podle ní zjevná z posledního, zároveň nejotřesnějšího záběru, na kterém je vidět těžký nákladní automobil přeježdějící přes těla postřelených a zastřelených. Automobil byl historiky identifikován jako americký stroj Studebaker, dodávaný sovětské armádě v rámci spojenecké pomoci.

Na pomníku Milady Horákové přibyla jména 178 obětí komunismu

Na pražském pomníku popravené političky Milady Horákové přibyla pamětní deska se jmény 178 lidí, které v padesátých letech minulého století popravil komunistický režim. Pamětní desku odkryli za přítomnosti několika desítek lidí zástupci České strany národně socialistické, ČSSD a Masarykovy demokratické strany. Pomník Horákové odhalili loni v říjnu, seznam jmen popravených organizátorů během roku doplňovali či upřesňovali na základě podnětů občanů. „S některými jmény byl problém. Někteří lidé byli popraveni za hospodářské delikty a mezi popravenými byl například i Rudolf Slánský, bývalý generální tajemník komunistické strany, zodpovědný za jiné procesy. Jeho jméno na pamětní desce proto není,“ řekl ČTK za organizátory Jiří Pondělíček. Od odhalení pomníku se loni kvůli příspěvkům komunistů distancovali političtí vězni.

JUDr. Milada Horáková (25. 12. 1901 – 27. 6. 1950) byla česká politička, oběť justiční vraždy během komunistických politických procesů v padesátých letech minulého století za vykonstruované spiknutí a velezradu. Byla jedinou ženou popravenou v rámci těchto soudních řízení. Díky své neústupnosti během svého soudu se stala symbolem odporu proti totalitě vládnoucí komunistické strany.

Proces byl totiž výjimečný i svým ohlasem. Po prvních třech dnech byl soud doslova zaplaven rezolucemi z továren, úřadů a obcí. Všechny volaly po přísném potrestání, většina po trestu smrti. Byl to důsledek instrukce aparátu strany, v níž mimo jiné stálo: „Široce podchyťte ohlas procesu. Nechtě promluví hlas lidového hněvu. Připravte závodní schůze a projevy, na nichž náš lid řekne, že zesílí

bdělost, že zvýší své pracovní úsilí, že zbytky rozvratné reakce rozdrtíme. V usneseních necht je žádáno spravedlivé a přísné potrestání rozvratných zločinů.“ Občané této žádosti vyhověli. Soud obdržel na 6 300 rezolucí žádajících smrt a plných výrazů jako „zlotřilá chamrad“, „zavilí zločinci“, „krvaví psi“. Prokurátor Josef Urválek při soudním líčení: „Tisíce projevů, které došly tomuto soudu ze všech vrstev tohoto národa, vyjadřují nesmírný hněv našeho pracujícího lidu nad hanebnou činností žalovaných, vyjadřují však i také...“ (viz zvukový záznam z procesu). Do soudní síně tak vstoupil nový prvek – organizovaný hněv lidu. Záměrně zjiřené atmosféře pak odpovídaly i rozsudky vynesené 8. června: čtyři obžalovaní – Horáková, Buchal, Pecl a Kalandra – byli odsouzeni k trestu smrti, další čtyři – Kleinerová, Nestával, Hejda a Přeučil – k doživotnímu vězení a zbylých pět k vězení od patnácti do dvaceti let.



Horáková odmítla žádat o milost, ale její dcera i advokát tak učinili. Přestože se mnohé významné osobnosti, například Albert Einstein, Winston Churchill nebo Eleanor Rooseveltová, snažily svými dopisy získat pro odsouzené milost u prezidenta, tak Gottwald, formálně na doporučení ministra spravedlnosti, rozsudky k trestu smrti podepsal. Její poprava byla vykonána oběšením na dvoře pankráčské věznice 27. června 1950 v 5:35 ráno, jako poslední ze všech čtyř odsouzených. Ostatky byly zpopelněny a dosud se nenalezly.

Legendární stíhací pilot František Peřina má pomník v Řepích

Legendární československý pilot František Peřina má pomník před školou v pražských Řepích, která nese jeho jméno. Památník tvoří dvě ocelové desky s vyobrazením britského letounu Spitfire, na němž Peřina létal za druhé světové války. Dílo sochaře Tomáše Havránka slavnostně odhalili předseda Senátu Přemysl Sobotka, ministr pro evropské záležitosti Juraj Chmiel a pražský primátor Pavel Bém. Pomník byl odhalen přesně v den čtvrtého výročí Peřinova úmrtí.

Generál František Peřina (8. 4. 1911, Morkůvky u Břevlavi – 6. 5. 2006, Praha) byl legendárním pilotem druhé světové války s přezdívkou Generál nebe. Tento český válečný hrdina se proslavil v bojích proti nacistické Luftwaffe ve Francii a Velké Británii.

Peřina absolvoval Školu pro odborný dorost letectva Vojenského leteckého učiliště v Prostějově. V roce 1937 reprezentoval Československo na mezinárodním leteckém setkání v Curychu.

Peřina se proslavil během druhé světové války, zejména v letech 1940-1942 v bitvě o Francii a později Anglii. Se-střelil nejméně dvanáct německých letadel. Věhlas a úctu si vysloužil zejména tehdy, když zcela sám zaútočil na skupinu letadel Luftwaffe, aby ochránil zbylé bombardéry ze své letky.

Po válce se usadil v Malackách, kde velel vojenské letecké střelnici. Nejtěžší období Peřina zažil s příchodem komunismu v únoru 1948. V dubnu 1949 se pak rozhodl emigrovat, společně s manželkou a kamarádem uletěl na sportovním letounu z Chocně do americké zóny obsazeného Německa. Po několika letech strávených v britské RAF a v Kanadě se nakonec usadil ve Spojených státech, kde se podílel mimo jiné na navrhování sedadel do kosmického programu Gemini a do proudového letadla Boeing 74.

Do České republiky se vrátil až v roce 1993. V rodné vlasti se mu následně konečně dostalo plného uznání. Prezident Václav Havel mu propůjčil státní vyznamenání – Řád bílého lva za vynikající bojovou činnost –, prezident Václav Klaus mu při příležitosti jeho 95. narozenin v dubnu 2006 udělil čestnou plaketu. Kromě toho získal Peřina řadu dalších domácích i zahraničních ocenění, například nejvyšší francouzské vyznamenání – Řád Čestné legie.

Vzpomínka

Z fotografické dokumentace Karla Cudlína *Odchod sovětských vojáků z Československa*, které začalo 31. května 1990 a bylo ukončeno 30. června 1991.



Český veřejný život ztratil výraznou osobnost



Po krátké nemoci zemřel v brněnské fakultní nemocnici ombudsman Otakar Motejl. Bylo mu sedmasedmdesát let. Poslední rozloučení s ombudsmanem Otakarem Motejlem se všemi státními poctami se uskutečnilo v pražském Divadle Na Fidlovačce. Fidlovačku jako místo posledního rozloučení vybrala Motejlova

rodina. „Kdykoliv měl pan doktor Motejl čas, přišel k nám – měl naše divadlo rád. Proto jsem vyhověl přání jeho rodiny, aby se poslední rozloučení konalo právě na Fidlovačce. Je to pro nás velká čest,“ řekl ředitel nuselské scény Tomáš Töpfer.

Smutečního obřadu se účastnili český prezident Václav Klaus a slovenský prezident Ivan Gašparovič, první místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslava Němcová (ODS), předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS), předsedové politických stran Jiří Paroubek (ČSSD), Petr Nečas (ODS) a Karel Schwarzenberg (TOP 09) a další zástupci politické scény, advokacie a justice i ostatních společenských kruhů.

Otakar Motejl vystudoval právnickou fakultu v Praze. V prosinci 1989 byl zvolen členem komise Federálního shromáždění pro dohled nad vyšetřováním událostí 17. listopadu. Od roku 1990 byl předsedou Nejvyššího soudu. O osm let později se stal ministrem spravedlnosti a od roku 2000 vykonával funkci ombudsmana. Motejl byl prvním veřejným ochráncem práv, do své funkce byl zvolený dvakrát. Hlavní náplní činnosti ombudsmana je ochrana občanů před byrokratickou zvláštností státu. Dokladem důvěry občanů v tento úřad jsou nejen průzkumy veřejného mínění, ale především nárůst podnětů a stížností, které kancelář zpracovává.

V současné době vede úřad zástupkyně ombudsmana Jitka Seitlová. Poslanecká sněmovna se k volbě nové osobnosti do čela tohoto úřadu dostane až po volbách. Podle zákona předkládá dva kandidáty prezident a dva Senát.

Emil Švec zemřel



Dne 23. februára 2010 zomrel bývalý politický väzeň a podpredseda Svetového združenia bývalých československých politických väzňov a Slovenského zväzu politických väzňov a odvečených. V 50. rokoch bol odsúdený za velezradu, po prepustení ilegálne opustil komunistické Československo. Vo Viedni študoval na univerzite medicínu. V roku 1962 bol prepadnutý a unesený z Rakúska príslušníkmi ŠtB. Bol odsúdený k 15 rokom za údajné vyzvedačstvo. Jeden z mála skutočných politických väzňov, ktorých nezlomil ani dlhoročný trest a represie na oddelení Hlava I. v Leopoldovskej väznici. Nikdy sa nezmieril so zamatovým podvodom a zákulisnými dohodami medzi odstupujúcimi komunistami a ponovembrovými pseudodemokratmi. Neúnavne presadzoval požiadavku náležite sa vysporiadať s komunistickou minulosťou, bojoval za účinné odškodnenie politických väzňov a nekompromisne hájil záujmy a oprávnené požiadavky obetí komunizmu v leopoldovskej väznici.

tý a unesený z Rakúska príslušníkmi ŠtB. Bol odsúdený k 15 rokom za údajné vyzvedačstvo. Jeden z mála skutočných politických väzňov, ktorých nezlomil ani dlhoročný trest a represie na oddelení Hlava I. v Leopoldovskej väznici. Nikdy sa nezmieril so zamatovým podvodom a zákulisnými dohodami medzi odstupujúcimi komunistami a ponovembrovými pseudodemokratmi. Neúnavne presadzoval požiadavku náležite sa vysporiadať s komunistickou minulosťou, bojoval za účinné odškodnenie politických väzňov a nekompromisne hájil záujmy a oprávnené požiadavky obetí komunizmu v leopoldovskej väznici.

Veřejnost se rozloučila s chartistkou Jarmilou Bělíkovou

Ve velké síni strašnického krematoria se disidenti a další přátelé rozloučili se signatářkou Charty 77 a zakládající členkou Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) Jarmilou Bělíkovou. Ve věku dvaasedesáti let podlehla před týdnem dlouhé a těžké nemoci. Bělíková vystudovala psychologii a v Psychiatrické léčebně v Želivu pracovala s alkoholičkami. V sedmdesátých letech pracovala v Praze jako sociální kurátorka, po podpisu Charty 77 byla propuštěna a našla si zaměstnání jako uklízečka. V květnu 1979 byla spolu s devíti dalšími členy VONS uvězněna a stíhána, před soud postavena nebyla, ale ve vazbě strávila sedm měsíců. Poté byla i nadále perzekvována. Ke svému povolání psycholožky se mohla vrátit až po roce 1989. V roce 2001 Bělíkovou vyznamenal tehdejší prezident a někdejší disident Václav Havel za zásluhy o Českou republiku.

ÚVAHA

Přemluv se!

Kdyby Vám někdo řekl, že se na internetu objevilo nové video s Mádlem a Issovou, podívali byste se na něj? No jasně, že jo! Teda pokud nejste úplní ignoranti!

Režisér Petr Zelenka přišel s nápadem natočit klip na motivy amerických politických propagačních videí, angažovali se do něj dva mladí čeští herci Jiří Mádl a Martha Issová. S neuvěřitelnou rychlostí obletělo celou republiku a vytvořilo si spoustu příznivců i odpůrců. Vyzývají v něm mladou generaci, aby se zvedla, rozjela za prarodiči a přemluvila je, aby nevolili levici. Je to opravdu poslání tohoto videa?

Když jsem přečetl pár článků, spoustu diskusí a komentářů k tomuto videu a přidám-li k tomu výpovědi samotných herců a spekulace politologů, můžeme říci, že existují tři důvody vzniku videa:

Pravice se inspirovala americkými politickými videi, najala režiséra a dva mladé oblíbené herce a dělá si tím klamu.

Levice se inspirovala tímtéž a natočila video podporující pravici způsobem, který by mohl potenciální voliče znechutit.

Třetí možnost, zároveň asi nejpříjemnější, je, že to byla iniciativa obou herců a režiséra vyburcovat mladé lidi, aby se také začali zajímat o politiku. Jak říká sám Jiří Mádl:

„Letargie mladých je obrovská. Sleduju to kolem sebe, na svých spolužácích. Mají pocit, že jejich hlas nic nezmění, nezajímá je to. Proto jsme chtěli podat zadlužování státu jako jejich problém, který budou muset oni řešit. Podpora pravice, která se na rozdíl od levice chová v tomto bodu zodpovědně, byl až odvozený bod. Ten první byl hlavně vytrhnout mladé z apatie a upozornit je, že jejich hlas změnu může přinést.“

Rozhovor na programu ČT 24 s Marthou Issovou to jen potvrzuje: „Mladí mají pocit, že volební hlas nemá žádný smysl... Měli by se zamýšlet nad tím, co se děje.“ Dále říká, že klip nemá nikoho urážet, že je to jasná nadsázka.

Tak, a co si o tom teď myslet? Pravice? Levice? Mádla – Issová – Zelenka? Jasně je, že video skutečně vyvolalo zá-

jem mladých lidí. Na internetové stránce Youtube toto video zhlédlo víc než půl milionu lidí během několika málo týdnů, to se nepovedlo ani většině hudebních klipů na této stránce. Na Facebooku se objevila skupina „Přemluv bábu“, která má nyní přes třicet tisíc fanoušků a počet stále narůstá. Naproti tomu někdo vytvořil i skupinu „Přemluv Issovou a Mádla“, která má přes deset tisíc členů, a vyzývá je k omluvě.

Není toto možná cíl tohoto videa? Opravdu jen vzbudit zájem mladých lidí o to, co se děje? Jak říká odborník na marketing a komunikaci Tomáš Mrkvička z Oglivy, „Přemluv bábu má ze všech aktivit, které tu zatím na téma voleb proběhly, největší potenciál mladé zaujmout.“

Vítkov by se mohl stát oblíbeným vycházkovým místem Pražanů

Žižkovská radnice připravuje plány a úvahy, podle kterých by měla Parukářku a Vítkov spojit visutá lávka pro pěší a cyklisty. Oba velké parky v centru metropole by se takto měly propojit do šesti až osmi let. Podoba visuté lávky mezi Parukářkou a Vítkovem by měla vycházet z veřejné evropské soutěže na nejlepší architektonické a konstrukční řešení. Celý projekt by měl navazovat na cyklotrasy, které Vítkovem budou nově procházet v místech zrušených železničních tratí, jednalo by se o stavbu celoměstského významu, uvedl předseda výboru pro územní rozvoj Prahy 3 a radní Pavel Hurda. Park na Vítkově prý veřejnost kvůli špatné dostupnosti příliš nevyužívá. Přitom je tu vyhlídková restaurace, tenisové i fotbalové hřiště. Má se tu také vybudovat kavárna s galerií. Sporným bodem v obnově žižkovského kopce je umístění pavilonu se *Slovanskou epopejí* od malíře Alfonse Muchy. O této variantě totiž magistrát nyní uvažuje navzdory nesouhlasu Johna Muchy, malířova vnuka a správce malířova odkazu.



Ve Vlčnově je muzeum mapující fenomén domácí výroby slivovice

Expozici věnovanou fenoménu výroby slivovice a ovocných destilátů podomácku a její historii na moravsko-slovenském pomezí představuje Muzeum lidových pálenic, které bylo slavnostně otevřeno ve Vlčnově na Uhersko-hradištsku. Unikátní muzeum vzniklo v jedné z bývalých stodol ve vlčnovském areálu památek lidového stavitelství.

V muzeu je umístěno několik podomácku zhotovených destilačních zařízení různého typu, velikosti a stáří. Osm z nich bylo jejich majitelům v minulosti zabaveno policisty při nelegálním, tzv. černém pálení. Spoluautor výstavy Jiří Severin uvedl, že v muzeu mají i pálenici z Norska. Na ní se pářilo až za polárním kruhem. Druhou raritou je pak pálenice vyrobená z pračky. Podle Severina bylo shánění exponátů velmi obtížné.

Pavel Tigríd má v Ostravě svůj pomník

Svůj pomník teď má v Ostravě spisovatel, publicista a politik Pavel Tigríd. Bronzovou bustu akademického sochaře Miroslava Rybičky v Jistebníku na Novojičínsku nese sokl, na kterém do roku 1990 stála obří nadživotní socha Vladimíra Iljiče Lenina. Dcera Deborah Tigridová to při odhalení památníku v areálu Jazykového gymnázia Pavla Tigrída označila za dobrý historický vtip. Bustu krátce předtím odhalil nejmladší vnuk Pavla Tigrída, pětiletý Rafael.

Bolek Polívka bude mít vlastní sochu

Herec, scenárista, režisér, recesista a bavič Bolek Polívka bude mít vlastní sochu. Jeho podobizna doplní sochu slavného vizovického rodáka Jožina z bažin, která byla před dvěma lety odhalena při vizovickém Trnkobraní. Polívku umělecky ztvární slovenský akademický řezbář Cyril Kocúrek z Kežmaroku. Socha bude vytesána z více než čtyřmetrového lipového kmene. Slavnostní odhalení se uskuteční 22. srpna v rámci nedělního programu festivalu.

Pravěké příšery u česko-rakouských hranic

Poblíž česko-rakouských hranic vzniká řada zábavních podniků nejrůznějšího druhu a možná se zde rodí jedno ze střeoevropských center zábavní turistiky. Mezi další nová zařízení se zařadila i stálá expozice prehistorických zvířat provozovaná společností Real Company v obci Chvalovice nedaleko hlavní silnice spojující Znojmo s hraničním přechodem Hatě. V první etapě čeká na návštěvníky zhruba pět desítek různých pravěkých zvířat z období křídy, jury i triasu. Nejedná se ovšem jen tak o nějaké obyčejné modely ve stylu představ Zdeňka Buriana nebo slavného čes-

kého dětského filmu z padesátých let *Cesta do pravěku*. Inspiraci hledali tvůrci, jak odpovídá současné době, spíše ve snímcích, jako je například *Jurský park* amerického režiséra Stevena Spielberga. Pravěcí dinosauři v Chvaleticích hýbají končetinami, ocasem, hlavou, mrkají očima a otevírají svoji tlamu. A samozřejmě vydávají příslušné, tedy dostatečně strašlivé skřeky. Dojem strašidelného zámku z poutě poněkud zmírňují informační tabulky, které návštěvníky seznamují se základními údaji o každém z představených živočichů. Počítá se také s interaktivním prostorem, v němž by se děti mohly projet na dinosauřím mláděti nebo se samy stát malými paleontology a pátrat po kosterních pozůstatcích, které by pak dále zkoumaly. Do budoucna by také měla vzniknout ještě jedna expozice, která by návštěvníkům přehledně představila vývoj pravěké fauny od primitivních trilobitů až například po proslulé mamuty. Sami vlastníci se nový Prehistoric park snaží prezentovat spíše jako vzdělávací zařízení, kde se dětem dostane zábavnou formou poučení. Podle nich se nepočítá jen s rodinami s dětmi, ale také se školními výpravami, pro něž by se návštěva stala jakousi interaktivní formou výuky pravěku. Vzhledem k blízkosti nákupního centra Excalibur City na samotné česko-rakouské hranici s četnými dětskými atrakcemi se však jeví jako pravděpodobnější, že školní výpravy nejsou tím nejdůležitějším cílovým zákazníkem Prehistoric parku. Ten se chce orientovat především na rodiny ze Znojemska a na turisty směřující z a do Rakouska. Ti všichni budou mít šanci denně mezi devátou a sedmnáctou hodinou. Možná neodolají ani mnozí výletníci z Vídně, zejména když děti zatouží po příšerách. Nicméně Chvaletice již mají na jižní Moravě ve svém oboru velkou konkurenci – „dinopark“ totiž existuje již několik let i ve Vyškově. A právě tamější hospodářské výsledky byly zřejmě pro chvaletické jedním ze základních podnětů. Jedná se totiž o nejúspěšnější turistickou atrakci na Vyškovsku vůbec a každý měsíc ho navštěvují desetitisíce návštěvníků. Není divu – v předminulém století zase táhly davy návštěvníků za mořskými pannami a podobnými nestvůrami. (MaFr)

Napoleonské boje ožily v Mikulově

Čeští titelé vojenské historie mají vynikající mezinárodní pověst a jejich inscenace historických bitev vždy přitahují velké množství nadšených diváků. Velkou pozornost vzbudila i tradiční napoleonská bitva přímo v jihomoravském městě Mikulov, která probíhala přímo v ulicích. Bojové ukázky předvádělo celkem 150 dobrovolníků v historických kostýmech, kteří tak připomněli závěr Napoleonova tažení v roce 1809, konkrétně střet mezi rakouskou armádou a vojáky napoleonské Francie podporované vojsky Varšavského království. Mikulov tehdy dokonce navštívil samotný Napoleon, krátce před bitvou u Znojma, v níž rozdrtil rakouská vojska a následně přinutil arcivévodu Karla k uzavření míru. Vedle ručních zbraní přitom použili ale i děla. A v tom byl právě trochu kámen úrazu – ruch bitvy a ohlasy výstřelů v úzkých uličkách totiž nutily diváky k zacpávání uší a vyvolaly i řadu stížností. Silné tlakové vlny po dělových výstřelech dokonce poničily část jedné skleněné výlohy. Nicméně napoleonské války zkrátka nebyly žádná selanka, i když vizuálně opravdu zajímavá. (MaFr)

Rakousko-uherská kuchyně v Brně

Měšťanská kuchyně rakousko-uherské monarchie ve stylu Hausmannskost přitahuje i po stu letech. Jako doklad může sloužit nejenom množství restaurací v samotné Vídni, které se chlubí k. u. k. tradicemi, ale zejména v posledních desetiletích i mnohé podniky v České republice. Nedávno se v českém tisku objevila například recenze z nově otevřené restaurace Hansen v Besedním domě v Brně. Už samotný název podniku odkazuje na tradice dunajské monarchie – Theo Hansen byl totiž v těchto časech slavným stavitelem. Jídelní lístek sice nevyčníká délkou, ale nabídka byla zvolena o to pečlivěji. Ostatně právě nesmyslně dlouhé menu, které pak vede k vytváření drobných variací univerzálních, nepříliš chutných krmí a k používání nepříliš čerstvých surovin, patří naopak k častým nechtanostem, které českým podnikům vytýkají gastronomičtí odborníci a tak je jedině správné, že se v Hansenu rozhodli tomuto nebezpečí čelit. Recenzentka zde ochutnala několik jídel a byla nadšena především opravdovou rakousko-uherskou klasikou, jakou představoval především vídeňský řízek z telecího masa s jemně kyselým bramborovým salátem (tedy vídeňským salátem, a ne tím českým se spoustou zeleniny, nakrájenou uzeninou a velkou porcí majonézy), který prý vyšel na pouhých 190 korun (tedy asi 7,50 euro). Uvedme přitom, že konzumace telecího je v České republice ještě mnohem neobvyklejší než v Rakousku a dostat slušný kousek tohoto kusu masa je poměrně obtížná a leckdy i finančně náročná záležitost. Pochvaly se v médiích dočkalo ale třeba i konfitované kachní stehno s bramborovými škuřankami a pikantním sladkokyselým jablečným pyré či šulánky obalované v hrubě namletém máku. Největší úspěch u recenzentky však zaznamenaly hovězí líčka na víně se štouchanými brambory, které doplnily kousky řapíkatého celeru a mrkve. Tedy v českých poměrech již prakticky zapomenutá klasika. Restaurace Hansen se snaží představit rakousko-uherskou kuchyni s celou bohatostí včetně regionálních obohacení z alpských regionů, ze severní Itálie, z Maďarska nebo třeba z Haliče, a není třeba se tedy obávat rychlého vyčerpání variant v sortimentu. Určitě přitom kuchaři nezapomenou ani na brněnské speciality z tohoto období. Právě v Brně například už v první polovině 19. století, tedy ještě před rakousko-uherským vyrovnáním, vyšla celá řada kuchařských knih (některé dokonce i v českém jazyce), které mohou sloužit jako velmi zajímavá inspirace. Může se i stát, že v příštích letech za pravou gastronomií doby Františka Josefa I. budou i Rakušané vyrážet do Brna. Koneckonců toto město bylo občas považováno za jakési předměstí metropole velké podunajské říše. Jen je třeba doufat, že restaurace Hansen nepodlehne špatným zvyklostem jiných podobných podniků v České republice, které po velmi slibných začátcích často upadají do nepříliš lákavého průměru, kam je dost často vede snaha co nejvíc uspořit na surovinách a ledabylost při jejich zpracování. (MaFr)

Rekonstrukce zámku ve Zruči končí, otevře se 19. června

Oprava zámku ve Zruči nad Sázavou končí. Veřejnosti se poprvé otevře 19. června. Kromě radnice v něm bude nový prohlídkový okruh, muzeum panenek a muzeum výroby

obuvi. Oprava památky trvala čtyři roky. Zručský zámek je původně gotický hrad Kolovratů z počátku 14. století přestavěný na renesanční zámek v polovině 16. století. Na konci 19. století prošel novogotickou přestavbou. Radnice v něm sídlí od roku 1948. Město památku koupilo od restituentů.

Na Kampě byla pokřtěna unikátní solární loď Elektronemo

Na pražské Kampě byla pokřtěna loď Elektronemo. Jde o první plavidlo svého druhu v Česku, které bude částečně pohánět sluneční svit, řekl ČTK Dušan Sahula, ředitel Pražské paroplavební společnosti, která loď provozuje. Loď je vybavena dvěma elektromotory, baterie částečně nabíjí solární panely. Ty mohou pokrýt až třetinu výkonu. Tiché plavidlo bude vozit cestující na okružních jízdách Prahou. Loď je dlouhá asi deset metrů a její výroba, která trvala necelé dva roky, stála asi 2,5 milionu korun. „Je to na téma Julesa Verna *Dvacet tisíc mil pod mořem*, proto také dostala takový design a takový název podle kapitána Nema,“ řekl kapitán lodi Jiří Mikota.

Máchovu jezeru začala sezóna, tentokrát ve znamení K. H. Máchy

Na hlavní pláži Máchova jezera byla slavnostně zahájena sezóna. Odemknutí jezera se odehrálo tentokrát ve znamení výročí 200 let od narození Karla Hynka Máchy a také 700 let od nástupu dynastie Lucemburků na český trůn, Karel IV. byl totiž zakladatelem Máchova jezera. Konal se také námořnický bál, kde se vyřádily zejména děti v přestrojení za mořské víly, piráty nebo vodníky. Do Máchova jezera se vejde kolem pěti milionů krychlových metrů vody. Průměrná hloubka se pohybuje okolo dvou metrů. Jezero a Doksy navštíví v letní turistické sezóně denně až 30 000 turistů.

Valtice hostily vinné trhy

Jednu z největších vinařských akcí v ČR hostily Valtice na Břeclavsku. Na 43. ročník Valtických vinných trhů poslalo 151 vinařů 911 vzorků vín, což je o 42 méně než při loňské rekordní účasti. Letos akci navštívilo asi 4 000 lidí. Z vinařů, kteří svá vína na přehlídku poslali, se letos nejlépe prosadil Josef Dufek ze Svatobořic-Mistřína na Hodonínsku. Se svým Veltlínským zeleným pozdním sběrem 2009 vyhrál hlavní cenu mezi bílými víny. Mezi červenými víny zaujal porotu nejvíc Merlot výběr z hroznů 2009 vinařství Jaroslav Beneš z Hrušek na Břeclavsku. Tak jako v minulých letech i letos převažovala v soutěži vína z loňské sklizně, bylo jich 658. Většina vzorků pocházela z Moravy, ze zahraničních měla největší zastoupení vína rakouská a slovenská, jejichž počet v posledních letech roste. V soutěži se objevila i vína ze Španělska, Jižní Afriky a Nového Zélandu.

Soukeníky v Počátkách připomnělo rekordní klubko z 3 365 tkanic

V Počátkách na Pelhřimovsku si připomněli staré soukenické mistry svázáním klubka z 3 365 tkaniček. O výkon, který bude zapsán do České knihy rekordů, se zasloužili návštěvníci Dne přírody ve Valchovské aleji. Šňůru dlou-

hou 594 metrů navázali ze čtvrtmetrových tkanic. Překonali tak deset let starý rekord pražských školáků, jimž se podařilo spojit 2 764 kusů. V minulých letech by se v Počátkách mohli dostat i k lepšímu výsledku – Den přírody už dříve navštívilo i 8 000 lidí. Valchovskou alejí chodili v 17. a 18. století soukeníci k rybníku Valcha, kde valchovali, tedy zplštovali látky. Den přírody tam město pravidelně pořádá osm let.

Moravské vinařské stezky měřící 1 200 kilometrů slaví 10 let

Moravské vinařské stezky, unikátní síť 1 200 kilometrů cyklotras mezi Znojmem a Uherským Hradištěm, slaví 10. výročí od svého vzniku. Nadace Partnerství, která stezky spravuje, připomíná výročí třídním cykloputováním. Oficiální přípitky se uskutečnily v Blatnici pod Svatým Antonínkem, kde se koná putování po sklepech, takzvaných búdách. Stezky protínají vinohrady a vinné sklípky mezi Znojmem, Břeclaví, Hodonínem a Uherským Hradištěm. Tvoří je deset cyklistických okruhů v každé z deseti bývalých vinařských podoblastí plus páteřní Moravská vinná stezka jdoucí napříč celým regionem.

Františkovy Lázně oslavily sezónu svěcením pramenů i lidovou veselicí

Tradičním požeňáním všem léčivým pramenům a velkou lidovou veselicí vstoupily Františkovy Lázně do 217. sezóny. Ani nepříliš příznivé počasí neodradilo tisíce lidí, kteří se do lázeňského města pod Komorní hůrkou sjely nejen z celého kraje, ale i ze sousedního Německa. Na hlavní františkolázeňské třídě, kam se soustředila většina programu, se rozdávalo kolem 8 000 porcí jídla a vyvaleno bylo několik desítek sudů s pivem. Město nemělo nouzi ani o trhovce. Město chce hosty ale lákat především na bezvadně udržované parky, čisté ulice a prakticky nulovou kriminalitu.

Letohrádek Kinských ožil lidovou hudbou a tancem

Pražský letohrádek Kinských ožil folklórem. V hale Musaionu i na venkovním pódiu vystoupily známé soubory, zřejmě největší ovace diváků sklídl slavný Hradišťan v čele s primášem Jiřím Pavlicou. Letošní Národopisná slavnost věnovaná lidové písni přilákala několik set lidí. Cílem akce bylo ukázat návštěvníkům rozdílné přístupy k lidové písni a prolínání různých hudebních žánrů. Zatímco lidé si obvykle folklór spojují s kroji, hudebníci Hradišťanu vystoupili v černém. Cimbalista Daniel Skála zase předvedl, že je možné na tento nástroj zahrát například skladby Leoše Janáčka.

Zlatou uličku čekají změny a roční uzavření

Pražský hrad patří k neatraktivnějším kulturně-historickým lokalitám v hlavním městě. Zvláštní pozornost tu vedle dalších dominant poutala vždy i Zlatá ulička, malebné zákoutí s malými domky, o nichž se traduje, že zde sídlili alchymisté císaře Rudolfa II. Ulička se totiž na rok uzavřela, aby ji archeologové mohli komplexně prozkoumat a zedníci následně zrekonstruovat. Hlavním důvodem oprav je podle

Správy Pražského hradu to, že kvůli poničené historické kanalizaci zatéká do základů domků ve Zlaté uličce dešťová voda. Také nosné konstrukce v některých domcích bude nutné zpevnit, objevují se totiž problémy se statikou. Do uličky budou zavedeny nové telefonní kabely, IT sítě a bezpečnostní systémy. Skromná obydlí ve Zlaté uličce jsou dnes posledním zbytkem drobné zástavby Pražského hradu. Bydlela zde hradní čeledí, hradní střelci, snad zlatníci. Nepodložené pověsti uličku spojovaly s alchymisty na dvoře císaře Rudolfa II. Archeologové ale žádné baňky a křivule v zemi neočekávají. Více Jana Maříková-Kubková z Archeologického ústavu: „Je to velmi zajímavý areál, o kterém my víme velmi málo. Není moc známo, že Pražský hrad byl původně velmi protáhlý skalnatý hřbet, který právě v těchto místech velmi prudce klesal jak směrem na sever k Jelenímu příkopu, tak směrem na východ k městu. My se podíváme i na to podloží a můžeme tam očekávat staré vrstvy možná i z pravěku nebo z časného středověkého osídlení Pražského hradu.“ Kopat se totiž bude místy až do hloubky 6 metrů, kde toto skalnaté podloží leží. Správa Hradu plánuje, že ve zhruba polovině objektů po rekonstrukci otevře nové expozice, které budou dokumentovat život v uličce v letech 1600 až 1956, například renesanční krčmu, barokní domek ranhojičky nebo domácnost amatérského filmaře Kazdy, kde se budou promítat filmy z minulosti Hradu.

Chebský veletrh Zlaté české ručičky má podpořit domácí řemeslníky

V Chebu proběhl premiérový ročník veletrhu Zlaté české ručičky, jehož se účastnilo na čtyřiapadesát vystavovatelů z Česka. Jde především o řemeslníky a právě jejich um má dvoudenní akce podpořit. Šanci prezentovat své produkty i zručnost dostaly rovněž takzvané chráněné dílny, kde se ručním pracím věnují handicapovaní. Pokud bude mít akce úspěch, měla by se opakovat pravidelně, řekl ČTK pořadatel veletrhu Mirek Vostrý. Veletrh Zlaté české ručičky vnímá Vostrý jako určitý druh boje proti velké záplavě výrobků směřujících z Asie na český trh. Přehlídka řemesel má ukázat, že v Česku stále existují velmi šikovní řemeslníci, jejichž produkty jsou sice o něco dražší, ale oproti asijské konkurenci nesrovnatelně kvalitnější, poznamenal Vostrý. Představují se například řezbáři, kováři, keramici a zástupci mnoha dalších, vesměs ručních řemesel. Ve stejném duchu jako sektor pro řemeslníky je na veletrhu pojato také veškeré občerstvení. Přednost dostala tradiční česká i staročeská kuchyně.

V Moravském krasu se slavilo sto let od zpřístupnění jeskyní

V Moravském krasu slavili speleologové stoleté výročí od zpřístupnění Punkevních a Kateřinské jeskyně. Prohlídky podzemí zpestřili trubači a scénky s čarodějnicí, kterou připomíná netradiční krápník v Kateřinské jeskyni, řekl ČTK vedoucí správy jeskyní krasu Jiří Hebelka. Připomněl, že Punkevní jeskyně patří k nejznámějším ve střední Evropě. Ročně do těchto prostor, propojených s propastí Macochou, zavítá 200 000 turistů. Velkou atrakcí je tamní podzemní plavba. K výročí vydala správa kolekci historických pohlednic zachycujících období, kdy v podzemí krasu pracoval tým badatele Karla Absolona. Právě on vypracoval

projekt na zpřístupnění Punkevních jeskyní, z nichž se pak stala světová atrakce.

V Krkonoších se začíná rýsovat sněhové pole zvané Mapa republiky

V Krkonoších se v těchto dnech začíná rýsovat známé sněhové pole zvané Mapa republiky. Unikátní zbytek sněhu ve tvaru bývalého Československa se každoročně objevuje na úbočí Studniční hory. V lokalitě Studniční hory sníh každoročně vydrží nejdéle. Když je zima bohatá na sníh, mocnost sněhových vrstev tam dosahuje až 18 metrů. Mezi krkonošskými horaly se říká, že dokud sníh na Mapě republiky neroztaje, nepříjde do Krkonoš letní počasí. Traduje se také, že před desítkami let vydržel sníh na tomto místě až do další zimy. Sama lokalita Mapy republiky je turistům nepřístupná, protože leží v nejpřísněji chráněné první zóně národního parku. Dobře je však vidět například z cesty z Pece pod Sněžkou na Výrovku a z cesty z Výrovky na Luční boudu. Za příhodných podmínek je dobře viditelná až z Hradce Králové.

Desítky srdcí budou v zahraničí lákat do České republiky

Fotografie dvou stovek srdíček nalezených v přírodě, na různých výrobcích, v architektuře, umění i předmětech denní potřeby tvoří výstavu, kterou pro ministerstvo zahraničí vytvořili Michal Cihlár a Veronika Richterová. Přehlídku koncipovanou pro venkovní a jiné negalerijní prostory dostávají všechny zastupitelské úřady ČR. Kolekce snímků má Česko prezentovat jako zemi v srdci Evropy a se srdcem otevřeným, řekli zástupci ministerstva.

Otužilec Kocián zdolal rekord v délce pobytu v silném mrazu

Osmáctýřicetiletý otužilec Petr Kocián v Hradci Králové překonal český rekord v co nejdelším pobytu v silném mrazu. V takzvané krykomoře hradeckého squash centra vydržel v průměrné teplotě -125° Celsia 13 minut a 12 vteřin. Dosavadní rekord z prosince 2006 byl 8 minut a 10 vteřin a Kocián jej tak překonal o více než pět minut. V krykomoře se po celou dobu pokusu musel pohybovat, natřen byl olejovou lázní.

Kofola má 50 let

Psal se rok 1960, když se narodila kofola. A jak její dnes už padesát let trvající příběh vlastně vznikl, prozrazuje tiskový mluvčí společnosti Martin Kľofanda. „Doktor Blažek, který se zabýval bylinkami a farmacií, vymyslel recepturu na kofolu. Bylo to na základě požadavku KSČ, aby byl vyroben nápoj kolového typu, který by konkuroval zahraničním nápojům. Tento pan Blažek se v roce 1959 seznámil s doktorem Knapem, který pracoval v ostravské farmaceutické firmě Galena. Tito dva pánové dali dohromady základní recepturu a převedli ji do průmyslové výroby.“

Kofola nikdy neobsahovala kyselinu fosforečnou, obsahuje méně cukru i kofeinu a je založena na bylinkové bázi, protože obsahuje extrakty ze čtrnácti bylin, takže je typická svou chutí a odlišná od konkurenčních nápojů.

Společnost Kofola si stejně jako většina konkurentů prošla svými vzestupy i pády. Nejúspěšnější byla sedmdesátá léta, kdy probíhal masivní rozvoj. Obrovský propad přišel se sametovou revolucí. Tehdy vznikla mezi lidmi velká poptávka po zahraničních nápojích a kofola upadla v zapomnění. Koncem devadesátých let se začal oživovat trend retroznaček, což byl případ i kofoly, skutečný rozmach nastal až v roce 2001.

Kofola se pochopitelně vyrábí s mnoha příchutěmi, jako např. s citrusovou, třešňovou, skořicovou a také bez cukru. Ale hlavní hvězdou je točená kofola, což je stejná technologie jako točení piva. Je ze sudů, točí se pípou, podává se do skla, jsou tam zachovány skladovací podmínky a vůbec výčepní rituál. Zachována musí být určitá teplota, měla by tvořit pěnu. Oblíbená je hlavně mezi sportovci a řidiči.

ČERVEN, ČERVENEC, SRPEN

Červen

Je to měsíc, který trpí spoustou protikladů. Někdy se s trochou chladu umí mračit jako listopad – to když na něj přijde počasí evropského polomonzunu, jemuž bylo přisouzeno jméno „medardovského počasí“. Pranostiky kolem sv. Medarda zastínily všechny ostatní světce pro měsíc červen, jeden však vedle něj zůstává slavným v celém světě – je to sv. Antonín, patron lásky. Ty jarní a májové lásky končí rudnoucími jahodami a na stromě se červenají první třešně. Červen je měsíc květů, zavoní růžemi, pole rozvlní osením, modráčím i vlčím mákem. Zamává na nás kopretinami a kohoutky a zavoní na poplach před bouřkou modrými zvonky. Větrík už také vysušuje první dešťové kapky z okvěti slíziček Panny Marie.

(mk)

Pranostiky

Chladný květen, červen vlažný – je pro sýpky a sudy blažný.
Červen studený – sedlák krčí rameny.
Po suchém máji, červnové kapky cenu zlata mají.
Když je červen deštivý, polehává obilí.
Červen stálý – prosinec dokonalý.
Jaká parna se v červnu dostaví, tak se i prosincové mraky postaví.
Jestli červen mokrý bývá, obilí pak málo rodívá.
Jasný den na Medarda tiší rolníkovo naříkání.
Na svatého Antonína pěkný čas, sklídíme bohatý klas.
Déšť od Antonína k Vítu, neprospěje žitu.
Svatý Jan otvírá zimě zase dveře.
Na Petra a Pavla prší-li, urodí se hodně hub.
Červenec nese parna, krupobití a medovice, jest hojný na bouřky a vichřice.
Co červenec neupeče, to již srpnu neuteče.
Červenec žne žita a též višně k sobě přivítá.
V červenci do košile rozděl se a v prosinci po uši oděj se.
Prší-li na den Navštívení Panny Marie, tak dešťů máme bez konce.
Přijde-li svatý Prokop s deštěm, přijdeš s košem hub.
Jaká povětrnost na sedm bratří, takový po sedm týdnů patří.
Svatá Markéta vede žence do žita.
Jak teplý svatý Jakub, tak studené Vánoce.
Po svaté Anně léto neustane.

(mk)

Červenec

Červenec bývá spolu se srpnem nejteplejším měsícem roku a zároveň s ním také vstupujeme do jeho druhé poloviny. Červenec nám nabízí dozrávání všech červenajících se

plodů – větve třešní a višni se pod nimi doslova prohýbají a také v lese zavoněly zralé lesní jahody a borůvky. Na misce se vrší maliny, zahradní i lesní. Červenec je mlsný měsíc, láká ho vůně medu. Roznáší proto na větvičky stromů medovnice. Vítr si pohrává s vlnícím se zlátnoucím obilím, na které si brousí srp svatá Markéta. Červenec přináší v rámci medardovského počasí i bouřky, vichřice a krupobití. S Jakubem pak sklízí první zelená jablka, s Magdalenou si popláče deštěm a s Annou se začíná připravovat na ranní chladna. Je už dlouho po letním slunovratu a dni se začínají krátit. Ale to nám ještě starosti dělat nemusí, protože léto trvá dál a před námi je srpen.

(mk)

Srpen

I když v nás chce vzbudit zdání, že je rozvážný a vše uklidňuje, i počasí, přesto má starostí až nad hlavu. Na jedné straně poskytuje ještě radosti léta, ale na druhé straně přemýšlí, jak nás připravit na podzim. Starosti mu dělá nejen sklizeň obilí, ale starosti mu dělá i to, aby každý druh měl zralá semena a někdy mívá starosti i se zálivkou. Srpen začal počítat návraty z dovolené a přes všechny letní radovánky se začal dohadovat s Vavřincem, prvním podzimcem. Srpnový větrík setřásl poslední zbytky letního ovoce se stromů a vítr jakoby také odfoukl ze strniště sluníčko kamsi daleko. Dovolil, aby vlašťovičky zahájily rozhovory o houfném odcestování. Domlouvá se se svatým Bartolomějem, aby zavedl nebezpečné mraky a bouřky nad lesy, kde by nemohly tolik škodit. Někdy mívá ještě v tuto dobu starosti s krupobitím. Na letní a rané druhy švestek a slív nahodil první švestkovou modř. Otakárkové a včelky se společně opíjí vůni a nektarem dobromysli – to na slavnostní rozloučení s létem.

(mk)

Pranostiky

Jaký je srpen na počátku, takový bude až do konce.
Srpen začíná, co červenec skončil.
Červenec a srpen jsou nejteplejšími měsíci v roce.
Když fouká v srpnu severák, bude dlouho pěkně tak.
Poletí na srpnovém větru přiletí.
V srpnu již nelze slunci mnoho věřit.
Půlnoční větry v srpnu přinášejí stále počasí.
Hřímá-li v srpnu, praví se, že budoucího roku hojná úroda a množství deště jest k doufání.
Na svatého Vavřince první podzimní den.
Je-li střídavé počasí na Bartoloměje, je též střídavý podzim.
Kol svatého Augustina odcházejí pryč teplé dny.
Prší-li na den Stětí svatého Jana Křtitele, zkaží se ořechy.

(mk)

Pravdu o **TEMPLÁŘÍCH** chrání **MORAVSKÝ SEJF**

Sedm století ukrýval tajemný Vatikánský archiv zásadní spis:

„Processus contra Templarios“ tedy „Proces proti templářům“. A před sedmi lety ho objevila Barbara Fraleová, pracovnice archivů. Nyní tedy vychází tiskem „pravda“ o utajených procesech s Templáři.

Výtisk „Processus contra Templarios“ patří do známé „noblesní“ edice „odtajněných dokumentů“ Vatikánu. Vydavatelem je sám Vatikánský tajný archiv - Archivum secretum Apostolicum Vaticanum či jeho nakladatelství Scrinium. Pouze však osm set majitelů bude napříště rozhodovat, kdo smí a kdo nesmí číst pravdu o Templářích. Jedním z nich je sám papež Benedikt XVI. Navíc je faksimile tištěné v původním jazyce – v latině. Proto je významný počín moravských Templářských sklepů, které jeden výtisk zakoupily a hodlají ho nechat přeložit do češtiny.

Templářská bašta

„V poslední době vzniká o templářích mnoho fám, proto jsme rádi, že můžeme čerpat z nových historických pramenů“ říká historik Mgr. Lukáš Lukáš, znalec řádu – a zároveň ředitel Templářských sklepů v Čejkoviciích, kde sídlila nejvýznamnější moravská komenda Templářů již ve 13. století. Dodnes se nad městem dochovala původní hranatá templářská věž, zatímco v podzemí jsou rozlehlá dobová sklepení a tajné chodby, vedoucí do okolních vesnic – dnes částečně zasypané. „Klenby sklepů jsou právě tak vysoké, aby tuhy mohl projet v plném trysku ozbrojený rytíř na koni,“ dodává Lukáš, jehož společnost část podmanivých historických sklepů využívá ke zrání vína, nesoucích dodnes pečeť Templářů. Moravští Templáři už před sedmi sty lety navázali na vinařskou tradici z prvních století našeho letopočtu. Zavedli ji tu staří Římané. A tak zatímco francouzské víno z Burgundska přivezl do Brna a odtud rozšířil po celé Moravě (a později i v Čechách) až v první polovině 14. století markrabí moravský Karel Lucemburský, pozdější český i římský král a císař Karel IV., Templáři už o století dříve pěstovali v Čejkoviciích nejspíše moravské mutace italských vín.

Unikátní faksimile

Dnes se ale Čejkovice stávají také intelektuální enklávou, zejména díky vzdělanému řediteli Templářských sklepů, který od Vatikánu

Unikátní faksimile skrývá pravdu o templářích

zakoupil (za 5 900 euro) 427. výtisk faksimile „Processus contra Templarios“. Uložen v sejfu nejménovaně moravské banky čeká teď na zkopírování, aby mohl být jeho text přeložen do češtiny.

Vatikán pedivě volí

„Svazek byl poprvé představen koncem října minulého roku ve vatikánské Staré synodní hale,“ vysvětluje historik Lukáš, který má, na rozdíl od svých vědeckých kolegů, za sebou nejen patřičný sponzorský kapitál, ale též zvučné jméno templářských pokračovatelů. „Okamžitě jsme reagovali a projevili zájem o koupi jednoho z originálních 799 exemplářů – neboť poslední, osmistý, byl věnován samotnému papeži.“

Přesto čekali více než půl roku, než proběhlo „výběrové řízení“ na nového majitele. „Kniha má speciální kozinkovou pergamenovou vazbu, listy jsou z ručního papíru z bavlny,“ popisuje čejkovické (další „výtisk“ má



nyní v České republice jen knihovna v Liberci) faksimile Dr. Jiří Mitáček, vedoucí historického oddělení brněnského Moravského zemského muzea, který má také za úkol text přeložit. „Použita je zlatá ražba a výtisk obsahuje také vzácné kresby Petra Marketyho z roku 1840.“ A ještě taková zvláštnost: „Přestože je kniha rozměrná – má 29 x 45 centimetrů – a navíc z ručního papíru, není těžká.“

Důkaz nevinu

Faksimile záznamů, pořizovaných během výslechů templářských rytířů před sedmi sty lety – doplněných na okrajích listin o ručně psané poznámky rukou samotného dobového papeže – dokazuje nevinu templářů! Kniha je doplněna o zásadní listinu, zvanou „Chinonský pergamen“ z roku 1308. „O Chinonském pergamentu se sice vědělo už dříve – byly však známy jen některé výtahy z něj,“ říká Libor Jan z Historického ústavu Masarykovy Univerzity v Brně.

Také historik Lukáš Lukáš je nezvratně přesvědčen o nevině nespravedlivě odsouzených Templářů, kteří byli zejména výtečnými bankéři Evropy, dlužil jim sám francouzský král Filip Sličný – a proto museli zmizet:

Luboš Y. Koláček

PROČ SKONČILI TEMPLÁŘI V OHNI?

Moc a bohatství templářského řádu popuzuje světské panovníky. Roku 1307 proti nim začíná vystupovat francouzský král Filip IV. Sličný, neboť mu prý odmítl přispět na jeho válečné výlohy. Připojil se k němu i poplatný avignonský papež (nejprve Bonifác VIII. a pak jeho nástupce



Benedikt IX.). Templáři jsou obviněni z kacířství, neucty k svátosti oltární, ze sodomie. Hovoří se také o konkrétním uctívání Dábla v podobě vousaté sochy s kozlími rohy – Bafometa. Pravým důvodem zrušení řádu je však nesporně jejich závratný

majetek, který Filip vzápětí zkonfiskuje. Zatčeno je na 5 000 rytířů řádu, v čele s velmistrem Jakubem de Molay, který bude nakonec upálen. Odvolá svá přiznání vynucená na mučení – a hájí řád. Na králův příkaz téže noci (18. března 1314) shoří na hranici (spolu s receptorem Geoffroyem de Charnay). Autodafé se koná na pařížském ostrůvku Ile de la Cité řeky Seiny.

VZPOMÍNKA

Slavný pár Anny Ondra a Max Schmeling

28. září 1930 se známá filmová herečka Anny Ondráková (15. 5. 1902, Tarnów v dnešním Polsku, býv. Halič, Rakousko-Uhersko – 28. 2. 1987, Hollenstedt, Dolní Sasko) seznámila se svým budoucím manželem, německým boxerem Maxem Schmelingem (28. 9. 1905, Klein-Luckow u Berlína – 2. 2. 2005). „Jak se Vám daří?“ tak ji tehdy uvítal Max Schmeling jedinou větou, kterou se česky naučil, vzpomínala filmová hvězda, která ale paměti nenapsala.

Anny Ondráková začínala ještě jako průkopnice němého filmu. Štíhlá, s plavými lokny, udávala módní tón. Měla neobyčejný smysl pro humor, proto také své úspěchy zaznamenala v komediích, ale i detektivkách. Mimo cca devadesáti filmů natočila na dvě stě gramofonových desek. Režisér Václav Wasserman o ní řekl: „Anny Ondráková nebyla nadaná herečka, ale osobnost!“ A filmový kolega Otomar Korbelař pak na ni vzpomínal: „I když se měla tvářit vážně, zdálo se, že se potutelně usmívá. Člověk nikdy nevěděl, jestli mu neprovede nějakou potouchlost. Měla příjemnou vyřídilku, ne zlou, naopak dětsky roztomilou.“

Vlastním jménem Anna Sofie Ondráková se narodila 15. 5. 1902 v Tarnówě v dnešním Polsku, bývalá Halič, Rakousko-Uhersko. Její otec byl důstojníkem rakousko-uherské armády a rodina se proto často stěhovala. Značnou část dětství strávila Anny na Jadranu. Do Prahy se Ondrákovi přestěhovali až koncem první světové války. Anny sice chodila do baletu a hrála na scéně Švandova divadla, tatínek z ní však chtěl mít poštovní úřednici nebo jinak zajištěnou v nějakém „solidním zaměstnání“.

K filmu se Anny dostala coby sotva sedmnáctiletá. Ten první, ještě němý, natočila roku 1919 a jmenoval se *Dáma s malou nožkou*. Dobová kritika o jejím účinkování napsala, že je „nevšedním zjevem“, navzdory tomu, že se jednalo pouze o malou roli. Přesto však doma dostala prý výprask, protože své účinkování ve filmu před rodiči (zvláště před tatínkem) tajila.



Ve dvacátých letech se objevila v mnoha dalších němých filmech, také i v Anglii, Francii a Německu, kde vystupovala pod zkráceným jménem Anny Ondra. Němý film to tehdy dovoloval. Zahrála si též ve dvou filmech u proslulého, tehdy ještě začínajícího režiséra Alfreda Hitchcocka, který si ji vybral jako vhodný prototyp chladné a smyslné blondýny. Jednalo se o němý film *Neuveď nás v pokušení* (1927), o dva roky později pak už zvukový *Její zpověď*. Protože však Anny tenkrát ještě neovládala dostatečně angličtinu, byla nadabována Joan Barryovou. U počátků jejího filmového účinkování stál též budoucí filmový a obchodní partner, jistou dobu snad i partner osobní, Karel Lamač. Setkali se u jejího druhého filmu a později spolu založili úspěšnou produkční společnost Ondra-Lamač-Film. Přechod od němého filmu ke zvukovému zvládla velmi dobře. Zvláště díky tomu, že uměla i zpívat, rozšířila svůj repertoár i o operety (např. *Polská krev*). Její nejznámější a nejslavnější a u diváků zřejmě i nejoblíbenější filmy byly *Kantor Ideál* (1932), dále se pak objevila po boku Vlasty Buriana ve filmu *On a jeho sestra* (1931) a jejím bohužel posledním snímkem natočeným v Československu se stal *Důvod k rozvodu* s Otomarem Korbelařem, Oldřichem Novým a Adinou Mandlovou z roku 1937.

Sňatek se Schmelingem

Max Schmeling (celým jménem Maximilian Adolph Otto Siegfried Schmeling), německý boxer a jedna z největších postav německého sportu vůbec, mistr světa v boxu (kategorie bez rozdílu vah) v letech 1930-1932 a velký soupeř americké boxerské legendy téže doby J. Luise, se narodil v Klein-Luckow poblíž Berlína v rodině kormidelníka. Schmeling se učil prodavačem (od roku 1919), na počátku dvacátých let 20. století se pak začala Schmelingova boxerská kariéra – na Velikonoce roku 1924 se v Chemnitzu stal Max Schmeling německým vicemistrem v amatérském boxu, o několik měsíců později téhož roku pak Max Schmeling poprvé nastupuje k profesionálnímu boxerskému zápasu. První vrchol Schmelingovy kariéry pak nastává v roce 1930, kdy Max Schmeling nastupuje 12. června ve Spojených státech amerických, v newyorské Madison Square Garden, do zápasu o titul boxerského mistra světa bez rozdílu vah – jeho soupeřem je americký boxer J. Sharkey: zápas skončil Schmelingovým vítězstvím. V roce 1931, 3. července, pak Max Schmeling svůj titul boxerského mistra světa bez rozdílu vah obhájil, když porazil v americkém Clevelandu dalšího amerického boxera, kterým byl tentokrát Y. Stribling. Necelý rok nato pak Max Schmeling titul mistra světa ztratil, když jej 21. června roku 1932 porazil v boji o titul po patnáctikolové bitvě na body J. Sharkey. Do dějin světového boxu se pak zapíše dva Schmelingovy zápasy s americkým (černošským) boxerem J. Luisem – zápas první, který spolu Schmeling a Luis svedli 19. června roku 1936 a Schmeling do té doby neporazitelného černošského boxera porazil, i druhý, který o dva roky později prohrál.

Anny Ondra od počátku třicátých let natáčela v Československu stále méně a její trvalý odchod do Německa měl

mimo jiné i romantický důvod. Zamílovala se do boxerského šampióna Maxe Schmelinga a 6. 7. 1933 se vzali. Mezi svatebními dary našli i kanadský javor od Adolfa Hitlera. V téže době dostala Anny dokonce nabídku ze zámoří – projevila o ni zájem společnost Metro-Goldwyn-Mayer, ona však odmítla.



Církevní svatba

Válečná léta

Blížící se válka znamenala konec společnosti Ondra-Lamač-Film. Situace v Německu pro Schmelingovi začala být poměrně obtížná. Ve druhé polovině třicátých let 20. století se Max Schmeling stává jednou z největších sportovních osobností Evropy – a jako takového ho chce využít i nacistická propaganda tehdejšího hitlerovského Německa – sám A. Hitler Schmelinga zve na čaj. Od té doby byli on i Anny častými hosty u Goebbelsových a nikdy si ani nedovolili odmítnout vůdcovo pozvání na čaj a bábovku. Schmeling se má stát nástrojem propagandy, která má oslavovat Němce jako příslušníka vyvoleného národa – Max Schmeling nicméně svodům nacistických propagandistů odolal. Postavil se rázně za svého trenéra židovského původu, během války skrýval židovské uprchlíky, využíval svého vlivu k záchraně Židů a odpůrců režimu ohrožených deportací, nenechal se přesvědčit ani k tomu, aby vstoupil do NSDAP... – přesto byl po válce nucen čelit nařčení, že byl říšským prominentem, a musel dokazovat, že k nacistům nepatřil.

Po vypuknutí druhé světové války je Max Schmeling odveden do armády (1940) – v roce 1941 je pak během vojenské operace na Krétě při seskoku padákem (je výsadkářem) těžce zraněn, po zbytek války se pak již na frontu nevrátí. Anny v té době natočila sotva tři filmy.

Doba po druhé světové válce

Po skončení druhé světové války se Max Schmeling vrátil zpět do boxerského ringu, nicméně svá nejlepší léta má už za sebou – poslední zápas pak vybojuje v roce 1948. Anny po válce hrála sice ještě v několika německých filmech, ale její nejslavnější éru to již nepřekonalo. Karel Lamač (průkopník moderní kinematografie, režisér, herec, zpěvák i vynálezce, přítel a obchodní filmový partner Anny Ondrákové) zemřel v roce 1952 po dlouhé nemoci ledvin a jater v Hamburku. Manželé se odstěhovali na venkov do Hollenstadtu (poblíž Hamburku) a založili a vedli menší farmu, kde chovali též norky. Max jistou dobu pracoval jako zástupce firmy Coca-cola. Poslední film po boku manžela natočila v roce 1957 (*Zásnuby v Curychu*). Do Československa se už Anny nevrátila, možná z důvodu pronásledování a nařčení z kolaborace. V ojedinelém rozhovoru pro časopis *Kino* v roce 1965 Anny Ondráková připustila, že by se do vlasti ráda podívala. Dožila věku pětáosmdesáti let, zemřela dne 18. 2. 1987 v německém Hollenstadtu v Dolním Sasku.

Bezdětné manželství se Schmelingem bylo vyrovnané a spokojené a nerozdělila je ani rodinná tragédie, která se stala v roce 1936. Tehdy Anny za neobjasněných okolností havarovala s autem a potratila.

Po smrti manželky Anny v roce 1987 se Max Schmeling přestává objevovat na veřejnosti, 2. února 2005 pak tato legenda světového sportu, po nachlazení, ve svých devěta-
devadesáti letech umírá.



Jedna z posledních společných fotografií Schmelingových na jejich zahradě

Přijetí eura je podle politických stran reálné až po roce 2015

Politické strany nechtějí kvůli současnému stavu veřejných financí stanovovat přesný termín přijetí eura. Reálné je podle jejich představitelů uvažovat o přechodu na jednotnou evropskou měnu někdy po roce 2015. Vyplývá to z vyjádření vrcholných představitelů ODS, TOP 09, Strany zelených, KDU-ČSL a Strany práv občanů – Zemanovců (SPOZ) na finančním fóru Zlaté koruny. Odklon od rychlého přijetí eura je vidět i v podnikatelském sektoru. Zatímco před ekonomickou krizí byly menší podniky obchodující se zahraničím podle průzkumu finanční skupiny Citfin pro rychlé zavedení eura, teď se situace výrazně změnila. Přes dvě pětiny firem změnilo názor a na společnou měnu v Česku si radši několik let počkají. Česko si termín pro přijetí eura zatím nestanovilo, podmínky pro vstup do eurozóny vyžadované Evropskou unií ovšem stejně v současnosti neplní. Problémem je hlavně deficit veřejných financí.

Ministři navýšili finance na protipovodňová opatření na 11,5 miliardy Kč

Vláda schválila navýšení prostředků na protipovodňová opatření o jednu miliardu korun, řekl po jednání kabinetu premiér Jan Fischer. Celková částka v programu Podpora a prevence před povodněmi pro roky 2007 až 2013 tak stoupne na 11,5 miliardy korun z původně plánovaných 10,5 miliardy. Prostředky by měly být navýšeny přesunem financí z programu, v jehož rámci jsou odbahňovány rybníky, opravovány jejich hráze či budována nová vodní díla, uvedlo již dříve ministerstvo zemědělství. Namísto toho budou peníze použity k pozemkovým úpravám v rámci protipovodňových opatření. Během první etapy protipovodňového programu byly v Česku v letech 2002 až 2007 investovány čtyři miliardy korun, v rámci druhé etapy programu od roku 2007 do konce loňského roku zatím více než tři miliardy Kč. Dalších zhruba osm a půl miliardy korun je připraveno pro následující čtyři roky, včetně letošního. V současnosti je již připravována třetí etapa programu, která se má uskutečnit v letech 2013 až 2025. Podle statistického náměstka ministra zemědělství Karla Turečka se finanční výhled pro ni pohybuje mezi 20 a 25 miliardami korun.

Postižení záplavami mohou požádat o odklad placení daní

Firmy i lidé postižení záplavami mohou požádat finanční úřad o odklad placení daní. Navíc budou postižení osvobozeni od správních poplatků souvisejících s daňovým řízením, vyplývá z internetových stránek ministerstva financí (MF). V případě daňových záloh mohou FÚ platby na základě žádostí nejen stanovit jinak, ale i popřípadě od nich zcela upustit. Možné je i placení daní ve splátkách. „Správci daně budou postupovat obdobně jako při řešení důsledků povodní v roce 2002 a 2009, tedy vstřícně a ve vzájemné součinnosti s povodněmi či záplavami postiženými fyzickými a právníky osobami. Předpokladem k takovému postupu je neprodlené oznámení o postižení povodní nebo záplavou místně příslušnému finančnímu úřadu,“ uvedlo

MF. Ministerstvo rovněž informovalo, že záplavami postižené osoby mohou požádat finanční úřad o prodloužení termínu podání daňového přiznání.

Na pomoc zatopeným oblastem se vybralo 11 milionů korun

Na pomoc zaplaveným oblastem se zatím vybralo kolem 11 milionů korun. Další peníze na pomoc obětem povodní má přinést i benefiční koncert na Václavském náměstí v Praze. Podle Terezy Svobodové z humanitární organizace ADRA stále posílají na Moravu vysoušeče, nářadí a hygienické prostředky, zároveň už ale v zatopených obcích začali působit psychologové. Podle Pavlína Kalousové z Fóra dárců poslali dárci přes 218 000 dárcovských SMS, což představuje téměř šest milionů korun na pomoc obětem záplav. Dalších asi pět milionů prý shromáždily humanitární organizace na svých povodňových kontech. V postižených oblastech na Moravě a Slezsku zasahuje také Armáda spásy, Diecézní charita a Diakonie Českobratrské církve evangelické. Všechny organizace mají zřízeny povodňová konta, lidé jim mohou posílat peníze i prostřednictvím SMS.

Konec jedné české legendy

OP Prostějov patřil mezi společnosti, které dlouho symbolizovaly revitalizaci tradičních českých značek. Jeho vedení se snažilo přesunout produkty firmy minimálně do střední třídy a obleky OP Prostějov nosil i prezident Václav Klaus. Dokonce se společnost pokusila o expanzivní rozvoj a budovala i poměrně rozsáhlou síť prodejen např. i v Rakousku. Podíl OP Prostějov na tuzemském trhu zůstával značně vysoký. Jenže hospodářská krize ve spojení s předchozími ranami způsobenými masivní asijskou konkurencí OP Prostějov, ještě nedávno největší textilku ve střední Evropě, definitivně položily. Břežnový pokus o restrukturalizaci firmy nevyšel, a tak začátkem května vyhlásil Krajský soud v Brně na společnost konkurz kvůli obřím dluhům, dosahujícím zhruba jedné a půl miliardy korun, a naděje na udržení kdysi slavné značky vzala prakticky za své. Insolvenční správce se v současnosti snaží majetkovou podstatu společnosti co nejrychleji prodat a zatím se nezdá, že by se podařilo zachránit podnik alespoň v nějaké zmenšené podobě. Do úvahy snad přichází jedině vytvoření dílny na produkci obleků šitých na míru, která by využívala aspoň nejkvalitnější části potenciálu bývalých pracovníků. Ze tří tisíc zaměstnanců, kteří ve firmě působili ještě před třemi lety, v současnosti zbývá pouhých několik stovek lidí a i ti si zřejmě nyní budou muset hledat cestu na Úřad práce. V provozu zůstala jediná linka, na níž se soustředily všechny objednávky. I ta však má zajištěnou práci pouze na několik týdnů dopředu. Zájemci o produkci moravské firmy se většinou hledají v zahraničí – v současné době se pracuje hlavně pro zákazníky ve Velké Británii a v Rusku. Další perspektiva je však jemně řečeno krajně nejistá. Zánik podniku samozřejmě dále zkomplikuje situaci na místním trhu práce. Propuštění pracovníci, nebo spíše pracovníci, mají v řadě případů značně specifickou kvalifikaci, kterou budou v českých podmínkách jen obtížně uplatňovat. Problematická se jeví i rekvalifikace, protože jde často o zkušene zaměstnance ve vyšším věku. Europoslanec za české

lidovce Jan Březina však upozornil, že finanční pomoc pro propuštěné zaměstnance by mohla poskytnout Evropská unie. Jako následovníhodný vzor přitom uváděl Rakousko, které z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci dokázalo získat prostředky pro propouštěné zaměstnance z automobilového průmyslu. O příspěvek by však muselo požádat nové vedení OP Prostějov a na evropské scéně by asi musela aktivně zapracovat česká diplomacie. Získání podpory by určitě nejenom mohlo zjednodušit situaci propuštěných, ale jistě by to i v české veřejnosti mohlo vyvolat lepší náladu pro evropskou myšlenku. A to v současné době, kdy celá integrace v souvislosti s krizí eura prochází velice těžkým obdobím, není tak málo. (MaFr)

Rakouské reality se zakupují v Praze

Podle některých signálů začal v České republice, především v metropoli Praze, oživovat trh s kancelářskými nemovitostmi, který prakticky zmrazila hospodářská krize. Situace se v současnosti snaží využít i rakouští podnikatelé, jimž se v poslední době daří získávat velmi zajímavé budovy na atraktivních místech. Očekávají přitom, že postupné hospodářské oživení prudce zdvihne poptávku po kancelářských prostorech špičkové úrovně. Například rakouská Hypo Real Invest koupila letos v květnu za celkem 17,5 milionu eur devadesátiprocentní podíl na kancelářské budově Cetelem v projektu Anděl City v Praze na Smíchově. Jedná se přitom o stavbu v prestižní, velmi rušné lokalitě, která patří mezi obchodní a kancelářská centra Prahy. To dokládá i skutečnost, že veškeré prostory budovy o rozměru 6 750 čtverečních metrů pronajimatelné plochy má v současnosti nájemce, často z řad předních firem. Sídlí zde například vedle samotné pobočky Cetelem ČR třeba kanceláře Bank of Tokyo, RIM International nebo Hanjin Shipping. Další rakouská firma zabývající se pronajmem kancelářských prostor, PSI Liegenschaftsvermietung Gesellschaft, zase koupila většinový podíl na starší kancelářské budově v Praze-Holešovicích v Argentinské ulici nedaleko bývalého nádraží Praha-Bubny. Prodávajícím byl v tomto případě realitní fond Endurance, který založila developerská společnost Orco. Právě Orco počítá v Bubnech v blízkosti prodané budovy s mohutnou výstavbou bytového a kancelářského komplexu. Firma však v současnosti zápasí s vysokým předlužením a několikrát se dostala na samý okraj totálního krachu. V současné době se však zdá, že se jí snad blýská na lepší časy, protože byla soudně umožněna její restrukturalizace. Jestli však budova v Argentinské ulici bude profitovat z okolního stavebního ruchu v nějakém blízkém časovém horizontu, lze však nadále považovat za značně nejisté. Svoji roli může sehrát i skutečnost, že trh s bydlením v České republice zůstává stále zamrzlý a poptávka po bytech v novostavbách dosud příliš nestoupá. Někteří odborníci navíc upozorňují, že demografická situace neslibuje nějaký raketový boom poptávky ani v následujících letech. Silná generace tzv. Husákových dětí narozených v první polovině sedmdesátých let už většinou svůj problém s bydlením nějakým způsobem musela vyřešit a nyní postupně dospívají nesrovnatelně početně slabší ročníky. Navíc hospodářská krize do určité míry nabourala zažitou představu o nemovitostech jako naprosto bezpečné a velmi výnosné investici. Na druhou stranu však Bubny představují poměrně perspektivní lokalitu a tak se

možná i stavba v Argentinské ocitne podobně v centru každodenního života Prahy jako budova na Andělu.

(MaFr)

Pražané hodnotí své město kriticky

Velký výzkum 75 měst v Evropské unii, který prováděla společnost Gallup Organisation, ukázal, jak hodnotí místo svého bydliště jeho obyvatelé. Pražané se ukázali jako v mnoha ohledech značně kritičtí lidé, špatně dopadla česká metropole především v oblasti bezpečnosti. V oblasti dostupnosti lékařské péče se jí také nějak zvlášť nedařilo – umístila se zhruba v polovině pomyslného pelotonu, na 36. místě, když jí dokázala překonat třeba i severomoravská Ostrava, která se umístila na 30. pozici. Nicméně obě města se dívaly s velkým odstupem na ty nejlepší, k nimž se zařadil i štyrský Graz. Nevalně dopadla Praha také ve srovnání možností bydlení za rozumnou cenu. Zkrátka se ukazuje stálá platnost hesla, že v Praze je blaze, ale i draze. Až 41. místo skutečně není něco, čím by se město na Vltavě mohlo nějak chlubit. I když nájmy v české metropoli v posledním období spíše stagnovaly a ceny bytů dokonce i klesaly, zůstává situace v této oblasti nadále kritická. I v této kategorii se přitom lépe dařilo Ostravě, která se umístila na relativně slušném 27. místě. Pomyslné zlato zde patří Lipsku, v tomto případě je však otázka, zda je to důvod k nějakým gratulacím – pozice města souvisí především s poklesem počtu obyvatel v devadesátých letech a z toho vyplývajícím poklesem cen nemovitostí i nájmu. I špatné výsledky Prahy je třeba hodnotit ve světle skutečnosti, že naopak ve srovnání možností najít si ve městě dobrou práci Praha doslova excelovala a umístila se na vynikající bronzové příčce. Statistci přitom potvrzují, že českému hlavnímu městu patří v domácích žebříčcích nezaměstnanosti spodní příčky a pracovní místa se tu opravdu hledají podstatně snadněji než v jiných regionech. Ostatně ne náhodou jistě česká metropole patří mezi vůbec nejbohatší regiony Evropy. Ohledně pracovních možností ji dokázaly překonat pouze švédský Stockholm a dánská Kodaň.

Pomyslnou bronzovou medaili vybojovala Praha i v rozsahu využívání městské dopravy – skoro polovina jejích obyvatel totiž jezdí hromadnou městskou dopravou každý den a dalších 28 % alespoň jednou týdně. Větší procento lidí cestuje tímto způsobem pravidelně jen v podstatně větších městech – v Londýně a v Paříži. To ovšem samozřejmě neznamená, že by s kvalitou fungování městské hromadné dopravy byli všichni plně spokojeni. Naopak – v této kategorii se Praha umístila až osmnáctá. Řada lidí není spokojena například s návazností spojů a v některých případech pokulhává rovněž kultura cestování. Připomeňme, že pražská městská hromadná doprava chtěla na začátku letošního roku z úsporných důvodů sáhnout k výrazné redukci spojů a na rozdíl od Vídně zkrátit noční dobu provozu podzemní dráhy. I z důvodů blížících se voleb však nakonec vedení města podobné plány zarazilo. Je ovšem otázka, zda se k němu na podzim po komunálních volbách opět nevrátí. Městská doprava je důležitým politickým tématem i ve Vídni, tam se však podařilo novými úpravami dosáhnout podstatně lepších výsledků než v Praze – rakouská metropole společně s finskými Helsinkami také patří mezi města, kde je s kvalitou dopravy spokojeno více než 90 % obyvatel.

Jestliže v oblasti dopravy se Praha přes určité dílčí problémy objevovala jednoznačně na špičce žebříčku, úplně propadla v hodnocení bezpečnosti města. Zde skončila až sedmdesátá, tedy jen pár příček od úplného konce. Zde se odrazily zejména problémy s kriminalitou v centru města, kde řadí četné kapsářské gangy a občany obtěžují skupinky fetišáků. Samozřejmě bez vlivu asi nezůstala skutečnost, že Češi mají dlouhodobý zlovyk hodnotit bezpečnostní situaci v místě svého bydliště mimořádně kriticky. Na to koneckonců poukazoval ve svých vzpomínkách i přední český právní odborník František Weyr. Situace z hlediska reality trestné činnosti zdaleka nevyznívá tak hrozivě, město se však stále nedokáže zbavit své pověsti z divokých devadesátých let. S kriminalitou úzce souvisí i nepořádek a nečistota. I v této oblasti Praha nijak nezářila – jako čisté nebo aspoň vcelku čisté město ji hodnotí pouhých 42 % jejích obyvatel. Ve srovnání například s Vídní musí dát člověkem kritikům do značné míry zapravdu, i když i rakouská metropole má v této kategorii nepřehlédnutelné rezervy zejména v některých čtvrtích.

Do třetice špatný výsledek zaznamenala Praha i v rozsahu a kvalitě městské zeleně. I když zejména v okrajových čtvrtích probíhá leckdy rozsáhlé sázení stromů a vytváření travnatých ploch, občané moc spokojeni nejsou. Často kritizují, že zelené prostory na mnoha místech, především v městském centru, likviduje nová výstavba. Za zajímavost lze považovat, že Ostrava, vnímaná často jako symbol industriálního města, skončila o pouhou jednu příčku za Prahou, tedy na 49. místě. Jako vzor by mohlo sloužit třeba švédské Malmö nebo německý Mnichov.

Prekvapivě jen v lepším průměru se umístila Praha v oblasti spojenosti obyvatelstva s nabídkou kulturního vyžití. Patří jí zde 32. příčka, zatímco Vídeň zde zabodovala a vybojovala pomyslný bronz za britským Cardiffem a finskými Helsinkami. Praha jistě nemůže dosud konkurovat Vídní nabídkou prvotřídních výstav nebo proslulostí operního souboru, ale přesto se nedá říct, že by neměla co nabídnout. V kritických odpovědích možná rezonovalo určité znechucení nad vysokými cenami některých kulturních pořadů, které ostře kontrastují se situací v předcházejících desetiletích.

Sečteno a podtrženo, představitelé Prahy mají řadu podnětů k přemýšlení, i když samozřejmě nelze podobné mezinárodní ankety brát jako zcela objektivní a přesné měřítko skutečného jevu. Jak jsem se již zmínil, zvýšená míra kritičnosti a určitý pesimismus je českému (a pražskému) obyvatelstvu vcelku vlastní, i když třeba reálná situace vypadá poněkud příznivěji. Jestliže však Občanská demokratická strana, která má v současnosti na pražském magistrátu absolutní většinu, v souvislosti s volbami v Praze spustila silnou sebechvalnou kampaň, kde líčí všemožné úspěchy města v období jejich vlády, měly by výsledky ankety vést její představitele alespoň k hlubokému zamyšlení. Skutečně se situace vyvíjí tak příznivě, jak tvrdí ve svých materiálech? Pokles počtu zahraničních turistů a nyní kritika vlastních obyvatel ukazuje, že skutečnost tak růžově nevypadá. Praha má ještě mnoho co dohánět, a to i třeba za Vídní. Teprve v podzimních komunálních volbách se však ukáže, zda skutečně nastoupí pozitivní trend, nebo zda zůstane u spaní na dávných vavřínech a spoléhání se na památky zanechané předchozími generacemi.

(MaFr)

Světová výstava Expo 2010 Shanghai China

Světová výstava *Expo 2010 Shanghai China* otevřela své brány návštěvníkům 1. května a potrvá do 31. 10. 2010. V Šanghaji se Česká republika představí návštěvníkům v pronajatém pavilonu o ploše 2 000 m² s expozicí pod názvem *Plody civilizace*. Češi zatím porazili návštěvností například nedaleký ruský pavilon. Nad českým úspěchem kroučí hlavou i manažeři čínského pavilonu, který výstavišti vévodí, jež navštívilo zatím méně lidí než český. Ve dnech před českým dnem se denní návštěvnost české expozice vyšplhala na 37 000, přičemž plánovaná kapacita je 30 000 návštěvníků.



Menší země (Slovensko, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Malta, Albánie) ve stejné lokaci jako ČR mají nižší návštěvnost. U slovenského pavilonu občas fronta stojí, portugalský pavilon hned vedle je v obležení návštěvníků stále a stejně tak německý, švýcarský, španělský, francouzský a britský. Poslední dva jsou skutečně velice vyhledávané, reportuje Ivana Gášková, spolupracovnice HN. Bez ohledu na věk Číňané podleli Expo pasům, malým knížecům, které skutečně připomínají cestovní pasy. Do nich sbírají razítka z jednotlivých pavilonů a expozic. Mají jedinou snahu – zajistit si co nejvíce razítek v co nejkratším čase. Do pavilonů mnohdy ani nevstupují a rovnou si to míří k pultíku s razítkující osobou.

Zaměstnanci české restaurace se musí otáčet, o české jídlo je zájem. Nejoblíbenějšími pokrmy jsou cmunda po kaplicku a palačinky. Většinou zde ale potkáte Čechy nebo jiné cizince, Číňanů je málo. Stěžují si totiž, že porce jsou předražené. Během Českého dne se návštěvníkům světové výstavy předvedlo na 130 českých umělců, kteří diváky zaujali kreativitou a improvizací, i když chyběl překlad kulturního pásma do čínštiny. Doposud se zdá, že letošní světová výstava bude pro Čechy jednou z nejúspěšnějších v historii. Čínská média informovala o tom, že český pavilon patří se svou expozicí do pětice nejzajímavějších.

Návštěvníky do českého pavilonu láká okázalým průvodem pouliční divadlo V.O.S.A. Přesvědčit organizátory ale nebylo lehké. Ze začátku byli (Číňani) takoví trochu rozpačití. Pak se jim to ale tak líbilo, že nám nakonec všechno povolili, komentuje s nadšením umělecký ředitel divadla V.O.S.A. Jakub Vedral. Číňané jsou nadšeni například plaketami z Karlova mostu přinášejícími štěstí. Symboly pro štěstí totiž milují, a tak se potvrdilo, že jejich dovezení na výstavu byl chytrý tah. Česká expozice představuje pomocí kubusů levitující město, které ukrývá plody civilizace, což je název české expozice. V kubusech jsou jednotlivé exponáty a vše visí nad otevřeným prostorem evokujícím českou zvláštnou krajinu. Celek expozice má tak reprezentovat symbiózu města a přírody, popisuje vzhled českého pavilonu stálý zpravodaj České televize v Číně Tomáš Etlzer.

Drtivá většina návštěvníků také vyjadřuje obrovský zájem se do České republiky osobně podívat. O tom prý podle spokojených organizátorů celé EXPO má být.



Zlatá kapka z ryzího zlata je součástí exponátu, který by měl převádět lidské emoce do podoby tvarů nebo barev

Vítězi soutěže Manažer a Manažerka roku 2009: Zbyněk Frolík a Muriel Anton

Vítězem soutěže Manažer roku se pro rok 2009 stal Zbyněk Frolík, spoluvlastníkem společnosti Linet, spol. s r. o., a titul Manažerka roku 2009 obdržela Muriel Anton, generální ředitelka Vodafone Czech Republic, a. s.

Nejprestižnější manažerské ocenění osobně předal předseda vlády Jan Fischer, prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR Jaroslav Míl a manažer roku 2008 a gene-

rální ředitel a předseda představenstva Tříneckých železáren Jiří Cienciala. Ceny předávali i ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Miroslava Kopicová, ministr práce a sociálních věcí Petr Šimerka a primátor hl. m. Prahy Pavel Bém. Slavnostní vyhlášení výsledků letošního 17. ročníku soutěže Manažer roku proběhlo v pražském paláci Žofín.



Jan Zadák je novým výkonným ředitelem HP



Novým výkonným ředitelem podnikové divize Enterprise Business společnosti Hewlett-Packard pro region Evropy, Blízkého východu a Afriky jmenovalo vedení firmy Jana Zadáka (45). Dosud působil jako obchodní ředitel divize ve zmíněném regionu. Stal se jedním z nejvýše postavených českých manažerů v oblasti informační technologie na světě.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Problém černý skládek sužuje český venkov

Ekologické předpisy v Rakousku stále mohou v mnoha ohledech sloužit v českém prostředí jako následovníhodný vzor. Jistě to platí i o legislativě, která postihuje vytváření černý skládek. Ty v současné době sužují český venkov zejména na jaře. V zemi je rozšířeným fenoménem chataření a chalupaření a právě v dubnu a květnu se lidé do svých rekreačních objektů vracejí, uklízí je a zároveň z nich vyhazují nepotřebné věci. Ty pak hyzdí okolí nebo ho dokonce znečišťují a zamožují. Zvláště patrný je tento problém v okolí velkých chatových osad, protože chataři nemívají vlastní popelnice a fungující sběrné dvory jsou většinou příliš daleko. Malé obce přitom mají jenom minimum možností, jak kontrolovat nakládání s odpadem. Jako jediné schůdné řešení se tu jeví umístění kontejnerů zdarma. To ovšem samozřejmě obce mimořádným způsobem finančně zatěžuje. Je ovšem otázka, zda by nějaká silnější represe měla žádoucí dopad. Hrozilo by totiž zároveň velké vyhrocení vztahů mezi místními obyvateli a majiteli rekreačních objektů. Už teď mnoho obcí připomíná bojště mezi vesničany a „Pražáky“, což nijak rozvoji vsí nepomáhá. Jako jediné schůdné řešení se jeví spíše ekologická výchova, ale i ta zatím není v České republice na zrovna závratné úrovni jak v případě vesničanů, tak rekreatantů. Ale třeba příklad třídě-

ní odpadů ukazuje, že se zde dá v poměrně rychle leccos změnit a česká krajina nebude v úpravnosti a čistotě nikde zaostávat. (MaFr)

Přemnožení bobří

Ještě v raném novověku byl bobří ocas prezentován jako obzvláště chutná lahůdku, která může obohatit stůl i velmi dobře situovaných lidí. Jenže pak začalo bobrů rychle ubývat a ve 20. století se zdálo, že je v českých zemích bude připomínat jen skautské plnění bobříků. Pak však došlo k překvapivému obratu – ekologům v Rakousku se podařilo bobra vrátit do přírody a reintrodukce se zdařila i na českém území. Bobři se vrátili do lužních lesů u Břeclavi a začali zde stavět svá důmyslná vodní díla. Tento úspěch ochránců přírody vyvolal obrovské nadšení, které však trvalo jen jistou dobu. Pak se opět ukázalo, že podobné zásahy mívají i svou odvrácenou stranu, která nemusí být vždycky na první pohled patrná. Bobr se totiž ukázal doslova jako pustošitel lesů a správci polesí Soutok u Lanžhota na Břeclavsku z něj jsou dnes doslova zoufalí, protože bez milosti ničí vzrostlé stromy v lese. I proto v současnosti zvažují představitelé Jihomoravského kraje, že navrhnou změnu zákona, která by pomohla snížit stavy bobra evropského. Argumentují přitom hlavně hospodářskými škoda-

mi, které bobří páchají a které v posledních letech stouply z několika set tisíc až na pět miliónů ročně. Tyto škody sice majitelům lesů hradí stát, ale i tak se situace jeví jako dlouhodobě neudržitelná a stávající zábrany a překážky proti velice chytrým bobrům údajně nijak nepomáhají. Je ovšem otázka, zda by nynější návrhy na legislativní změny měly v parlamentu nějakou šanci. Na podobné regionální iniciativy se poslanci většinou dívají se značným despektem jako na výsledek tlaku lokálních lobbistů. Navíc ani všichni jihomoravští politici nejsou přesvědčeni, že legislativní změna je tím nejlepším možným řešením a označují ji spíš za krajní variantu vhodnou pouze v případě, že vše ostatní se ukáže jako neúčinné. Zdá se tedy, že zatím bobří mohou ve vytváření svých velkolepých přehrad pokračovat s klidným srdcem dál. (MaFr)

Lesy ČR otevřely naučnou stezku v lesích Krušných hor

Lesy České republiky otevřely novou naučnou stezku vedoucí po svazích Krušných hor. Návštěvníkům představí les v okolí obcí Brandov a Hora Svaté Kateřiny na Mostecku. Stezka je dlouhá 18 km, je jednosměrná, nejde o okruh. Pěším turistům i cyklistům na svých dvaceti zastávkách nabízí panely s informacemi o přírodě, o lese a o historii krajiny. Panely vznikly z popudu školáků z Hory Svaté Kateřiny. Stezka vede v jedné části krajiny, která nebyla příliš zasažena znečištěným ovzduším. Turisté zde tak mohou vidět zachovalé porosty dřevin. V další části ale narazí na les, který musel být kvůli znečištění ovzduší obnovený. Během cesty uvidí i typická krušnohorská rašeliniště a seznámí se s rostlinami a živočichy, kteří zde žijí. Naučnou stezku Lesy ČR otevřely u příležitosti dnešního Mezinárodního dne biologické rozmanitosti, který před deseti lety vyhlásilo Valné shromáždění OSN.

Dvorská ZOO byla podmíněčně vyloučena z evropské asociace EAZA

Asociace evropských zahrad a akvárií (EAZA) podmíněčně na dva roky vyloučila ze svých řad Zoologickou zahradu ve Dvoře Králové. Asociaci vadilo, že zahrada údajně nedodržuje pravidla v evropských programech záchrany zvířat. ZOO podmíněčným vyloučením přišla o všechny funkce v asociaci. Měla zastoupení ve dvanácti výborech. Ředitelka ZOO Dana Holečková také přišla o místo v radě asociace, tedy jejím nejvyšším orgánu. Dvorská ZOO oznámila, že hodlá ke konci roku 2010 členství v Asociaci evropských zahrad a akvárií ukončit. V tiskovém prohlášení to uvedla ředitelka Holečková. Pokud by ZOO skutečně ukončila své členství v asociaci, musela by zřejmě vrátit zvířata zapůjčená z jiných zahrad v rámci záchranných programů. ZOO ve Dvoře Králové nad Labem je největším chovatelem žiraf na světě, největším chovatelem afrických zvířat v Evropě a jedna z největších a neznámějších českých zoologických zahrad.

První hnízdění orlů skalních v Česku se nezdařilo

První hnízdění orlů skalních v České republice po více než sto letech skončilo neúspěšně. Orli si sice na severu Mora-

vy vybudovali hnízdo, ale vejce skončilo na zemi. O návrat orlů skalních do Moravskoslezských Beskyd už několik let usilují především ochránci přírody z Bartošovic na Novojičínsku. S neúspěchem při hnízdění počítali, protože pár je ještě velmi mladý, řekl ČTK Petr Orel ze záchranné stanice. Pro osobní kontrolu hnízda orlů Filomény a Davida se ochránci rozhodli poté, kdy samice v posledních dnech pravidelně opouštěla hnízdo na několik hodin. „To svědčilo o tom, že samici došla trpělivost v sezení na snůšce a poznala, že ve vajíčku či vajíčkách není život. Je to normální chování, pokud je vejce oplozeno, tak samice s mláďetem komunikuje »přes skořápku« již několik dní před vyklubáním,“ vysvětlil Orel. Program zaměřený na návrat orlů skalních do Moravskoslezských Beskyd začal v roce 2006. Dosud bylo vypuštěno třináct mláďat. Loni však byl pro ochránce smutný rok, protože nejprve v září uhynula samice Gabča, kterou někdo otrávil. V prosinci pak uhynul samec Miko, který měl zřejmě srdeční vadu. Projekt je naplánován do roku 2011 a do té doby by mohlo být do volné přírody vypuštěno celkem až dvacet mláďat. Orly skalní před více než sto lety lidé na území Česka zcela vyhubili.

Testy DNA prokázaly, že gorilí mládě z pražské ZOO je samec

Testy DNA prokázaly, že gorilí mládě narozené před necelým měsícem v pražské ZOO je samec. Na charitativním Běhu pro gorily v Praze to řekl ředitel ZOO Miroslav Bobek. Jde tak o druhého gorilího samečka vedle tří roky starého Tatua. Gorilí matka Kijivu má ještě pětiletou samičku Moju. Protože pohlaví u mláďat goril nelze určit prostým pohledem, musely rozhodnout analýzy DNA ze vzorků trusu. Ani ty však nebývají vždy zcela průkazné. První test Moji ukazoval, že jde o samečka, skutečné pohlaví vědci potvrdili až po opakovaném rozboru vzorku. Ani u Tatua si vědci dlouho nebyli jisti jeho pohlavím. Dva různé testy totiž dopadly rozdílně. Skutečný stav odborníci zjistili, až když bylo mládě přes půl roku staré. Pražské gorily patří k poddruhu goril nížinných a v české metropoli si získaly velkou popularitu. Kijivu do Prahy přišla v rámci mezinárodního chovného programu z australského Sydney. Richarda, otce Moji, Tatua i nového mláděte, získala ZOO z Británie. Ve skupině jsou ještě samice Kamba a Shinda. V Česku se gorily chovají od šedesátých let, vůbec prvním mláďetem se však stala až Moja. Její jméno ve svahilštině znamená „první“, jméno jejího bratra Tatu znamená v též jazyce „třetí“.



Strašín uctil rodáka Karla Rašku, bojovníka s neštovicemi a viry

Strašín se může pochlubit jediným slavným rodákem, jeho věhlas je však světový. Z malé obce s 365 obyvateli pochází mikrobiolog a epidemiolog Karel Raška, jeden z nejlivnějších vědců minulého století. Jednomu z autorů strategie globálního vymýcení pravých neštovic, které z povrchu zemského zmizely před třiceti lety, byla na školní budově odhalena pamětní deska. Její vytvoření dotvořila Světová zdravotnická organizace. Ve škole působil Raškův otec jako řídící a rodina v ní žila. Kromě desky vydala obec při této příležitosti i publikaci věnovanou životu a práci slavného rodáka.

Profesor MUDr. Karel Raška, DrSc. (17. 11. 1909, Strašín, okres Klatovy – 21. 11. 1987, Praha) byl český voják, lékař a epidemiolog, jeden z nejvýznamnějších epidemiologů 20. století a zakladatel moderní české epidemiologie. Vysokoškolské studium medicíny na Univerzitě Karlově v Praze ukončené v roce 1933 mu umožnilo vojenské stipendium. Zpočátku se věnoval patologické anatomii, ale později do roku 1939 pak působil jako vojenský lékař a zároveň v roce 1938 rozšiřoval své znalosti v Pasteurově ústavu v Paříži. Už tehdy se zabýval problematikou epidemiologie, například otázkami spojenými s dyzentérií. Po demobilizaci v roce 1939 nastoupil do Státního zdravotnického ústavu jako vedoucí mikrobiologického oddělení. V této pozici se věnoval například problematice alimentárních otrav nebo salmonelózy. Ke konci války se zapojil do odbojového hnutí a počátkem května byl vyslán do Terezína, aby zde čelil dalšímu šíření epidemických chorob. Raška dokázal tamější komplikovanou situaci díky energickému vystupování zvládnout, svou přísností a nekompromisností si ale získal řadu nepřátel. Později vedl zdravotní službu při repatriaci sovětských občanů a také při odsunu Němců. Již krátce po osvobození vstoupil do komunistické strany, ale i mezi spolustraníky měl velké množství protivníků, kteří jeho krok považovali za projev čirého konjunkturalismu.

Přesto si postupně dokázal budovat kariéru – již v roce 1946 se habilitoval na lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze a o dva roky později se stal zástupcem ředitele Státního zdravotnického ústavu. V roce 1949 přešel na ministerstvo zdravotnictví, kde čtyři roky vedl odbor epidemiologie. V této funkci se společně se svou ženou, farmakoložkou Helenou Raškovou, účastnil proslulé stáže českých a slovenských lékařů a přírodovědců v Sovětském svazu v roce 1950, na niž byli vybráni odborníci, kteří byli předurčení hrát významnou úlohu ve vědeckém výzkumu v Československu. Z ministerstva přešel Raška roku 1952 jako ředitel do Výzkumného ústavu epidemiologie a mikrobiologie, který pak vedl do roku 1963, respektive formálně až do roku 1970. V roce 1955 byl jmenován profesorem Univerzity Karlovy v Praze a o pět let později se dočkal zvolení členem-korespondentem ČSAV, ačkoli se proti jeho kandidatuře objevila i poměrně silná opozice. Jeho protivníci poukazovali především na jeho velkou ctižádostivost.

Přesto však byl členem-korespondentem nakonec zvolen a o tři roky později nastoupil na post, kde mohl plnou měrou ukázat své odborné i organizační schopnosti na mezinárodní úrovni – na místo ředitele oddělení sdělných nemocí Světové zdravotnické organizace (WHO) v Ženevě. Zde dostal možnost koordinovat výzkum na úseku etiologie a epidemiologie nakažlivých nemocí v celosvětovém měřítku.

Jeho bezpochyby nejvýznamnějším úspěchem skutečně mimořádné mezinárodní úrovně byl program globálního vymýcení pravých neštovic, který byl WHO schválen v roce 1967 a v následujících letech také úspěšně realizován. Dalším skvělým výsledkem bylo vytvoření koncepce epidemiologické bdělosti, kterou WHO přijala v roce 1968. Při svém působení přitom nezapomínal ani na propagaci české vědy – prosadil např. výběr Ústavu epidemiologie a mikrobiologie jako Referenční laboratoře WHO pro streptokoky se světovou platností. Do Československa se Karel Raška vrátil v nelehké době, v říjnu 1970, a žádného vděku se zde nedočkal. S chladem československých úřadů kontrastovala třeba skutečnost, že v listopadu 1970 byl zvolen čestným členem Royal Society of Medicine v sekci epidemiologie a preventivního lékařství. Přes nelehkou osobní situaci se Karel Raška vrátil v sedmdesátých letech k vědecké práci jako konzultant v Ústavu krajinné ekologie ČSAV. Věnoval se otázkám virové hepatitidy a později především problematice šíření chorob mezi skotem a později i drůbeží, norků a vepřů. Získal i několik dalších mezinárodních ocenění – mj. byl zvolen členem Srbské akademie věd a v roce 1984 mu Royal Society of Medicine udělila Jennerovu medaili. Plodný život Karla Rašky naplněný vědeckou, ale také organizační činností ukončila smrt 21. listopadu 1987.

Jeho syn, Karel Raška mladší, který za komunistického režimu emigroval na Západ, je též světově uznávaným epidemiologem.

*Martin Franc
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.*

Čeští podnikatelé si s vědou nerozumí

Nedávné Evropské fórum vědy a techniky věnované univerzitnímu vzdělání a inovacím, které se konalo v Praze, poukázalo na jeden ze závažných problémů trápících stávající českou vědou. Tím je minimální zájem podnikatelů o investice do vědeckého výzkumu. Čísła z České republiky vypadají v tomto ohledu skutečně hrozně – plných 91,6 % české vědy a výzkumu je financováno z veřejných zdrojů a podnikatelská sféra se na nich podílí pouhými 0,62 %. Zbytek pak poskytují různé neziskové organizace. Přitom v Evropské unii se z veřejných zdrojů financuje pouze necelých 81 % a zbytek poskytuje především podnikatelský sektor. Jak navíc upozornili čeští účastníci fóra, čeští podnikatelé se naopak snaží prostředky určené pro vědu z veřejných prostředků odčerpávat pro svou potřebu. Vstříc jim v tom vycházela i pravidla dosavadní Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI), která zvyhodňovala různé „měkké“ inovační výsledky, jako byl třeba užitný vzor.

V současné době sice prošla RVVI zásadní rekonstrukcí, ale průmyslová lobby si v ní přes odpor vědců zejména Akademie věd své pozice dokázala uhájít, především díky ministryni školství, mládeže a tělovýchovy ve Fischerově úřednické vládě Miroslavě Kopicové. I v následujícím období tak asi budou mít vědci řadu důvodů ke stížnostem a snad i k demonstracím. V komplikované hospodářské situaci se peníze určené na podporu vědy jeví jako příliš lákavé sousto. Těžko říct, co by nakonec mohlo přimět české podnikatele změnit jejich postoj k podpoře vědeckého výzkumu. Snad se tím zásadním zlomem stane situace, kdy se zcela jasně ukáže, že nakupování licencí v zahraničí vyjde příliš drahé. Ještě daleko důležitější se však jeví změna společenské atmosféry a nové pochopení úlohy podnikatelů ve společnosti. Ale k lepšímu poznání v tomto směru mají čeští investoři bohužel stále dost daleko.

(MaFr)

Japonsko udělí řád české japanoložce Švarcové

Japonská vláda udělila české profesorce Zdence Švarcové Řád vycházejícího slunce, zlaté paprsky s nákrční stuhou. Řád si zasloužila za dlouholetou práci jako učitelka japonštiny, překladatelka japonské literatury a propagátorka japonské kultury v České republice. Ocenění si Švarcová převzala 9. června v Praze. ČTK o tom informovali zástupci japonského velvyslanectví. Osmašedesátiletá Švarcová pracuje od roku 1990 v Ústavu Dálného východu při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, předtím působila jako překladatelka, tlumočnice a učitelka japonštiny. „Vyznamenání představuje ocenění mimořádného příspěvku profesorky Zdenky Švarcové k vzájemnému porozumění mezi Japonskem a Českou republikou,“ uvedlo velvyslanectví.

Dva projekty českých studentů uspěly na soutěži pro mladé vědce

Čeští studenti letos znovu uspěli na světové soutěži v oboru vědy a techniky pro středoškoláky. Čtyři čeští studenti vybojovali ve svých kategoriích třetí místa za jeden individuální a jeden týmový projekt. Soutěže Intel ISEF se zúčastnilo 1 611 středoškoláků z 59 zemí. Pět projektů pocházelo z Česka. S prací nazvanou Perspektivní termoelektrické

teluridy získal třetí místo v kategorii Materiály a bioinženýrství Patrik Čermák, student Střední průmyslové školy elektrotechnické v Pardubicích. Čermák zkoumal potenciál materiálů a možnosti vyvíjet materiály nové, účinnější a úspornější. Jeho výzkum se pohybuje na pomezí fyziky pevných látek a chemie. Doufá, že mu umístění pomůže ke stáži v zahraničí. Dostal už prý první nabídku – od univerzity v Berkeley. V kategorii týmových projektů uspěli rovněž se třetím místem studenti sušického gymnázia Jan Paták, Martin Ron a Jan Mareš. Porotu zaujal jejich počítačem řízený testovací prototyp stroje na vertikální navíjení trubek z uhlíkových vláken.

Muzeum potřebuje na obnovu Slovenské strelý několik milionů korun

Technické muzeum Tatra v Kopřivnici potřebuje získat na obnovu nové národní kulturní památky, železničního motorového vozu Slovenská strela, několik milionů korun. Ředitel muzea Lumír Kaválek sice přivítal, že se stal vlak letos v únoru unikátní národní památkou, ale na druhou stranu mu přibýly starosti, jak finance na její renovaci zajistí. Chtěl by ji znovu zpřístupnit veřejnosti, protože je v České republice jako vlak jedinou technickou movitou památkou podobného typu.

V současné době stojí historický motorový vůz, který už před válkou dosahoval provozní rychlosti až 130 kilometrů za hodinu a byl světovou raritou, pod přístřeškem před tatrováckým muzeem. Návštěvníkům přístupný není. Náklady na celkovou renovaci si chce muzeum nechat vyčíslit v nejbližší době specializovanou firmou na obnovy historických vlaků. Slovenskou strelu vyrobili v závodě Ringhoffer-Tatra v Kopřivnici v roce 1936. Podle původních plánů mohla po kolejích uhánět až 130 kilometrovou rychlostí. Ale už při zkouškách jela rychlostí ještě o 18 km vyšší. Vlak s výrazným aerodynamickým čelem zvládl vzdálenost mezi Prahou a Bratislavou v předválečných letech za čtyři hodiny 18 minut. „Pro srovnání, dneska zajede pendolino trať mezi Prahou a Bratislavou za tři hodiny 56 minut, tedy jenom o 22 minut rychleji,“ podotkla kurátorka muzea Lucie Kempná. Slovenská strela byla přiřazena do depa v Bratislavě, proto nese slovenský název. Ve voze už tehdy byly podobné vymoženosti jako topení, bufet nebo kuchyňka.

HISTORIE A ARCHEOLOGIE

V Praze byli vyhlášeni vítězové soutěže Gloria musaealis 2009

Cenu Gloria musaealis 2009 za nejlepší výstavu převzali v pražském Národním muzeu zástupci Slezského zemského muzea v Opavě za stálou expozici *Památník II. světové války – Doba zmaru a naděje*. Připomíná účast československých vojáků v zahraničním odboji na východní i západní frontě a prezentuje život v Protektorátu, perzekuci obyvatelstva, utrpení v koncentračních táborech i domácí odboj. V kategorii Muzejní publikace roku 2009 zvítězilo Muzeum Kroměřížska za publikaci

Kroměříž zmizelá a znovu zrozená aneb Historie ukrytá pod dlažbou města. Za nejlepší počín loňského roku bylo oceněno Technické muzeum v Brně za projekt *Nová tvář vodního mlýna ve Slupi*. Na návrh čestného výboru soutěže bylo uděleno zvláštní ocenění Památníku Lidice za novou stálou expozici nazvanou *Ležáky od vypálení po současnost*. Do VIII. ročníku soutěže Gloria musaealis se podle výkonné ředitelky Asociace muzeí a galerií Anny Komárkové přihlásilo devětačtyřicet muzeí a galerií s čtyřiaosmdesáti soutěžními projekty, tedy zhruba stejným počtem jako v posledních letech.

Do jeskyně Býčí skála v Moravském krasu se vrátila vzácná lebka

Do jeskyně Býčí skála v Moravském krasu se po sto čtyřiceti letech na den vrátila takzvaná lebka princezny. Podle odhadů zemřela v asi třiceti letech a princezna se jí říká kvůli tomu, že měla na hlavě zlatou korunku. Byla součástí pohřebiště ze starší doby železné, které tam v 19. století objevil badatel Jindřich Wankel. Jako princeznu nazval lebku, protože ji zdobila zlatá korunka. Tento den si kosterní pozůstatek včetně kopie korunky mohla prohlédnout veřejnost. Býčí skála bývá jindy nepřístupná.

Lebka princezny je jedním z nejcennějších exponátů Moravského zemského muzea. Podle legend vzniklo pohřebiště, kde se našla, při pohřbu velmože se čtyřiceti lidskými oběťmi. Jindřich Wankel našel v Býčí skále tisíce cenných předmětů. Kromě koster to byla soška býčka. Všechny tyto věci prodal v roce 1883 přírodovědnému muzeu ve Vídni. Nechal si pouze dva kusy, které pokládal za mimořádné. Prvním byl dutý železný prsten. Předpokládalo se, že je to první slévárenský výrobek na světě, což se ale nakonec nepotvrdilo. Přesto je prsten raritou – dokládá řemeslnou zručnost někdejších kovářů.

JUBILEA

Pardubice budou mít další upomínku na průkopníka aviatiky Kašpara

Pardubice budou mít další upomínku na průkopníka aviatiky Jana Kašpara. Pamětní deska bude odhalena na domě v ulici Bratřanců Veverkových, kde letec a jeho příbuzní žili. Na vytvoření desky přispěl Klub přátel Pardubicka, magistrát a Masarykova společnost. Potomek pardubické rodiny Jan Kašpar se podle představ rodičů měl stát stavebním inženýrem, nakonec ale převážila záliba v technice. Když byl po studiích na zkušené v Německu, seznámil se s létajícími aparáty a o jeho budoucnosti bylo rozhodnuto. Po neúspěšné snaze sestrojil vlastní aeroplán nakonec koupil z Francie osvědčený Blériotův stroj a před **100 lety, 16. dubna 1910**, s ním v Pardubicích poprvé úspěšně vzletl.



Jan Kašpar (20. 5. 1883, Pardubice – 2. 3. 1927, Pardubice) byl český inženýr, průkopník české aviatiky, nejznámější z prvních českých leteckých konstruktérů a pilotů. Proslavil se zejména svými průkopnickými dálkovými lety. Vystudoval strojní inženýrství na C. a k. české vysoké škole technické v Praze. Po složení státní zkoušky dne

28. února 1907 absolvoval jeden semestr vyšší automobilové školy v Německu a v roce 1908 nastoupil na čas do zaměstnání u firmy Basse & Selve v Alteně v německém Vestfálsku. Zde se začal intenzivně zajímat o letectví. Po návratu do Čech nastoupil do zaměstnání v automobilce Laurin & Klement v Mladé Boleslavi, ale již 1. července 1909 laurinku opustil, vrátil se do rodných Pardubic, kde se spolu se svým bratřancem ing. Evženem Čihákem věnoval konstrukci letadel. Po čase se bratřanci rozešli a Evžen Čihák se pustil do stavby letadel spolu se svým bratrem Hugem nezávisle na něm.

Kašpar nejprve zkonstruoval jednoplošník po vzoru letadla Antoinette francouzského konstruktéra Lathama. V průběhu stavby ho zastihla zpráva, že dne 25. červen-

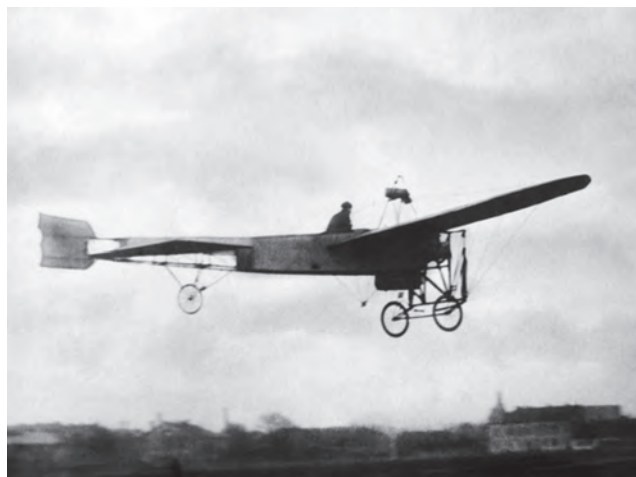
ce 1909 přeletěl Francouz Louis Blériot Lamanšský průliv. Kašpar letadlo dokončil, ale nedokázal s ním vzletnout. Koupil proto letadlo typu Blériot XI (stroj výrobního čísla 76) a letadlo nejprve vybavil vlastním motorem, později motorem typu Anzani.

První úspěšný let provedl dne 16. dubna 1910, kdy proletěl dráhu 2 km ve výši 20-25 metrů. Po získání prvních zkušeností s pilotáží složil dne 16. června 1910 pilotní zkoušku před komisí. V roce 1911 vzletl s nově postaveným letadlem vlastní konstrukce, vybaveným motorem Daimler o výkonu 70 koňských sil. S tímto letadlem plánoval uskutečnění prvního dálkového letu v Čechách. Nejprve si vyzkoušel orientaci při letu na trati Pardubice – Chrudim a zpět, který uskutečnil 30. dubna 1911. Let trval 24 minut a 23 sekund a uskutečnil se ve výši 400 metrů. Téhož dne uskutečnil Kašpar první vzlet s cestujícím, jímž byl jeho bratranec Evžen Čihák.

Slavný let Pardubice – Velká Chuchle, který jej proslavil, uskutečnil 13. května 1911. Vzdálenost 121 km překonal za 92 minut ve výšce asi 800 metrů. Letoun, kterým tento let uskutečnil, daroval Kašpar v roce 1913 tehdejšímu Technickému muzeu Království českého (dnes Národní technické muzeum v Praze), kde je vystaveno dodnes.

Dalším jeho slavným letem se stal první dálkový přelet s cestujícím v Čechách na trase Mělník – Chuchle, kterou zdolal za 41 minut a 55 sekund. Jeho pasažérem byl redaktor listu *Národní politika* Jaroslav Kalva.

Kašpar zemřel v chudobě 2. března 1927.



Slovensko bude mať nových veľvyslancov: z Islandu a Ekvádoru

Prezident Ivan Gašparovič sa stretol s dvoma novými veľvyslancami pre Slovensko, poverovacie listiny mu odovzdali mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Islandskej republiky v SR so sídlom vo Viedni Stefán Skjaldarson a mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Ekvádorskej republiky v SR so sídlom vo Viedni Juan Diego Stacey Moreno.

Premiér Robert Fico prijal veľvyslancu Ruskej federácie Alexandra Ivanoviča Udalčova, ktorý odchádza.

(ao)

Otvorili nákupné centrum Eurovea

26. marca bolo na dunajskom nábreží otvorené nové nákupné centrum Eurovea. Nachádza sa pri Novej budove Slovenského národného divadla na Pribinovej ulici 8 v Bratislave.

Celá zóna sa sprístupňuje postupne – začalo sa pred mesiacom päťhviezdičkovým hotelom, pokračovať sa po nákupnom centre bude nábrežným parkom a námestím.

Euroveu pred 3,5 rokmi začali stavať medzi mostom Apollo a Starým mostom Ľri. Developer Ballymore Properties sa preslávil hlavne projektom v bývalých londýnskych dokoch, ktoré prestavali na dnešné druhé finančné centrum Londýna. Výstavbe v Bratislave padlo za obeť jedine bývalé alternatívne divadlo Stoka, zánik sprevádzala petícia za zachovanie.

Funguje tu aj fitness centrum a v ňom je bazén, treba mať ale členskú kartu. Členské je 99 eur na mesiac.

Ponúka aj značky, ktoré sú na Slovensku prvýkrát: móda – Koton, Six Bijou, Gizia, Etam, Premaman, Prenatal, Springfield; tattoo – Comtessa, women'secret, Zu Elements, Penny Black, Debenhams; šperky a hodinky – Tag Heuer Boutique; gastronómia – Burger King, Kolkovna – Pilsner Urquell Original Restaurant, Sajado.

Otvorené je denne od 9.00 do 21.00, potraviny od 7.00. Fitness začína o 6.00.

Parkovanie bude platené. Prvá hodina bude zadarmo. Jazdia sem aj linky MHD č. 28, 66 a 133.



Čo je Eurovea / História

Nákupná pasáž Eurovea Galleria je súčasťou modernej mestskej štvrte Eurovea, ktorá sa nachádza v jedinečnej nábrežnej lokalite v priamom susedstve historického

centra Bratislavy. Ponukou najmodernejších kancelárskych, rezidenčných a obchodných priestorov a miest na zábavu a oddych, Eurovea predstavuje úplne novú a dynamickú destináciu pre ľudí, ktorí v tomto regióne žijú, pracujú a nakupujú. Neoddeliteľnou súčasťou Eurovey je dvojhektárový nábrežný park s promenádou a nové verejné námestie. Eurovea bola navrhnutá tak, aby sa stala novým komerčným centrom a zároveň ohniskom spoločenského života v Bratislave.

Eurovea – Fáza I zahŕňa:

- Najpremyslenejší nákupný bulvár v strednej Európe – Eurovea Galleria
- Viac ako 24 500 m² prvotriednych kancelárskych priestorov kategórie A
- 235 luxusných bytov na nábreží
- 5-hviezdičkový hotel Sheraton Bratislava
- Nábrežný park, promenádu a nové verejné námestie

Otváracie hodiny

Obchody

Pondelok – Nedeľa 09.00-21.00

Reštaurácie

Pondelok – Nedeľa 09.00-22.00

Supermarket

Pondelok – Nedeľa 07.00-21.00

Fitness

Pondelok – Nedeľa 06.00-23.00

Kino

Pondelok – Nedeľa 10.00-01.00

Slovensko má novú MISS 2010

V piatok 9. 4. sme spoznali najkrajšiu Slovenku roku 2010. Víťazkou v súťaži Miss Slovensko sa stala osemnásťročná Marína Georgievová z Banskej Bystrice. Marína Georgievová študuje na obchodnej akadémii Jozefa Gregora Tajovského v Banskej Bystrici. Aktívne hrala volejbal viac ako štyri roky v prvej lige. Rada sa stretáva so svojimi priateľkami a v poslednom období rada varí. Chcela by úspešne dokončiť vysokú školu, popri tom cestovať a spoznávať krajiny, náboženstvá, kultúru a zahraničnú kuchyňu.



Vek: 18, výška: 173 cm, bydlisko: Banská Bystrica, znamenie: Kozorožec, štúdium: Obchodná akadémia.

Zabudnite na Aurela, slovenská IFPI končí

Tak ako majú českí hudobníci Anděla, mali slovenskí ešte donedávna Aurela. Vlani sa najmä z finančných dôvodov nekonal. Ocenenia sa slovenská mainstreamová scéna nedočká ani tento rok. O držiteľoch Aurelov rozhodovala slovenská Akadémia populárnej hudby, ktorá sa každý rok vytvárala ad hoc práve pre tieto ceny. Aurelov organizovala slovenská pobočka Medzinárodnej federácie fonografického priemyslu (IFPI). Tá už nefunguje. „Od 1. januára 2010 sme prebrali jej povinnosti. Firma je v likvidácii, zanikne koncom apríla,“ povedala Petra Žikovská, riaditeľka českej pobočky IFPI, ktorá sa teraz stará aj o Slovensko. Pripustila, že zánikom domácej pobočky sa aktivity IFPI na Slovensku môžu utlmiť. „Budeme čiastočne suplovať jej úlohu, ale vzhľadom na naše personálne možnosti to, samozrejme, nebude stopercentné,“ dodala.

O obnovení cien Aurel zatiaľ neuvažuje. Ceny sa naposledy udeľovali pred dvomi rokmi v komornej atmosfére. Namiesto obvyklého televízneho prenosu udeľovanie vysielalo len rádio. „Snažili sme sa tým nájsť pre Aurelov inú podobu, bohužiaľ, v posledných dvoch rokoch nám už finančné dôvody nedovolili organizovať ich ani touto úspornejšou formou,“ povedala Žikovská. Obnovenie Aurelov sa zatiaľ nechystá. „Je to trošku problém vzhľadom na to, aký malý je slovenský trh a ako sa vyvíja. Iste, jeho vývoj pozorne sledujeme a pokiaľ by to situácia umožnila, ceny by sme obnovili. V tejto chvíli však o tom neuvažujeme,“ povedala Žikovská. Česká cena Anděl môže podľa nej fungovať nielen vďaka väčšiemu trhu, ale aj vďaka strategickému partnerovi, firme Lewron music center, ktorá má na Andělov licenciu a v Česku ich organizuje. Jej riaditeľom je Lešek Wronka. Prostredníctvom agentúry ZetMedia & Petarda Production ovládal na čas aj Aurelov.

Ceny od ich vzniku v roku 2001 až do roku 2004 produkčne zastrešovala Forza. Na roky 2005-2014 sa realizátorom ich slávnostného vyhlasovania stala ZetMedia & Petarda Production. Jej vstupom do Aurelov malo ísť o „odštartovanie úplne novej, kvalitatívne výraznejšej etapy v histórii tejto ojedinelej hudobnej udalosti v SR,“ uvádzala vtedy agentúra vo svojom vyhlásení. Udeľovanie cien sprístupnila verejnosti a pribudli aj ocenenia v žánrových kategóriách. Po dvoch ročníkoch súťaže však slovenská IFPI a agentúra spoluprácu po vzájomnej dohode skončili. Dôvody nezverejnili.

Divadelná hra od Yasminy Reza *Kumšt*

Martinská dramaturgia Róberta Mankoveckého si v prípade divadelnej hry *ART (Kumšt)* francúzskej dramatičky Yasmine Reza nemohla zvoliť lepšie. Nielen pre samotnú autorku hry, ktorá je prekladaná do nespočetného množstva jazykov a ktorá bola za svoju dramatickú tvorbu dokonca niekoľkokrát ocenená najvyššie stojacou cenou vo Francúzsku – Molierovou cenou. Ale aj zo žánrového hľadiska. Hra je priam školskou ukážkou – v tom najlepšom zmysle slova – ako je možné bravúrne čistiť komediálnu artistnosť spojiť so satirou, a to tak, že satira je vždy jej „dobrou“ podstatou...

Kumšt je však veľkým prínosom do repertoáru divadla aj z iného dôvodu. Poskytuje martinským hercom – opäť – veľký priestor na ukážku ich majstrovstva. Je síce komor-

nou hrou, čo zvyšuje nároky na jej realizáciu, ale Martin má to šťastie, že má vo svojich radoch veľmi silných „hráčov“. Medzi nich nepochybne patria aj Martin Horňák, Ján Kožuch a František Výrostko, ktorých si režisér Peter Mankovecký vybral.

Základná dejová línia je – ako to už býva tým najlepším zvykom Yasminy Rezy – jednoduchá, ale v psychologických súvislostiach života jej postáv veľmi zložitá, navyše však výsostne na „tepe“ doby. A inscenácia ju zachovala. Traja priatelia sa stretávajú u jedného z nich, aby išli spolu na večeru. „Hostiteľ“ (Ján Kožuch) si však kúpil biely obraz od vysoko ceneného umelca, čo roztáča kolotoč lepšie alebo horšie skrývaných averzií priateľov voči sebe. Scénograf Jozef Ciller hru vsadil do čisto bieleho prostredia, v ktorom jeho „umeleckú“ sterilitu narúšali iba postavy a hra so svetlami, ktoré akoby podobne ako jedna z postáv – Yvan (František Výrostko) – hľadali v bielej aj nejakú inú farbu...

Kým hudba (Monkey) zdôrazňovala komediálny rozmer hry, scénografia spolu s postojom postavy Marca (Martin Horňák) do deja prinavracala satiru v jej najostrejšej podobe (veď obdivovať čisto bielu farbu iba preto, že je blanc, je smiešne).

Z pohľadu posledných sezón dostal v inscenácii najväčšiu príležitosť z typového hľadiska František Výrostko. Jeho Yvan postupne čím ďalej, tým viac prekvapoval a očaroval. V záverečnom obraze svojou plačlivosťou a zároveň komediálne veľmi dobre vyznievajúcou snahou o jej zakrytie – si získal srdce hádam každého. A to aj napriek zdravotným problémom, ktoré pravdepodobne ovplyvnili lepšiu zladenosť všetkých troch hercov a sústredenejšiu koncentráciu na typy, ktoré stvárnili (ako komické im nevychádzali napríklad priame prehovory na divákov či ostrejšie konflikty). Napriek tomu hra v inscenácii ožila a herci ju navyše oproti bratislavskej inscenácii obohatili o jej ďalší akcent – stala sa viac príbehom o starnúcich mužoch, ktorí pozabudli na hodnotu priateľstva.

Na inscenácii martinského *Kumštu* sa však možno dobre zabaviť a s pôžitkom sledovať herecký kumšt, ktorý nie je iba biely, ale rôznofarebný.

Yasmina Reza: *ART (Kumšt)*

Preklad: Elena Flašková, dramaturgia: Róbert Mankovecký, scéna: Jozef Ciller, kostýmy: Jana Hurtigová, hudba: Monkey, réžia: Peter Mankovecký

Osoby a obsadenie: Marc: Martin Horňák, Serge: Ján Kožuch, Yvan: František Výrostko

Premiéra inscenácie: 16. 4. 2010

Internetová literatúra sa prediera na svetlo sveta

Pôvodná slovenská literatúra na internete má svoj nový prístav. V týchto dňoch vyšlo prvé dvojčíslo magazínu *Kloaka*, ktorý je zameraný na experimentálnu a nekonvenčnú tvorbu. Ide o elektronický almanach so zaujímavou grafickou úpravou v PDF verzii, ktorý si čitateľ s očami unavenými od monitora môže doma vytlačiť a čítať pri prirodzenom svetle v kresle domova.

Dvaja mladí internetoví literáti a básnici Michal Rehuš a Jakub Repický, ktorí už dávnejšie vystúpili z tieňa svojich nickov, sa pred pol rokom rozhodli sústrediť zaujímavé texty na stránku membrana.sk, na ktorej ponúkajú svoju

Kloaku. „Ambíciou názvu je byť mierne provokatívny a azda aj sebaironický, okrem toho ide o zaujímavé exotické slovo. Názov je zo zvukového hľadiska veľmi príjemný, čo ostro kontrastuje s jeho významom. *Kloaka* okrem toho reprezentuje istý priestor – a aj náš magazín je vlastne priestorom, kde sa stretávajú isté veci,“ hovorí Repický.

Úvodné dvojčíslo obsahuje pozoruhodný rozhovor s experimentátorom, performerom a legendou akustického výtvarného umenia Milanom Adamčiakom. Nájdete tu aj básne a iné texty už knižne publikovaného spisovateľa Petra Macsovszkého, poéziu Miroslava Fišmeistera, Jakuba Repického, Michala Rehuša, Kataríny Grichovej, Jakuba Domana, Richarda Lutzbauera a ďalších. Klingonskú poéziu autoriek chaosdroid a tove, prózy Daniela Safanoviča, teoretickú štúdiu Júliusa Fujaka o povahe umelecky nekonvenčnej intermediality z hľadiska hudobnej estetiky a semiotiky, recenziu na básnickú zbierku Petra Šuleja *Koniec modrého obdobia*, kritickú reakciu na článok Daniela Heviera o nadrealistoch, esejistické texty Zuzany Husárovej a Rolanda Bašrákyho.

Celé číslo sprevádzajú zaujímavé reprodukcie maliieb výtvarníka Radoslava Repického. Túto príťažlivú dramaturgiu chcú autori projektu podporiť aj tlačeným vydaním magazínu. „V súčasnosti však nemáme dostatok financií. Preto si plánujeme podať žiadosť o grant, alebo zohnať súkromných sponzorov,“ dodáva Michal Rehuš. Neobmedzená sloboda internetového slova tak naráža na konvenčné pravidlá reality trhu.

Sklo, ktoré zmrazí aj rozosmeje

Kruhy, ktoré pripomínajú detskú hračku jojo. Výstupok, o ktorý sa opierajú, vyvoláva skôr predstavu vysokého dámskeho podpätku. Kolekciu objektov s názvom *Som ti každým slovom klamal* predstavuje Patrik Illo v bratislavskej Galérii Nova. Jeho diela vedú dialóg s tvorbou poľskej výtvarníčky Agnieszky Leśniakovej.

„Agnieszka nemohla prísť, v sobotu mala svadbu. A kurátorka Agnieszka Kurganová zas otvára výstavu vo Vroclavi. Ale urobíme finisáž, pretože chceme, aby obe prišli do Bratislavy,“ vysvetľoval na pondelkovej vernisáži Patrik Illo. Bratislavská výstava je komornejšou verziou ich spoločnej vroclavskej prezentácie. Má aj rovnaký názov – *Dve možnosti*.

„Výstava bola od začiatku komponovaná ako príležitosť ukázať dva rôzne pohľady na sklo a dve rôzne možnosti jeho spracovania. Agnieszka Leśniaková sa v súčasnosti venuje hlavne plastike, ale mám pocit, že v jej dielach sú aj prvky dizajnu. Ja zasa experimentujem nielen s dizajnom, ale aj vo voľnej tvorbe v skle aj iných materiáloch,“ pripomenul Patrik Illo.

Obaja pôsobili ako šéfdizajnéri v sklárňach v poľskom Krosne. Pri výmene stoličky sa nestretli, až na jednom z veľtrhov. „Začali sme spolu komunikovať, a keďže sme si sympatickí, tak vznikol medzi nami dobrý vzťah,“ priznal mladý slovenský výtvarník.

Minimalizmus, jednoduchosť a opatrné narábanie s farbami charakterizuje tvorbu oboch výtvarníkov. *Čierne slnko* či *Červená čiara* prezrádzajú, že Agnieszka Leśniaková dáva prednosť čistým líniam, kombinácii tvarov, ktoré zlepuje, a hre svetla. Jej vystavené diela vyvolávajú pocit

chladu a majestátnosti. Z objektov Patrika Illo zas vyžaruje nápaditosť, hravosť a humor. Vtipom osviežuje aj názvy svojich diel.

Do nevelkého priestoru sa zmestila aj Illova inštalácia *Veľký klamár*. Krehké línie skla pripomínajú telá vyziabnutých modeliek, pavučina pier „na hlavách“ zas extravagantné klobúky. „Je to staronová vec. Nadväzuje na inštalácie, ktoré som robil pred desiatimi rokmi. Opäť som začal pracovať s princípom telesnosti a otvárať tému ľudského tela,“ vysvetlil autor.

„Výstava je príležitosť ukázať, nad čím človek premýšľa. Či sa v tvorbe posunul, alebo či stagnuje. Plus galerijný priestor dáva možnosť ukázať diela v neutrálnom priestore,“ dodal Patrik Illo.

Spomienková omša

Dňa 13. apríla 2010 sa konala spomienková omša k 60. výročiu *Akcie K*, zatvorenie mužských kláštorov v tehďšom Československu. Podujatie organizovalo slovenské veľvyslanectvo v Rakúsku v spolupráci so Slovenským Inštitútom vo Viedni. Omša sa konala v kostole „Zur allerheiligsten Dreifaltigkeit“ vo Viedni a príhovor predniesol slovenský veľvyslanec v Rakúsku J. E. Dr. Peter Lizák. Počas omše sme počuli skladby od J. S. Bacha a Gabriela Faurého. Viedenskú sopranistku Susanne Kurz sprevádzali na violončele Michael Croitoru-Weissman a na organe Zuzana M. Mária Ferjenčíková. (ao)

18. ročník | Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice, Trenčín | 18. – 26. 6. 2010



Začal sa predpredaj cinepassov – pre študentov opäť zadarmo!

Art Film Fest pripravil pre svojich návštevníkov niekoľko zaujímavých ponúk, vďaka ktorým môžu získať festivalové cinepassy – permanentky za výhodné ceny.

Vďaka Prvej stavebnej sporiteľni majú študenti do 26 rokov – narodení v roku 1984 a neskôr – opäť možnosť prísť na Art Film Fest zadarmo. Ak do 11. júna 2010 vyplnia registračný formulár, ktorý nájdú na stránke www.artfilmfest.sk, získajú tak 9-dňovú permanentku – študentský cinepass, ktorý im umožní vstup na všetky verejné festivalové projekcie a sprievodné podujatia festivalu. Od 18. júna 2010 už bude študentský cinepass k dispozícii len v pokladniach na registračných miestach festivalu za 5,- €. Za túto cenu získajú permanentky aj držiteľia kariet ISIC a študenti starší ako 26 rokov. Mladí návštevníci určite ocenia aj správu, že v porovnaní s minulým rokom na nich čakajú v stanovom mestečku väčšie priestory na ubytovanie.

Počas festivalu, v termíne od 18. do 26. júna 2010, bude cinepass stáť 30,- €. V tomto termíne budú k dispo-

zícii aj 3-dňové permanentky za cenu 10,- € alebo jednorazové vstupenky na jednotlivé vybrané predstavenia za 2,- €. Špeciálne výhody majú aj klienti Zdravotnej poisťovne Dôvera, alebo držiteľia kariet EURO<26, ITIC, ZŤP, Teplickej karty a preukazu člena filmového klubu. Do 17. júna 2010 môžu zlacnený cinepass získať len za 10,- €. Počas festivalu to už bude za 15,- €. Zľavy čakajú aj na dôchodcov. Návštevníci starší ako 62 rokov si počas festivalu môžu kúpiť dôchodcovský cinepass za 5,- €, účastníci starší ako 62 rokov poistení v Zdravotnej poisťovni Dôvera, alebo s trvalým pobytom v treňianskom kraji dokonca získajú festivalovú permanentku už za 2,- €.

Filmoví profesionáli (osoby aktívne pôsobiace v oblasti audiovizízie) sa môžu bez poplatku akreditovať na festival požiadanim o akreditáciu *Film Professional*. Akreditačný formulár a ďalšie informácie nájdú na stránke www.artfilmfest.sk.

Art Film Fest – Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice / Trenčín je realizovaný s finančnou podporou Audiovizuálneho fondu a Programu Európskej únie MEDIA.

www.artfilmfest.sk

5. ročník výchovno-vzdelávacieho projektu Supertrieda vyberá finalistov

Už 5. ročník úspešného výchovno-vzdelávacieho projektu Supertrieda začal v Banskej Bystrici sériu krajských prehliadok, z ktorých postúpia najlepšie triedne kolektívy do celoštátneho finále. Krajské kolá pokračujú v Martine, v Košiciach, Prešove, Nitre a v Bratislave.

Supertrieda je súťažou triednych kolektívov základných a stredných škôl v tvorbe vlastných umeleckých hudobno-dramatických a filmových tvarov. Deti počas školského roka vymýšľajú na danú tému scenáre, skladajú melódie, texty, spievajú, hrajú na hudobných nástrojoch, maľujú kulisy, vyrábajú pomôcky, šijú kostýmy, tancujú, moderujú, režirujú, filmujú, pracujú s počítačom, organizujú – vytvárajú spoločné dielo, každý podľa vlastnej fantázie a schopností. Výsledkom je umelecký program na spoločnú tému a krátky film o vlastnej triede. Žiaci a učitelia využívajú pre prípravu predstavení hudobnú, výtvarnú, telesnú, etickú a estetickú výchovu, hodiny slovenského jazyka, informatiky a práce s multimédiami. Počas piatich ročníkov sa do projektu zapojilo už viac než 15 000 žiakov.

Na rozdiel od iných výberových umeleckých aktivít zapája Supertrieda všetky deti bez rozdielu a miery nadania.



Je príležitosťou tvorivo sa prejavovať pre každé dieťa, nielen pre tie, ktoré sú považované za nadané (zvyčajne 4 % detskej populácie). V kolektíve využíva spoluprácu a komunikáciu, pracuje s pocitom spolupatričnosti a empatiou voči druhému. Odborníci oceňujú vplyv súťaže na prevenciu šikany, na zlepšenie vzťahov v triedach.

Veľký úspech zaznamenala Supertrieda medzi róm-skými deťmi – ukázalo sa, že má motivačný vplyv na dochádzku. Aj preto vznikla na pôde Supertriedy novinka – nesúťažná iniciatíva pre rómske a zmiešané triedy SUPERTRIEDA PRE VŠETKÝCH – Iný festival pre deti.

Ako jediná v strednej Európe získala Supertrieda titul *Good Practice Model of European Educational Network* a rozšírila svoju pôsobnosť do krajín EÚ. Na projekte už reálne pracujú deti v Poľsku, na úrovni pozorovateľov sú zapojené štáty: Česká republika, Fínsko, Luxembursko, Srbsko, Rumunsko a Rakúsko.

Vyhlasovateľom súťaže je Ministerstvo školstva, organizátorom Občianske združenie Supertrieda, partnermi projektu sú Zastúpenie Európskej komisie v SR a UNICEF.

Povedali o Supertriede:

Silvester Lavrík – spisovateľ, pedagóg, dramatik, režisér: *Tento projekt spája výrazové prostriedky hudby, divadla, tanca, literatúry a výtvarného umenia, aby rozvíjal osobnosť dieťaťa a učil ho spolupráci. Spolupráci veľmi zámernej, veľmi cielenej, spolupráci, ktorá prináša zadostučinenie.*

Prof. Belo Felix, Ph.D. – autor učebníc hudobnej výchovy, odborník v oblasti hudobnej pedagogiky: *Supertrieda je krásna a pádna odpoveď všetkým, ktorí plačú nad často nimi vykopanom hrobe hudobnej edukácie na základných školách. Stačí pár zaniatených ľudí, ktorí majú dobrý nápad, a zrazu sa ukáže, že to deti zaujíma, že to učiteľov zaujíma... Ak je cieľom vynikajúce predstavenie, tak ho jednoducho nedosiahneme. Pretože volíme radšej všetky deti, radšej chyby, radšej hľadanie, ako nachádzanie hotových vecí...*

www.supertrieda.sk

V dňoch 10.-15. mája sa konal 6. ročník festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy Nová dráma / New Drama 2010

Medzinárodná odborná porota v zložení: Helena Meloni, fínska spisovateľka, prekladateľka a divadelná producentka, David Maayan, izraelský režisér a Juraj Šebesta, slovenský teatroológ a spisovateľ udelila Grand Prix Nová dráma / New Drama 2010 inscenácii *projekt.svadba* Stanice Žilina-Záriečie. Ďalej udelila dve Zvláštne ceny poroty: inscenácii *Sarkofágy a bankomaty* Bábkového divadla na Rázcestí, Banská Bystrica, a inscenácii *HollyRoth* Slovenského národného divadla, Bratislava. Cenu študentskej poroty získala inscenácia *HollyRoth* Slovenského národného divadla, Bratislava. Cenu bratislavského diváka si vyslúžila inscenácia *A budeme si šepkať* Slovenského komorného divadla, Martin.

Počas slávnostného večera boli vyhlásené aj ceny súťaže **Dráma 2009**: 1. miesto obsadili zhodne texty Lukáša Brutovského (*Na obed*) a Gabriely Alexovej (*Drobný popkorn v noci*) a 3. miesto text Ivety Horváthovej (*Omrviniky*).

Pri odovzdávaní cien predsedníčka poroty Helena Meloni povedala: „Prácou našej poroty nebolo len vybrať najlepšie predstavenie, ale najmä byť svedkom vzostupu istého procesu na dnešnej slovenskej divadelnej scéne. Najprv nás zaujala potreba spoločnosti vyjadriť mnohé myšlienky a pocity o minulosti. Zážitkom je bohatý historický obsah. Divadlo nie je len symbolom slobody, ale aj miestom voľného ducha práve na oslavu slobody. Niektoré predstavenia, ktoré sme videli, ju oslavovali s humorom a iróniou. A to nás dojalo. Najväčší dojem na nás urobila práca mladej generácie. Pociťovali sme, aká je energia mladých silná pri tvorivosti a hraní. Mali sme pocit, že mladí prirodzene reagovali na okamžité problémy tu a teraz. Divadlo je miestom stretnutí generácií. A mladá generácia je dôležitá pre správnu rovnováhu medzi všetkými zložkami.“

(Zdroj: Divadelný Ústav, www.theatre.sk)

Ceny festivalu Nová dráma / New Drama 2010 **GRAND PRIX Nová dráma / New Drama 2010**

Mariana Ďurčeková, Ján Luterán: *projekt.svadba*
divadla Stanica Žilina-Záriečie

v réžii Jána Luterána a Mariany Ďurčekovej

Zvláštna cena poroty

kol.: *Sarkofágy a bankomaty*

Bábkového divadla na Rázcestí, Banská Bystrica
za tímovú prácu na projekte

Zvláštna cena poroty

HollyRoth anebo Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa

Slovenského národného divadla, Bratislava
za individuálne spracovanie historickej témy a jazyka vo vynikajúcom podaní Roberta Rotha

Cena študentskej poroty

HollyRoth anebo Robert Roth spívá Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa

Slovenského národného divadla, Bratislava
v réžii Rastislava Balleka

Cena Bratislavského diváka

Zuzana Palenčíková, Kamil Žiška: *A budeme si šepkať*

Slovenského komorného divadla, Martin

v réžii Kamila Žišku

CENY súťaže dráma 2009

1. miesto Lukáš Brutovský: *Na obed*
Gabriela Alexová: *Drobný popkorn v noci*
2. miesto (neudelené)
3. miesto Iveta Horváthová: *Omrinky*

18. ročník | Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice, Trenčín | 18. – 26. 6. 2010

Zaostrené na východoázijské hity

Filmové tituly, ktoré patria v krajinách východnej Ázie medzi divákmi aj kritikou oceňované, naše publikum väčšinou nemá možnosť vidieť. Ide o filmy značne odlišné od titulov, ktoré sa u nás bežne premietajú na filmových festivaloch alebo vo filmových kluboch. Ucelenejší obraz kinematografie z tohto kúta sveta, jej živý náboj, akčnú i humornú stránku budú môcť diváci Art Film Festu spoznať vďaka ôsmim titulom, ktoré sa predstavia v rámci sekcie *Prísľuby z Východu*.

Medzi to najlepšie, čo môže kinematografia ďalekej Ázie ponúknuť, patrí napríklad najúspešnejší taiwanský film všetkých čias. Týmto prívlastkom sa pýši *Cape No. 7*, snímka, ktorá bola nominovaná Taiwanom na Oscara za najlepší neanglicky hovorený film a má na svojom konte niekoľko cien vrátane ceny pre najlepší film na Taipei Film Festival alebo Cenu šanghajských filmových kritikov. Ide o snímku s doteraz najväčším rozpočtom, prekonávajúcím aj veľkofilm *Tiger a drak* (2000, r. Ang Lee). Divákov čaká romantická komédia zo zákulisia priprav hudobného koncertu, skvelé hudobné čísla, exotické prostredie a navyše aj odhalenie takmer zabudnutého tajomstva z minulosti.

Film *Antique* zase patrí do radu úspešných adaptácií ešte úspešnejších komiksov. V tomto prípade ide o japonský komiksový bestseller *Antique Bakery* od Fumi Yoshinagy, ktorá patrí medzi najpredávanejších komiksových autorov. Len v Japonsku sa filmovej predlohy predalo vyše 1,7 milióna výtlačkov a veľký ohlas kniha vyvolala aj v Južnej Kórei, kde sa napokon dočkala celovečernej filmovej podoby. Šarmantná, nápaditá a zvodná komédia zachytáva osudy štyroch mužov, ktorých životné cesty sa stretli v pekárni Antique. Film bol uvedený na MFF v Berlíne 2008 v rámci nesúťažnej sekcie Culinary Cinema a stal sa u domáceho publika veľkým hitom.

Milovníci akcie by určite nemali premeškať akčnú romanču *Zúriaci Fénix (Raging Phoenix)*. Rozpráva o útlej ale odhodlanej žienke, ktorá sa musí postaviť vlastnému strachu, aby sa stala neohrozenou bojovníčkou proti organizovaným únosom žien. A to všetko v rytme smrtiaceho hip-hopu! Akčnou lahôdkou je aj indonézska snímka *Merantau – skúška dospelosti (Merantau Warrior)* o chlapcovi, na ktorého čaká ťažká skúška dospelosti. Film získal ocenenie pre najlepší film na Action Feste 2010 a bude uvedený v pôvodnej, neskrátenej verzii.

Jednou z ďalších špecialít je aj štvorhodinový japonský film *Pod vplyvom lásky (Love Exposure)*, provokatívna, miestami perverzná, ale hlavne originálna a jedinečná lovestory o vykúpení z hriechov a nájdení pravej lásky. Dĺžky sa netreba obávať. Ide o dynamický epos karikatúrne zobrazujúci problémy moderného sveta. Film má na konte množstvo prestížnych ocenení. Režisér filmu Shion Sono si napríklad z vlaňajšieho Berlinale odniesol Cenu FIPRESCI a Caligari Film Award a jeho film na filmovom festivale Fant-Asia získal cenu pre najlepší ázijský film, najinovativejší film a špeciálnu cenu poroty.

Tieto a ďalšie zaujímavé východoázijské tituly čakajú divákov na tohtoročnom Art Film Feste, ktorý sa bude konať od 18. do 26. júna 2010 v Trenčianskych Tepliciach a v Trenčíne.

Oscarom ocenený slovenský film uvedie Art Film Fest

(Tlačová správa, 17. 5. 2010, Art Film Fest)

Tak a je to isté. Návštevníci 18. Art Film Festu budú mať jedinečnú príležitosť pozrieť si v domácej kinopremiére Oscarom čerstvo ocenený slovenský film!

Krátkometrážna snímka *Obedár (The Lunch Box, 2009)* režiséra Lubomíra Mihaila Kocku si nakoniec spomedzi ostatných kandidátov na študentského Oscara vyťaženie sošku odnesie. Či už bude bronzová, strieborná

alebo zlatá, sa však dozvieme až 12. júna, počas slávnostného odovzdávania týchto prestížnych cien v Los Angeles. Do najužšieho výberu troch finalistov sa dostal spomedzi deviatich nominovaných snímok.

Odbornú porotu zaujal jednoduchý, ale silný príbeh staršieho muža strácajúceho svoje životné istoty. Hlavnou postavou je Jozef, ktorého život vyplní dennodenná rutina. Vstane, odchádza do fabriky a zje svoj obed. Jeho manželka Ružena mu každé ráno pripraví do obedára jedlo, prichystá čistú košelu a vyprevadí ho do práce tak, ako to robí už veľa rokov. Každý deň vyzerá rovnako. Ale raz, keď Ružena dostane mozgovú porážku, sa tento dobre zabehaný systém zrúti. Po prvý raz v živote sa musí Jozef postarať nielen sám o seba, ale aj o svoju chorú manželku. A nič nebude také, ako predtým. Hlavné postavy stvárnil filmová a divadelná herečka Božidara Turzonovová a Štefan Šafárik, ktorý pôsobí najmä na divadelných doskách vo Zvolene a v Banskej Bystrici.

Lubomír Mihailo Kocka sa narodil na Slovensku, ale ešte počas útleho detstva sa spolu s rodičmi presťahoval do Spojených štátov. Je študentom na Savannah College of Art and Design. Pozornosť vzbudil už svojim prvým krátkym filmom *Statočný valach*, ktorý okrem iných ocenení získal aj cenu pre Najlepšího mladého filmára na Tupelo Film Festival 2008 v Mississippi a dostal sa tiež do oficiál-

neho výberu ôsmich medzinárodných filmových festivalov. So svojim druhým krátkym filmom *Obedár* získal cenu pre najlepšie študentský hraný film nad 15 minút na medzinárodnom festivale krátkych filmov v Palm Springs alebo cenu pre najlepšie študentský film na festivale Thailand – Phuket. Bol tiež nominovaný Slovenskou filmovou a televíznou akadémiou na tohtoročné ocenenie Slnko v sieti. *Obedár* sa nakoniec dostal aj medzi nominantov na študentského Oscara. Lubomír Mihailo Kocka zaznamenáva úspechy i svojou ďalšou činnosťou. Ako predstaviteľ hlavnej úlohy v jednoaktovke Williama Butlera Yeatsa získal ocenenie pre najlepšieho herca. A bez povšimnutia neostávajú ani jeho fotografické práce, napríklad na výstave fotografií The Congressional Juried Art Exhibition získal tretie miesto.

Študentský Oscar je každoročná národná súťaž, ktorej sa zúčastňuje vyše 500 študentov z celých Spojených štátov. O tri ceny a finančnú odmenu súťažia v štyroch kategóriách – animácia, dokument, hraný film a alternatívny film. Ohodnotený je vždy aj výnimočný neamerický film. *Obedár* kandidoval v rámci národnej americkej súťaže. V minulosti študentského Oscara získali napríklad Spike Lee, Trey Parker alebo Robert Zemeckis. Za Slovensko bol v roku 2000 nominovaný animovaný film *V kocke* režiséra Michala Strussa.

SOKOLSKÁ JEDNOTA VÍDEŇ XII/XV „TYRŠ“

srdečne zve celou krajskou verejnosť na

JARNÍ VESELICI

ktorá sa koná v nedeľu 13. června 2010

na zahradě české školy, 1030 Vídeň, Sebastianplatz 3

Začátek v 10 hodin • konec v 18 hodin

Nabízíme maso z grilu, pomazánky, chlebíčky, domácí moučníky apod.

Kromě nealko nápojů, dobrých vín a „ostrých“

točíme B U D V A R ze sudu.



Pro děti jsou připraveny hry a „Luftburg“.

K poslechu (a tanci) vyhrává oblíbený MIREK z Moravského Slovácka.

Přijďte se se svými přáteli pobavit do krajského prostředí.

V případě nepříznivého počasí se překládá veselice do foyeru.

Mauthausen 2010

9. května 2010 se konala pietní oslava u příležitosti pětadesátiletého výročí osvobození bývalého koncentračního tábora Mauthausen americkou armádou. V tomto smutně proslulém táboře zahynulo během druhé světové války sto dvacet tisíc mužů, žen i dětí – jednak válečných zajatců a jednak politických vězňů ze všech evropských zemí, které byly okupovány nacistickou armádou. Mezi nimi byli i členové Sokola z Československa a Rakouska, kteří byli zatčeni gestapem nejenom pro svoji odbojovou činnost proti německým nacistům, ale někdy jen díky své příslušnosti v sokolské organizaci – tzv. z preventivních důvodů –, aby nemohli bojovat za svobodu své vlasti. V mnoha případech se jednalo i o nedospělé členy Sokola.



Zleva: sestra Milada Miříčková a Helena Baslerová, bratr Richard Basler, sestra Libuše Foltínová, bratr Marian Miříčka a sestra Nela Štěrbová u pamětní desky zahraničního Sokolstva v Mauthausenu

My, členky a členové Sokolské jednoty Vídeň III/XI, kteří jsme do Mauthausenu přijeli s autobusovým zájezdem Svazu sociálně demokratických bojovníků za svobodu, jsme se zúčastnili vzpomínkové slavnosti u pomníku československých obětí nacismu, kde velvyslanec České republiky J. E. Dr. Jan Koukal pronesl slavnostní projev a položil věnec s trikolórou. Svoji úctu k obětovaným životům Sokolů vyjádřil pan velvyslanec položením dalšího květinového věnce k pamětní desce členů zahraničního sokolstva.

Vzpomínkové zastavení následovalo i u pamětní desky Richarda Bernascheka – rakouského sociálnědemokratického politika narozeného v Českých Budějovicích, který byl v Mauthausenu vězněn a těsně před koncem války popraven.

Abychom uctili památku našich sester a bratrů umučených nebo popravených v Mauthausenu, položili jsme v zastoupení Sokolské župy Rakouské vavřínový věnec k její pamětní desce.

Sestra Baslerová a bratr Basler položili v zastoupení Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku v budově bývalého krematoria květinový věnec k pamětní desce známého skladatele Karla Hašlera, který rovněž tragicky zahynul v Mauthausenu.

Nakonec následoval tradiční průvod delegací všech evropských a několika mimoevropských států vedených jejich vyslanci přes tzv. Apellplatz k sarkofágu a pokládání věnců. Slavnostní projevy přednesli i přítomní členové rakouské vlády.

Jako každý rok, i letošní dojemná vzpomínková slavnost v Mauthausenu byla ukončena evropskou hymnou, kterou zahrála vojenská hudba. *mm*

Krátké sokolské zprávy

Příjemná zpráva pro členy či hosty Sokolské jednoty XVI/XVIII. Možnost **parkování** je na dvoře **Ottakringerstr. 44 za 1€ na hodinu**.

V neděli 21. března 2010 se konala **valná hromada Sokolské jednoty Tyrš Vídeň XII/XV**. Po předepsané lhůtě zahájil a přivítal starosta br. František Kalousek členstvo, žáky jednoty a přítomné hosty. Povstáním a minutou ticha bylo uctěno zemřelých členů jednoty. Po přečtení zápisu z minulé valné hromady následovaly zprávy jednotlivých členů výboru, návrh revize na vyslovení důvěry odstupujícímu výboru a přečtení návrhu složení nového výboru. Po přestávce došlo k volbě nového výboru – obsazení výboru se až na jednu změnu (nově byla zvolena ses. Sylva Zauerová, ze zdravotních důvodů odstoupil br. Petr Seda) nezměnilo. Br. Sedovi poděkoval za jeho dlouholetou činnost ve prospěch sokolské jednoty br. Stejskal a zároveň mu předal dopis jednoty s písemným poděkováním. Po zdravicích hostů následovala diskuse. Po ukončení valné hromady a poděkování přítomným starostou br. Františkem Kalouskem byl promítnut záznam o 120. výročí jednoty v roce 2008. Tuto nahrávku (DVD) je možno si objednat u členů jednoty.

Dne **11. dubna 2010** se konala ve Slovanské besedě **valná hromada Sokolské jednoty III/XI**. Schůzi zahájil starosta br. Marian Miříčka, přivítal hosty, mj. župního starostu br. dr. Tomáše Frey-Maternu, členy výboru a přítomné čle-

ny jednoty. Po přečtení a schválení programu schůze následovala vzpomínka na zesnulé sokolské členy, byl přečten zápis z poslední valné hromady, která se konala 16. února 2008. Poté následovala zpráva starosty o akcích jednoty za uplynulé období s vyslovením díky všem, kteří tyto úspěšné akce aktivně podpořili a umožnili, vyslovil také díky jednotlivým členům výboru za jejich obětavou a vzornou práci. Dále následovaly zprávy jednotlivých činovníků, zpráva revizorů s udělením důvěry odstupujícímu výboru, byl přečten návrh složení nového výboru. Po přestávce následovala volba starosty a členů výboru. V obsazení výboru došlo ke dvěma změnám, místo br. dr. Michaela Liona byl novým náčelníkem zvolen br. Stanislav Štěrba, novou vzdělavatelkou byla zvolena ses. Monika Schoberová. Staronový starosta br. Marian Miříčka poděkoval ses. Jaroslavě Nováčkové za její činnost vzdělavatelky v uplynulém období – ses. Nováčková dále zůstává členkou výboru –, rovněž poděkoval za dosavadní činnost odstupujícímu br. dr. Lionovi. Čestným starostou byl zvolen br. Bohumil Novotný. Poté br. starosta krátce seznámil přítomné s budoucími plány jednoty. Župní starosta br. dr. Tomáš Frey-Materna pozdravil a poděkoval přítomným jménem Sokolské župy Rakouské. Konstatoval, že tato výroční schůze byla oproti jiným sokolským jednotám velice dobře navštívena. Po následující živé diskusi br. starosta schůzi sokolským pozdravem Nazdar! zakončil.

Pro nově zvolený výbor následovala ústavní schůze, pro přítomné příjemná zábava s posilněním.

Přejeme oběma sokolským jednotám a jejich staronovému výboru do budoucího období hodně úspěchů.

SOKOL – malé dějiny velké myšlenky – Jan Waldauf

V nakladatelství ATELIER IM Luhačovice vyjde v létě roku 2010 druhý a třetí díl knihy *SOKOL – malé dějiny velké myšlenky* autora Jana Waldaufa. Autor je předním činitelem Sokola v Kanadě a v zahraničí. Druhý a třetí díl těchto malých dějin velké myšlenky vychází jako 24. a 25. svazek „Sokolské knihovny“ Ústředí československého sokolstva v zahraničí. Nejde o dějiny v obvyklém slova smyslu, spíše o kroniku činnosti zahraničního sokolstva, která jako celek nebyla dosud popsána a je celkem neznámá. Jen stručně, z pohledu ze zahraničí a na základě v zahraničí dostupné dokumentace je zaznamenán pokus o obnovu Sokola v Československu v roce 1968 a obnova Československé obce sokolské po listopadu 1989.

Několik kapitol **druhého dílu** se dotýká Vídně, resp. Rakouska:

3. Slavné sokolské dny ve Vídni;
4. První slet Ústředí čs. sokolstva v zahraničí ve Vídni;
7. Třetí slet Ústředí čs. sokolstva v zahraničí ve Vídni 1972.

Ve **třetím dílu** jsou to kapitoly:

2. Pátý slet Ústředí čs. sokolstva v zahraničí ve Vídni 1972;
3. Tyršův odkaz – symposium Ústředí v Oetzu.

Stručně o autorovi:

Jan Waldauf se narodil 8. dubna 1929 v Nových Hradech. Od roku 1948 žije v exilu, od roku 1949 v Kanadě, kde se účastní sokolských akcí jako organizátor či činovník (Sokol Toronto, Sokolská župa Kanadská, Ústředí čs. sokola v zahraničí, Kanadská tělocvičná federace a Poradní sbor

kanadské vlády pro tělovýchovu a sport) i cvičitel. Odborně se zabývá studiem dějin sokolského hnutí.

Informace o možnosti zakoupení podá župní jednatelka ses. Jaroslava Hovorková.

(Předběžně bylo objednáno deset výtisků.)

e-mail: jar.hovorka@gmx.at

Cena v ČR:

obě knihy: 750,- Kč, jednotlivě: 450,- Kč.

Mistři, ale...

Výsledky českého hokejového týmu na letošním mistrovství světa v Německu se vyvíjely jako na houpačce a podle toho také stoupala, či klesala nálada fanoušků. Na nejnižší bod klesla po porážkách s papírově jasně slabšími soupeři, jako bylo Norsko nebo Švýcarsko. Leader družstva Jaromír Jágr v této době ostře zkritizoval skutečnost, že zhruba pětadvacet špičkových hokejistů působících především v kanadsko-americké NHL odmítlo z nejrůznějších důvodů posílit reprezentaci a vyrojila se i celá řada článků, která věštila českému hokeji v nejbližších letech tu nejčernější budoucnost. Řada novinářů, odborníků i bývalých hráčů upozornila na rozpad dosavadního způsobu výchovy hokejových talentů, na silnou protekci, která v této oblasti bují, a úpadek národní hrdosti. To vše dávali do kontrastu se situací v prudce se rozvíjejících hokejových zemích, jako je například Norsko. Pak však následovala vítězná utkání s nebezpečnými rivaly a Češi zřetelně pookřáli. Jejich hokejovému týmu se nakonec podařilo postoupit do čtvrtfinále a nejen to – poprvé od roku 2006 po vítězství nad Finskem na samostatné nájezdy postoupilo české mužstvo do semifinále. Zde narazilo na celek Švédska a i ty Češi dokázali nakonec přetlačit na samostatné nájezdy. Dramatičnost utkání ještě zvýšila skutečnost, že v normální hrací době srovnával Karel Rachůnek v závěrečné power-play pouhých několik sekund před koncem. A nakonec přišlo finále s mnoha zápasy na mistrovství světa neporaženým Ruskem, které přijelo do Německa s nejsilnějším možným kádrem nabitým hvězdami ze zámořské NHL. Jenže už ve dvacáté sekundě vsítil Jakub Klepiš do ruské branky první gól a šťastná náhoda pomohla Čechům k zaznamenaní druhého gólu. Rusové už stačili v samotném závěru pouze korigovat na 1:2. Hodně si po zápasu stěžovali i na rozhodčí, kteří podle jejich názoru nespravedlivě posoudili několik situací. Nicméně nic z toho nedovedlo zkalit pochopitelnou českou radost. S hráči si užívali v kabině i nejvýznamnější čeští představitelé – prezident Václav Klaus, stejně jako premiér Jan Fischer. Zájem o hokej ve společnosti opět prudce vzrostl a v této náladě dobře rezonovala i zpráva, že Česká republika získala pořadatelství mistrovství světa v ledním hokeji v roce 2015. Jediným protikandidátem byla Ukrajina, ale Česká republika zvítězila jednoznačným rozdílem. Ještě podstatně dříve, dokonce již příští rok, se hostitelem hokejového šampionátu stane Slovensko. Tomu se však letos mistrovství světa naprosto nevyvedlo a do čtvrtfinále vůbec nepostoupilo. Obrovskou hanbou byla především porážka 0:6 od Dánska a za velký úspěch se jistě nedalo považovat ani utkání s Německem, které definitivně Slováckům uzavřelo další cestu turnajem. Někteří škarohlídi dokonce uváděli, že pořadatelství šampionátu alespoň poskytlo Slovensku jistotu setrvání v elitní skupině A. To jistě byla trochu nadsazená kritika, ale pravdou je, že obě reprezentace, českou a slovenskou, sužují stejné a závažné problémy. Mužstva prožila své zlaté roky

před několika lety – Slováci se stali mistry světa a vítěznou šňůru českého týmu není jistě třeba připomínat. Jenže tým stárne a je jen málo nových tváří, které by mohly nahradit dosavadní hvězdy. Nynější mistrovský titul naopak působí jako výjimka z pravidla a možná k němu přispěla i skutečnost, že zejména ze zámoří nedorazily reprezentace ani zdaleka v nejsilnějším složení. Systém výchovy talentů zkolaboval a mladší hráči se soustředí výhradně na kariéru v NHL a o zápasy v reprezentaci příliš nestojí. Proto také prohrávají i s týmy, které dřív porážely s velkým rozdílem. Pořádání světového šampionátu na domácí půdě by snad mohlo oživit vzpomínky na staré doby a dotlačit reprezentace opět k nadprůměrným výkonům. Ale dlouhodobý trend se asi jen tímto způsobem nepodaří zvrátit. Hledání skutečného léku představuje velmi složitý problém. Hozené rukavice se v České republice snažili po nevydařeném turnaji na zimních olympijských hrách ve Vancouveru chopit sociální demokraté, mezi jejichž kandidáty patřil i jeden z naganských hrdinů Jiří Šlégr. Jejich představy o masivní finanční podpoře hokeje asi přesvědčivě ztlumí stávající hospodářská realita. Perspektiva československé hokejové školy se tak i nadále jeví jako značně nejasná. Lze jen doufat, že nynější mistrovský titul není pouze výsledkem neuvěřitelně šťastných náhod, a naopak signalizuje nástup nové zlaté generace, která se dokáže vyrovnat svým předchůdcům z Nagana 1998. (MaFr)

Tomáš Jun zůstává v Austrii

V rakouské fotbalové lize trvale trvale působí celá řada českých hráčů. Mnoho z nich zanechalo v rakouské klubové historii dokonce velmi výraznou stopu. Připomeňme alespoň legendárního Antonína Panenku. I mezi současnými českými legionáři v Rakousku je řada výrazných postav, které patří bezesporu k oporám svého týmu. Platí to jistě i pro Tomáše Juna, který v současnosti hraje v Austrii Vídeň. Útočník Teplic měl sice zpočátku určité problémy s aklimatizací, ale v závěru ligy, po šťastně překonaném zranění, se stal jednou z hlavních postav Austrie Vídeň, která nakonec dokázala překonat v tabulce svého městského rivala Rapid a skončila na velmi pěkném druhém místě v ligové tabulce hned za vítězným Salcburkem. V jednadvaceti zápasech, které Tomáš Jun v letošním ročníku ligy absolvoval, dokázal vsítil celkem devět gólů a desetkrát na branku přihrával. Výborně se mu vedlo i v posledním utkání. I když už se Austrii nepodařilo závěrečným vítězstvím překonat Salcburk, dva Junovy góly představovaly skvělou tečku za vydařenou sezónou. Není divu, že rakouský vicemistr uplatnil na dosavadního útočníka severočeských Teplic opci a pojistil si jeho služby na další dva roky, tedy až do roku 2012. Jestli se Junovi bude dařit v Austrii tak jako dosud, není vyloučeno, že se stane stejným pojmem v tomto vídeňském týmu, jakým je dosud pro Rapid slavný Panenka. A pověst české fotbalové školy v Rakousku poroste, i když nynější česká

foťbalová reprezentace bohužel stále kráčí od porážky k porážce. (MaFr)

V Bedřichově dokončují památník obětem Expedice Peru 1970

V Bedřichově na Jablonecku dokončují památník Expedice Peru 1970, při níž pod nejvyšší peruánskou horou Huascarán tragicky zahynulo patnáct československých horolezců. Čtyři metry vysoký monument je poskládán ze šesti obřích „bludných“ kamenů z Jizerských hor. Zbývá dokončit terénní úpravy a osadit pamětní desku. Na jeho vzniku přispěli místní lidé, lyžaři i rodiny a přátelé horolezců, řekla ČTK ředitelka Jizerské o. p. s. Milena Jelínková. Patnáctičlenná skupina libereckých a jabloneckých horolezců chtěla v roce 1970 zdolat nejvyšší vrchol severoamerického kontinentu Mount McKinley, to jim však bylo z politických důvodů znemožněno. Místo Aljašky si proto zvolili nejvyšší vrchol peruánských And Huascarán (6 768 m). Výpravu ale od začátku provázela smůla. Nejprve zahynul při pádu do propasti duchovní otec výpravy Ivan Bortel a o pár dní později – v poslední květnový den, postihlo Peru nejničivější zemětřesení v historii země. V Peru tehdy zahynulo na 70 000 lidí. Otřesy půdy daly do pohybu mohutnou lavinu ledu, zeminy a kamení, která smetla několik vesnic v okolí Huascaránu. Druhá lavina zasypala základní tábor

a čtrnáct československých horolezců. Výprava získala tragický primát – poprvé v dějinách horolezectví zahynula celá expedice do jednoho muže. Československo tehdy přišlo o elitu svého horolezectví.

V Praze na Vltavě soutěžili gondoliéři

Neobvyklá podívaná se naskytla lidem, kteří procházeli po pražském Karlově mostě. Mohli sledovat soutěž gondoliérů na Vltavě. Gondoliéři ovšem neveslovali na benátských gondolách, ale na mascarettách, což jsou původně vojenské lodě. Soutěž sledovaly z mostu a přilehlého nábřeží stovky lidí. Soubor šesti posádek nepostrádal dramatické okamžiky. Jedna rozjíždka se dokonce musela opakovat, protože dvě lodě si zkrížily cestu a zaklínily se. Ve finálové jízdě zvítězila česká posádka ve složení Michal Jaroš a Pepi Penzo před španělskou a vídeňskou dvojicí gondoliérů.

Podle organizátora soutěže Zdeňka Bergmana z První všeobecné člunovací společnosti byl závod prvním mistrovstvím Evropy za Alpami. Dosud se mistrovství konala výhradně v Benátkách – zatímco tam se jezdí po kanále, v Praze byla vytyčena trasa zhruba mezi Karlovým a Mánesovým mostem. Vltavu však brázdily i klasické gondoly. Regata se konala u příležitosti svatojánských Navalis, tedy festivalu k počtu Jana Nepomuckého. Nepomucký je také patronem gondoliérů a jedním z patronů Benátek.

Poprvé po dvaceti letech si legendární český tenista s americkým pasem Ivan Lendl (50) zahraje v rodné zemi

Vítěz osmi grandslamových titulů se 5. listopadu představí na exhibici v Ostravě, a navíc proti Björnu Borgovi.

Bylo vyjednávání o vaší exhibici v Česku komplikované?

Domlouvání netrvalo dlouho. Pro mě to bylo velice jednoduché rozhodnutí, poněvadž se do Česka strašně těším. Ani to nedokážu vyjádřit slovy. Vždyť jsem v rodné Ostravě hrál naposledy před tolika lety. Navíc je fantastické, že se postavím proti Björnu Borgovi.

Prý jste říkal, že s ním máte nějaké nevyřízené účty. Vždyť Borg vede na vzájemné zápasy 6:2...

To bylo míněno napůl z legrace. Poprvé jsme spolu hráli Davis Cup v roce 1979 na Štvanici. On už byl světovou jedničkou a mně bylo teprve devatenáct. Měl jsem respekt. Byl bych raději, kdyby to tenkrát bylo naopak.

Naposledy jste si v rodné zemi zahrál v roce 1998, vzpomínáte?

V Přerově to byla spíš taková společenská záležitost pro Občanské fórum. Jako poslední zápas beru spíš pražskou exhibici z roku 1990, kdy

jsem hrál proti Miloši Mečířovi. Ten s námi bude i v Ostravě, tak se nemůžu dočkat, až si s ním zahrāju debla.

V Ostravě se představí také Mats Wilander, s kterým jste v dubnu sehrál své první utkání před publikem po šestnáctileté pauze. Plánujete mu porážku oplatit?

Já to vážně neberu jako odvetu. S Matsem jsme si to užili. Především bylo fajn objevit se na kurtu po tak dlouhé době. Utkání sledovalo sedm a půl tisíce diváků a probíhalo to jako vždycky – on běhal a já se snažil tvořit hru a dostat se na síť.

Kolikrát týdně teď trénujete?

Záda už mě nebolí, tak vyběhnu na dvorec třikrát nebo čtyřikrát týdně. Hraju moc rád, protože mi tenis opravdu chyběl. Občas přetáhnu a trénuju klidně dvě hodiny. Vždycky na to ale druhý den doplatím, takže se to snažím omezit maximálně na hodinku denně.



Plánujete před ostravskou exhibicí intenzivnější přípravu?

To by byla hloupost, takhle intenzivní už mi to stačí. Můj trénink je už měsíce pořád stejný. Připravuju se a dávám pozor, abych se nezranil. Spíš zkusím co nejméně tréninků vynechat.

Borga, jedenáctinásobného vítěze grandslamových turnajů, vám za soupeře vybrala Česká sportovní. Je ještě někdo jiný, s kým byste si přál změřit síly?

Vždycky je dobré nastoupit proti těm nejlepším tenistům. Přál bych si například Rogera Federera, s nímž jsem ještě nikdy úderu nevyměnil. Ale určitě bych s Rogerem nechtěl hrát zápas. To by byla pěkná blbost. Mohli bychom si v klidu zaťukat, zahrát pár míčků. Třeba v Atlantic City jsem si zatloukal s Andym Roddickem, což bylo fajn.

LN – Michal Hořejší



Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04



Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com



Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 -	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský



Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)



Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.



Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI

(Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Divadelník Karel Kraus: Kdo říká, že bylo lépe, ztratil paměť

Čerstvý devadesátník Karel Kraus byl u toho, když se rodilo výjimečné moderní divadlo Otomara Krejči. Jako dramaturg a překladatel stál sice skromně v pozadí, ale Krejča v něm našel skvělého kolegu.

Nestraník a později chartista Kraus mohl za svůj život jen krátce dělat to, co si přál. Souznění Krause a Krejči bylo zvláštní i tím, že každý pocházel z odlišného prostředí – Kraus se narodil v intelektuální rodině a část dětství prožil ve Francii.

Váš otec spoluzakládal ČTK. Jak to tehdy bylo s jeho misí ve Francii ve dvacátých letech?

Otec dostudoval romanistiku a germanistiku v prvním roce světové války. Musel pak hned narukovat, jako velitel čety byl v Haliči raněn a za čas, pro neschopnost polní služby, odkomandován na cenzurní centrálu ve Feldkirchu, kudy procházely všechny tiskoviny a všechna korespondence adresovaná na celý Západ i odtamtud přicházející. Věděl tak o leccčem, co rakouský tisk nesměl za války publikovat.

Tam, přímo na švýcarských hranicích, se taky poznal a oženil s mou matkou a s ní se v říjnu 1918 vrátil do Čech. Poměrně záhy byl pak přijat jako redaktor do právě zřizované agentury ČTK a měl tedy podíl i na její příští podobě. Nový stát, politicky, vojensky i kulturně nejtěsněji vázaný na Francii, chtěl si pochopitelně zajistit odtamtud i přímé vlastní zpravodajství. Zvláště když prezident Masaryk se v r. 1924 chystal na onu dnes už památnou státní návštěvu.

Těsně před jeho příjezdem byl do Paříže vyslán otec, aby zpravodajsky „pokryl“ tu událost a zároveň tam zřídil odbočku ČTK. Čerstvě instalovaný korespondent jistě zažil v cizím prostředí horké chvíle, ale náročnou agendu zvládl patrně dobře, protože v Paříži zůstal ještě dalších pět let. Na šest měsíců jsme tam potom každý rok odjížděli za ním.

Alespoň jste se dobře naučil francouzsky, ne?

Kdepak. Chodil jsem leda k pekaři pro rohlíky, ale doma se mluvilo jen česky. A když mi začala škola, rozhodli se rodiče pro návrat. Kdoví, čím a kde bych dneska byl, kdyby se tenkrát otec rozhodl setrvat ve Francii, jak mu bylo nabízeno. V Praze se pak poměrně brzy stal šéfredaktorem Četky.

Otiskl se do vás tehdejší pobyt nějak zřetelně?

Často k nám jezdili příbuzní, měli jsme poměrně velký byt, tedy bydleli u nás, a spolu s maminkou jsem s nimi mnohokrát absolvoval povinný okruh největších pamětihodností – Louvre, Invalides, Versailles atd. Trochu jsem se přitom nudil a nic výrazného to ve mně nezanechalo. Vrcholem umění pro mne byl pohled Mony Lisy, sledující toho, kdo se na ni dívá.

Ale zážitek volného a samozřejměho pobývání v cizím prostředí s jeho nápadnými specifiky (nikdy jsem třeba nezapomněl zvláštní pach metra) ve mně zůstal a je pro můj životní pocit důležitý. Za Protektorátu a za totality mě téměř fyzicky svíralo, že z té naší ohrady není úniku.

A když jsem se do Paříže poprvé zas vrátil až po devětadvaceti letech, se zájezdem činohry Národního divadla na festival Divadla národů v roce 1956, po šedivé době fyzické i duchovní klaustrace, bylo mi vzrušením, blahem a pro krátkost pobytu až k zalknutí.

Patříte ke generaci, která zakusila mnichovskou zradu Francie a Anglie. Jak to na vás působilo?

Prožíval jsem ty události jako tehdy všichni. S nenávistí, se smutkem, v hluboké sklíčenosti. Teprve s odstupem jsem si uvědomoval bláhovost představy, že dvě světové mocnosti, přes všechno, co na papíře podepsaly, a samy dobře nepřipravené, půjdou do války nejen lokální jen proto, že my se ve vlastním pocitu vnímáme jako střed světa. Spíš bych řekl, že Anglie a Francie tenkrát zradily samy sebe. A to z nepředvídatosti, ze strachu postavit se reálnému nebezpečí čelem. (Jak si ostatně my počínáme i dnes.) A ti, kdo se nad Mnichovem stále rozhorlují, ať si na něj vzpomenou při diskusích, zda a kolik desítek vojáků poslat do konfliktu, který se nás netýká bezprostředně.

Naštěstí mě tou dobou potkal jeden z mála dobrých nápadů mého života: zajímat se, proč k tomu vlast-



ně došlo. Brzy jsem pak musel přijmout, že mnohé jsme si nadrobili sami: nešťastnou konstrukcí „státního národa“, přehlížením slovenských problémů, převážně nacionalisticky, až šovinisticky orientovanými vztahy k menšinám, zejména Němcům, ačkoli vydaly na dobrou třetinu všeho obyvatelstva. Trápí mě, že podnes jsme ze sebe neshodili břemeno pokřiveně chápané minulosti a stále nenacházíme dost odvahy vyrovnat se sami se sebou.

Co vás přivedlo k divadlu?

Co vlastně rozhodlo, neumím už poctivě pojmenovat. Divadlo jsem měl samozřejmě rád, jako tehdy před sedmdesáti osmdesáti lety snad každý. Původně převažoval zájem o hudbu, ale zřejmě jsem neměl dost nadání ani vytrvalosti. A když jsem se pak ve vyšších třídách začal trochu orientovat v kulturním životě, do něhož mě také o nedělních dopoledních vycházkách uváděl i tatínek, podlehli jsem sugesci proslavených inscenací E. F. Buriana, s rodiči jsem chodil na Voskovce a Wericha, ale nejsilnějším zážitkem byla patrně – v době španělské války – Frejkova *Fuente Ovejuna* v Národním.

Podobné dojmy mě přiměly sledovat soustavněji, co se v divadlech děje. A začal jsem psát referáty do *Studentského časopisu*, v němž začínal snad každý, kdo se později nějak uplatnil v kultuře. Do leccého mě v těch letech uváděl vždy iniciativní a zanícený kamarád Jan Kopecký. Dr. Josef Träger mě později přivedl do Umělecké besedy a seznámil s Jiřím Frejkou. Ale to už bylo hluboko v Protektorátu, kdy jsem po zavření vysokých škol pracoval v knihkupectví a nakladatelství, kam docházel i syn někdejšího předsedy správní rady

Vinohradského divadla Jiří Jahn, který se chystal nastoupit jako šéf do nedávno založeného Beskydského divadla v Hranicích.

Vydal jsem se tam s ním i se svou první ženou, herečkou. Získali jsme aspoň zkušenost ze zájezdové scény, která objížděla šestapadesát stací. Toto dobrodružství však zanedlouho skončilo „totálním nasazením“ a hned po okupaci si mě vzal za lektora Jiří Frejka na Vinohrady. V roce 1950 nás potom společně odtamtud partaj vyhodila.

Jak jste se vlastně našli s Otomarem Krejčou?

Otomara jsem poznal už v posledních letech Protektorátu, ale jen z jeviště, napřed kladenského, pak i pražského, když hrál u Jana Škody v Nezávislém divadle. Získal si pověst mimořádného talentu. Ihned po válce nastoupil pak Krejča k idolu svých začátků, E. F. Burianovi. Viděl jsem tam jeho *Cyranu* i *Kabrose*. To už jsem byl ve Vinohradském a Jiří Frejka mě jednou koncem jara nebo v létě 1946 pozval do svého vinohradského bytu, kde s tehdy pětadvacetiletým Krejčou dojednával angažmá.

Teprve tehdy jsem Otomara poznal osobně. Dodnes mi ovšem vrtá hlavou, proč si mne Frejka přizval. Jako lektor jsem do toho neměl co mluvit. Chtěl mít svědka zatím jen ústní dohody? Měl jsem se přiučit, jak se jedná s budoucím členem souboru? Frejka mě rád stavěl do různých mně „nepříslušných“ situací. Byl to jeho způsob zacvičování kandruse, a možná mě i trochu zkoušel. Nepřestávám mu za to být hluboce vděčný. A nevylučuju, dokonce to dnes pokládám za nejpravděpodobnější, že vlastním důvodem mohla být Frejkova předtucha: ti dva by si mohli asi docela rozumět.

Důkladněji jsme pak s Otomarem hovořili nejspíš až při zkouškách na Frischovu *Čínskou zed*, kterou Frejka neměl rád, ale vyhověl mému i Pleskotově zaujetí. Hru samozřejmě levá část tisku napadla (Frejka nám to ani náznakem nikdy nevyčetl) a Krejča s pozvaným autorem o našich poměrech a socialismu diskutoval. Úryvky rozhovoru později Max Frisch publikoval ve svém proslulém *Deníku*.

Jiří Frejka mě také vždy koncem sezóny pověřoval, abych Otomarovi, vytrvale přetahovanému Národním,

odchod rozmluvil a získal ho pro úkoly příští sezóny. Nenamlouvám si, že by Krejča pokaždé nakonec setrval jen silou mé argumentace. Jistě dobře tušil, že podobně inspirativního režiséra jinde nenajde.

Po partajně zintrikovaném konci Frejkovy vinohradské éry a vyhoštění skvělého režiséra do karlínské operety, ujal se mne, po několika měsících, Jiří Hájek, kamarád z protektorátních let, a octl jsem se na Barrandově, ovšem v podřízené funkci. S Krejčou jsme se pak setkávali jen zřídka a většinou náhodně.

Krejča mezitím odešel do Národního – a vy jste se tam nakonec objevil taky. Dokonce – jako nestraní – ve funkci dramaturga.

Mezitím jsem „udělal kariéru“ u filmu, asi po čtyřech letech jsem se stal hlavním dramaturgem populárně vědeckého studia. (Ta práce mě docela bavila.) Jenže po divadle se mi nepřestalo stýskat, a tak jsme se spolu s Jaromírem Pleskotem dostali, zásluhou Evy Soukupové, která tehdy řídila divadelní odbor na ministerstvu, do Divadla satiry a estrády (dnešního ABC) s pověřením proměnit je na normální divadelní scénu.

Zkusili jsme to nejprve, a velmi úspěšně, s *Limonádovým Joe*, jenže mezitím už bylo „naše“ divadlo přičteno zas Janu Werichovi, který neměl kde hrát. Ponechal si mě laskavě u sebe, ačkoli dramaturgicky nebylo vlastně do čeho píchnout. Divadelní program i provoz inspirovala především jeho paní Zdena. Zato jsem ovšem zažil mnoho pěkných podvečerních sezení ve Werichově šatně. A do té trochu selankovité atmosféry přišlo nečekaně Otomarovo pozvání do Národního.

Právě byl jmenován šéfem činohry, ale nejdůležitější bylo, že právě taky skončil dvacátý sjezd sovětských bolševiků, který nebezpečně rozkymácel představu Stalina jako modly. To byl snad za celých čtyřicet let totality jediný moment, kdy někdo s mou kádrovou výbavou mohl proklouznout jen na chvíli pootevřenými dveřmi tehdy narudo natřené kapličky.

Jaký jste měli program? Na co a s jakým záměrem jste chtěli sáhnout nejdříve?

Program jsme neměli žádný. Jednak z nechuti k proklamacím, jednak aby-

chom se vyhnuli ideovým frázím, bez nichž se tenkrát žádný pracovní rozvrh nemohl obejít. Já se ovšem bál zatuhlé oficiality v instituci na můj věk (bylo mi šestatřicet) přestárlé, obrozeneckým duchem ještě prosycené a dobou dávno překonané, která měla navíc pověst nezvládnutelné mašinerie. Uklidňovalo mě, že Otomarovi bylo z duše protivné, jak Mistři předhazují obecnstvu drobkou svého umění, jejich lpění na tradici zaštiťované rutíně.

Měl také zjevnou, i když ještě nezformulovanou ambici udělat z Národního normální živé a současné divadlo. Ale protože v důležitých chvílích se zpravidla všechno semele jinak, první týdny po nástupu naprosto zalehl neodvratný a kulturní dohodou dávno sjednaný zájezd činohry Národního divadla do Paříže, jak jsem se o něm už zmínil. Letargie provázející odchod minulého vedení postihla i zájezd. Nikdo pro něj nehnul ani prstem, a na mně teď bylo, abych všechno stihl do čtrnácti dnů.

Samozřejmě ve francouzštině: projevy, obsahy her, informace o divadle a hercích, historii Národního apod. Byla to zkouška ohněm stimulovaná vidinou Paříže. Přitom jsem už léta neopustil zdejší klec, takže neměl ani tušení, jak to v dané chvíli na místě chodí. Naštěstí, po této stránce, dopadl zájezd docela dobře.

Co jste v Paříži viděl a poznal, obrazilo se pak ve vaší práci?

Nepřímo, nečekaně, avšak zásadně. Nejvíce na mne zapůsobilo, do jaké míry je Francie, nejen v divadelnictví, ale v celé kultuře suverénně a jako by přirozeně soběstačná. (O pár let později to už neplatilo.) Vracel jsem se tehdy s přesvědčením, že i my se musíme především postavit na vlastní nohy.

Nečekat, až se změní poměry, nekonzumovat jen sovětský import, nespolehat ani na repertoární rozinky ze Západu, a hlavně nespokojit se s tím, jak píší někteří rutinovani domácí autoři. Musíme zkrátka najít, získat a třeba i vydupat ze země nové původní dramatiky, má-li si ta budova u Vltavy dál ponechat svůj název. Kde je ale vzít, jsem zatím nevěděl. Hned jsem pro bláznivý nápad získal i Otomara. Nikdy ho pak nezradil, patronoval všechny pokusy, sám se vždy ujímal režie nové české hry, většinou za cenu

rezignace na nějaký slavný titul ze světové klenotnice.

Proč jste uváděli hlavně básníky – Hrubín, Topol a koneckonců i Kundera nebo Heyduk?

Protože o rozené dramatiky byla u nás vždycky nouze. (Neplatí to ovšem o Topolovi.) A protože jsme nevěděli, jak realizovat své odhodlání, svou touhu, svůj program, chcete-li. Byla to prostinká, a snad i prostoduchá úvaha. Silou českého písemnictví je povětšinou básnické slovo. Barokem, Máchou, Erbenem počínaje, až k Halasům, Holanům a Zahradnickům, o dalších nemluvě. Vzpomněl jsem si, jak Hrubín překrásně přeložil Hausmannovo pohádkové drama *Lilofee* a kdysi projevil i zájem o divadlo.

Sám později vylíčil, jak jsme za ním zašli, slovo dalo slovo, z jeho původního nápadu nezbylo takřka nic, a po půlroční oboustranné dřině vznikla *Srpnová neděle*, nikoli dramatický skvost, ale současná hra nesená krásným, přirozeně znějícím jazykem a místy brilantními dialogy. Druhou polovinu neuvěřitelného úspěchu u obecnosti je třeba připsat na konto režiséra a zcela oddaně spolupracujících herců.

Kdy se podle vás dařilo nejlépe uskutečnit představy té Krejčovy dílny? V Národním, nebo v Divadle za branou?

Těžko říct. Krejčovu éru v Národním mohou dnes pamatovat už jenom starci. Vždyť i na první Divadlo za branou vzpomínají leda ti, kdo jsou aspoň jednou nohou už na penzi. Základy a zásady všeho dalšího vznikly v Národním. Ačkoli to pořád ještě byla ta padesátá léta a zdálo se, že strana číhá na každou Krejčovu premiéru s pocitem ohrožení. Také staromilství četných opor souboru mělo tuhé život.

Ilustruje to případ *Strakonického dudáka*. Krejča jemnými a zcela konzistentními zásahy do textu „českého Shakespeara“ (jak se tehdy psávalo) ztlumil poněkud zápecnickou polohu Tylovy báchorky a vyzdvihl přitažlivost i nebezpečnou svůdnost cizího světa, který ovšem za našich dnů byl normálním lidem nedostupný. Tak se trochu folklorní klasika proměnila v téměř současnou hru. Chtěli jsme pro tu koncepci získat spolupráci

tehdejších národních umělců: Jiřího Trnky, Václava Trojana, Františka Hrubína. Jeden po druhém se vymluvili – báli se sáhnout na poklad strážný Zdeňkem Nejedlým.

Krejča se ovšem nevzdal a scénografii svěřil Josefu Svobodovi, retuš veršů Zdeňku Urbánkovi, hudbu mladému Janu Bedřichovi a kostýmy, které v součinnosti s baletním sborem vytvářely „živou výpravu“, sochařce Ludmile Vojířové, která se pak po letech stala mou druhou ženou. Kritiky byly většinou pohoršené, v divadle s námi skoro nikdo nemluvil, ale obecnost chodila houfně a inscenace přesáhla stovku repríz.

Myslím, že právě *Dudák* (vedle častěji připomínané *Drahomíry, Rakka, Romea a Julie*) předurčoval interpretační přístup, pojetí aktuálnosti a obrazivý náboj příštích Krejčovských režii až někde k *Lorenzaccioví* a dál.

Nepřipadá vám, že režiséři jsou dnes sebevědomí individualisté, kteří dramaturga ani nepotřebují?

Že režiséři promýšlejí svou představu sami a chtějí mít plně v rukou i její realizaci, je přirozené. Předstoupit před soubor s neucelenou a nevlastní, jen osvojenou koncepcí znamená znejistit soubor, oslabit jeho zájem a důvěru. Proto jsem vždycky pochyboval o úloze a potřebě dramaturga, zejména tam, kde se s režisérem setkává jen ze své funkce, z nahodilé okolnosti společného zaměstnavatele.

Sám jsem měl štěstí, že jak u Frejky (kde ovšem šlo víc o vztah mistra a učně), tak u Otomara (kde bylo obvyklejší vzájemné podněcování) všechno vycházelo ze základní shody v pojetí a poslání divadla. A protože nebylo třeba se dohadovat o samé podstatě, podobalo se to víc společnému, léty a zkušenostmi prohlubovanému „cítění“ divadla.

Dovedl byste říct jednou větou, co je pro vaše divadlo nejpodstatnější?

To sotva. Ale zkusím to co nejstručněji a hodně nahrubo: Odpovědnost vůči obecnosti i souboru. Odpovědnost za smysl dramatického příběhu, za to, že probudí, oživí či prohloubí vědomí a zprostředkuje zkušenost o něčem významném pro lidský život (zejména jde-li o něco v dané chvíli zasutého či opomíjeného). Odpovědnost vůči dramatikovi, který je vždy váženým partnerem, nikoli podomkem. To-

těž platí o hercově vztahu k postavě a k souhrně, k duchu představení.

Co vás přivedlo k podpisu Charty 77?

Pochopitelně souhlas s textem a vztah k některým prvním signatářům a mluvčím. Přesto jsem trochu váhal – matčina těžká nemoc, nedokončená práce pro cizinu, která mě vlastně živila, a jistě i strach z nepřijemnosti. Měl jsem tři roky předtím sérii výsledků a sledovaček. Když ale iniciátory Charty, mezi nimi mé přátele, začali zavírat, nešlo dál otálet.

Víte, kdo vás udával? Díval jste se do pardubického archivu?

Nechci po tom pátrat. Někdy to beztak vyjde najevo docela náhodně. Při jednom výslechu se vrtali v mých vztazích k Francii. A prý že se mi už ve škole říkalo Šarlí. Nebylo to pravda. A po letech, už po Listopadu, jsem přišel na setkání s několika zbylými spolužáky a hned u dveří hlaholí jeden z nich, úspěšný lékař: Ahoj, Šarlí! Až v tom okamžiku mi došlo, že na gymplu mě tak občas ironicky oslovil jedině on.

Napsal jste, že Otomar Krejča musel vlastně stále začínat znovu. Ale to platí i pro vás. Jak jste se s tím vyrovnával?

Na rozdíl od Otomara jsem neviděl v divadle celý svůj život. Když mě poměry čili partaj zahnal jinak, snažil jsem se to brát jako příležitost něco poznat, něčemu se přiučit – ať už v filmu, v Divadelním ústavu nebo, ještě za okupace, v knihkupectví. Nejhuř bylo, když zavřeli Divadlo za branou. To jsem nesměl dělat ani příručního v antikvariátu, abych nepoškodil socialistickou kulturu.

Divadlo za branou, které jste založili, trvalo jen pět let, ale proslavilo se doma i v celé Evropě. Proč je tedy komunisté po roce 1968 zavřeli jako jedině z českých divadel?

Právě proto. Byla to samozřejmě vleklá, zamotaná a ostudná historie. Jsem ale přesvědčen, že hlavní důvod byl neuchopitelný, a přitom prostý: Celkový „duch“ divadla vycházející z repertoáru, způsobu práce, nepodbíživých inscenací se silným metaforickým a emocionálním nábojem. Nelíbila se jakási profesionální opravdovost a soustředění na podstatné otázky lidské existence. A také, možná především, nechota přizpůsobit

se normalizačním poměrům a požadavkům.

Ani ne tolik ze vzdoru, jako z vědomí, že ustoupit z místa, na němž stojíme, znamená opustit to, čemu věříme a chceme dělat. Tedy ztratit smysl. Proto nás neměli rádi ani mnozí kolegové; také se nás nikdo z nich nezastal. Jen z ciziny docházely, marně, desítky a desítky protestů od nejvýznamnějších umělců a intelektuálů. Jenže normalizátoři mívají hroší kůži.

Co vás přimělo k obnově Divadla za branou v roce 1990?

To víte, že jsme si uvědomovali nakřáplou komičnost sedmdesátníků, kteří se chystají začínat znovu. Krejča se však vrátil z ciziny nabitý zkušenostmi a zjevně toužil dát je divadlu, v němž se cítil nejšťastnější a po němž se mu nikdy nepřestalo stýskat. A měl jasný záměr: vychovat několik mladých herců a režisérů, kteří by divadlo brzy převzali a vedli je, jak doufal, v duchu jeho specifické poetiky.

Jenže hned se začaly vršit překážky: Náhly hluboký a obecný propad

zájmu o divadlo; záplava spotřebního kulturního i „kulturního“ zboží ze Západu a hlad po něm; po soumravných letech normalizace záliba v pestrých a šokujících projevech nastupující postmoderny a vše přehlušující potřeba bavit se stůj co stůj, i tím nejpustším způsobem. Ani na naší straně nebylo všechno v pořádku. Repertoár náročný (měli jsme po všem, co jsme už zažili, ztratit tvář teď, v čase svobody?), inscenace se nedařilo vždy a ve všech rolích prosadit herecky, příznakem doby bylo i to, že jsme přes několik pokus nezískali schopného a poctivého ekonomu.

Nejhorší byl ovšem někdy až katastrofální úbytek obecnosti. Konec byl pak ještě víc sklíčující než kdykoli dřív. Lhostejnost ministerstva, o níž je těžko uvěřit, že nebyla cílená, nás hodila – jako první ze všech divadel! – napospas transformaci, kterou se nepodařilo v celém divadelnictví vyřešit podnes. S velkým zklamáním si po každé připomínám, že pod výnosem, kterým se ruší Divadlo za branou II, je podepsán Pavel Tigríd.

Jste zklamaný z polistopadového vývoje?

Kdo říká, že to bylo dřív lepší, je buď rabské povahy, nebo ztratil paměť. Nezapomenu na pocit skutečného štěstí, který mě zavalil, když mi bylo po celých nekonečných padesáti letech dopřáno poprvé znovu zakusit svobodné poměry. Jinak si do značné míry sami můžeme za to, že se demokracie brzy zvrtna, stala se krycím názvem podnikatelského konsorcia.

Chci ale věřit, že jednou se někdo úspěšně pokusí vrátit politice její poctivý význam a pochopí, že Evropa je naším velikým tématem: jako domov, jako společenství, jako živá kulturní síla. A že dnes nastupující generace překoná stále recidivující smýšlení nacionalismu, jehož mentalita i projevy sejí jen hrůzy, i když se maskují vlastenectvím, předstíranou suverenitou apod. Pokud se ovšem člověk, i s celým svým světem, za čas, ale definitivně, nepropadne do kybernetické virtuality.

LN / 2010 Jana Machalická

Sestra malířka Mère Geneviève Gallois

Francie mne již inspirovala mnohokrát: ať svou kulturou, rozmanitou krajinou, jídlem – hlavně pestrostí různých sýrů a vín –, technickým pokrokem, filozoficko-duchovními směry a pohledem na život... Nejvíce ze všeho mne však vždy motivuje, ale taky překvapuje, na poli křesťansko-církevním. O tom jsem již napsal několik textů: *Vive la France catholique, Liberté – égalité – fraternité, Vive la France monastique* nebo *Společenství*. Nebudu se tedy opakovat a jdu rovnou k věci, k čemuž mne povzbudila má letošní několikadenní návštěva v klášteře sester benediktnek v Jouques poblíž Aix-en-Provence.

V tomto klášteře jsem byl již minulý rok a letos jsem si přál znovu zde prožít několik dnů ve společenství šestapadesáti nesmírně živých, pracovitých a veselých sester, které navíc překrásně zpívají liturgické modlitby. Co jsem však loni nevěděl, v klášteře se nachází muzeum obrazů dnes již ve Francii slavné malířky sestry Geneviève Gallois, která byla členkou tohoto řádu. Byla současnici Paula Cézanna a její obrazy připomínají nejen jeho styl, ale jsou taky skutečnými skvosty impresionismu. Umění není zrovna má silná stránka, ale časté návštěvy obrazáren, galerií či výstav ve Vídni mne přece jen již něčemu naučily. O impresionistech jsem toho již viděl a četl hodně. A taky výklad řeholní sestry Marie Magdaleny o tom, že styl malování sestry Geneviève je pokračováním těch nejčistších, nejoriginálnějších a nejzácnějších počátků impresionismu, mne nepřekvapují. Co mne však překvapuje, je skutečnost, že

se v souvislosti s impresionismem o této malířce málo ví. Důvod je však zřejmý. Sestra Geneviève tvořila svá díla v klášteře, tematika jejích obrazů nacházela půdu v jejím klášterním působení a obrazy se posléze taky staly majetkem kláštera. Jak se však ze slov odborné průvodkyně dovídám, dnes jsou tyto obrazy neprodejné, mají nesmírnou uměleckou cenu a jejich důkladná evidence je střežena francouzským ministerstvem kultury a nejvýznamnějšími obrazárnami.

Již jako dítě byla nadaná. V první části čtyřdílného prostoru muzea, ve které se nacházejí obrazy čistě impresionistické, je i několik obrazů, které namalovala ještě jako deseti či jedenáctileté dítě. Jsou to hlavně portréty jejích nejbližších – rodičů, hlavně však babičky, kterou milovala a jejíž podobizna se táhne v různých obměnách ve všech místnostech. Pak jsou to obrazy jiných příbuzných, přátel, obrazy přírody či historických památek. U jednoho obrazu zůstala průvodkyně stát a dlouze vysvětlovala výjimečnost toho díla. Je to pohled na slavný akvadukt Pont du Gard blízko Avignonu. Tento vodovodní most je sice centrem tohoto obrazu, je však úplně jakoby v mlze, v pozadí všeho ostatního: budov, stromů, krajiny kolem, oblohy. „U tohoto obrazu, který namalovala jako jedenáctileté dítě, je nesmírně zajímavá a vzácná trojrozměrnost celé kompozice,“ vysvětluje sestra Marie Magdalena.

Kdo byla tato malířka? Marcelle Gallois se narodila v roce 1888 v Montbéliarde (kraj Doubs). Protože od útlého dětství malovala a měla očividný talent, poslali ji rodiče do školy krásného umění v Montpellier. Když se její rodiče v roce 1909 přestěhovali i s rodinou do Paříže,

pokračovala ve studiu umělecké tvorby a kreslení na téže škole v Paříži. V tomto období, to jí už bylo přes dvacet let, se začala věnovat svému vlastnímu stylu malování a vrozený instinkt k impresionismu opustila. Pocházela z katolické rodiny, v té době však vládla v Paříži a celé Francii silná antiklerikální atmosféra projevující se především ve všech oborech státní správy. Její otec byl tehdy úředníkem a této proticírkevní náladě se podřídil. Tu pak přenášel do rodinné atmosféry a výchovy dcery Marcelle. Její obrazy z této doby jsou vesměs odrazem této nálady: obrazy tlustých a pochmurných kněží chovajících se panovačně vůči svým ovečkám – chudým a pokorným věřícím –, obrazy obézních či úzkostlivě vyhublých řeholních sester. V jednom případě se zrcadlí honosný život finančně a materiálně zajištěných sester, z těch vyhublých se zase staly rigorózní a panovačné řeholnice, protože askeze se stala jejich cílem, a ne prostředkem ke svatosti. Dále pak obrazy starých dam modlících se okázale růženec v kostele, demonstrierujících tak svou zbožnost, a obrazy nesympaticky vypadajících věřících během bohoslužeb. Tyto kritické obrazy – dnes bychom snad mohli říct určitého pokrytectví v křesťanství – malovala sestra Geneviève v době, kdy byla nejen infikována proticírkevní výchovou, ale – dle jejích slov – kdy byla ještě ateistkou. Pod vlivem své přítelkyně se však začala zajímat o křesťanství, navštěvovat katolické bohoslužby. Při jedné takové bohoslužbě v roce 1917 právě v kostele sester benediktinek v Paříži dochází k jejímu obrácení, konverzi ke křesťanství. Tato konverze byla tak silná, že se rozhodla k radikálnímu kroku – plnému zasvěcení Bohu a vstoupila do té řehole. První roky řeholního života ve snaze maximálního ztotožnění se s Řádem zanechává malování. Avšak vnitřní přetlak, dar, který dostala při narození do vínku, touha po malování časem zvítězila. Od té doby až do své smrti již pak malovat nepřestala. Maluje vše to, co ji inspiruje, je svobodná, nemusí malovat na zakázku či přání. A tak nejčastějšími motivy jsou právě scény z každodenního řeholního života, včetně těch nejbanálnějších. Maluje však taky obrazy „důstojné“ – řeholnice při modlitbě, slavení Eucharistie, zpěvu či jiných duchovních činnostech. U všech těchto obrazů je však evidentní nejen určitý druh humoru, ale navzdory konverzi ke křesťanství pořád přetrvávající určitá kritika, skoro až zesměšňování některých křesťansko-duchovních praktik. Ten kritický pohled na církev, který zdědila po otci, jí již nikdy neopustil. Přes to všechno, že tuto kritiku v sobě měla, jí její představení tolerovali a brali takovou, jaká byla. Její obrazy se stávají součástí různých výstav, její jméno je čím dál častěji skloňováno v kultuře, v odborných uměleckých kruzích a časopisech. Kdyby v tomto momentu chtěla sestra Geneviève odejít z kláštera – a důvodů k tomu měla dost, protože mnoha sestrám a kněžím se její kriticko-karikaturní pohled na církev nelíbil –, stala by se okamžitě nejen slavnou, ale i bohatou, neměla by ten druh problémů, se kterým se setkává mnoho jiných řeholních sester či kněží, kteří opustí v pokročilém věku klášter či kněžskou službu a musí začít budovat od nuly své materiální zabezpečení.

Ke sklonku života maluje sestra Geneviève momenty ze slavení Eucharistie. Zachycuje naduté tváře kněží, obézní těla duchovních, obrazy jsou černobílé. Kontrasty jsou voleny záměrně. Nejsvětější, nejvíce zářící body na těchto obrazech jsou místa, kde se v rukou kněží nachází

konsekrované tělo Kristovo. Sestra Geneviève tím chtěla vyjádřit Boholidskost církve. Církev – řady biskupů, kněží a řeholníků – tvoří slabí lidé, kteří mnohdy svým chováním pohoršují. Pokud však navzdory své slabosti myslí svou účast v církvi upřímně, jsou právě tyto momenty okamžiky duchovních zážitků a zázraků.

Poslední roky svého života se věnuje sestra Geneviève malování velkých vitráží, které dnes zdobí některé francouzské chrámy. 6. října 1962 dokončuje vitráž do kostela Petit Appeville znázorňující sv. Petra a sv. Pavla v abatyšském kostele v Limonu v Paříži. O několik dnů později náhle umírá. Pohřbena je na hřbitově sester v Limonu.

Na začátku jsem napsal, že mne mnohé ve Francii již léta fascinuje a inspiruje. Sestra Geneviève, ale i společenství sester a církve, ve kterém žila a umělecky tvořila, mne po letošní návštěvě fascinují taky. I když měla silně kritický štětec a myšlení, řád ani církev ji ze svých řad nevyloučily. Nechaly ji svobodně žít a dělat to, k čemu dostala od Boha talent. Její vizionářské malování tak bylo projevem nejen její svobody, která byla respektována, ale stalo se zároveň měřítkem tolerance a vysokého stupně lidské vyspělosti a zralosti řeholního společenství. Kéž takových společenství je i v naší republice pořád víc a víc...

Peter Žaloudek, květen 2010

Mauthausen 2010 z jiného pohledu

Již delší dobu se pravidelně účastním vzpomínkového aktu v bývalém koncentračním táboře v Mauthausenu. Až do dnešního roku bylo tradicí, že pietní akt u společného československého pomníku, který byl před pár lety vzorně zrestaurován, byl vykonán společně ve své době výkonnými velvyslanci České a Slovenské republiky v Rakousku. Tento rok ale došlo ke změně, místo slovenského velvyslance, který se k pomníku dostavil později, promluvil také k shromážděným český komunistický politik Miloslav Ransdorf. Mluvil v podstatě rozumně, bohužel jeho doprovod, dáma či lépe soudružka, si k citaci vybrala z díla známého českého básníka poplatnou báseň tehdejší doby reálného socialismu. Bylo mi velice smutno, ale když jsem se rozhlédla, dařilo se stejně i mnoha dalším lidem kolem mě. Později mě napadla pořůchlá myšlenka, opravdu se slovenský velvyslanec pouze opozdil, nebo se chytré z této nepřijemné situace vyvlékl, což český velvyslanec udělat nemohl. Alespoň jsme si všichni, jak bylo vždy zvykem, zapívali společně českou a slovenskou hymnu.

Nás, vídeňských Čechů, bylo v zástupu u československého pomníku velice málo, ale v porovnání s minulým rokem poměrně hodně, asi deset osob, i přesto, že se pravidelná účastnice paní Trsáková omluvila, další, jako paní Brůha, pan Kolín a pan MUDr. Petřík, nejsou již mezi námi. Při této příležitosti jsem si vzpomněla, že poslední výprava vídeňských Čechů (myslím, že ji vedl již také nežijící architekt DI Česka a byla organizována Menšinovou radou) se uskutečnila v roce 2000 v předvečer oficiální vzpomínkové trýzny. Příkládám dva obrázky k porovnání, kolik nás tehdy bylo. Po roce 2000 pokládalo věnce k našim krajanům deskám pouze české a k některým i slovenské velvyslanectví. Pravidelně pokládá věnce k desce brněnských akademiků a československého pomníku Rakousko-česká společnost. Od roku 2005, kdy byla slavnostně odhalena pamětní deska herci a písničkáři Karlu Hašlerovi v bývalém

krematoriu, pokládá zde pravidelně věvec iniciátor desky Kulturní klub, také Rakousko-česká společnost a české velvyslanectví. Podle finančních možností nezapomíná KLUB i na jiné české památní desky a československý pomník.

Chápu, že lidé stárnou, a tak se nemohou této namáhavé cesty zúčastnit, rovněž oslava svátku matek, která je ve stejný den, rozhodně návštěvě bývalého koncentračního tábora nepřispívá a zorganizovat zájezd v neděli pro školáky Komenského školy bude v dnešní době jistě obtížné. Ale pokud se ještě jako vídeňští Češi cítíme a žijeme, přece jenom bychom neměli zapomínat a nechat tyto desky osiřet.

HB



Výprava vídeňských Čechů - Mauthausen 2000



Mauthausen 2009: Josef Klat a Walter Beek, dva čeští vězni, kteří přežili. Poprvé v tradici vzpomínkových pochodů nese místo bývalého vězně vězeňskou vlajku školačka z Mauthausenu

Má první lázeňská kúra

Je vždycky těžké obdarovat někoho, kdo vlastně všechno už má, ale tentokrát se mamča trefila úplně přesně. Jako kdyby tušila, že jsem prostě jen unavená a že si přeji být aspoň chvíli sama, od lidí, vyčistit si dušičku, uspořádat myšlenky a prostě si jen v klidu někde odpočinout. Jo, tentokrát se mamča trefila absolutně do černého, když mi s dobrým úmyslem a lehkým nádechem ironie darovala poukaz na týdenní pobyt v lázních Luhačovice za účelem regenerace kloubů a zad. Pravda, mladší už nebudu, a tak jsem se bezmezně těšila už od podzimu.

Konečně tedy byl 22. březen a já jsem s Bobíškem (Bobíšek je mé první vlastní autíčko značky VW Lupo, také důvěrně nazýván Lumpík) vyrazila do světa. Můj starší se muž vybral již dopředu několik tras, a protože jsem dobrodruh a jezdit jen po dálnici mě opravdu, ale opravdu nebaví, rozhodla jsem se pro zelenou variantu a jela jsem moravskými dědinami. Musím se přiznat, že jsem se považovala za hvězdu, neboť mapu jsem sice s sebou měla, ale nepoužila jsem ji ani jednou. Já si tu náročnou trasu Břeclav – Hodonín – Strážnice – Uherské Hradiště – Uherský Brod – Luhačovice pamatovala. A to považte, v mých letech!

Mým sebevědomím bylo záhy jemně otřeseno, ale opravdu jen jemně, a to ve chvíli, kdy jsem minula první ceduli Luhačovice. To, co jsem viděla, mě málem dostalo do nehlubokého příkopu u silnice. Jsem rodilý lázeňák a tak očekávám načančanou vesničku, městečko, místečko nebo cokoli podobného. To, co jsem ale viděla za jízdy, bylo o něčem jiném. Obyčejná vesnice, pár ušmudlaných baráčků a dva nebo tři paneláky. Nikde žádný lázeňský dům, nikde kavárnička a hlavně nikde žádní lázeňáci. Ty já bezpečně poznám, mám léta tréninku! A tak jedu a jedu a jen si říkám, že snad to bude lepší. V tom okamžiku cedule oznamující konec obce Luhačovice. Mé sebevědomí nadále trpí. Otočit se nedá kde a tak jedu s malým broukem pochybností dál. Má odvaha byla odměněna a já se v duchu chválím, vždyť jsi to věděla. Proč se občas neobelhávat? Dojela jsem do těch pravých Luhačovic – hurá.

Bydlela jsem v hotelovém lázeňském domě Morava a věděla jsem z internetu, že tento dům stojí na kopci u lesa. Našla jsem to snadno, můj orientační smysl je opravdu dobře vyvinutý. No, na druhou stranu to snad nelze nenajít, těch lázeňských domů tam zase není až tak příliš. Ale co by člověk pro pohlazení vlastního ega neudělal.

Poté, co jsem zaparkovala, se mi naskytl první obrázek, na který jsem musela myslet celý ten krátký týden. Lázeňský dům Morava stojí opravdu na kopci a vedou k němu schody. Asi čtyřicet schodů, než dojdete ke dveřím, a pak dalších dvacet, než dojdete na recepci. Nikde žádná bezbariérová rampa, nikde nikdo, kdo by s kufrem pomohl. No dobře, myslela jsem si, mám zaplacenou kúru na regeneraci zad, třeba je to taktika, když už jste se přijeli léčit, tak přece nebudeme léčit něco, co ještě není úplně zničené. Takže hezky jsem ty schody i s tím kufrem (a kdo mě zná, ví, že na týdenní pobyt je můj kufr dostatečně narvaný a tudíž dostatečně těžký) vylezla. Jak říkám, pokud mě do této chvíle záda nebolela, teď mě bolela na sto procent. Na druhou stranu musím ale přiznat, že jsem na tom ještě dobře. Ten staříčkový pár, co šel přede mnou, to měl asi o poznání těžší. Těm se těžko šlo do schodů i bez kufrů, natož pak s nimi. Pán byl inženýr a báječně nahluchlý. Stál přede mnou na recepci a snad jako jediný na tom patře neslyšel pokyny recepční. Hezky to začíná. Čekám, až si pan inženýr zapne sluchátko a s recepční to vyřídí, a krátkým si dlouhou chvíli okouněním. Jak to tak odhaduji, věkový průměr tak pětasedesát let. Hurá, týden s důchodci. Vlastně mi to ani moc nevádí, já hodlám odpočívat a číst a kúrovat se a nechávat se rozmazlovat. Konečně to pan inženýr vyřídil a za odměnu směl ty kufry zase snést zpět, protože bydlí v jiné budově. Já ne, já bydlím tady. Kufr

tedy zpátky ze schodů tahat nemusím. Jak umí malé výhry osladit chvilku.

Dostala jsem pokoj číslo 19. Doprava a nahoru. Dojdu teda doprava a zjistím, že jsou tam zase schody. Vracím se na recepci a poněvadž jsem holka všímavá, vyvezu se výtahem do prvního patra, abych zjistila, že do staré části, tam kde mám pokoj já, žádný výtah nejede a ty schody mě neminou. Opravdu začínám mít pocit, že se jedná o taktický útok na má záda.

Pokoj je docela v pohodě, takové to typicky lázeňské zařízení z éry socialismu. Hnědá skříň, narudlý koberec a zelené křeslo. Ale je tu čisto a hlavně dostatek místa. Takže vybalím a po náročném trtošení Moravou usínám.

Podle pokynů recepce patřím do druhé šichty, co se stravy týče. To znamená v 6:30 snídaně, ve 12:45 oběd a v 18:30 večeře. A prosím, pokud to jde, přesně. Ne že by mi už nic nedali, ale jak jsem posléze zjistila, o zbytky je u stolu veden tichý boj. V půl sedmé jsem teda v jídelně, která svým šarmem připomíná závodní jídelnu. U dveří stojí servírka, bere mou kartičku do ruky, chvilku se dívá do zasedacího pořádku, podívá se na mě a pak spustí jak na debílka. Tady budete hezky hačat, tahle kartička tu zůstane a ráno dostanete takový papírek, kde si objednáte jídlo na dva dny dopředu – na středu tedy, dneska máme pondělí, víte. A ty tlustý čísla potom dáte do tady tý tabulky. Rozumíte mi. Asi na ní opravdu koukám jako malý debílek, ale ten její tón mě tedy dočista odrovnal. Pro jistotu kývám hlavou a nezmohu se ani na maličký protest, že můj mozek je opravdu v pořádku. Po dobu pobytu jsem zjistila, že tento tón je vlastní asi devadesáti procentům personálu. Nejspíše to mají nacvičené – komunikace s pacientem. Já jsem mlčela a myslela si své. U stolu sedím s dvěma páry kolem sedmdesáti let. Ten pán vedle mě má sluchátko na uších a je po mrtvici. Samozřejmě se musí nejdřív zjistit, s kým má člověk tu čest sedět u stolu. Mrtvička, infarkt a cukrovka. Přičemž já očekávání dost zklamou, mně nic není. Mrtvička mi pořád říká slečno a když ho opravím, tak říká, že vypadám na slečnu. Začínám mít podezření, že po té mrtvičce nejen že neslyší, ale že ani nevidí. K večeri je nedefinovatelné něco a já už se těším na snídani. Ta servírka, co má dojem, že jsem imbecil, říkala něco o jogurtu a stole. Takže po zkušenostech z různých cest se těším na švédský stůl. Aspoň jednu noc jsem se těšila. Ráno, respektive pro mě v poledne, poněvadž pod mým pokojem se dělají procedury a spouštějí se v půl šesté vany, které dělají nepříjemný hluk, jsem tedy plna nadějí šla zase do té šarmantní jídelny – a opravdu stál tam jogurt. Stál, opuštěně, úplně sám. Kde nic, tu nic. Bylo mi ho líto, nebo spíše bylo mě mi líto. Nedalo mi nepřemýšlet o tom, jak jsem rozmazlená osůbka a že v Africe nemají děti co jíst. Já tady skuhrám nad opuštěným jogurtem. Asi bych se měla stydět.

U jídelního stolu talířek a na něm pět mini másliček, pět mini marmelád, pět kousků chleba, pět rohlíků. Přesně odpočítáno, přesně přiděleno. Jak na pionýrském táboře. Začala jsem být nostalgická. Manželky se asi navzájem hlídaly, zda někdo nesní více než přidělenou část a když nesní, tak ...táto, vem to... s omluvným úsměvem... ke kafíčku. Mě by teda zajímalo, jak chutná máslo nebo marmeláda ke kafíčku. Ještě teď musím přemýšlet nad tím, zda pijou kafíčko, malíček si namáčejí do té pidi marmelády a říkají, jak je to báječná kombinace.

Po zážitku se snídání a jak to tak odhaduji, zkušenými lázeňáky (mimochodem jsem lázeňský talent, během po-

bytu jsem se naučila u stolu měnit buchty za pomeranč) mám svou úplně první proceduru. Čistá jak lilie dojdu na místo určení (můj orientační smysl opět bodoval) a první, co je, tak ta paní v bílém na mě začne mluvit zase jako na blba s inteligencí houpačičího koně.

Později jsem zkoušela zkoumat v zrcadle, zda opravdu nemám tento týden debilní výraz. Nic jsem nenašla, a tak je na vás posoudit, zda se tvářím i v běžném kontaktu jako lehce přiblblá.

Jako první jsem dostala hned vynadáno, že jdu pozdě. Měla jsem to na 8:50 a byla jsem tam podle mých hodiněk v 8:45. Ta postava v bílém ale povídala, že je pozdě, protože na jejích hodinách je už 8:50 a to už jsem měla být dávno ve vaně. A tak se snažím jí vysvětlit, že na mých hodinách je opravdu 8:45 a dozvím se, že ona má středo-evropský čas. No já teda taky, nebo že by mi něco z patra do patra uniklo?? Dobře, moudřejší ustoupí a koneckonců jsem tu na odpočinek a ne na dohadování. Vlezu do vany (vřele doporučuji uhlčitou koupel) a poslouchám rádio. Ha, a co neslyším, právě je osm hodin a čtyřicet osm minut. To bílé stvoření stojí vedle vany a ani necukne. A pak kdo má středo-evropský čas. Můj pohled mluví dost význačně, ale komentáře si nechám raději pro sebe. Mám ještě tu koupel jednou a co kdyby mě pak chtěla v té vaně uvařit.

Jako další na programu je skupinové cvičení. Pro mě dosti stresová záležitost. Mám strach těm babičkám moc neublížit, jejich francouzským holím se vyhýbám a snažím se tu paní přede mnou zachraňovat. Vedoucí skupinového cvičení je vysoká baba, která je asi zvyklá na ledacos. Takže když ta jedna paní spadne, nehne ani brvou a oznámí jí, že je to tím, že neumí ovládat pánev. Musíte víc cvičit, je její dobrá rada. Řádně se mi ulevilo, že já svoji pánev ovládám zatím bez chyby. Pořád nemůžu přijít na to, co mi to tu všechno připomíná. Na každý den mám napsanou pitnou kúru. Ráno a večer. Není ale uvedeno, co mám pít, a tak si to překládám po svém. Zakupuji třináctý pramen (pro neznalé becherovka) a snažím se večer dodržet pitnou kúru. Ráno vynechávám, jsem sice zhýralec, ale pít becherovku už po ránu mi připadá zvrhlé.

Ve středu jdu na parafinový obklad. Víím, co je parafín, víím, co je obklad, ale dohromady... Mé poznání z této procedury: na hrátky s horkým voskem opravdu, ale opravdu nejsem. Nejsem masochista, kapání horkého vosku po zádech, néné, teda alespoň ne po těch mých.

Mezi tím vším jsem stihla dostat báječnou rýmu, a tak se snažím o různé přesuny procedur na později. A pořád mi leží v hlavě, co mi to tu připomíná.

Když odpoledne sedím u kafíčka v kavárně u kolonády, tak mě to najednou napadne. Takhle to bylo dříve, přesně takhle probíhala přece socialistická lázeňská léčba. Letím se podívat do papírů. V podstatě by to byl skvělý marketingový nápad – prodávat nostalgický pobyt. Jasné, že v papírech nic nenajdu, a tak teď už doma přemýšlím, zda to té vedoucí marketingu poslat jako podnět. Samozřejmě, že bych vyžadovala provizi.

Fazit: pobyt jsem přerušila už v sobotu místo ukončení v pondělí, ale to nebylo tím, že by mi ten socialistický šarm vadil, nýbrž proto, že z rýmy se stalo nachlazení a já raději sténám doma. Když jsem odjížděla, vracela jsem klíčky od pokoje a očekávala od recepční, že se aspoň zeptá, proč odjíždím, popř. mi popřeje hezkou cestu. Nedočkala jsem se. Hezky v duchu tradice neochoty personálu v tomto

hotelu. Klíčky, děkuji, nashledanou. Jela bych zase, ale upřímně řečeno, nám, co známe Vary a Mariánky, Luhačovice určitě nestačí. Rozmazlení lázeňáci jsme. Ale jedno vím, i když mám tu pusinu hodně upovídanou, umím být sama a dokonce si té samoty umím i užít. Moc se mi líbilo chodit s muzikou na uších po ještě nerozkvetlém parku a oddávat se jen svým vlastním myšlenkám. Moc se mi líbilo a jela bych zase (ted' už mám určité zkušenosti), ale mé rozmazené pozadí se dožaduje minimálně Františkových Lázní. Tak kdyby někdo nevěděl, jak mi udělat radost..., já mám pionýrský tábor vlastně strašně ráda.

Martina Lackner

Moje smrt

Praha, 17. ledna 2010

Ty nejzajímavější, lidsky mnohdy nevysvětlitelné příběhy píše sám život. O tom jsem se přesvědčil snad již tisíckrát... Poslechněte si příběh, který není můj, já jsem u něj jen náhodou, tak jak jsem se k tomu v případě mnoha setkání s jinými nevšedními lidmi nachomýtl... 17. ledna 2010 jsem se zúčastnil mše v katolickém kostele Neposkvrněného početí Panny Marie ve Strašnicích. Mše jako každá jiná. Po přijímání nedaleko mne náhle omdlel jeden muž. Jeho žena zoufale vykřikla: „Je zde lékař?“ Za chvíli se u toho pána sešlo několik lidí, dávali mu umělé dýchání, během krátké chvíle přijely dvě pohotovostní sanitky. Teprve po použití defibrilátoru začal pán dýchat. Těsně před tím mu kněz, který sloužil mši, udělil svátost pomazání nemocných. Po mši jsem, tak jako mnoho jiných lidí, odcházel z kostela smutný a rozrušen. Pohled na člověka, který umírá, není pro mne příjemný... Po čtyřech týdnech jsem byl znovu v Praze, znovu na mši v tom stejném kostele. Teprve když jsem do něj vstoupil, napadla mne myšlenka na toho člověka, jestli to přežil. Pak ale pokračovala mše, přišlo kázání a kněz říká: „Před čtyřmi týdny se udělalo v našem kostele jednomu pánovi nevolno, vypadalo to na infarkt, nikdo nevěděl, co se vlastně stalo. Protože případ toho člověka nás všechny rozrušil, dotyčný pán, kterému se nyní vede dobře, mi napsal dopis o tom, co se tehdy stalo. Ten dopis bych vám ted' rád přečetl...“ Když dopis četl, bylo v kostele hrobové ticho. Byla to síla. Po mši jsem šel za tím knězem a požádal ho o adresu dotyčného pána. Měl jsem v úmyslu poprosit ho o jeho text a o jeho svolení k publikaci. Pán se mi večer ozval emailem a dal mi souhlas k zveřejnění. Zde je.

Peter Žaloudek, Vídeň, 14. 2. 2010

Moje smrt

Byla neděle jako každá jiná. Snad by se ničím zvláštním nelišila od jiných, kdybych ten den neumřel. Možná to ní trochu neskutečně a nadneseně, ale je to pravda jako celý tento příběh, který vám chci přiblížit.

Ráno, po obvyklém ranním rituálu – snídaně, hygiena atd., jsme se chystali do Strašnic na mši. Já, moje žena a nejmladší dcerka, šestiletá Anetka. Jako obvykle trochu spěchu, abychom vše stihli a nepřišli pozdě.

Začátek mše i její průběh si pamatuji dobře až do doby, kdy jsme šli ke Svatému přijímání. Nevím, jestli jsem od přijímání šel zamyšleně, nebo se dělo něco zvláštního, ale od této chvíle si z kostela nic nevybavuji ani si na nic nemohu vzpomenout.

Potom mě zničehonic obklopila černá neproniknutelná tma a všude bylo naprosté ticho. Nevím, jak dlouho to trvalo, ale po chvíli jsem v dálce uviděl světlý bod, ke kterému jsem se zvolna přibližoval. Světlo bylo pořád jasnější, až nakonec začínalo mít tvar jakéhosi okna. Vlastně to ani nebylo okno, ale jen okenní otvor, za kterým nebylo nic než mlha. Hustá, bílá mlha.

Snažil jsem se tu mlhu prohlédnout, ale i když jsem oči namáhal sebevíc, nešlo to.

A pak jsem ji náhle uviděl. Z mlhy vystoupila elegantní, vysoká a krásná žena, která byla celá v bílých dlouhých šatech a vyzařovala z ní noblesnost. Ihned jsem věděl, že je to Panna Maria.

Nepromluvila ani slovo a dívala se někam do dálky přese mne. Hrozně jsem si přál, aby něco řekla nebo něco udělala, ale stála tam a vůbec se nepohnula. Potom podstoupila a zadívala se na mne. Trvalo to jenom velmi krátce. Znovu zdvihla oči a tak, jak se objevila, tak zase odešla.

Díval jsem se za ní do bílé mlhy a ještě jsem si to celé nestačil v hlavě srovnat, když se náhle objevila znovu. Setkání se opakovalo úplně stejně. Snad jen ten pohled, kterým se mi zadívala do očí, byl ještě kratší než poprvé.

Náhle jsem se začal od okna vzdalovat zpět do tmy, ale mnohem rychleji než při přiblížení. Ticho, které mne obklopovalo, se změnilo v šum, který připomínal hluk na nádraží.

S námahou jsem otevřel oči a uviděl kolem sebe plno lidí. Ležel jsem na zemi. Slyšel jsem nějaký vnitřní hlas, který mi říkal: „Nadechni se!“

Nadechl jsem se a ucítil chladný vzduch, který mi pronikl do plic. Cítil jsem se velmi unaven a propadl se do polospánku.

Probral jsem se, až když mě nakládali do sanity, a nevěděl jsem, co se vlastně stalo. To už jsem ale mohl normálně komunikovat a tak se dozvěděl, že jsem měl několikaminutovou zástavu srdce.

Po převozu do Fakultní nemocnice mne umístili na koronární jednotku JIP s podezřením na srdeční příhodu – infarkt. Neměl jsem ale žádné potíže ani bolesti. Cítil jsem se naprosto zdravý, dokonce mi bylo celkově lépe než před touto příhodou.

Během následujících dnů jsem prošel celou řadou vyšetření, testů a měření. Vše ale bylo v normě bez jakéhokoli nálezu. Nevím, kde se ve mně brala ta jistota, ale cítil jsem, že to ani jinak dopadnout nemůže. Měl jsem zato, že si se mnou přidělávají zbytečnou práci.

Třetí den mě propustili se závěrem: „Pacient je zdravý a může pokračovat ve všech aktivitách jako doposud.“ Nebyla mi doporučena žádná dieta, žádné odpočívání.

Závěrečná diagnóza nevyzněla jednoznačně. Pravděpodobně se jedná o vazovagální synkopu. Nedalo mi to a zjišťoval jsem si, co to vlastně je. Snad se jedná o jakýsi bludný nerv, který tento stav může způsobit. Zpravidla však jen jednou za život. Trochu mi to připadá jako diagnóza přiřazená k případům, se kterými si nevíme rady. Nezměřitelná a nepředvídatelná.

Doma měli všichni z mého nečekaného propuštění velkou radost. Nejvíce se radovala malá Anetka. Říkala, že si mě vymodlila, abych se vrátil. Potom mě vzala kolem krku a zašeptala mi do ucha: „Tatínku, nebuď smutnej, že jsi nešel do nebe. Dostaneš se tam příště.“

Ladislav Chudík – „Prídem, priatelia...“

Dňa 22. 4. navštívil Rakúsko-slovenský kultúrny spolok veľký filmový a divadelný herec a zaslúžilý umelec Ladislav Chudík. Študoval na gymnáziu v Kremnici, na filozofickej fakulte bratislavskej univerzity (1943-1944) a na dramatickom oddelení Štátneho konzervatória v Bratislave. Od roku 1944 pôsobí v činohre SND. Stal sa uznávaným a veľmi populárnym hercom na Slovensku aj v Čechách. Venoval sa aj pedagogickej práci (1964 docent). V roku 1968 na určitý čas emigroval do Viedne, ale vrátil sa späť do vlasti. Z množstva jeho televíznych úloh k najúspešnejším patrí postava primára Sovu v seriáli *Nemocnice na kraji mesta* (1982). V rozhlase vytvoril rad hereckých postáv, účinkoval ako recitátor a čítač. Je druhý raz ženatý, manželka Alena je právnička. Je nositeľom medaily Za zásluhy (2003).

V lete 2005 bol hospitalizovaný a operovaný, neskôr sa jeho stav našťastie zlepšil a v súčasnosti stále účinkuje v divadelnom predstavení *Tančiareň* v novej budove SND, aj keď už iba v alternácii s Martinom Hubom.

V roku 1965 získal titul zaslúžilý umelec a hereckú cenu, v roku 1982 cenu národný umelec. V roku 1984 mu bola udelená Krištáľová ruža a v roku 1988 cena Zlatý krokodíl. V roku 1999 sa stal prvým držiteľom Ceny Jozefa Kronera za celoživotné dielo. V rokoch 1989-1990 bol minister kultúry v slovenskej vláde. V roku 1998 mu prezident Michal Kováč prepožičal štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy. V máji 2006 si prevzal cenu Igric za celoživotné dielo a za výnimočný tvorivý herecký vklad do slovenskej filmovej a televíznej tvorby.

Môj starý otec Ľudovít Ozábal si s pánom Chudíkom zahral vo viacerých filmoch či divadelných hrách, napríklad v seriáli *Vivat, Beňovský!* (1975) alebo vo filme *Americká tragédia* (1976). Mala som tú česť sa s pánom Chudíkom po mnohých rokoch opäť stretnúť a venovať spolu s ním krátku spomienku môjmu starému ockovi.

Andrea Ozábalová

Fotograf: Vladimír Čevela



Ľudovít Ozábal



Andrea Ozábalová a Ladislav Chudík



Ve dňoch 28.-29. 5. 2010 proběhly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Hlasovat bylo možno i na Velvyslanectví České republiky v Rakousku. Na zastupitelském úřadě ve Vídni se voleb zúčastnilo celkem 266 voličů, z toho 204 volilo s voličským průkazem vydaným v České republice, a 62 voličů bylo zapsaných ve zvláštním seznamu vedeném ZÚ (voleb se zúčastnily cca 2/3 občanů zapsaných ve zvláštním seznamu voličů).

Výsledky voleb na Velvyslanectví ČR ve Vídni byly následující:

- č. 4 – Věci veřejné – 13 hlasů
- č. 6 – KSČM – 3 hlasy
- č. 9 – ČSSD – 11 hlasů
- č. 13 – Strana práv občanů – Zemanovci – 7 hlasů
- č. 15 – TOP 9 – 114 hlasů
- č. 17 – KDU-ČSL – 6 hlasů
- č. 18 – Volte pravý blok – 2 hlasy
- č. 20 – Strana zelených – 32 hlasů
- č. 21 – Suverenita Jany Bobošíkové – 3 hlasy
- č. 23 – Česká pirátská strana – 1 hlas
- č. 25 – Strana svobodných občanů – 3 hlasy
- č. 26 – ODS – 71 hlasů

Divadelní představení Vlastenecké omladiny očima kulturního referenta SPI aneb V hlavní roli inzerát

Být kulturním referentem tak důležité organizace, jakou je Spolek přátel inzerce, je velmi vyčerpávající. Ono je totiž vůbec namáhavé i být členem Spolku přátel inzerce. No řekněte sami – copak může organizace, jejíž název se zkracuje písmeny SPI, vybízet své členy k nějaké aktivitě? Těžko! Už jen ty schůze – všude samé zívání a hlavy padající do ležster... A takový materiál já mám povzbuzovat ke kulturnímu životu! Nicméně správný Přítel inzerce se nikdy nevzdává, a tak se nadopován kávou neustále vrhám do organizování dalších a dalších kulturních akcí. Nenechal jsem se odradit neúspěchem s návštěvou Muzea spavé nemoci a zorganizoval jsem výlet do Vídně.

Tamější ochotnický divadelní spolek známý jako Vlastenecká omladina totiž v sobotu 17. dubna hrál bulvární hru Marca Camolettiho *Na správné adrese*. A protože správný inzerent se nezalekne ani bulváru, viděl jsem v návštěvě tohoto představení skvělou příležitost pro náš spolek. Ukázalo se, že to byl opravdu výborný tah – během čtyřhodinové cesty z našeho sídelního města jsme načerpali sílu a nakonec jsme se téměř všichni šťastně dostali do divadla. A dostali bychom se tam úplně všichni, nebýt drobného incidentu, kdy několik účastníků výletu cestou od autobusu k divadlu usnulo za chůze, špatně odbočilo a octlo se v redakci *Vídeňských listů*. Tam podalo několik inzerátů, a nemohouc najít správnou adresu, odjelo domů...

Ale to vám povím, že ti dezorientovaní jedinci přišli o mnohé, divadlo totiž skýtalo skvělou podívanou! Humorná konverzační komedie plná pletek a zápletek byla skutečnou potěchou pro oko a ucho všech přítomných přátel a přítelkyň inzerce. Zejména naše členky s povděkem kvitovaly, že mužští protagonisté neváhali kvůli svým rolím rozepnout kdejaký knoflíček na svém oděvu! Proč to dělali? No na to je složitá odpověď. Nebo vlastně jednoduše: Na počátku všeho stálo několik inzerátů. Čtyři ženy sdílející byt si podaly každá svůj inzerát. Jedna chtěla najít žáka, kterého by vyučovala klavíru, druhá model pro svůj obraz, třetí nájemníka a čtvrtá... ehm... důvěrného partnera. To se pak děvčata pěkně podivila, když k nim ti zájemci chodili tak nějak na přeskáčku! On totiž za učitelkou klavíru přišel mladík neustále projevující tak horlivou snahu stát modelem pro obraz Spartaka, až si při předvádění zatnutých svalů uhnal housera a nakonec skončil u majitelky bytu! Malířka zase chtěla malovat potenciálního nájemníka bytu, služku překvapil zájemce o hodiny klavíru místo nápadníka chtivého lechtivých hrátek, který nakonec našel útočiště u překvapené hudebnice... No co vám budu povídat, byl to velký zmatek! Ale veselý, jen co je pravda! A jak to pěkně hráli! Třeba taková Vanessa Mazanik coby učitelka hudby působila vpravdě pedagogicky. Však se také adept na modela Michal Vlasák pěkně divil, když mu začala přednášet o teorii hudby, a raději dal přednost zcela odlišné praxi u majitelky bytu a vysloužilé herečky, kterou s grácií představovala Dana Šulová. A z dominantní malířky Petry Kalouskové šel strach až do hlediště. Není divu, že stydlivý Luboš Tobrman, který si původně přišel prohlédnout byt, před ní málem utekl! Také Erika Vodanská to na jevišti pěkně rozbalila. Úlohy dobrotivé a naruživé služby se zhostila s temperamentem sobě vlastním. Nejednomu

členovi našeho spolku zakryla jeho manželka oči, když Erika rozpustila rozpustila svou bujnou hřívu a začala se nakrucovat v rudých šatech před vyjeveným Venanem Malým, který úplně zapomněl, že se původně přišel učit hrát na klavír. A co teprve když Tomáš Procházka pln roztouženého očekávání zavítal do téhož bytu, aby zde našel milostné povyražení. Také na něj čekalo překvapení – byl opit majitelkou bytu a skončil nejprve u služby a pak u učitelky klavíru... Ale to už to bylo celé zamotané jako ten nejsložitější inzerát! Naštěstí se nakonec vše vysvětlilo a všichni se pěkně spárovali, jak to má ve správné bulvární komedii být, a tak jsme svorně mohli pěkně zatleskat nejen všem hercům, ale i režisérce Aleně Tobrmanové, která tu veselici nacvičila a spolu s představiteli všech rolí ukázala, že má smysl pro smyslný dvojsmysl. Moc se jim to všem povedlo! A důkaz? Během hry neusnul ani jeden z věčně unavených členů SPI!

Závěrem bych se s vámi rád rozloučil poděkováním VOmladině, že nám, SPI, připravila tak nevšední, veselý a hlavně kulturní zážitek, k němuž si VOmladina může gratulovat, stejně jako si tento spolek s naším spolkem může vzájemně blahopřát k 125. narozeninám!

S pozdravem

*J. E. Podal – Inzerát,
kulturní referent Spolku přátel inzerce*



Důvěrný rozhovor



Tolik krásy oslepuje...



Jak to vypadáme?

Foto: Ruda Sejkora

Gedenkveranstaltung gegen Gewalt und Rassismus im Gedenken an die Opfer des Nationalsozialismus – Vzpomínkový den ve vídeňském Parlamentu

Od roku 1998 se koná v rakouském Parlamentu Vzpomínkový den proti násilí a rasismu na oběti nacionálního socialismu. Tento den byl zvolen k připomenutí osvobození koncentračního tábora Mauthausen. V letošním roce iniciovala prezidentka NR Mag. Barbara Prammer jako prolog ke Vzpomínkovému dnu projekt pro mládež, kterého se zúčastnilo na osmdesát žáků a žákyň a také učňů ve věku mezi 13 a 19 lety.

Téma projektu vycházelo z neblahé únorové události před pětadesáti lety, známé pod pojmem „Mühlviertler Hasenjagt“. Pět stům vězňům se tehdy podařil útek z koncentračního tábora Mauthausen. Poté následoval nelidský hon, kterého se zúčastnili i někteří civilisté v okolí – přežilo pouhých jedenáct vězňů. Cíl projektu byl založen na myšlence podívat se očima mládeže na konkrétní událost „Mühlviertler Hasenjagt“. Mládež byla rozdělena do čtyř skupin a mapovala stejnou trasu ve stejnou roční dobu jako bývalí vězňové, navštívila a diskutovala s pamětníky a s lidmi bydlícími v okolí trasy.

Jako další aspekt tohoto projektu uvedla iniciátorka možnost, že tato mládež se po těchto zkušenostech stane „vyslancem“ v boji proti dnešnímu rasismu a diskriminaci.



Ulice v Steyeru, která je pojmenovaná podle „Rassenforschera“ Roberta Stiglera. Byla „objevena“ v rámci projektu Auf dem Spuren der „Mühlviertler Hasenjagt“.

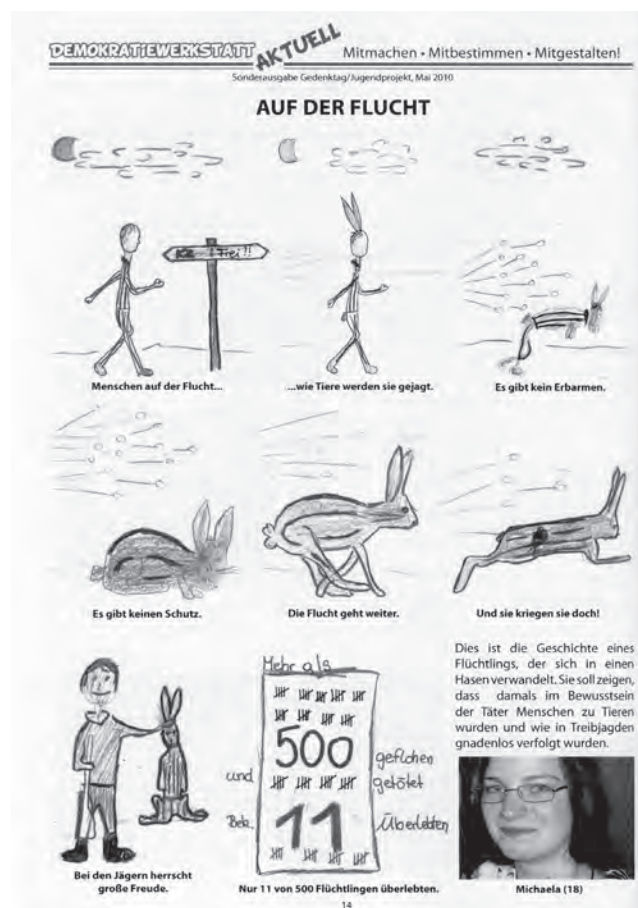
Ulice dostane jiné jméno. Lékař Robert Stigler prováděl na vězňích v době nacionálního socialismu kruté experimenty pod hlavičkou rasového výzkumu

V rámci tohoto projektu byla vydána brožurka *Demokratie Werkstatt Aktuel, Sonderausgabe / Gedenktag / Jugendprojekt, Mai 2010 / Demokratická dílna, mimořádné vydání / Vzpomínkový den / Projekt pro mládež*, ve které byly poznatky z projektu zpracovány. (Red. poznámka: Vybrali jsme z této brožury několik příspěvků.) Také byl natočen krátký dokumentární film, který výše uvedený projekt prezentuje.

Za účasti rakouských politiků, mládeže, pamětníků a pozvaných hostů zahájil 5. května 2010 tento dokumentární snímek letošní Vzpomínkový den, který byl ve znamení mládeže. Poté následovaly projevy: KR Peter Mitterer,

Präsident des Bundesrates, Fritz Neugebauer, Zweiter Präsident des Nationalrates, Mag. Barbara Prammer, Präsidentin des Nationalrates, Dr. Wladyslaw Bartoszewski, Staatssekretär der Republik Polen. Projevy byly proloženy hudebními skladbami: Hans Gál – *Serenáda pro smyčcový orchestr op. 46* a Egon Wellesz – *Oktet op. 67* v provedení Kammermusikgruppe.

Slavnosti v parlamentu se zúčastnili Richard Basler a Mag. Eva Zemanová.



Malá obrázková reportáž – Mauthausen 2010



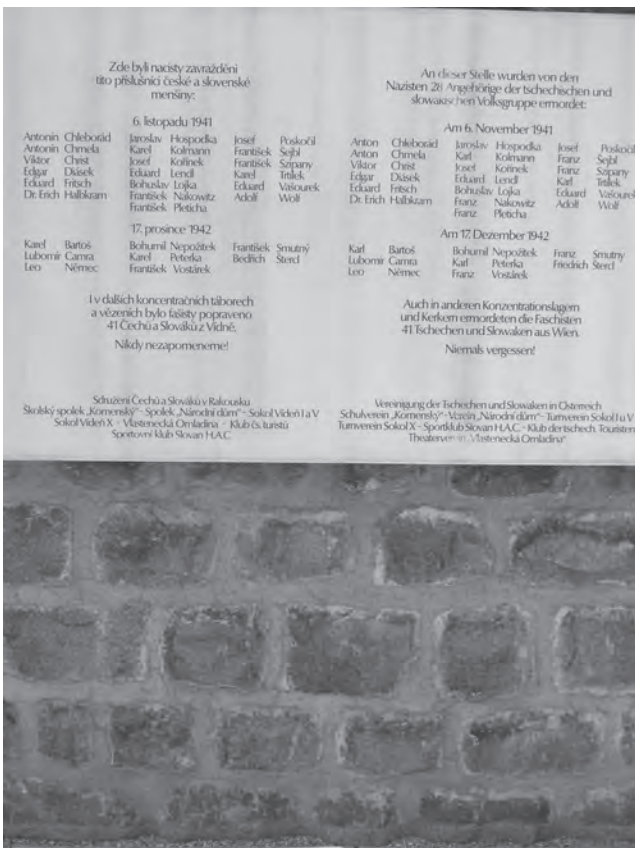
Vídeňští Češi uctili památku zde umučeného herce a písničkáře Karla Hašlera



Deska na památku herce a písničkáře Karla Hašlera



Slavnostní akt položení věnce k pamětní desce zahraničního Sokolstva českou diplomatickou delegací vedenou J. E. dr. Koukalem, velvyslancem ČR v Rakousku.



Deska členů zahraničního Sokolstva



Schody smrti



Mimořádné parkoviště

Rodina Putz má od března 2010 novou babičku

Jedna z nejznámějších reklamních rodin Rakouska dostala novou babičku. Bývalá hlava reklamní rodiny Bytového nákupního střediska Trude Fukar se již delší dobu na obrazovce neukázala. Občas ji zastoupila jakási teta, syn Putzi dostal stejně starou přítelkyni. Potichu a opatrně byla do její role obsazena vídeňsko-česká filmová a divadelní herečka Zdenka Procházková-Hartmann, která již delší dobu doublovala přes osmdesát let starou Trude Fukar, které natáčení činilo již značné potíže. Herečku Zdenku Procházkovou, která je klubovému publiku známá z řady vystoupení na různých vídeňských divadelních prknech nebo v literárních pořadech na Českém velvyslanectví nebo Českém centru ve Vídni, určitě nemusíme představovat. Napsala také dvě knihy vzpomínek. Je držitelkou Ceny Franze Kafky a držitelkou vyznamenání Artis Bohemiae Amicis ministra kultury České republiky.



Reklamní rodina Putz, ve středu herečka Zdenka Procházková-Hartmann

Koncert českých instrumentalistů

Dne 14. 4. 2010 uspořádalo Velvyslanectví ČR a České centrum ve Vídni v Mramorovém sále velvyslanectví koncert komorního souboru dvou členů – Duo fuocosu, jež tvoří

houslistka Marie Fuxová a klavírista Štěpán Kos. Ve svém programu představili umělci skladatele tří století, J. S. Bachem počínaje a K. Szymanowskim konče. Z programu se posluchač bohužel nedozvěděl nic bližšího o interpretech – odkud pocházejí, kde a u koho studovali, jaká čestná ocenění (jak program uvedl) získali. Označení souboru Duo bylo pro poučeného posluchače trochu zavádějící, neboť za instrumentální duo nelze pokládat sólistickou tvorbu pro vůdčí nástroj s doprovodem (viz A. Dvořák – *Mazurka*, F. Schubert – *Rondeau Brillant*, J. Suk – *Čtyři skladby*). Klavírista Štěpán Kos připomněl letošní narození F. Chopina uvedením jeho *Scherza h moll, op. 20*. Houslistka Marie Fuxová přesvědčivě interpretovala Bachovu *Sonátu pro sólové housle* i *Capriccio* N. Paganiniho. Ve společně hraných skladbách občas zazněl nesoulad v tempu i intonaci. Publikum vděčně přijímalo každé číslo programu a dlouhotrvajícím potleskem si na závěr vynutilo přídavek.

mb



Karl Kolařík v Českém centru

V rámci společného cyklu Kulatý stůl byl dne 17. 3. 2010 v prostorách Českého centra představen krajan, obchodní rada Karl Kolařík, majitel proslulé zahradní restaurace s grilovanými koleny a českým pivem ve vídeňském Prátru, Schweizerhausu. Přítomné přivítal dr. Jan Koukal, český velvyslanec, pořad moderovala bývalá ředitelka Českého turistického centra ve Vídni dr. Nora Polanská.

Návštěvníci měli také možnost shlédnout krátký film, ve kterém hlavní roli „hrála“ zahradní restaurace a její majitelé, rodina Kolaříkova, která vede Schweizerhaus již devadesát let. Pan Kolařík zavzpomínal na začátky restaurace, na své předky, na hledání toho „správného“ piva, informoval zvědavé posluchače o současnosti chodu podniku, výběru jídel a pivního sortimentu.

Rodiče Karla Kolaříka sen. pocházejí z jižních Čech a jižní Moravy. Dědeček Johann Kolařík, povoláním řezník a uzenář, si ještě za Rakouska-Uherska otevřel ve Vídni v okrese Favoriten v Ettenreichgasse uzenářství. Zde se seznámil se svou manželkou Elisabeth, s kterou měl tři syny, kteří se museli nejprve vyučit řezníky a uzenáři podle pravidla, že řemeslo má zlaté dno. Druhorozený Karl po složení mistrovských zkoušek ještě absolvuje obchodní akademii. Rodině se daří dobře, vlastní již několik uzenářství v různých vídeňských okresech, Kolařík senior je nejen zručným uzenářem, ale také talentovaným hospodářem. Rád navštěvuje Prater, kde má také možnost setkání s krajany a zde také hledá další možnosti uplatnění.

Jméno Schweizerhaus je prvně dokumentováno v roce 1868. Po první světové válce je elegantní restaurace Schweizerhaus, kde často hrají Deutschmeister i jiné dechové kapely, nabídnuta k prodeji. Kolařík senior vidí v koupi restaurace velikou příležitost pro devatenáctiletého syna Karla, který aby se mohl stát majitelem, musí být prohlášen za plnoletého. Karl staví vlastní udírnu, zavádí v roce 1926, k překvapení branže, budějovický Budvar, kolena a uzeniny se stávají vyhlášenou specialitou podniku. Další specialitou jsou tzv. Rohscheiben, něco podobného jako dnešní brambůrky. V roce 1929 staví pavilon „Wiener Würstselcherei“. Byla to první „otevřená“ kuchyně, která umožňovala hostům sledovat výrobu a přípravu jídel. V roce 1937 zakládá velkoobchod s nápoji.

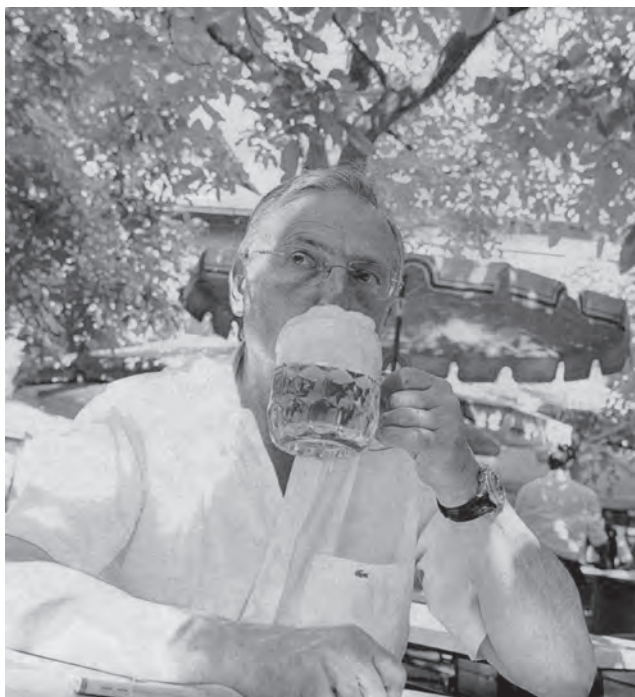
V roce 1940 musí čtyřicetiletý Karl Kolarik narukovat, a to k námořnictvu. V roce 1944 za náletu umírají jeho rodiče, také syn a dcera z prvního manželství umírají na následky války. V přístavním městě Emden se seznámí se svojí druhou ženou Else, s kterou má tři děti a která se stane mj. oporou podniku. Po návratu ze zajetí se pustí do vybudování totálně zničeného Schweizerhausu, sám vlastnoručně sází první kaštiny a ořechy, v kuchyni zavádí placky – bramboráky. V padesátých letech si nechá zaslát z Ameriky módní grily, které se používají nejen pro kuřata, ale také pro vepřová kolena, zavádí drškovou a další speciality. Vynalézá a patentuje „Radimat“, zařízení potřebné pro výrobu tenkých spirálek ředkve.

V šedesátých letech mu již po boku stojí syn Karl junior, který se převážně staral o obchodní chod podniků. 26. dubna 1993 Karl Kolařík umírá.

Rodina Kolaříkova se hlásí po celou dobu existence podniku, i když manželky jsou jiné národnosti, ke svému českému původu. Karl Kolařík je významným podporova-

telem české národnostní menšiny ve Vídni. Je velice chválné, že se v rodině podařilo zachovat český jazyk.

V minulém roce vyznamenala Vídeňská hospodářská komora Karla Kolaříka cenou Gastronom roku 2009, v roce 2010 mu byla udělena Wiener Tourismuspreis, tuto cenu v posledních letech obdržel např. Sachrův dort či Vídeňští filharmonikové.



Obchodní rada Karl Kolařík



Manželé Karl a Else Kolařík

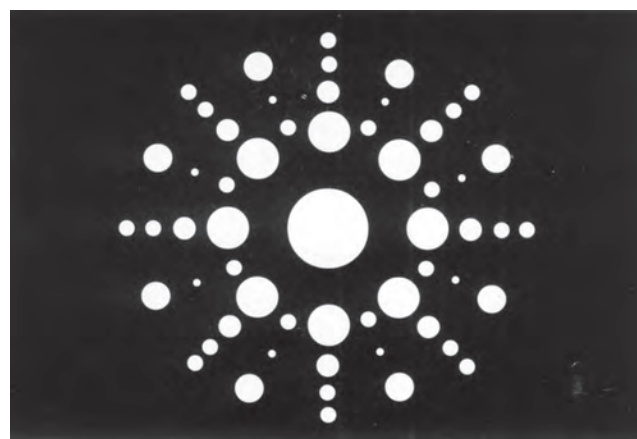
**Prodejní výstava
českých a slovenských umělců –
Collectors: The Czecho-Slovak pavilion**

v bývalé pekárně Ankerbrot-Fabrik
Galerist Ernst Hilgers Brot-Kunsthalle
Sammler: Der tschecho-slowakische Pavillion

Sammler sind die Personifizierung eines Teils der Kunstwelt. Gleichmaßen trifft diese Bezeichnung auf Personen zu, deren Leidenschaft damit beschrieben wird, die manchmal an Besessenheit grenzt. Unter Sammeln versteht man die systematische Tätigkeit von Museen und Galerien, aber auch die Begeisterung von Kunstliebhabern und Kunsthändlern, sowie auch von Künstlern. Der Gedanke einer „tschecho-slowakischen Ausstellung“ der zeitgenössischen Kunst in Wien entstand durch Zufall, und die nationale Streuung ist nicht das Kernelement der Ausstellung. Die einfache Abfolge monografischer Zyklen nutzt die Grundsätze von Serien und Sequenzen bei den wesentlichen Medien Malerei, Grafik, Bildhauerei, Fotografie und Videotechnik. Der Eindruck, dass es beinahe ein Museumsarchiv und seine Präsentation ist, ist ganz beabsichtigt.

Der eingestandene Schematismus bei der Auswahl der Kunstwerke, sowie ihrer Anbringung wird durch das glatte Design bei einigen der Werke, den Ausstellungsort (eine ehemalige Brotfabrik) und die vor Ort geschaffenen Kunstwerke noch verstärkt. Die zuletzt genannten Werke dienen als irritierendes Element – ein Störfaktor bei dem vereinheitlichten Herangehen an die einzelnen Medien und die ausgestellten Kunstwerke. Die bei den Serien und Bildsequenzen des Sammlers, ihrer Präsentation und der Frage ihres möglichen Besitzes wahrgenommenen Aspekte sind die verborgenen Anreize für eine Auseinandersetzung – nicht so sehr mit der tschecho-slowakischen Kunst an sich, sondern mit den konkreten Werken der ausgewählten Künstler.

Künstler: Erik Binder, Filip Cenek & Tereza Sochorová, Alena Kotzmannová, Marek Kvetán, Markéta Othová, Michal Pěchouček, Jan Pfeiffer, Pavla Sceranková, Vladimír Skrepl, Matěj Smetana, Václav Stratil, Jiří Thýn, Tomáš Vaněk, Dušan Zahoranský
Kuratoren: Lucie Drdová & Martin Mazanec
Výstava je otevřena do 30. června 2010,
Čt – So od 12:00 do 18:00
Brot Kunsthalle 1100 Wien, Absberggasse 27
www.brotkunsthalle.com



Markéta Othová: *Mayday*, 2004-2007,
jedna z jedenácti černobílých fotografií, 40,5 x 59 cm

Dálnice Brno – Vídeň ani z rakouské strany

Není to ještě tak dávno, co česká a rakouská vláda společně podepsaly memorandum o výstavbě dálnice mezi Brnem a Vídní a snažily se její budování maximálně urychlit. Jenže od té doby se mnohé změnilo. Na středoevropský region naplno dolehly dopady hospodářské krize, které silně zbrzdily budovatelský elán. Navíc nespali ani ekologové, kterým se hrubě nelíbila zvolená trasa. A dosáhli při svém boji proti dálnici nemalých úspěchů. Český Nejvyšší správní soud totiž zrušil územní plán Břeclavska, který počítal s trasou, která ochráncům přírody příliš nevyhovovala. Představitelé Jihomoravského kraje sice nadále pokračují v přípravách stavby a stavební úřad v Mikulově dokonce nedávno vydal územní rozhodnutí pro první etapu Pohořelice – Ivaň, ale zdá se, že kroky ekologů silně znejistily rakouskou stranu. I když původně rakouští představitelé tvrdili, že rozhodnutí českého soudu nebude mít na podobu stavby na rakouské straně žádný vliv,

nyní už hovoří odlišně. Například šéf státní společnosti Asfinag, která má stavět úsek od Vídně k hranicím, pro deník *Die Presse* prohlásil, že nemá smysl stavět čtyřproudou dálnici, když od hraniční čáry bude cesta pokračovat silnicí s jediným pruhem v každém směru. Za novým postojem ovšem i v případě Rakouska stojí i snaha o finanční úsporu. Jako další argument se přitom používá i celkový pokles dopravní zátěže na trase mezi Vídní a Brnem. I na té se samozřejmě hospodářské ochlazení podepsalo lví měrou. Nicméně poslední čísla z evropského hospodářství naznačují, že na spojnici Vídeň – Brno by mohlo být zase velice těsně. Hodně ovšem bude záležet, jak rychle a s jakým úspěchem překoná eurozóna současný tlak na euro. Rychlé oslabování vůči dolaru by totiž dále výrazně zvyšovalo cenu benzínu a nafty, což samozřejmě automobilové dopravě neprospívá. Zdá se tedy, jako by rakouská místa na stabilitu stávajícího oživení příliš nevěřila. Snad ale se ve svém odhadu nakonec nestrefí.

(MaFr)

Pavol Polanský zemřel



17. března 2010 odpoledne zemřel někdejší bubeník, dirigent, po roce 1968 hudební redaktor rakouské rozhlasové stanice Ö 3 Pavol Polanský (Pavel v ČR, v Rakousku Paul). Letos v červnu by oslavil 85. narozeniny. Po válce patřil k zakládajícím osobnostem slovenského jazzu a taneční hudby a jeho jméno si mnozí pamětníci jistě vybaví například z etiket ještě standardních gramodesek Supraphonu, na nichž coby dirigent Tanečního orchestru bratislavského rozhlasu doprovázel řadu slovenských i zahraničních zpěváků – Olláryovou, Littmanovou, Rackovou, Kuchára, Robiče, Csíka a další.

Na konci padesátých let se jako bubeník vrátil Pavol Polanský ke své velké lásce, jazzu. V šedesátých letech hrál v Bratislavském jazzovém kvartetu založeném Ladislavem Gerhardem, pak v Bratislavském jazzovém štúdiu vedeném Braňo Hroncem, příležitostně působil také v legendárním SHQ a ve druhé polovině šedesátých let spolupracoval i se zahraničními soubory.

Do Rakouska emigroval s rodinou v roce 1968. Byl zaměstnán v rakouském rozhlasu, v Ö 3 dlouhá léta připravoval pořad *Musik zum Träumen*. V roce 1971 se stal hudebním šéfem Ö 3. Od roku 1990 vedl v Bratislavě třináct let relaci *Radio Twist*.

Před několika lety mu byla udělena pamětní deska – dlaždička na chodníku před domem Karla Krautgartnera v Mikulově. Na tuto slavnost byl Klub pozván a já jsem měla možnost milého, šarmantního a vtipného pána poznat osobně. Reportáž ze slavnostního odhalení desky, návštěvy sklípku, muzea Karla Krautgartnera a koncertu na mikulovském hradě byla otisknuta v Klubovém časopise. Asi o rok později byl pan Polanský diskutantem na konferenci pořádané Klubem v Diplomatické akademii ve Vídni. Ještě si vzpomínám, jak mu při jeho příspěvku vyzváněl mobil, který on stále v klidu vypínal, ale neodbytný volající volání stále opakoval. To, co by u jiného pohoršilo, bylo přijato v sále srdečným smíchem. Pan Polanský byl tak plný elánu, že jsme nespěchali s přípravou pořadu *Významné osobnosti*, který jsme plánovali provést ve spolupráci se Slovenským institutem. Zpráva o jeho smrti nás zaskočila, vždyť to není tak dlouhá doba, co s panem Polanským dělala pro KLUB rozhovor kolegyně Marie Brandeis. Čest jeho památce!

Helena Basler
Výbor a redakce Kulturního klubu

Nekrolog

Může za to vlastně Karel Krautgartner... Bylo to v roce 1992, kdy se poprvé v našem vysílání mohlo víc vzpomínat na Karla Krautgartnera, protože ta dvojka na konci znamenala rok narození (1922) i rok úmrtí (1982). Usmyslil jsem si, že pro ČRo 3 Vltava udělám celý *Páteční večer* na téma Karel Krautgartner, ale ne z pohledu jeho působení

v Československu, ale z pohledu jeho působení v emigraci. A k tomu jsem toho potřeboval vědět o hodně víc, než bylo dosud známo. A tak jsem si opatřil od jednoho bratislavského kolegy telefon na Pavla Polanského, o kterém jsem dosud věděl jen to, že vysílal na Ö 3 populární pořad *Musik zum Träumen*, který jsem asi jako každý z nás hltal denně u rádia po 23.00 hodině, že to byl kdysi špičkový československý bubeník, že dlouhá léta působil v bratislavském rozhlasu jako redaktor, dirigent atd. a že od roku 1968 žije ve Vídni. Tak jsem s roztřepaným hlasem vytočil vídeňské číslo a přivítal mě vřelý a milý pán, který jako by otevřel svou náruč a nabídl mi své služby. Vypravil jsem se za ním brzy, natočil dlouhý rozhovor, vyrobil tříhodinový *Páteční večer* s mnoha atraktivními nahrávkami, které jsem získal z ÖRF a od něho, odvysílal s velkým ohlasem a tím to všechno začalo.

Od té doby jsme se pravidelně navštěvovali, vyměňovali muziku (já jsem si hlavně od něho vozil desky i CD), naše rodiny se spřátelily tak, že nakonec jsme vytvořili jednu velkou rodinu, jezdili na koncerty, na které bychom se normální cestou ani nedostali, na Vánoce jezdili na jeho nepřekonatelnou kapustnici a vůbec. Miloval Mikulov, kde jsme se scházivali na obědy, protože takového moravského vrabce prostě ve Vídni neumějí, ale taky kvůli tomu našemu společnému „Krautecovi“, který se tam narodil a ve kterém se už deset let konají vzpomínkové koncerty. Vždy se špičkovými kapelami z domova a díky Pavlovi také s muzikanty, kteří s ním ještě hráli v Big Bandu ÖRF a kteří do Mikulova stále jezdí.

Jeho znalosti a vědomosti, jeho pohled na svět byly pro mne lepší univerzitou než kdejaká prestižní hudební škola ve světě, proto se cítím jako nesmírně bohatý člověk. Nikdy nezapomenu na jeho slova, která mně říkal hned na začátku: „Neexistuje špatný vysílací čas. Vždycky záleží jenom na tom, co v něm budeš hrát a říkat a ten posluchač si k němu cestu najde.“ A měl pravdu.

Odešel moudrý a nesmírně ušlechtilý člověk, v červnu bychom určitě v Mikulově u moravského vrabce slavili jeho 85. narozeniny. Jsem šťastný, že jsem ho v životě potkal.

Max Wittmann



Max Wittmann - hudební redaktor Českého rozhlasu Brno, skladatel, nehrající člen Orchestru Gustava Broma

V celnici budou milovníci psů

Zdá se, že kreativita ve využívání dřívějších celnic na česko-rakouských hranicích doslova nezná hranic. Například v Nové Bystřici na jihu Čech objekt pronajali firmě, která na trh dodává nerezové části operačních sálů. V Českých Velenicích se na dřívější celnici přesunula tamější policejní služebna a v Dolním Dvořišti zase zubní ordinace. V posledně jmenované lokalitě navíc na místě nevyhovujících staveb vzniká zcela nový apartmánový hotel. Na ubytovací zařízení se má změnit i celnice v Nových Hradech. Soukromý investor zde chce vybudovat penzion s asi třiceti lůžky. Nemá však jít o zcela standardní podnik. Vítání v něm totiž budou návštěvníci i se svými psími miláčky. Celý program bude orientován především na společné trávení dovolené lidí a psů v nádherné přírodě Novohradských hor. Přitom návštěvníci penzionu budou moci mít své psy u sebe přímo

v pokojích, nebo je budou moci dát do speciálních, velmi kvalitně vybavených kotců. Vzhledem k tomu, jaká je dnes v České republice móda chovat psy, není se třeba obávat, že by zvolený nápad neuspěl. Město pronajalo objekt bývalé celnice celkem na deset let za sumu pohybující se údajně v statisících korun. Obchod jeho představitele těší tím více, že pro celnici už přes rok hledali nějaké smysluplné využití. V těsné blízkosti nového penzionu chtějí však Nové Hradce společně s partnerským rakouským městem Weitra zároveň vybudovat další turistickou zajímavost – muzeum státní hranice. Zde chtějí představit vývoj od středověku až po schengenskou dohodu. Velkou pozornost při tom budou jistě věnovat i období, kdy se hraniční čára změnila na železnou oponu, na území plné nástrah a nebezpečných překážek. Většina návštěvníků pak asi lépe dokáže ocenit přednosti doby, kdy se celnice mění třeba na zubní ordinace nebo na penziony pro psy. (MaFr)

Tak to je tedy síla

Už delší dobu uvažuji vážně o tom, že přestanu psát: jsem unaven, pořád nějaké akce, přednášky, cesty, k tomu pravidelná osmihodinová pracovní činnost, zato prakticky žádné echo, žádné reakce na mé články, ani negativní, ani pozitivní, snad už tisíckrát jsem se sám sebe ptal, proč vlastně píšu. Ale když přeče jen sem tam někdo hezky zareaguje a poděkuje mi, povzbudí mě to. Říkám si: jestli Pán Bůh chce, abych ještě psal, ať mi dá k tomu i sílu, jinak to prostě nezvládnou.

Ted' nevím, jestli mi tu sílu dal, ale to, co se mi v těchto dnech přihodilo, nemohu nechat bez komentáře. Začalo to včera. V čekárně naší kliniky se na mě jedna pacientka jemně usmívala. Podle toho, že seděla na vozíku v pyžamu a nočním županu, jsem poznal, že je z lůžkového oddělení. Dvě třetiny našich pacientů s rakovinou před ozařováním tvoří pacienti ambulantní, jednu třetinu ti z lůžkového. Bylo mi trochu divné, že se na mě usmívá, a zároveň jsem cítil, že ji odněkud znám, ale odkud? Když jsem kolem ní procházel, nedalo mi to, abych se jí nezeptal: „Mám dojem, že vás odněkud znám.“ Znovu se usmála a řekla své jméno. Okamžitě se mi rozsvítilo. Začal jsem se trapně omlouvat, že jsem ji hned nepoznal. „Nemusíte se omlouvat, vždyť od února, kdy jsem tu byla naposled, mi po chemoterapii vypadaly vlasy, zhubla jsem, změnila jsem se,“ snažila se mě uklidnit. Dali jsme se do řeči. Od vidění jsem tuto paní znal už patnáct let. Sporadicky, v několikaletých intervalech k nám přicházela na ozařování. Měla rakovinu kostí. Úplně nejdřív jsme ozařovali stehenní kost. O pár let později kyčle, potom páteř. Tak to šlo celá léta. Postup rakoviny se ozařováním na nějakou dobu zastavil, pak se projevila na jiném místě, my jsme to zase ozářili a paní měla opět na několik let pokoj. Vždy mi bylo nápadné, jak je pořád veselá, vyrovnaná, smířená. Ten její klid mi imponoval. Bylo jasné, že to nehraje, že to není žádné „Verdrängen“, žádné vytěsnění, že ta žena prostě taková je.

Začal jsem se vyptávat, co se jí po tom únoru stalo. Mluvila klidně, spokojeně, vysvětlovala mi, jak vše probíhalo. Najednou se zasekla, chvíli mlčela, rozplakala se – poprvé za všechna ta léta – a nakonec řekla: „Kdybych neměla sedmnáctiletého syna, který na mně visí, neřekla bych mi teď zemřít. Se vším jsem už smířená...“ Chvilí plakala, já

jsem stál nad ní a posvátně mlčel. Když přestala, zeptal jsem se, jestli ji mohu obejmout. Souhlasila. Udělal jsem to tak jemně, jak jen jsem byl schopen.

Na druhý den – tedy vlastně dnes – jsem ji šel vyzvednout do čekárny, když ji tam přivezl sanitář. Rovnou, bez optání jsem ji objal. Ozařovací místnost ještě nebyla volná, a tak jsem si k ní sedl a začal hovor. To, co mi řekla, mi skoro vyrazilo dech: „Víte, jak úžasně jste mi pomohl, když jsem tu byla v únoru?“ Nechápatě jsem zavrtěl hlavou: „Já?“ „Ano, vy. Řekl jste něco, z čeho dodnes žiju.“ A hned mi to vysvětlila: „Když mi zase propukly metastázy, měla jsem toho už plné zuby. To, že jsem optimistka a pozitivní člověk, to není moje zásluha, s tím jsem se narodila. Ale tentokrát už jsem prostě nemohla dál – trápily mě veliké bolesti, můj manžel mě přestal mít rád, byli jsme v rozvodovém řízení, k tomu ten nezaopatřený syn. Den před odchodem do nemocnice jsem ještě zašla na hrob svého otce. Tam jsem se mu vyplakala. Měla jsem ho ráda, on mě taky. Pár let před smrtí prodělával rakovinu plic a hodně trpěl. To už jsem byla nemocná i já a on mi pořád říkal: »Karin, já tě obdivuju, že to zvládáš s takovým optimismem.«

Když jsem přišla na vaši kliniku k ozařování, zničehonic jste se objevil vy, a když jste šel kolem mě, řekl jste mi: »Frau Karin, vidím vás jen jednou za pár let a vždycky vás obdivuju, s jakým klidem, optimismem a vyrovnaností to všechno zvládáte.« Zalila mě obrovská radost, protože úplně stejná slova mi neustále opakoval můj otec. Já nevím, jestli existuje Bůh, ale ta moje prosba u jeho hrobu byla vyslyšena! Nevím, kdo vám ta slova vnukl, ale řekl jste přesně to, co mě v tom okamžiku mohlo potěšit nejvíc. A víte, co jste mi řekl druhý den, když jste mě přišel jen tak pozdravit?“ „To teda nevím,“ přiznal jsem pravdu. „Řekl jste mi: »Frau Karin, vždycky když vás vidím, jste pro mě velkým vzorem, protože já už svou situaci někdy nezvládám.« Přesně totéž mi řekl otec těsně před svou smrtí.“

Pomaloučku jsem se k ní nakláníl a ona cítila, že ji chci obejmout. Vzpřímila se na vozíku, aby mi to usnadnila. Navíc jsem se v tu chvíli nezmoohl. Těším se na zítřek, až ji budu moci znovu obejmout. Víc udělat nemůžu. Nejsem ani vizionář, ani zázračný léčitel, jsem jen člověk. Člověk, kterému osud této ženy není lhostejný.

Peter Žaloudek, květen 2010

7. HAYDN-TAGE SCHLOSS ROHRAU 2010

Haydn und seine Zeitgenossen mit Camerata Bohemica Prag

Freitag, 25. 6.

19:30 Pfarrkirche Hainburg

Werke von Joseph Haydn, František Xaver Brixi und Josef Mysliveček

Camerata Bohemica

Peter Frisé, Orgel

Gudni Emilsson, Leitung

Haydn und seine Pressburger Zeitgenossen mit Musica Aeterna Bratislava

Samstag, 26. 6.

10:00-15:00 Haydn-Geburtshaus Möglichkeit zur Besichtigung

15:00-16:00 Haydn-Geburtshaus

Monica Theiss-Eröd, Sopran

Paul Angere, Piano-Forte

Werke der Brüder Haydn, W. A. Mozart, Franz Jakob Freystädter und Ludwig van Beethoven

17:00 Schloss Rohrau / Clarissasaal des Ballhauses

Haydn und seine Pressburger Zeitgenossen

Musica Aeterna Bratislava

Peter Zajicek, Leitung

Werke von Joseph Haydn, Johann Matthias Sperger und Johann Nepomuk Hummel

Gerhard Tötschinger, Lesung

19:00 Schloss Rohrau Gemäldegalerie

Führung durch die Graf Harrach'sche Familiensammlung mit dem Restaurator Mag. Thomas Schaupper

20:00 Schloss Rohrau Ballhaus

Abendessen Exklusives viergängiges Menü mit *Musikalischen Zwischengängen*, musiziert von der „Musica Aeterna Bratislava“

Haydn und seine Wiener Zeitgenossen mit dem Concilium musicum Wien und Frank Hoffmann

Sonntag, 27. 6. Schloss & Pfarrkirche Rohrau

10:00 Pfarrkirche Rohrau: Festliches Hochamt

Monica Theiss-Eröd, Sopran

Concilium musicum Wien

Paul Angere, Orgel

Werke der Brüder Haydn und Zeitgenossen

10:00-16:00 Haydn-Geburtshaus Möglichkeit zur Besichtigung

11:30-12:30 Schlosspark Rohrau Exklusive Führung mit Johannes Graf Waldburg-Zeil

12:30-13:30 Schlosshof Mittagsbuffet

Für das leibliche Wohl sorg das Restaurant „Schlosstaverne Rohrau“

13:30-14:30 Schloss Rohrau Gemäldegalerie

Führung durch die Graf Harrach'sche Familiensammlung mit dem Restaurator Mag. Thomas Schaupper

15.00 Schloss Rohrau / Clarissasaal des Ballhauses

Haydn und seine Wiener Zeitgenossen

Concilium musicum Wien

Werke von Joseph Haydn, W. A. Mozart, Carl Ditters von Dittersdorf, Marianne Martinéz und Jean-Baptiste Vanhal

Frank Hoffmann, Lesung

Concilium musicum Wien & Kultur-Management Wien & Haydn-Gesellschaft Wien

Info:

info@concilium.at; info@kultur-management.at

info@haydn-gesellschaft.at

Programminformation: 0676/840 362 11

rohrau@kultur-management.at

www.kultur-management.at

Kartenbestellung und Information:

02164/225316

arco-zinneberg@direkt.at; www.schloss-rohrau.at

Kartenbestellung mit Bustransfer Wien – Hainburg/Rohrau – Wien

Elite Tours 01/513 22 25

traval@elitetours.at; www.elitetours.at

Info: 890 54 04

2471 Rohrau, NÖ

Esterházy Streichquartett Festival 2010

18. – 20. 06. Festival smyčkových kvartetů

soukromé nadace Esterházy

Zaměřen na české a moravské skladatele.

Díla: od Haydna po Dvořáka, Smetanu a Janáčka

Jiří Gruša a Pavel Kohout – Čtení a prolog ke koncertům

www.estrhazy.at

Schloss Esterhazy Eisenstadt

Info: Esterházy Privatstiftung

Esterházy Platz 5, 7000 Eisenstadt

Tel.: 02682 /630 04-402

OTTO MUEHL – in der Sammlung LEOPOLD

26. 06. – 04. 10. Josef Maria Olbrich:

Jugendstil und Secession

im Leopold Museum

18. 06. – 04. 10.

Po, St, Pá, So a Ne 10:00-18:00

Čt 10:00-21:00, Út zavřeno

MuseumsQuartier Wien

www.leopoldmuseum.org

Kulturbrücke Fratres – LETNÍ PROGRAM**26. 06. 15:00****Vzdělání & zodpovědnost – stav nouze v provinciích Boloně**

Výstava sochaře Johanna Feilachera, panelové diskuse, přednáška, autorské čtení

Koncert: Vienna vocal consort

Dvůr Fratres

31. 07. 15:00**Tichý tón v hudbě, umění a literatuře**

Týden Carla Orffa 27. 7. – 1. 8.,

např. přednáška muzikologa Herberta Hopfgartnera

Koncert: slovenská hudební skupina MUSICANTICA

21.-22. 08. 15:00**Příroda & člověk: Technokrat jako ničitel**

Audiovizuální dokumentace – Kde vládne kalkulačka, referát, panelová diskuse, vyjádření k dopravní politice

Koncert: česká hudební skupina L'arrache na Coeur

Kulturbrücke Fratres

Fratres 11

3844 Waldkirchen/Thaya

www.museumhumanum.com, www.kulturrbruecke.com

Waldviertel Akademie – Program 2010**02.-04. 09.****26. International Sommergespräche****Hurra, wir haben noch Zukunft?!**

Jugend auf der Suche nach gelungenem Leben

Weittra

Waldviertel Akademie

Tel.: 02842-53 737

www.waldviertelakademie.at

22. 06. – 30. 07.**THEATERFEST NIEDERÖSTERREICH 2010**

theaterfest-noe.at

Programovou brožurku s přehledem, kde a co se hraje, je možno zadarmo objednat na adrese:

Amt der NÖ Landesregierung Abt. Kultur und Wissenschaft, Landhausplatz 1, Haus 2, 3109 St. Pölten
post.k1@noel.gv.at**Die KinderuniWien**Von **12. bis 24. Juli 2010** ist es wieder so weit: Bereits zum achten Mal können Kinder von 7 bis 12 Jahren im Rahmen der KinderuniWien – einem kostenlosen Ferienangebot – Universität und Wissenschaft hautnah erleben. Die KinderuniWien ist bunt und vielfältig und bietet Kindern, die neugierig sind und Fragen im Kopf haben, unabhängig von ihrem familiären Hintergrund, ihrer sozialen Herkunft oder ihren schulischen Leistungen die Möglichkeit, einen Eindruck von der Universität und unterschiedlichsten spannenden Forschungsfragen zu bekommen.Die Anmeldung zur KinderuniWien 2010 ist am **27. Juni** beim Anmeldetag am Campus der Universität Wien und von 28. Juni bis 9. Juli im Internet unter www.kinderuni.at möglich.Alle Informationen zu Programm und Anmeldung erhalten Sie auf unserer Website www.kinderuni.at, per E-Mail unter info@kinderuni.at oder über die kostenlose Info-Hotline 0800-664 540.*Die Teilnahme an der KinderuniWien ist kostenlos!***18. 06. – 09. 11.****LIECHTENSTEIN MUSEUM**

Zvláštní výstava

PRACHWARE – Porzellane des Klassizismus

Vídeňský porcelán kolem roku 1800, sklo, nábytek a obrazy ze sbírky Marton – muzeum Marton v Záhřebu

LIECHTENSTEIN MUSEUM, Die Fürstliche Sammlungen

Fürstengasse 1, 1090 Wien

Tel.: 319 57 67-252, info@liechtensteinmuseum.at,www.liechtensteinmuseum.at

Pá – Út 10:00-17:00

INFORMACE:Einladung zum Betrachten des Webalbums
100 Jahre SALESIANUM von Don Bosco Klub
<http://picasaweb.google.com/donboscoklub/100JahreSALESIANUM>
<http://www.rozhledy.at>
<http://rozhledy.heim.at>

Po dobu trvání „Wiener Festwochen“ je v Loosově domě zřízeno informační středisko Festwochen-Lounge. Nejen místo k informacím, výměnu názorů a odpočinku, ale také k programovým diskusím s umělci: např. 27. 6. budou mít vídeňští kulturní činitelé možnost odpovědět na otázku: Co je festival?

Festwochen-Lounge je otevřena v Looshausu, 1010 Wien, Po – Pá 10:00-18:00 a v So 10:00-15:00.



ŠTVRTOK 17. JÚNA 2010

premietanie filmu

SLADKÉ STAROSTI

Československo, 1984, 84 min.

Komédia o poctivom a šikovnom cukrárovi Šimonovi. Skromný starý mládenec sa v praktickom živote stáva ľahkou obeťou svojho šéfa, matky a zástupu vydajachtivých žien. V príbehu sa objavujú osvedčené postupy takmer všetkých dôležitých období filmovej komédie. Počnúc lumiérovskou etudou so záhradnou hadicou cez melancholického tuláka až po postrach okolia – Jacquesa Tatiho. Jurajovi Herzovi sa tak podarilo výrazne obohatiť nielen kolibskú dramaturgiu 80. rokov, ale najmä skromnú tradíciu slovenskej komédie.

Réžia: Juraj Herz

Hrajú: Emil Horváth ml., Renata Mašková, Andrej Hryc, Dušan Blaškovič, Irena Kačírková, Marián Labuda, Vlado Černý, Peter Šimun a ďalší

Začiatok: 19,00 hod.

RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Vstupné: dobrovoľný príspevok

Kardinal Schönborn: Kirche der Österreicher ist die Kirche der Immigranten

Aus der Ansprache von Kardinal Schönborn bei Pfarrgemeinderatstreffen in Mariazell am 13. Mai 2010:

Liebe Brüder und Schwestern! Verzeihen Sie, wenn ich diese dramatischen Worte an den Anfang stelle. In den Worten dieses Aufrufs geht es nicht um Resignation, aber um Klartext. Und dann werden Schritt für Schritt die Hoffnungen formuliert - Hoffnungen, die große Herausforderungen stellen. Es sind die Herausforderung, die auf uns und vor allem auf die kommende(n) Generation(en) zukommen. Wir brauchen „die Kraft des Heiligen Geistes“

Wer von uns konnte 1962 ahnen, wie Kirche und Gesellschaft heute aussehen. Wir können nicht wissen, wie sie 2062 aussehen werden. Aber eines ist sicher: sehr, sehr anders. Und doch wird es die Kirche Jesu Christi sein, und sein Heiliger Geist wird ihr gegeben sein.

Wie wird sie aussehen? Die Kirche Österreichs im Jahr 2062? Ich brauche immer Bilder, um die Dinge anschaulich zu sehen. Mein Heimatpfarrer in Schruns sagte mir: „Als ich vor 40 Jahren begann, hatten wir 100 Taufen im Jahr. Heute sind es 20“. Und er fügte hinzu: „Wie sollen diese 20 einmal die 100 tragen?“

Das ist die Zukunftsfrage unserer Gesellschaft und unserer Kirche. Eine Teilantwort haben wir in Wien bereits: ein Viertel der Wiener Katholiken hat Migrationherkunft. Ich begrüße daher ganz besonders die (noch viel zu wenigen) Vertreter der anderssprachigen Gemeinden. Sie sind heute schon ein echter Teil der Kirche Österreichs. Die Kirche in Österreich ist nicht mehr nur die Kirche der Österreicher – sie ist die Kirche der Immigranten, die Österreicher geworden sind oder auf dem Weg sind, Österreicher zu werden.

Eindrucksvoll ist für mich, dass unter den Sorgenfragen unserer Pfarrgemeinderäte in der Pfarrgemeinderäte-Studie an erster Stelle die Frage steht: „Wird es morgen noch (genug) Menschen geben, die den Gottesdienst mitfeiern?“

Wir wissen alle, dass wir in schwierige Zeiten gehen. Das Reich Gottes wird nicht mit Macht auf Erden erscheinen. Jesus hat selber verheißen, dass es „Gewalt leidet“. Aber es ist uns der Heilige Geist verheißen und gegeben. Die Kraft von oben, der Beistand, der Tröster, der die Herzen erreicht, wo keine Worte mehr hinkommen.

Der Heilige Geist hat noch in jeder Zeit der Kirche Menschen erweckt, die durch sein Wirken das Antlitz der Erde „neu gemacht“ haben. Auf diese Überraschungen dürfen wir hoffen, sie dürfen wir erbitten. Ich bin zuversichtlich, dass der Herr unserer Kirche, unseren Gemeinden Zukunft schenkt. Keine einfache. Keine irdisch gesehen glorreiche. Aber eine lebendige.

Denn „wo Gott ist, da ist Zukunft“. Danke, dass Sie unserer Einladung gefolgt sind!

Wortlaut: <http://stephanscom.at/edw/reden/0/articles/2010/05/14/a18531>

ŽELEZNICE

Na březnové prezentaci plánů Českých drah na modernizaci jejich vozového parku sice dráhy poodkryly značnou část svých záměrů, o některých se ale zmínily jen okrajově. Proč daly dráhy přednost netrakovým jednotkám a co bude dál s jednotkami Pendolino? Na tyto otázky nám ochotně odpověděl přímo generální ředitel Českých drah Petr Žaluda u příležitosti své přednášky na Fakultě dopravní Českého vysokého učení technického v Praze.

„ČD railjet“ realitou

Dozorčí rada Českých drah dala při nákupech zcela nových vozů přednost uceleným netrakovým jednotkám. Důvody jsou prosté; v současnosti probíhají dodávky souprav

Siemens Viaggio Comfort pod obchodním názvem railjet pro Rakouské spolkové dráhy (ÖBB), které získaly díky velkému počtu nakupovaných jednotek (67 kusů) velmi výhodnou cenu. Jedna souprava vyšla rakouské dráhy na 10,6 milionu eur, což je při současném kurzu 271 milionů korun. Součástí výběrových řízení ÖBB na jednotky railjet byla také opce na dodávku dalších kusů za výše uváděnou cenu. Tu ale ÖBB nehodlají plně využít a tak probíhají jednání s ČD, které by rády z této opce nakoupily celkem šestnáct jednotek. České dráhy tak mohou získat za velice nízkou cenu (něco málo přes 38 milionů za vůz) v poměrně krátké době kvalitní a ověřené soupravy, navíc již schválené pro provoz v České republice, Polsku, Rakousku, Německu a Maďarsku. Prvotní plány předpokládají

především nasazení mezi Prahou a Vídní, kde by se nahradily současné soupravy z klasických vozů. Bližší informace o tomto záměru chtějí České dráhy zveřejnit v horizontu několika příštích měsíců.

V případě úspěchu zmiňovaných záměrů se mohou cestující těšit také na radikální zlepšení i ve vlacích kategorií R a Ex. Už jen nákup railjetů by uvolnil více než sto vozů

klasické stavby z vlaků vyšší kvality, které by mohly přejít do klasické rychlíkové vozby. Spolu s komplexními rekonstrukcemi na vozy s klimatizací a jinými moderními prvky se tak můžeme v poměrně krátké době těšit na zlepšení kultury cestování napříč všemi kategoriemi vlaků dálkové dopravy.

Ing. Jiří Zajíček

ČESKO-SLOVENSKÉ VZTAHY A KRAJANÉ

Do Jednacího sálu Senátu České republiky ve Valdštejnském paláci v Praze zvala dne 19. dubna 2010 Stálá komise pro krajanů v zahraničí společně s krajanů na Slovensku na seminář pod názvem Česko-slovenské vztahy a krajané.

Seminář zahájil předseda Senátu Přemysl Sobotka, který mj. také uvedl, že zásluhu na dobrých vztazích mezi Českou a Slovenskou republikou mají i krajané žijící na Slovensku. Senátor a místopředseda Stálé komise pro krajanů Tomáš Grulich pozdravil přítomné i jménem předsedy Stálé komise pro krajanů, který se bohužel semináře nemohl zúčastnit. Ve svém referátu se zabýval srovnáním Čechů v Rakousku po roce 1918 a Čechů na Slovensku po roce 1993. Nad vztahy i rozdílnostmi mezi Čechy a Slováky se osobně zamyslel místopředseda Senátu Petr Pithart, který se také vrátil do doby prvních let po rozdělení Československa. Na závěr poukázal na dnešní malou vzájemnou informovanost. Zdeněk Uherek zdůraznil, že z výzkumného hlediska jsou slovenské komunity v České republice jedny z nejhůře podchytilých a jasně vymežitelných. Hlavním důvodem podle něho je kulturní a jazyková blízkost s Čechy. Také jsou prostorově rozmístěni po celém území ČR, obývají městský i venkovský prostor. Stanislav Brouček z Etnologického ústavu AV ČR se ve svém příspěvku zabýval ideou česko-slovenské jednoty v národopisném hnutí na konci 19. století.

Zmocněnec MZV pro krajanové záležitosti, velvyslanec Vladimír Eisenbruck, informoval o finanční podpoře českého státu krajanům na celém světě. Hovořil o konkrétní finanční podpoře krajanům na Slovensku (třináct spolků) a o propojení kultury (výstavy, výměnná divadelní představení, filmy, knihy ad.). Informoval, že v těchto dnech odhlasovala vláda další podpůrný krajanový plán na příštích pět let.

Lucie Linková představila začínající spolupráci mezi Středočeským a Bratislavským krajem. Předsedkyně Klubu občanů ČR na Slovensku Jana Bratínková v příspěvku Češi na Slovensku se zabývala propojeností obou národů a z toho vyplývající problematikou dnešní doby. Předseda Českého spolku na Slovensku Pavel Doležel informoval o krajanových starostech a o činnosti spolku.

Na závěr proběhla podnětná diskuse. Pro účastníky ze Slovenska byla mj. připravena prohlídka Senátu s průvodcem, prohlídka Strakovy akademie – sídla Úřadu vlády – i s možností prohlídky pracovny předsedy vlády. Součástí semináře byl bohatý kulturní program, např. návštěva Hudebního divadla a Divadla na Fidlovačce.

Konference se na pozvání Klubu občanů ČR zúčastnili také zástupci Kulturního klubu Helena Basler a Richard Basler.

Senátní komise jednala o České škole bez hranic

27. dubna uspořádala Stálá komise Senátu PČR pro krajanů žijící v zahraničí Veřejné slyšení k projektu České školy bez hranic. Zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Českého centra, vyučující na Českých školách bez hranic z různých míst Evropy a rodiče dětí navštěvujících tyto školy na něm diskutovali s cílem výměny a vyjasnění názorů na tento projekt a na jeho institucionalizaci. S projektem České školy bez hranic seznámila přítomné Lucie Slavíková-Boucher z Paříže. Projekt České školy bez hranic nabízí dětem Čechů a krajanů žijícím v zahraničí vzdělávání v českém jazyce – výuku písemného i mluveného projevu, literatury, dějin českých zemí či zeměpisu ČR. V současné době zaslala Česká škola bez hranic žádost o akreditaci svého vzdělávacího programu Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

II. ročník česko-rakouské „univerzity“ pro starší školáky

V dolnorakouském Waldviertelu, v kampusu Raabs, se i letos koná česko-rakouský projekt nazvaný Mladá univerzita. Školáci ve věku 11-14 let se zde týden o prázdninách budou moci zkusit výuku univerzitního typu s množstvím nejruznějších přednášek na různá důležitá, atraktivní a aktuální témata – namátkou můžeme uvést například zdravou výživu, základy výroby filmů, základy marketingu, národního hospodářství nebo třeba zdravého životního slohu. Snad za ten týden školáči nezískají pocit, že už vědí všechno na světě. Když už budou mít tu univerzitu. (MaFr)



Lidé jsou mnohdy až nezdvořile dychtiví senzací a odhalování těch nejintimnějších zákoutí ze života takzvaných celebrit. Nová kniha **Petera Žaloudka** je pravým opakem tohoto trendu. Pojednává o nevsedních lidech, všímá si ale těch, kteří v bulvárních médiích nefigurují. Její hrdinové vynikají pevným životním postojem, osobní odvahou, čistotou charakteru a myšlenek, svou neokázalou poctivostí, skromností a obětavostí, šířením naděje a lásky.



Feiern bis  Ob 20 oder 200 Personen,
wir bieten den passenden Rahmen!

in die Morgenstunden!

Der elegante **Glaspalast** mit angrenzender Terrasse in der Luftburg, das Feenzelt mit den öffenbaren Seitenwänden oder exklusiv das gesamte Himmelreich samt **Garten!** Genießen Sie im **glanzvollen Ambiente** unsere kulinarischen Kreationen, ob als Menü oder Buffet mit **Schauküche**, begleitet von ausgesuchten Weinen oder unserem Budweiser Bier.

Wir sind für **Familienfreundlichkeit** bekannt und besonders darauf bedacht, dass auch die kleinen Gästen einen **unvergesslichen Festtag** erleben! Wir freuen uns, Sie und Ihre Gäste bei uns **willkommen** zu heißen!



HIGHLIGHTS

- keine Saalmiete
- Feiern & Tanzen bis in den Morgen
- viele Aktivitätsangebote für Kinder
- All-inclusive-Pakete
- umfangreiches technisches Equipment (Beamer, Leinwand etc.)

Kolariks Freizeitbetriebe GmbH • Prater 128, Waldsteingartenstraße • A - 1020 Wien • Tel.: +43 1 729 49 99 • Email: events@kolarik.at

LUFTBURG® PRATERFEE®
FEENZELT® HIMMELREICH®
www.kolarik.at



Chcete vypadat a cítit se **zdravě, vítálně a atraktivně** – a to v každém věku?

Objevte společně se mnou zdarma a nezávazně **BIOBALANCE – tajemství zdravé pleti.**

Dohodněte si ještě dnes Váš termín v nerušené atmosféře. Na Váš email nebo telefonát se těší Vaše osobní poradkyně

Mag. Denisa Bokrová
+43 (0) 664 17 37 487
denisa.bokrova@googlemail.com
www.lombagine.com/40185



Poukázka na bezplatný termín
v hodnotě **€ 100,-**

obsahuje kromě 100 minut péče
a odpočinku také:

- ✓ Důležité informace k tématu zdravá pleť
- ✓ Detailní analýzu Vaší pleti
- ✓ Aplikaci produktů Lombagine Paris vhodných pro Váš typ pleti
- ✓ Decentní make-up
- ✓ Individuální poradenství
- ✓ Hodnotný dárek: krém v hodnotě € 40

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:**

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Čísařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Žáskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřínek
Krtěčkova dobrodružství
Maxipes Fik
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou
na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková - Folk songs
Jen vzpomínky poštmirovic
kluka (písníčky J. Vyčítala)
Krtěčkova dobrodružství I-II

Krútnava (písníčky)
Neuvěřitelné situace: Šimek
a Sobota
Písníčky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písníčky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 913 12 13, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotěky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18
A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2010 činí 33,- € (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2010 činí 35,- €. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2010 činí včetně poštovného 50,- €.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Centrální telefon a fax (od 10:00): +43-1-79 88 454

Mag. Pavlína Böhmová, tel. +43-669 195 44 077

tel./fax: +43-1-95 44 076

František Písařík, tel.: +43-650 599 28 02

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57



TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Tatjana Langášková
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tet+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Mag. iur. Michaela Kratzer
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

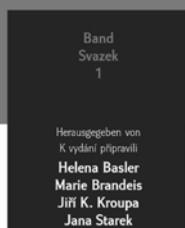
DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI - Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volksgruppe

Vídeňští Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny



Tschechisches
kulturliterarisches
Institut

České
kulturněhistorické
centrum

Wien - Praha
2006

Knihy vydané Kulturním klubem si můžete zakoupit/objednat přímo v **Kulturním klubu**.

Češka (47) žijící ve Vídni (s rakouskou živností) hledá práci: úklid kanceláří a bytů, pomoc v domácnosti, opatrování nemocných nebo hlídání dětí.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.



Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstrasse 60 - Tel (0222) 586 09 67



ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÍ SPOLEK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsk@slovaci.at www.slovaci.at

**PRO
L I N
G U A**



**IVANA
BROZOVA**

Klub, školka,
družina
-
doučování

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650-33 23 579
E-mail: prolingua.b@volny.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at



Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: si.wien@gmx.at

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52



Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc

Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

Raumdekor

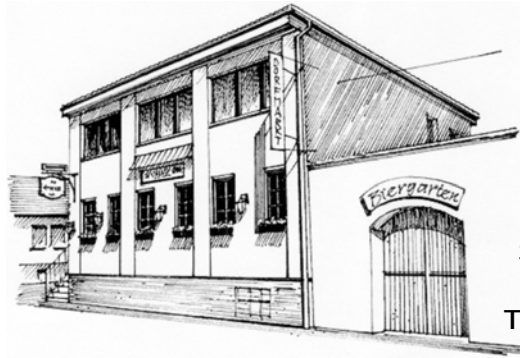
ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*



Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!



Újezdský herold
Heraldická kancelář



VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondìlí - pátek
+420/281 972 116



Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP



Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.



**Restaurant
Schönbrunner Stöckl**

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNÌ

OTEVŘENO: pondìlí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)



KOREC und BLAŽEK OEG



Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü - Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo



Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

ČTENÍ NA PRÁZDNINY

Pohádka na prázdniny

Vladimír T. GOTTWALD: *Šmajdovinky*

Volary: Nakladatelství Stehlík 2002

UKÁZKA:

Jak se Šmajda nepovozil

Povídá se, že někteří vodníci prý mívají ve zvyku potulovat se za měsíčních nocí krajinou. Bud' se prohánět proměnění v stříbrohřívé bělouše nebo se vozit na vozíčku taženém dvanáctisprežením štik přečarovaných na vrané kocoury.

Bůhví kde a čertvíjak se tohle vodník Šmajda doslechl. Snad si o tom na hrázi vyprávěly děti, které to znaly z pohádek, možná o tom cestou domů něco vytrousil Šafrján, když ho drapnul fantas, mohl mu to pošeptat jižní vánek, a třeba se mu to jenom zdálo, každopádně se ale rozhodl, že by to mohl zkusit taky.

Jenomže!

Ono se řekne zkusit, když ale mezi těmi několika kouzly, která se za mlada naučil od starého raka Rajčára, žádné nebylo. A tak to tedy Šmajda zkoušel dlouho.

Nejdřív začal zkoušet překouzlit se na bělouše.

Pravda, že by se mu to právě příliš vedlo, tak to se mu nevedlo. Hlavně nohy ne. Jednou si sice myslel, že už jako by ty správné nohy měl, ale pak si včas všimnul, že vypadají spíše jako nohy od stolu, a tak to kouzlo rychle zastavil a vrátil. Ono by se mu později už taky nemuselo povést zpětné kouzlo, když by pak měl z pusy zásuvku.

A tak radši zkusí přečarovat štiky na kocoury. To se mu vedlo o maličko líp. Ze štičáka Havrdy sice nevykouzlil nic jiného než rozčepýřeného foxteriéra, štika Evelína se taky pořád změnila jen v lišku a štičák Martan na králíka, ale Kristýna se, když se snažila, dokázala docela pěkně proměnit v krásnou zrzavou kočku a ze štičáka Vachty dokonce vykouzlil velkého černého kocoura s parádním ocasem.

Správně. Jestli jste počítali a vyšlo vám jenom pět, tak jste počítali správně. Mně tedy taky jenom pět. A Šmajdovi ostatně také vyšlo jenom pět, jenomže víc štik prostě v rybníce nebylo, a tak se Šmajda ještě naučil přečarovat okouna Helebranta na veverku, aby to aspoň šlo do páru, a vydal se shánět vozík.

Napřed šel pochopitelně ke koláři Houhalovi, ale ten měl zrovna moc práce, pak za truhlářem Cibulkou, a ten měl zas nějaké jiné starosti, za kovářem Janečkem radši ani nešel, protože kovaný vozík by byl určitě tak těžký, že by ho to roztodivně šestispreží neutáhlo. A když si chtěl vodník aspoň půjčit od Kudrnačky její vozík na trávu, začala ječet, že kvůli nějakému vodníkovi přece nenechá králíky hlady, a ječela tak, až málem splasila klisny Placku a Vajsku, co právě kolem táhly Jarabalíkovou formanskou káru.

„Ou, malá, prrrr! – Co tady plašíš, jedubabo?!“ povídá Kudrnačka, až se Placka s Vajskou začaly plašit znova. „To ten Šmajdák šmajdává plaší, že by chtěl půjčit vozík. No copak to jde? – To přece nejde.“

„Vozík?“ podivil se Jarabalík. „Na co vozík?“

„No asi na vození, ty špekoune zabeďněná!“ zabručela Kudrnačka, popadla konev na vodu a vydala se na

náves probrat se sousedkami poslední zprávy z domova i ze světa.

„To já bych o jednom vozíku,“ začal zlehka Jarabalík, který si vzpomněl, že má za stáji polorozpadlý vozíček na hnůj, „o jednom moc pěkném vozíku možná i věděl. Zajdi se, vodnickej, ke mně kolem soumraku podívat!“

„Děkuju. Přijdu. Určitě přijdu a děkuju moc!“ volal Šmajda za Jarabalíkem, který už pospíchal k domovu.

Sotva Jarabalík doma vypíáhl, vytáhnul vozík na dvůr. Příliš dobře tedy nevypadal. Popravdě vypadal příšerně. Největší praskliny byly ale našťestí zanesené hnojem, ty menší zapatlal Jarabalík kolomazí, do škvír nastrkal třísky a nalomená kolečka omotal špagátem, aby to všechno ještě aspoň chvíli drželo a příliš se to neviklalo, potom to všechno narychlo přetřel černou barvou a očima tlačil sluníčko za obzor, protože v šeru se leccos ztratí.

Slunce ještě vystrkovalo šesulku nad Tupým vrškem a Šmajda už rozpačitě přešlapoval u Jarabalíkových vrat.

„Tak tady je ta nádhera!“ rozplýval se Jarabalík. „Takový vozík nemá ani hartusický pan děkan.“

Šmajda ani moc nekoumal, k čemu by hartusickému děkanovi tak asi byl malý dřevěný vozík, ale ještě se pro jistotu zeptal, jestli je „prekve brakve“ ten vozík v pořádku.

„Jak pak by nebyl,“ málem se urazil Jarabalík, „sám jsem ho vyzkoušel. Je to nejlepší vozík, jaký mám. – Co mám? Jaký jsem kdy měl! Nejlepší vozík, jaký jsem kdy viděl, a to jsem forman! – Za sedmadvacet zlatáků to je zadarmo.“

„Dvacet sedm zlatáků?!“ zhrozil se Šmajda.

„Sedmadvacet nebo dvacet sedm, to máš prašť jako uhod.“

„To je nějak hodně,“ breptnul Šmajda, který měl za celé roky za pletení košíků a nůší a všelijaké jiné drobnosti uspořeno všehovšudy osmnáct zlatých.

„To je úplně akorát,“ uzavřel povídání o ceně Jarabalík a s takovým zvláštním úsměvem dodal: „A jezdit ti bude tak, že mu můžeš říkat Černý blesk.“

To víte, že Šmajda, který už se viděl, jak si to za měsíčních nocí sviští krajinou, hned druhý den šel, tady si půjčil, tam si půjčil a odpoledne už si pyšně táhnul vozík k rybníku. Už cestou sice začal trošku skřípat a trošku drkotat a vrzat a klepat se a kvedlat, ale kolečko mu konekoniců upadlo až na hrázi, ale Šmajda kolečko hned nasadil zpátky a přiklep kamenem, a sotva nad Drobkovem zavisla Večernice, začal překouzlovat ryby a zapřahat je do vozíku.

Dopředu veverku s králíkem, za ně foxteriéra a lišku a úplně před vozík párek koček. Pak naskočil na vozík, chytil se orobincových otěží, širokou pusou zamlaskal a hvízdnul a už to jelo!

Přes luka pod Obecní les, doleva, doprava a chvíli dokolečka, veverka prskala a králík dupal, a kousek nahoru a kousek dolů, a Havrda štěkal a Evelína funěla, a ještě to vzal trapem zpátky k rybníku, a než stačily kočky mňouknout, u křížku se vozík rozletěl na tři sta dvaasedmdesát malých kousků a tři větší a pak to podivně šestisprežení za sebou táhlo Šmajdu ještě pěkný kousek po bradě, než se pustil, a potom celá ta šestice pádila k rybníku a skočila do vody a ještě v letu je Šmajda rychle zpětným kouzlem proměnil, aby se mu ryby nedejřámbu neutopily.

Trvalo to ještě hodnou chvíli, než se k rybníku Šufle dovlekl i potlučený vodník s odřenou bradou. Na noc si dal na rány hojivý jitrocel a kostival a ke spaní se do rybníka uložil k hornímu konci, že tam byla voda měkčí.

Druhý den se probudil celý bolavý. Ale v rybníce i poblíž bylo tolik práce, že na to brzy zapomněl. A když se pak večerem kolem kolíbal forman Jarabalík a nápadně vesele se ptal, jakpak že mu sviští Černý blesk, Šmajda klidně povídá: „Ale, nějak se to nevyvedlo.“ A pomyslel si, že to snad

nebylo schválně, a jestli i ano, ono se to třeba Jarabalíkovi jednou vrátí, a ještě se na formana usmál.

A že byl ještě nějaký takový polámaný, šel Šmajda spát ten večer brzy. A v noci se mu pak zdálo, že se naučil úplně jiné kouzlo a že se překouzluje na racka a že vláčně létá nad Křapkovem i Nedělkovem a že se vznáší nad rybníkem i nad lukami a že sviští vysoko pod oblaky s větrem o závod, až se mu nad tou báječností skoro srdce zalyká.

Kdo ví? Možná že se mu to nezdálo.

Karel Toman: *Léto*

Šumějí lesy i vody
a světlo nad nimi zpívá.
Jedinou vteřinu ještě,
ty písni živá!

Prostory, hloubky a výšky
a hlasy neznámých dálek?
Kdyby se ozval hlas města,
jak by tě zalek!

V té chladivé písni vody
zní líbezný doprovod lesů
a všechny trudy a žaly
v ní smyju a střesu.

(*Stoletý kalendář*)

Karel Toman: *Červen*

(Jaromírovi)

Stín stromů zelený tě na svět uvítal,
zahradu jarní tišila tvůj pláč.
A s každým červnem vzpomínáme,
co ti ten první dal,
a s tebou koupáme se v jeho slunci.

Sen matky tvé a otce se snem lidu kvete,
i tebe vepjal v řetěz čarovný,
kde hlad a bída umlká,
kde mizí vše, co bolí člověka
a hněte.

Sni, hrej si v červnu svém. Vy všechny děti sněte
domova nejpyšnější sny,
než řekne velký den: Jsem naplnění, procitněte!

(*Měsíce*)

Karel Toman: *Červenec*

Svatý stín strážný bdí nám nad domovem,
hlas jeho slyšet v tichu: Pamatuj!
A v šumu listí, v chladné písni vod
hlas jeho slyšíš, slyšíš doprovod:
Pamatuj!

Ne záře hranice, jen víra, zápal tvůj,
čin s mužným slovem
ať provází tě po Čechách.
Ne bengál vylhaný, jen tichý stálý plamen
ať hoří v duších.

Svatý stín strážný bdí nám nad Čechami
a děti v kolébkách
nám posvěcuje vzdušným pocelem.

(*Měsíce*)

J. S. Machar: *Sonet o třetí hodině v červenci*

To není vzduch, to už je vody var,
jenž proniká tě, kol tebe se lije,
to není lenost, to už smrti spár,
se zvolna těžce noří do tvé šíje.

Naproti žhavý bílý trottoir,
zelené všude v oknech jalousie,
šedivý prach se k tobě oknem vije –
zem, nebe jeden hrozný žár.

Přivřené oči, duše zmalátnělá,
tak sedíš tady bez hnutí a tich –
tvé – já –, tvůj život a ta země celá

je ti tak hrstkou věcí bezcenných,
že bys po všem tom steskem sotva vzdych –
kdyby ta duše z těla vyjít měla...

(*Čtyři knihy sonetů / Letní sonety*)

J. S. Machar: *Sonet o západu slunce*

Je nevidíš. Lze jen se domnívati,
kde zmořeno as končí běh.
V šedivou massu ulice se tratí,
a nad ní nebe stojí v plamenech.

Skla oken rdí se. Chodníky zlatí.
Mha rudá leží v taškách střech.
Zříš cos jak odlesk růží vzduchem váti
a lidem v líci plát i na vlasech.

A oknem otevřeným ze šumotu a ruchu
Vzdech k tobě vane náhle tak těžký, plný puchu,
jímž prvně hlučné město po denním žáru
dychne.

A maně myslíš v dálku, jak mohutně tam tryská
to světlo na vsi, pole, na lesy, na skaliska...
vše plane ... tráva voní ... a pták s trylkem
tichne...

(*Čtyři knihy sonetů / Letní sonety*)

(*mk*)

Prezentace knihy na Jazykovém institutu spolkové armády (Sprachinstitut des Bundesheeres)

17. prosince se konala v sále Sala Terrena na akademii Landesverteidigungsakademie jedinečná akce Jazykového institutu Spolkové armády. Byla totiž prezentována kniha zastupujícího vedoucího institutu a studovaného bohemisty, podplukovníka vyšší odborné armádní služby Dr. Ernsta *Die Geschichte des Tschechischunterrichts und der tschechischen Militärfachsprache im österreichischen Militär (Dějiny výuky českého jazyka a vojenské odborné češtiny v rakouské armádě)*. Univ. Prof. Dr. Newerkla z In-

stitutu slavistiky na vídeňské univerzitě, který se v tomto oboru věnoval rozsáhlým výzkumům, měl slavnostní proslov. Označil toto dílo jako „zbraň slova proti zapomnění“. Především se to podle jeho názoru týká historického vzniku prvních vojenských vzdělávacích zařízení, institucionalizace výuky češtiny v rámci vojenského pojmu cizích řečí a české vojenské odborné řeči. Na závěr poukázal také na vynikající spolupráci mezi jazykovým institutem a vídeňským institutem slavistiky, která se začala již ve druhé polovině 19. století, když byl tehdejší učitel češtiny Josef Valentin Zlobický povolán z vojenské akademie na univerzitu, aby tam obsadil nově založenou katedru pro český jazyk a literaturu.

Jubiläumstage dreier Persönlichkeiten der tschechischen Militärsprache

V minulém roce se před 180, 200, resp. 270 lety se narodili Ferdinand Čenský, Moritz Fialka a hrabě Franz Joseph Kinský. Následující pojednání nás seznámí o jejich zásluhách na poli českého vojenského jazyka v rakouské armádě 18. a 19. století.

Ferdinand ČENSKÝ



Čenský war der Sohn des gelernten Färbers, Lagerverwalters und späteren Bürgermeisters von Čechtice, Jan Evangelista Čenský, und wurde als Ferdinand Anton Jan Čenský am 29. Mai 1829 ebendort geboren. 1834 besuchte er in seinem Heimatort die zweiklassige Grundschule, 1839 dann die deutsche Hauptschule

in Iglau (Jihlava), die überwiegend deutschsprachig war. Der dort ansässige Pfarrer lernte ihm die ersten deutschen Grundbegriffe, sodass er von Kindheit an fließend zwei Sprachen konnte. Später lernte er in Mainz (auf Grund der vielen dort dienenden belgischen Soldaten) Flämisch, in Italien, wo er sich über sechs Jahre aufhielt, Italienisch und aus der Schule konnte er Latein.¹

Nach seinem Besuch des Akademischen Gymnasiums in Prag, dem Gymnasium der Prämonstratenser in Deutsch Brod (wo der jüngere Bruder von Karel Havlíček (Borovský), Josef, sein Mitschüler war, übersiedelte er nach Prag, um an der Karl-Ferdinand Universität Philosophie zu studieren. Mit der Aufhebung der Zensur war die Gründung neuer Zeitungen möglich geworden, die nun die gesteigerte politische Gärung des tschechischen Elements reflektierten. Auch Čenský betätigte sich als junger Philosophieabsolvent journalistisch von Beginn an bei *Národní noviny*, schrieb aber auch unter den Pseudonymen „Ferd. Šaftlich“, „Hána“ und „Vojtěch Hejna“ Novellen für verschiedene Zeitschriften.

¹ Militärhistorisches Archiv (Vojenský historický archiv – VHA), Persönliches Schreiben (Ferdinand Čenský).

1849 wurde der Chefredakteur der *Národní noviny*, Slavibor Knedlhans-Liblínský, nach einer „amtlichen Vorladung“ zum Militär eingezogen und auch Čenský entkam dem Schicksal der politischen Nachstellungen und dessen Folgen nicht. Als jüngstes Redaktionsmitglied wurde er zu Beginn des Februars 1851 verhaftet. Auch das Blatt wurde sofort eingestellt. Er verbrachte acht Monate in Untersuchungshaft auf der Burg. Unmittelbar nach seiner Freilassung wurde er 1851 in Prag zum Militär einberufen.² Von Prag wurden die Entlassenen nach Jindřichův Hradec transferiert und von dort wiederum nach Mainz am Rhein (Mohuč) verlegt. Hier begann Čenskýs steiniger Weg seiner militärischen Karriere. Als „politisch verdächtiges Individuum“ war ihm der Zugang zu militärischen Schulen, wo er als Kadett hätte beginnen können, versagt. Er musste sich also den Offiziersrang „von der Pike auf“ (v) verdienen. Und der Weg dahin war lang: Fünf Jahre Mainz, ein Jahr Frankfurt, sechs Jahre Italien (Piemont, Ferrara, Rovin, Verona, Venedig), vier Jahre Tirol (Trient, Bozen) und drei Jahre Linz. 1854 absolvierte er den Kadettenkurs mit ausgezeichnetem Erfolg. Im österreichisch-italienisch-französischen Krieg 1858, wo er an den Schlachten bei Malegnano und Solferino teilnahm, wurde er zum Leutnant und bald darauf zum Oberleutnant befördert.

Damals begann er zu schreiben und zu übersetzen. Das Ergebnis seiner Tätigkeit waren unzählige Titel und ursprünglich tschechisch geschriebene Arbeiten, vor

² Auch die anderen Redakteure des Prager Abendblattes erlitten ein ähnliches, zum Teil schweres Schicksal: Slavibor Knedlhans-Liblínský wurde zu acht Jahren Militärdienst und zwei Jahre Reservedienst beim IR Nr. 28 Graf Latour „eingezogen“. Prokop Chocholoušek wurde zwar nach dreimonatiger Haft entlassen, aber im Jahre 1854 in Galizien (Rzeszów) interniert. Ebenso Vincenc Vávra, der, als Čenský bereits eingezogen war, noch auf eine Entscheidung des Prager Burggefängnisses wartete, welches ihn im Dezember 1853 zu einer Gefängnisstrafe in Mukačevo verurteilte. Karel Sladkovský war schon im August 1850 in der Festung Olmütz eingesperrt worden und J. V. Frič wurde im selben Jahr zu 18 Jahren Haft verurteilt. An der Wende des Jahres 1851 war praktisch der schwärzeste Tag des Abendblattes, nicht nur wegen der Verhaftungen und der Einstellung des Blattes, sondern weil Karel Havlíček heimlich nach Brixen (Südtirol) in die Verbannung überführt wurde.

allem tschechische Schriften für deutsche Offiziere, die in Regimentern mit überwiegend tschechischer Mannschaft dienten. In der Zeit dieser Kriege (1859-1865) lehrte er die Kadetten und Offiziere des IR Nr. 11 in den Wintermonaten Tschechisch.

Als dann nach Thomas Burians Tod die Stelle eines Tschechischlehrers an der Neustädter Akademie vakant war, wurde er durch das Kriegsministerium zum „Professor für die böhmische Sprache und Literatur“ an der Militärakademie in Wiener Neustadt ernannt, wo er 1870 als einer der ältesten Oberleutnante endlich zum Hauptmann befördert wurde.

Tschechisch war, wie bereits erwähnt, eine zurückgesetzte und geringgeschätzte Sprache. Viele Leute waren dadurch verwirrt und vergaßen eigentlich, dass sie tschechischer Herkunft waren. Čenský gehörte damit zu jenen wenigen Offizieren, die, wie beispielsweise Salomon Friedberg-Mírohorský, nicht nur die tschechische Sprache pflegten, sondern für die Verwendung der tschechischen Sprache bei jenen Truppenverbänden eintraten.

Über seine Qualitäten als Tschechischlehrer zeugt auch die Tatsache, dass er ausgewählt wurde,³ die Söhne des Erzherzogs Karl Ludwig, Franz Ferdinand (später d'Este) und Otto, in der Zeit zwischen 1873-1880 in Tschechisch zu unterrichten.⁴ 1885 wurde er zum IR 10 transferiert und ein Jahr später mit gleichzeitiger Beförderung zum Major ad honores (mit einer für damalige Verhältnisse ansehnlichen Pension von 1287 Gulden) pensioniert. Mit dem Übertritt in den Ruhestand erhielt er auch für seine Verdienste den Franz-Joseph-Ritterorden. Nach 35 Jahren in der Fremde kehrte er nach Prag zurück und widmete sich der literarischen Tätigkeit. Kurze Zeit später erkrankte er schwer und nach einer erfolglosen Operation starb er am 3. Jänner 1887. Begraben liegt Čenský im Familiengrab am Olšanský Friedhof.⁵ Posthum wurde er für sein Wirken in den Adelsstand (von Čechtic) erhoben.

Auch wenn es vor der Zeit Čenskýs Versuche in der Erstellung der tschechischen Militärfachsprache gab, so war es doch sein Verdienst, diesen Bereich erstmals auf eine systematische und sprachlich geordnete Basis zu stellen. Obwohl es einige sprachliche Unterlagen von früheren Lehrern und Schriftstellern⁶ bereits gab, konnte von einem eigenen militärischen Schrifttum noch keine Rede sein. Spärlich waren die Anfänge der tschechischen Militärliteratur während der ersten drei Dekaden des 19. Jahrhunderts. Etwa alle zehn Jahre erschien ein militärisches

Buch. František Ladislav Čelakovský bezeichnete diese kleinformatigen Büchlein (die er aufrichtig verabscheute) als „knižičušky“.⁷ Čenský beschrieb einmal den Stand der Militärliteratur folgend: „Voják, kdyby celou tu literaturu vojenskou z prvního čtvrtletí do svého tlumoku byl uvelebil, byl by zavazadla svá ztížil jen o několik dekagramů. Tak skrovný byl počet, obsah a objem jejich.“⁸

Als Čenský 1869 an die Akademie kam, sah er als vordringliche Aufgabe die Erstellung und Ausarbeitung einer tschechischen Grammatik, eines Lese- und eines Wörterbuchs an. Und so erschienen bereits im Jahre 1871 seine *Kurzgefasste praktische Grammatik der böhmischen Sprache, zum speciellen Gebrauch in den Militärschulen und für jene Militärs, welche in ihrem Berufe die böhmische Sprache erlernen wollen*, *Vojenská čítanka* und *Vojenský slovník německo-český*. Alle drei Lehrbehelfe wurden durch das Kriegsministerium obligatorisch an den Militärschulen eingeführt. Auch die tschechische Kritik äußerte sich darüber sehr wohlwollend, vor allem weil dies als Beitrag zur Wiedererweckung bzw. zur Hebung des tschechischen Nationalbewusstseins gesehen wurde.

Eine wahre Pionierarbeit leistete Čenský mit seinem Wörterbuch. Er widmete es zwei anderen Landsleuten, die sich mit der Militärterminologie in einem gewissen Ausmaß bereits auseinandergesetzt hatten: Thomas Burian und Emanuel Salomon Friedberg-Mírohorský. In seiner Widmung beschreibt Čenský darin ihre Verdienste um die böhmische Nationalität und das militärische Schrifttum: „První z Vás byv úplných 28 let jedním z mých předchůců na zděšších vojenských školách, přiučil českému jazyku sta a sta chovanců, kteří ještě po letech svého někdejšího učitele s úctou sobě vzpomínají [...]. Druhý z Vás první počal lidu českému vědy vojenské svou terminologií v *Naučném slovníku se svými pojednáními k Názornému atlasu soustavně odhalovati. Obě dvě díla bez Vašeho účastenství byla by necelá.*“⁹

Čenský übersetzte auch eine Reihe von Dienstvorschriften ins Tschechische. Er sah es nämlich als seine zweite Hauptaufgabe an, dass tschechische Soldaten, Unteroffiziere, aber auch die Offiziere möglichst viele Dienst- und Übungsbehelfe sowie Vorschriften in tschechischer Sprache haben sollten. So stattete er die Soldaten mit dem *Kniha vojínů rakousko-uherských*¹⁰ und danach mit einem *Leitfaden für Unteroffiziere [Rukověť pro poddůstojníky]* aus, worin er militärische Fachbegriffe anführte.

Interessant ist auch das Lesebuch (*Česká vojenská čítanka*): Nach den Auszügen aus den Militärvorschriften folgen Lebensläufe von Heerführern, Beschreibungen von berühmten Schlachten, Gedichte und Lieder mit militärischen Motiven und Modelle von praktischen militärischen Dialogen, z. B. „U výslechu“ („Beim Verhör“) oder „Při prohlížení světnice“ („Beim Zimmerappell“): „Ona poduštička není úplně vycpána. Na rohatinách

³ Es war dies General Fröhlich, an den sich der Erzieher des Erzherzogs, Graf Degenfeld-Schönburg, mit der Bitte um Rat wandte und der ihm ohne zu zögern seinen Untergebenen, Hauptmann Čenský, empfahl.

⁴ Ferdinand Čenský, *Český jazyk v císařské rodině. Ze svých pamětí...* [Die böhmische Sprache in der kaiserlichen Familie. Aus meinen Erinnerungen...], in: *Osvěta* 16/1886, S. 97-105, 204-211, 312-322 und 404-415.

⁵ Das Grab ist zu finden unter der Ordnungsnummer VI-16-73. Begraben sind dort auch seine Frau Adolfa (2. 10. 1844 – 27. 9. 1926), Jaroslav (25. 8. 1875 – 6. 6. 1956), Stanislava (1889-1968), Bohumil (26. 7. 1879 – 30. 7. 1894), Barbora Wurmová (Witwe nach dem Gutsbesitzer starb im Alter von 85 Jahren).

⁶ Nejedlý, Hánka, Franěk, Knajsl, Burian, Told von Wallersberg, Salomon Friedberg-Mírohorský.

⁷ Rudolf Tschorn, S. 219.

⁸ Siehe *Pokrok* 1885.

⁹ Ebenda, S. 225

¹⁰ Darin widmete er seine ganze Aufmerksamkeit den Soldaten aus Böhmen und Mähren. Gerade dadurch ist Čenskýs Loyalität zum Herrscherhaus sichtbar. Vor allem zeigt er, welche militärischen Führer und Herrscher des Habsburgerhauses er schätzte und warum.

neleží montury všude v pravidelním pořádku.“ Eine neue Methode wandte Čenský beim Unterricht der Kinder des Erzherzogs Karl Ludwig, Franz und Otto, an, die er zwei Mal wöchentlich in der Kaiservilla Wartholz in Reichenau an der Rax (Niederösterreich) unterrichtete: Zuerst schrieb er Sätze an die Tafel und erklärte die grammatikalischen Inhalte an Hand ihrer Inhalte.

Mit etwas Übertreibung kann man sagen, dass Čenský eine Politik der kleinen Schritte in der österreichischen Armee versuchte. Vielleicht stellte er sich vor, dass, je mehr Offiziere mit dem Tschechischen sympathisieren, desto größer der Respekt vor dem tschechischen Element im Militär wird. Čenský beteiligte sich auch an der Bearbeitung einer Reihe von Stichwörter mit militärischer Thematik in *Riegers Wörterbuch (Riegerův Naučný slovník)*, aber auch in der *Pädagogischen Enzyklopädie [Pedagogická encyklopedie]*, u. a. mit den Beiträgen zu den Stichwörtern „Akademický spolek vídeňský“ [Wiener akademische Gesellschaft], „Akademie Josefinská Lékařsko-ranhojičská“ [Medizinisch-chirurgische Josefsakademie], „Akademie námořnická“ [Marineakademie], „Akademie orientální“ [Orientalische Akademie], „Akademie Tereziňská, rytířská“ [Theresianische Ritterakademie], „Akademie vojenská“ [Militärakademie] oder „Bílka (Bilka) Petr“.

Čenský gehörte zwar nicht zur intellektuellen Spitze der Vertreter seines tschechischen Volkes, aber in jeder Hinsicht ist er unter jene unermüdeten tschechischen Patrioten einzureihen,¹¹ die mit ihren schriftstellerischen Tätigkeiten, mit ihrer Volksbildung und auch mit pädagogischen Arbeiten die Notwendigkeit der Entwicklung der tschechischen Sprache in der k. k. Armee propagierte. Das Werk Čenskýs harrt noch einer weiteren qualifizierten wissenschaftlichen Bewertung.

Moritz FIALKA



(eigentlich Mauritius, Marcellus, Henricus; auch Mořic, Mauric, Moritz), geboren am 30. Oktober 1809 als Sohn eines Arztes in Písek,¹² besuchte er das Altstädter Gymnasium und meldete sich 1824 als freiwilliger Kadett beim IR Nr. 28. Da er die Schule noch nicht abgeschlossen hatte, erhielt

er die Erlaubnis, diese zu beenden und an der Universität Philosophie zu studieren. Als Sprachtalent beherrschte er Griechisch (er las schon als Jugendlicher griechische und römische Klassiker und konnte angeblich aus dem Gedächtnis Rhapsodien und Verse Homers rezitieren),

Englisch, Französisch, Italienisch, Serbisch, Kroatisch, Polnisch und auch Arabisch.¹³

1830 wurde Fialka zum Fähnrich, 1832 zum Leutnant und 1836 zum Oberleutnant befördert. Mit diesem Dienstgrad wurde er 1838 als Tschechischlehrer an die Militärakademie berufen, wo er 1843 zum Kapitänleutnant (Hauptmann) befördert wurde. Diese Funktion bekleidete er bis 1844, bevor er wieder zum Regiment nach Prag bzw. Theresienstadt zurückkehrte. Im Juni desselben Jahres marschiert er mit dem 2. Bataillon von Theresienstadt nach Prag, wo er in Běchovice unter persönlichem Einsatz das Leben vieler anderer rettete. Im Oktober desselben Jahres zog er unter der Führung von Windischgrätz gegen das revoltierende Wien, danach nach Ungarn, wo er am 16. Dezember an der Schlacht bei Pamdorf und am 30. Dezember an der Schlacht bei Moor, im Jänner 1849 bei Téténa, bei Tornalje, bei Kápolna (wo er mit dem Militär-Verdienstkreuz ausgezeichnet wurde), bei Hatvan, bei Işasek und später um Pest teilnahm. Er kämpfte unter Haynau in den Schlachten bei Raab, Komárno und im Banat. Im Frühling 1859 wurde er in den Adelsstand erhoben, zum Oberstleutnant befördert und mit dem Platzkommando in Trient (Trentino) betraut. 1861 bekam er das Platzkommando in Mantua und im Herbst 1862 das gleiche Amt in Krakau, wo er 1864 als Oberst in den dauernden Ruhestand trat. Fialka blieb bis zu seinem Tod (er erlag einem Magenkrebs) im Jahre 1869 in Krakau, wo er auch begraben liegt.

Während seiner Dienstverrichtung in Wiener Neustadt pflegte Fialka jedoch intensive Kontakte mit nationalgesinnten böhmischen Offizieren und kam so in die Gesellschaft höherer böhmischer Beamter und Angestellter in Wien. Seine Studien der slawischen Sprachen regten ihn auch zu Besuchen Dobrovskýs und Kopitars, dem späteren Hofrat und Direktor der Wiener Hofbibliothek, an.¹⁴

Fialkas literarischer Bekanntheitsgrad liegt in den Übersetzungen der Romane von Charles Dickens, die er als Bücher herausgab: *Oliver Twist* (1843-44), *Štědrý večer* (1846) und *Zvony* (1847). In Zeitschriften (*Květy*, *Světlozor*, *Pokrok*, *Vesna* und *Vídeňský deník*) veröffentlichte er Gedichtübersetzungen von Vuk S. Karadžić und volkstümliche serbische Prosa. Seine publizistischen Beiträge (Reiseskizzen, -studien, und -berichte, literarische und kulturelle, statistische und geografische Referate) betreffen vor allem südslawische Nationalitäten.

Für seine militärsprachlichen Tätigkeiten sprechen nicht nur die in den Zeitschriften *Národní noviny*, *Vlast* und *Žižka* die in den Jahren 1848-49 publizierten Kriegsberichte, sondern auch jene Anfang der Siebziger

¹¹ Arne Novák bezeichnete ihn als „...originálního muže z šiku starých vlastenců“.

¹² Seine Schwester war mit Augustin Ignác Salomon von Friedberg verheiratet und war die Mutter des Malers, Schriftstellers und späteren Feldmarschalleutnants Emanuel Salomon von Friedberg-Mírohorský (der auch Schüler Burians an der Militärakademie war. Sein Bruder František war Advokat und zuletzt Kreiskommissar in Kolomyj, wo er 1846 starb.

¹³ Dieses Sprachtalent wird auch von Oberst a. D. Johann Heinrich Blumenthal und Generalmajor a. D. Oskar Regele in deren Artikel *Die Theresianische Militärakademie und ihre Kommandanten* gewürdigt: „Von Mitgliedern des Lehrkörpers aus dieser Zeit ist noch erwähnt: der Lehrer des Czechischen, der sprachenkundige Moritz von Fialka, der auch das Französische, Englische, Italienische, Spanische, Ungarische, Persische und Türkische fließend sprach.“ In: *Alma Mater Theresiana Jahrbücher 1960-65*.

¹⁴ Vom Besuch bei Kopitar war Fialka jedoch schwer enttäuscht, weil dieser die Tschechen absolut nicht mochte und sich über Leute, die er persönlich schätzte (P. J. Šafařík, Fr. Palacký, V. Hanka), abfällig äußerte.

Jahre veröffentlichte Artikeln hauptsächlich über das Militärwesen. Seine Briefe, aus denen sich die Zugehörigkeit zur böhmischen Nationalität deutlich erkennen lässt, veröffentlichte Burian in der Zeitschrift *Květy* im Jahre 1869. Einige seiner interessanten Berichte finden sich auch in Čenskýs *Z dob našeho probuzení* (1875).

Sein Werk *Hrdinské činy rakouských Slovanů* [*Heldentaten österreichischer Slawen*], in dem er die Kriegsverdienste von Slawen in der österreichischen Wehrmacht, vor allem in den Schlachten bei Aspern, Leipzig und anderen, zeigen wollte, blieb allerdings handschriftlich und unvollendet.¹⁵

Franz Joseph Graf KINSKÝ



Am 12. Juli 1779 bekam die Neustädter Militärakademie in der Person des späteren Generalfeldmarschallleutnants Franz Joseph Graf Kinský von Wchinitz und Tettau (Vchynice und Tetov)¹⁶ einen ihrer bedeutendsten Lokaldirektoren, der bis 1806, also über 26 Jahre, die Geschicke der Akademie lenken sollte. Sein Leitspruch „Der Mensch hat nie aus-

gelernt“ ist mit dem heutigen Motto des „lebenslangen Lernens“ aktueller denn je.¹⁷

Kinský, am 6. Dezember 1739 in Prag geboren, entstammte väterlicherseits einem alten böhmischen Adel. Seine Mutter war eine geborene Palffy. Er erhielt seine erste Erziehung im elterlichen Haus, kam aber dann nach Wien, wo er die Theresianische Ritterakademie mit Auszeichnung bestand. Zurück in Prag absolvierte er das Studium der Rechts- und Politikwissenschaften. Daneben studierte er noch Mathematik und Naturwissenschaften. Während sein älterer Bruder Offizier wurde, war er für den Staatsdienst vorgesehen. So trat er auf Wunsch seiner Eltern beim böhmischen Appellationsgericht in Prag ein und erhielt dort die Stelle eines Gerichtsrates. Seine Vorliebe aber galt dem Militär und so gab er 1759 seine Gerichtsfunktion wieder auf und trat als Freiwilliger in das Chevauxleger-Regiment Nr. 2 (später Dragonerregiment Nr. 14) ein, wo sein Bruder bereits zweiter Oberst war und ihm bei diesem Übertritt Hilfestellung leistete. Kinský erkaufte sich das Offizierspatent, was damals trotz Militärakademie möglich war. Er kam dann als Unterleutnant zum IR Nr. 22, wo er 1760 bereits zum Hauptmann, 1764 zum Major und 1768 zum Oberst befördert wurde.¹⁸ Zu

diesem Zeitpunkt war er erst 29 Jahre (!) alt. Eine steilere militärische Karriere als Kinský sie durchlief, ist nicht bekannt. Insgesamt brauchte er vom Leutnant zum General kaum mehr als zehn Jahre, und dies, ohne die Militärakademie von innen gesehen zu haben.

Trotzdem bedeutete auch das Soldatenleben nicht unbedingt das Wahre für ihn. Im Laufe der Zeit hat sich sein Interesse immer mehr auf die Erziehung der Jugend konzentriert. Es wurde derart stark, dass er sogar in seinem Regiment in Prag auf eigene Kosten eine Kadettenschule einrichtete und dortselbst Unterricht u. a. in Mathematik und Geometrie erteilte. In dieser Zeit publizierte er auch schon – vorerst allerdings unter einem Pseudonym – Artikel über Erziehung und Ausbildung. Auf Grund dieser Aktivitäten und Interessen sowie durch seine Schriften *Die Erinnerungen über einen wichtigen Gegenstand von einem Böhmen* (1773) und *Über die Hofmeister* (1776) durch Maria Theresia aufmerksam geworden, wurde er von ihr vor der Übernahme der Militärakademie für eine Reformierung derselben systematisch vorbereitet. Dazu sollte er, jetzt schon im Range eines Generalmajors, zunächst die Militärakademie in Stuttgart („Hohe Karlschule“), die Erziehungsanstalt des Freiherrn von Salis-Soglio in Marschlins und jene von Pestalozzi in Neuhof in der Schweiz studieren. Kinskýs Reisebericht schloss mit den Worten: „[...] dass man in Erziehungsinstitutionen mehr die Herzensbildung als Gelehrsamkeit allein beachten müsse.“ Als Grundidee bezeichnete er die Heranbildung rechtschaffener Männer, treuer Staatsdiener, tapferer Krieger und tüchtiger Offiziere. Kinský war also von Maria Theresia ausersehen, die Akademie neu zu organisieren und besuchte aus diesem Grund schon vor seinem Amtsantritt die Burg. Bisher waren Erziehung und Ausbildung im Wesentlichen traditionell, d.h. teilweise streng reglementiert, teilweise den Kommandanten und dem Lehrkörper überlassen gewesen. Josef II. kannte bereits die Karlsruhschule in Stuttgart, die der Neustädter Akademie nicht unähnlich war, nur später entstanden und mehr auf die Allgemeinbildung ausgerichtet war.¹⁹

Als ein Jahr später Feldmarschallleutnant Harning 1779 das Amt des Lokaldirektors niederlegte, wurde er auf Vorschlag des damaligen Oberdirektors Graf Anton Colloredo für diese Funktion in Wiener Neustadt ernannt und konnte nun daran gehen, die Reformvorschläge, die er in einem Bericht an Maria Theresia vorgelegt hatte, zu verwirklichen.

Neben all den anderen Bereichen (nicht nur des Erziehungswesens, sondern auch auf anderen Gebieten der militärischen Ausbildung), mit denen er sich gedanklich und reformorientiert auseinandersetzte, sei hier vor allem auf den Unterricht im Allgemeinen und auf jenen der Sprachen im Besonderen, eingegangen. Die Aufnahme der Zöglinge an die Akademie erfolgte im Alter von sechs bis zehn Jahren, Voraussetzung war körperliche und geistige Eignung, wozu sie sich der von ihm neu eingeführten Prüfung zu unterziehen hatte. Der Austritt aus der Akademie und der Eintritt in die Armee erfolgte in der Regel mit dem vollendeten 18. Lebensjahr. Seine Reformen setzten auch sofort mit seinem Amtsantritt ein. Kinský zog

¹⁵ Vgl. *Ottův slovník naučný*, Prag 1895, Teil IX, S. 157-158.

¹⁶ Sein umfassender Titel lautete: Generalfeldmarschallleutnant Franz Joseph Graf Kinský von Wchinitz und Tettau, Herr auf Zwickowitz und Chlum-Lhotta, Seiner K. K. Apostolischen Majestät wirklicher Geheimrat und Kämmerer, Inhaber des Regiments zu Fuß Nr. 47, Ehrenmitglied der Böhmisches Gesellschaft der Wissenschaften und der naturforschenden Freunde in Berlin.

¹⁷ Eine ausführliche Lebensbeschreibung über Kinský, insbesondere über seine militärische Karriere, findet sich in der Österreichischen Militär-Zeitschrift, 11/1828.

¹⁸ Die sofortige Anstellung als Offizier war damals nur möglich, weil „Offizierspatente“ käuflich waren (s. a. w. o.).

¹⁹ Gegründet wurde sie von Herzog Karl Eugen von Württemberg, dessen Vorbild Rousseau und seine neuzeitlichen Bildungsabsichten waren.

die Beschäftigung der Zöglinge mit den Künsten (worunter er das einfache Zeichnen und die Musik meinte) der wissenschaftlichen Bildung vor. Die Gegenstände, deren Anordnung Sache des Oberdirektors war, sollten nicht schematisch behandelt werden, sondern stofflich ausgewählt sein. Er war ein erklärter Gegner der Belastung des Gedächtnisses durch Auswendiglernen von Zahlen und Daten, z. B. im Geschichtsunterricht. Hingegen war es ihm ein Anliegen, den Fremdsprachenerwerb zu fördern. Schon Colloredo als Oberdirektor hatte die Mängel darin erkannt und durch die Aufnahme von Piaristen versucht, hier Abhilfe zu schaffen. Kinský legte dabei ebenso großen Wert auf Wortreichtum wie auf die deutliche und richtige Aussprache von Beginn an und lehnte die Verwendung von Diminutivformen beim Unterricht von Kindern ab, „als wenn es z. B. dem Kinde schöner ließe »papperln« als »essen« zu sagen“.²⁰ Er stellte sich gegen das „Regelunwesen“ im grammatischen Unterricht und war für mehr Anwendung, also Übersetzen und Reden. Übung war dabei seine oberste Maxime („Ohne Übung im Sprechen ist kein Fortgang zu hoffen: selbst eine Muttersprache ist ohne Übung halb vergessen“).²¹

Er weist in seinem Buch auf den Bedarf von Fremdsprachenkenntnissen für Gutsbesitzer, in Schulen, insbesondere aber für den Militärstand hin (s. w. u.) und stimmte als Vorgesetzter auch die Ausbildung darauf ab: Er erweiterte den Unterricht im Jahre 1780 auf fünf Jahrgänge, nämlich von der vierten bis zur achten Klasse und im Jahre 1791 auf sechs, und zwar von der vierten bis zur neunten Klasse im Ausmaß von wöchentlich 2½ Stunden. Beide Lehrer führten ihre Klassen so, dass ein Jahr der eine in der vierten, sechsten und achten Klasse, der andere in der fünften, siebenten und neunten Klasse unterrichteten und im zweiten Jahr umgekehrt. Diejenigen (Zöglinge), die Kroatisch und Tschechisch bereits konnten, sollten Französisch von der dritten bis zur fünften Klasse haben. Mit denen sollte man in den Tschechischstunden abwechselnd Französisch lesen und übersetzen. Von der sechsten bis zur achten Klasse sollte man wechselseitig ins Kroatische und Illyrische übersetzen. Weiters legte Kinský Wert auf Latein, weil nach seinen Worten alle romanischen Sprachen davon ausgehen.

Er war der Auffassung, dass ein Kind mit fünf Jahren lesen und mit sieben Jahren schreiben lernt. Und darauf aufbauend sollte man sie mit sieben Jahren dazu bringen, zwei (oder vielleicht sogar drei) andere Sprachen zu sprechen. Außer der deutschen Sprache, die Kinský als *die „erste, wesentlichste und notwendigste für den Dienst“*²² bezeichnete, wurden zu seiner Zeit an der Akademie neben Latein, Französisch und Italienisch auch noch die Landessprachen Böhmisches, Ungarisch und Polnisch unterrichtet. Das 7. und 8. Jahr sollte man zur Vervollkommenheit der Sprachkenntnisse verwenden („Warum sollte es für Kinder härter sein zu wissen, wie man Brod auf böhmisch, deutsch und französisch nenne, als daß London, die Hauptstadt in England an der Themse liegt?“).²³

Das Lernen von Wörtern, Sätzen und Redewendungen sollte aber nicht mechanisch auswendig erfolgen, sondern immer im Kontext, der für die jeweilige Altersstufe interessant und bedeutend sein kann. Die Zöglinge mussten aber nicht alle o. a. Sprachen lernen, sondern Deutsch, Französisch und eine der Landessprachen. Latein und Griechisch sind für ihn nur von untergeordneter Rolle, obwohl er sie nicht gänzlich streicht. Kinský als „bekenntlicher Böhme“ führte natürlich Böhmisches in seinen Schriften stets als erste dieser Landessprachen an, deren Vorteile und Nutzen er in längeren Auseinandersetzungen in verschiedene Richtungen bevorzugt („Bei dem Worte, seiner eigenen Sprache, hätte ich bald hinzugesetzt: nämlich der Böhmisches. Ich gestehe, daß ich als ein guter Abkömmling der Slaven das Vorurtheil mitgeerbt habe, es müsse, wenn die Muttersprache eines Franzosen die französische, und eines Deutschen die deutsche ist, solches für einen Böhmen auch die böhmische seyn. [...] so will ich nur unmaßgeblich den Nutzen bestimmen, der aus dem Böhmisches entspringen könnte. [...] Denen aber, die sich dem Soldatenstande widmen, ist die Landessprache nicht nur nützlich, sondern nothwendig.“).²⁴ In seinen Schriften zu Beginn seiner Tätigkeit legte er auch fest, dass „unmittelbar nach der deutschen Sprache ex officio die böhmische folgt, weil es der monarchische Wille ist, daß der Zögling auf seinem Wege zum Militärstand in den dienstlichen Unterrichtung eine weitere und erforderliche Sprache kennt. Der Unterricht in den übrigen Sprachen Latein, Italienisch, Französisch erfolgt bloß zum privaten Gebrauch der Zöglinge. Deswegen ist ex officio dem Böhmisches der Vorzug gegenüber den anderen Sprachen zugeben.“²⁵

Als Verteidiger und Förderer seiner Muttersprache stellte er sie im Vergleich mit anderen Sprachen so dar: „Auch in Absicht auf das Lateinische und Griechische [...] hat die böhmische Sprache viele Vortheile. Sie hat das Sylbenmaß wie die gesagten Sprachen der Alten und man muss in derselben eben so genau den Accent beobachten. Eine kurze Sylbe, die lang ausgesprochen wird, thut auf ein böhmisches Ohr eben dieselbe Wirkung, welche sie auf ein griechisches und römisches hat. Mögen doch die Leute vom feineren Geschmack immerhin lachen – ich sage dennoch, daß die böhmische Sprache eine harmonische Sprache ist. Diejenigen, welche weder böhmisch noch deutsch reden, sollen den Ausspruch thun, welche von beiden sie gelinder finden; wenigsten haben die französischen Soldaten, als sie das letztemal in Böhmen waren, die Nationalsprache leichter als die deutsche gelernt. [...] Ausser der Aehnlichkeit des Sylbenmasses hat auch die Wortfügung in unserer Landessprache viele Beziehungen auf das Griechische.“²⁶

²⁰ In: *Des Grafen Kinsky, vermischte Schriften. Erster Theil, welcher die Erinnerungen über einen wichtigen Gegenstand, von einem Böhmen, enthält*, Wien 1785, S. 54.

²¹ Kinský (1773), S. 124; s. a. Eymers (1892) § 74, S. 42

²² Kinský (1787), S. 230.

²³ Ebenda, S. 53.

²⁴ Ebenda, § 79, S. 57; siehe auch idente Aussage bei Schimek.

²⁵ Kinský (1787), S. 231. S. a. Burian (1844), S. 526; Rösse (1895), S. 69 und Rybička (1861), S. 1131. Ähnlich auch die Aussage in seinen *Allgemeinen Prinzipien*, allerdings liefert er dort eine andere Begründung: „...weil es des Monarchen Wille ist, daß junge Leute, die auf seine Unkosten für den Soldatenstand erzogen werden, dieser im Dienst so weit ausgebreiteten, und hiemit so erforderlichen Sprache kundig seyn“, ebenda, S. 231.

²⁶ Ebenda, § 80, S. 58.

Das waren nach Kinskýs Ansicht Vorzüge für denjenigen, „so böhmisch kann, bei Erlernung der beiden Sprachen [Latein und Griechisch, Anm. d. A.] hat, würde auf alle übrige einfließen, welche von ihnen abstammen; [...] daß dadurch die Zunge für jede fremde Mundart gelehri-ger gemacht wird.“²⁷ Über die tschechische Sprache und deren Theorie schrieb er in seinen *Erinnerungen über einen wichtigen Gegenstand. Von einem Böhmen* (1773) folgendes: „Jazyk českoslovanský, co se týče rozměru slabik a skládání slov jakož i dalšího ústrojí a libozvučnosti, s latinským a českým velice se srovnává a tudíž na jeho základě jak těmto, tak i jiným jazykům románským lehce lze se naučiti.“ [„Die tschechisch-slawische Sprache, was das Ausmaß der Silben und die Zusammensetzung der Wörter wie auch das weitere Wesen und den Wohlklang betrifft, kann man sehr mit dem Lateinischen und Tschechischen vergleichen und es lässt sich daher auf der Grundlage wie diesen auch andere romanische Sprachen leicht erlernen.“] Seiner Meinung nach sollte dann ein fünfzehnjähriger Zögling in der Lage sein, eine Reihe von Klassikern zu verstehen und drei moderne Sprachen beherrschen. Dann könnte er mit Leichtigkeit noch die englische oder italienische Sprache dazulernen.²⁸

Zur Methode des Spracherwerbs führte Kinský ein, dass die Zöglinge täglich fünf Wörter in jeder Sprache auswendig lernen sollten, wozu sog. kleine Sprachschachteln zu verwenden waren. Den Professoren legt er auf, dass sie nicht ausschließlich „dozieren“, sondern den Unterricht anschaulich gestalten sollen, z. B. die Sprachregeln visuell auf Tabellen darstellen. Bei Unterrichtspausen oder während des Mittagessens sollte abwechselnd nicht-deutsche Konversation betrieben werden. Um bei den Fremdsprachen auch die Aussprache korrekt zu üben, wurden für die 1. bis 3. Klasse sog. Vorsprecher bzw. Zungenbrecher bestimmt, die, wie Burian berichtet, einen auf die tschechische Sprache sehr negativen und schädlichen Einfluss ausübten.²⁹ Dies waren Unteroffiziere, die als Kadettenführer an der Akademie dienten und sie gemäß dem Fortschritt der Einzelnen mit diesen täglich einige Stunden üben sollten. Für jene, die Tschechisch lernten, wurde Komenskýs *Orbis pictus* als Grundlage verwendet. Der erste tschechische Vorsprecher war vom Jahre 1780-1782 ein gewisser Peška, dem Dominik Šrámek, ein Mährer aus Bystřice nachfolgte. Letzterer kam 1782 von der Kavallerie an die Akademie, wo Kinský ihm die ersten drei Klassen zuteilte, und blieb bis 1806, also 24 Jahre. Dieser war allerdings ohne entsprechende höhere Bildung, konnte weder ordentlich tschechisch noch deutsch, wusste sich nicht gegenüber der Lehrerschaft zu verhalten und benahm sich derart lächerlich, dass er sich bei den jüngsten Zöglingen zum Gespött machte. Dies bewirkte bei diesen eine ausgesprochene Unlust zum Tschechischlernen. Burians letzter (vermutlich mit einem Seufzer verbundener) Satz in seinem Artikel (1844) „Bože, uchovejž nás budoucně všech jazykoškůdců i jazykohanců!“, ließe sich frei als „Herrgott, bewahre uns in Zukunft vor all solchen

Sprachschädlingen!“ übersetzen. Šrámek wurde 1799 zum Leutnant befördert und ging nach Kinskýs Tod 1806 als Oberleutnant in Pension.

Eine weitere Richtlinie das Tschechische betreffend war folgende: „Jene, die kroatisch oder böhmisch sich ausdrücken können, wird Französisch in der 3. bis zur 5. Klasse eingeführt. Mit denen kann man abwechselnd französisch übersetzen und lesen. Von der 6. bis zur 8. Klasse kann man abwechselnd in die kroatische und illyrische Sprache und umgekehrt übersetzen.“ An dieser Stelle sei noch erwähnt, dass kurz nach seinem Amtsantritt 1780 der Tschechischunterricht auf fünf Klassen, 1791 dann auf sechs Jahrgänge erweitert wurde. In jeder Klasse wurde zwei Mal wöchentlich 1½ Stunden unterrichtet. An Unterlagen wurde Pohls Grammatik und Schimeks *Krátký vejtah...* verwendet. Trotz der von Kinský als praktisch empfundenen Richtlinien, insbesondere das Tschechische betreffend, sank die Lust der Zöglinge, die tschechische Sprache zu pflegen. Die mehrmaligen und auf Grund der Kriegsergebnisse auch langfristigen Abwesenheiten Kinskýs³⁰ trugen ebenso dazu bei wie die ablehnenden Reaktionen der Deutschsprachigen gegen die „Wiedergeburt“ des Tschechentums, zu der auch die Neubelebung der tschechischen Sprache zählte. Es war Kinský aber nicht vergönnt, seinen ausgearbeiteten „Bildungsplan“ in die Tat umgesetzt zu sehen – im Gegenteil – nicht nur der Plan, sondern auch das Tschechische wurden völlig abgelehnt. Kinský, dessen Verdienste um die Akademie überaus groß waren, musste mitansehen, wie nun Ende 1804 eine von „oben“ zusammengesetzte Kommission die Administration der Akademie genau unter die Lupe nahm. Im Bericht der zweiten Sitzung wurde auch das Ende des Tschechischen zu Gunsten des Polnischen mit der Begründung des Bedarfes für galizische Zöglinge als Fremdsprache beschlossen. Auch sein schriftlicher Einwand, dass die Zahl der Zöglinge aus Böhmen und Mähren vier Mal größer sei als die Zahl der Zöglinge aus Galizien (75 aus Böhmen und 33 aus Mähren), war vergeblich. Auch der Versuch, zumindest einen Tschechischlehrer an der Akademie zu halten, schlug fehl – Tschechisch wurde durch Polnisch ersetzt und sollte es für die nächsten 17 Jahre noch bleiben.³¹ 1801 wurde ihm der Titel eines Geheimes Rates verliehen. Als Kinský 1804 in Pension ging, war er schon schwer krank. Von einer Leber- und Lungenentzündung erholte er sich nicht mehr und starb am 9. Juni 1805.

25 Jahre später wurde ihm ein Denkmal im Park der Militärakademie errichtet, die folgende Widmung trägt: „Franz Graf Kinsky, k. k. Geheimer Rath und Kämmerer, Feldzeugmeister, Inhaber eines Regiments zu Fuss, Oberdirektor der Militär-Akademie zu Wiener Neustadt vom Jahre 1781-1785. Von dankbaren Zöglingen errichtet 1830.“

²⁷ Ebenda, § 81, S. 59.

²⁸ Newerklá (1996) hat die Aussagen Kinskýs in einer Analyse gegenübergestellt und mehrere Unschlüssigkeiten derselben nachgewiesen (S. 25-30).

²⁹ In: Burian 1844, S. 535

³⁰ 1788 begleitete er Erzherzog Franz bei den Türkenkriegen in Ungarn, 1793-1795 nahm er trotz fortgeschrittener Krankheit an Feldzügen gegen das französische Invasionsheer in den Niederlanden teil, 1796-1797 musste er schließlich in Böhmen ein Kommando übernehmen

³¹ Die Akademieplätze waren nach Ländern festgelegt: Böhmen 36, Mähren 12, Österreich unter der Enns 12, Österreich ob der Enns 6, Steiermark 12, Kärnten, 6 Krain 6, Schlesien 6 und 3 Plätze für arme Adelige.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelú a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34
**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210



Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

